ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ

ΚΟΥΡΟΠΑΛΑΤΟΥ,

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΟΦΦΙΚΙΑΛΩΝ

τοῦ παλατίου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῶν ὀφφικίων τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας.

Sapientissimi

CVROPALATÆ,

DE OFFICIALIBVS PALATII

Constantinopolitani, & officiis magnæ Ecclesiæ.

Libellus Græcè & Latinè nunc primùm in lucem editus, ad historiæ ciuilis, Ecclesiasticæ, & totius antiquitatis intelligentiam perutilis & necessarius.

Ex bibliotheca viri clariss. & consultiss. IVLII PACII I. V. D.

Additus in fine NOTARVM libellus.

Cum INDICE *rerum & verborum locupletiss.*

Ferrum ferro acuitur.

Σίδηρος σίδηρον ὀξύνει

Apud Ioannem Mareschallum Lugdunensem,

MDLXXXVIII.

NOB. V.

HIPPOLYTO A COLLI-
BVS I. C. CLARISS. COL-
LEGÆ OPT. HVNC CV-
ROPALATIS DE OFFI-
CIIS CONSTANTI-
NOPOLITAN.
LIBELLVM,

EX SVO ΚΕΙΜΕΛΙΑΡΧΩι IN PV-
BLICAM VTILITATEM NVNC
PRIMVM EDITVM,

OFFICII ET AMICITIÆ NON
VVLGARIS PVBLICÆ TESTANDÆ
CAVSA, IVL. PACIVS BERICA
D. D.

NOBILISSIMIS VIRIS, DOMINIS AMPLISSIMIS, DOMINIS CONSULIBUS ac senatui inclytæ Reipubl. Francofurdensis, Nadabus Agmonius S. P.

VISVRVS Vernalem inclytæ urbis vestræ, Nobilissimi viri amplissimiq; Domini, Panegyrin, & salutaturus necessarios meos, non potui quin vos consalutarem oblato munere: exiguo illo quidem, sed fructus non mediocris, & laboris maximi. De fructu quem ex huius libelli diligente lectione & meditatione percepi, nihil dicam: nam eum mihi acerbiorem fecit laboris

grauitas atque molestia quem in vertendo exponendoque consumi oportuit. Sed de aliis omnibus qui librum hunc deinceps consulturi sunt non dubitauerim pronunciare, maximam utilitatem ex lectione hac eos adepturos esse, qui seriò adhibita diligentia iudicioque huc animum aduerterint. Nam, ut paucis complectar omnia, hic libellus (quantulus autem?) communis est σύλλαβος siue indiculus comparandæ & coniungendæ historiæ Græcæ & Latinæ, veteris & nouæ, ciuilis & Ecclesiasticæ. Quas res quis homo non cupiat in hoc tempore? quis doctus non scrutetur? quis bonus obuiis vlnis non accipiat, & oblatum thesaurum non exosculetur? Atque hæc quidem ita se habere, pro sapientia vestra vel ex ipsa inscriptione libri, & primis quasi lineamentis ipsius facilè estis perspecturi. Nam tria

sunt

ſunt de quibus hac memoria noſtra omnes fermè dubitant, & docti inter ſe altercantur, hiſtoria Eccleſiæ, hiſtoria iuris; & hiſtoria communis omnium. Harum verò partium nulla ſine officiorum, adminiſtrationum, rituum, & rerum conſimilium deſignatione & diſtinctione certa certò explicari & doceri poteſt. Quas partes hic CVROPALATES *noſter adſumſit ſibi, & accuratione ſumma perſequutus eſt: adeò vt vix vllus auctor videatur iamdiu prodiiſſe qui tantum lumen ad has hiſtorias, de quibus diximus, amãtibus earum prætulerit. Nam Eccleſiaſtica officia quæ inde ab annis mille fuerunt Conſtantinopoli, & in Imperio illo Orientis durauerunt, Deus bone, vt percurrit breuiter, diſtinctè, euidenter! Aulica, popularia, forenſia, militaria, belli & pacis officia, inſignia,*

ritus vt exponit familiariter: Quæ omnia qui assequitur, maximam legendis historiis Græcis & Latinis commoditatem obtinet. Sed in tanta rerum commoditate pergrauia insunt incommoda, quæ mihi sanè superatu quam difficilima, aliis etiam planè inexsuperabilia visa sunt. Testes Hieronymus Wolfius, Raphaël Seilerus, & alij. Quorum ille exemplum ex Augustana Bibliotheca habuit, volutauit, legit: sed argumenti, sententiarum, vocum obscuritate & asperitate deterritus non solùm abstinuit ipse, verumetiam alterius desiderauit manum qui hoc velut, adytum reseraret linguarum exterarum intelligentia: hic verò tentauit quidem, sed laborem suum in spongiam maluit incumbere quàm libero cælo perfrui, quia nec perfecit institutum, nec sibi vmquam satisfecit lucubratione sua.

Nam

Nam voces ſunt quàm plurimæ vetuſtate obſitæ, nouitate aſperæ, origine & forma alienæ, Hebrææ, Chaldææ, Syræ, Arabicæ, Turcicæ, Græcæ, Latinæ, Germanicæ, Gallicæ, Italicæ, &c. prout harum linguarum omnium Græcia particeps effecta eſt, multarnm gentium concurſatione ante ſexcentos annos. Tum phraſes ab vſu communi remotiſsimæ & à priſca illa eloquentia: adhæc inauditæ hominibus noſtris officiorum multorum, locorum, &c. appellationes. Poſtremò argumentum non rarò vel ipſi autori non ſatis explicatum: qui in antiquitate explicanda modeſtiam mutam non rarò loquentiæ præcipiti anteponi duxit oportere. In his igitur rebus ſcrutandis, & ſoluendis nodis ad vtilitatem publicam, viſum eſt mihi alias moleſtias meas alleuare. Atque hoc quidem ſanè obtinui, vt alias mole-

stias meas vtcunque noua leuarem molestia; alterum si assequar, vt difficultates legentium publicè alleuem, maximam certè delectationem securæ molestiæ huius præteritæ recordatio apud me habitura est. In primis autem quia inclyta vestra Respublica, & amplissimus consessus vester non solùm emporeticis opibus, sed etiam diuitiis literariis per doctissimos viros & virtutis studiosissimos indies exornatur, quorum oculis hæc legi, iudicioque incorrupto probari cupio; deinde verò quia non potest inutilis esse Imperij Orientalis & formæ illius cognitio apud eos qui in hoc S. Imperio Occidentali versantur, vbi florentissima hæc vestra Respubl. iamdiu merito suo non infimum locum obtinet. V. A. quàm maxima possum fide & reuerentia oro, vt opus hoc meum, id est, versionem & Notas (nam opus

ipsum

ipſum ſapientiſsimi C*VROPALATÆ*, *exemplum Græci contentus authenticam doctiſsimi & conſultiſsimi Pacij eſt) benignè accipiatis, eoque vtamini tamquam veſtro, ſed perpetuo monimento optimi erga V. A. animi, ſtudij, & obſeruantiæ meæ. Francofurdi in emporio Vernali veſtro, Anno* CIↃ.IↃ. *LXXXVIII.*

ΤΟΥ ΣΟΦΩΤΑΤΟΥ ΚΟΥΡΟΠΑΛΑΤΟΥ, ΠΕΡΙ

τῶν ὀφφικιάλων τοῦ παλατίου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῶν ὀφφικίων τῆς μεγάλης ἐκκλησίας. Καὶ ἑτέρων περὶ τῶν ὀφφικίων τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας.

Ὁ Μέγας οἰκονόμος. ὁ μέγας σακελλάριος. ὁ μέγας σκευοφύλαξ. ὁ χαρτοφύλαξ. ὁ *σακελίου. ὁ πρωτέκδικος. ὁ πρωτονοτάριος. ὁ λογοθέτης. ὁ *καιστρήσιος. ὁ ῥαιφενδάριος. ὁ ὑπομνηματογράφος. ὁ ἱερομνήμων. ὁ ὑπομιμνήσκων. ὁ διδάσκαλος τοῦ εὐαγγελίου. ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἀποστόλου. ὁ διδάσκαλος τοῦ Ψαλτηρίου. ὁ ἐπὶ τῶν γονάτων. ὁ ἐπὶ τῶν κρίσεων. ὁ ἐπὶ τῶν δεήσεων. ὁ ἐπὶ τῆς ἱερᾶς καταστάσεως. ὁ ἐπὶ τῶν σεκρέτων. ὁ ἄρχων τῶν μοναστηρίων. ὁ ἄρχων τῶν ἐκκλησιῶν. ὁ ἄρχων τοῦ ἀντιμινσίου. ὁ ἄρχων τῶν φώτων. ὁ ῥήτωρ. ὁ πρῶτος οστιάριος. ὁ νομοδότης. *ὁ καὶ ὁ πριμμικήριος τῶν ἀναγνωστῶν. ὁ νοτάριος. ὁ πρωτοπαπᾶς. ὁ δευτερεύων.

* σακελλίου.

* καιστρίσιος.

* ὁ πριμμικ.

Τὰ

SAPIENTISSIMI [1]CVROPALATÆ *Libellus*, DE officialibus [2]palatij Conſtantinopolitani, & de officiis magnæ Eccleſiæ. Ac primùm *quidem* de officiis Eccleſiæ magnæ.

MAGNVS Oeconomus. Magnus ſacellarius. Magnus Sceuóphylax, vel vtenſilium cuſtos. Chartóphylax, vel Præfectus chartis. *Curator* ſacellij. Defenſor primus. Protonotarius. Logótheta. Præfectus ciſtellæ. [3]Referendarius. A commentariis. Sanctorum præſul. Monitor. Doctor Euangelij. Doctor Apoſtoli. Doctor Pſalterij. A genibus *miniſter*. Præfectus iudiciis. Magiſter libellorum ſupplicum. Præfectus ſacro conſiſtorio. A ſecretis. Præfectus monaſteriis. Præfectus eccleſiis. Præfectus anteceſſui menſæ. Præfectus luminibus. Orator. Primus oſtiarius. Præceptor. Primicerius lectorũ. Notarius. Protópapa. Secundarius.

Τὰ Ἐκκλησιαστικὰ ὀφφίκια ἔχουσιν οὕτως.

Ἡ πρώτη πεντάς.

Ὁ μέγας οἰκονόμος, κρατῶν πάντα τὰ κτήματα τῆς ἐκκλησίας, καὶ πᾶν τὸ ἐισοδιαζόμενον ἐξ αὐτῶν. καὶ οἰκονομεῖ τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ.

* σακελλάριος.

Ὁ μέγας *σακελάριος, κρατῶν τὰ ἀνδρῷα, καὶ γυναικεῖα μοναστήρια. Ἔχων ὑπουργὸν εἰς τοῦτο, τὸν ἄρχοντα τῶν μοναστηρίων.

Ὁ μέγας σκευοφύλαξ, κρατῶν τὰ σκεύη τῆς ἐκκλησίας.

Ὁ χαρτοφύλαξ, κρατῶν τὰ ἐκκλησιαστικὰ χαρτῷα δικαιώματα, κριτὴς τῶν ὅλων ὑποθέσεων τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἔχων τὰς γαμικὰς ὑποθέσεις· ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς λοιπαῖς τῶν κληρικῶν ὑποθέσεσιν ἔκδικος, ὡς δεξιὰ τοῦ ἀρχιερέως χείρ.

* σακελλίου.
* σακέλλιον.

Ὁ *σακελίου, κρατῶν τὰς καθολικὰς ἐκκλησίας, καὶ τὸ *σακέλιον.

Ὁ πρωτέκδικος, εἰς τὸ ἀντιλαμβάνεσθαι τοὺς αἰχμαλώτους· καὶ κριτὴς τῶν ἐγκληματικῶν ὑποθέσεων.

Οὗτοι κάθηνται ἐν τῇ θείᾳ καὶ ἱερᾷ συνόδῳ μετὰ τοῦ ἀρχιερέως.

Ἡ δευτέ-

Eccleſiaſtica hæc officia habent ſe in hunc modum.

Primus quinarius.

Magnus œconomus *eſt*, qui in omneis poſſeſſiones Eccleſiæ autoritatem habet, omnemq́; reditũ qui ex eis percipitur. Miniſtrat autem [1]Sacerdoti ſummo & Eccleſiæ, œconomica hac procuratione.

Magnus [2]ſacellarius, qui imperiũ in virilia & muliebria monaſteria obtinet. Ad hanc rem adminiſtrum habet Præfectum monaſteriis.

Magnus [3]vtenſilium cuſtos, qui in vtenſilia Eccleſiæ autoritatem obtinet.

[4]Chartophylax, vel Pręfectus chartis, qui tabulas habet chartaceas ad iura Eccleſiæ pertinenteis, iudex Eccleſiaſticarũ eſt cauſarum omniũ, cognoſcẽs de cauſis nuptialibus; atq; adeò defenſor in cęteris clericorum cauſis, velut manus ſummi Sacerdotis dextera.

Curator [5]ſacellij, cui ius eſt in Eccleſias catholicas, & res ſacellorum.

Defenſor primus, ad opem ferendã, captiuis *conſtitutus*, & iudex cauſarum quę in accuſatione verſantur.

Hi ſedent in diuina & ſacra ſynodo cum ſacerdote ſummo. *Secun-*

Η δευτέρα πεντάς.

Ο πρωτονοτάριος, θύρα τῶν ἔξω κατακοιλάδων, καὶ εἰς τὰ πιττάκια.

Ο λογοθέτης, εἰς τὸ λογογραφεῖν, καὶ εἰς τὰς δημοσιακὰς καὶ ἀρχοντικὰς ὑποθέσεις λογογραφεῖν.

Ο καστρίσιος, εἰς τὸ καστρίον, καὶ εἰς τὸ ἀλλάσσειν τὸν ἀρχιερέα.

Ο ῥαιφερδάριος, εἰς τὸ ἀποστέλλεσθαι εἰς τὸν βασιλέα, καὶ εἰς μέγαν ἄρχοντα.

Ο ὑπομνηματογράφων, εἰς τὸ γράφειν τὰ ὑπομνήματα.

Η τρίτη πεντάς.

Ο ἱερομνήμων, εἰς τὸ βλέπειν τὰς εὐχὰς ὄπισθεν τοῦ ἀρχιερέως, κρατῶν τὸν ἐνθρονιασμὸν, καὶ τὸ κοντάκιον τῆς χειροτονίας.

Ο ἐπὶ τῶν γονάτων, κρεμῶν τὸ ἐπιγονάτιον τοῦ ἀρχιερέως.

Ο ἐπὶ τῶν δεήσεων, ἀπέρχεται εἰς τὸν βασιλέα ὑπὲρ τῶν ἀδικουμένων.

* σηκρήτων. Ο ἐπὶ τῶν *σεκρέτων, εἰς τὸ παύειν τὸν λαὸν ἐπὶ τὸ κρίνειν.

Ο ἐπὶ τῆς ἱερᾶς καταστάσεως, εἰς τὸ ποιεῖν εὐταξίαν ἐντὸς τοῦ βήματος.

Η πέμ-

Secundus quinarius.

Protonotarius,[1] ianua Catacælorũ qui foris ſunt,& ad pittacia *conſtitutus.*

Logótheta,ſcribendis rationibus,& quidem rationibus ad populum Principemq́; *Sacerdotum* pertinentibus perſcribendis.

Caniſtri cuſtos,[2] præfectus caniſtro, & mutandis veſtibus ſacerdotis ſummi.

[3]Referendarius,inſtitutus qui ablegetur ad Imperatorẽ,& ad ſacerdotẽ maximum.

A commentariis , perſcribendis commentariis inſtitutus.

Tertius quinarius.

Sacrorum præſul,inſpiciendis[4] votis ponè ſacerdotem ſummum *inſtitutus*,ius collocandi in throno obtinens, & [5]canticum *canens* electionis *factæ.*

A genibus miniſter,appendens[6] genuale ſacerdotis ſummi.

Magiſter libellorum ſupplicum, abit ad Imperatorẽ pro iis qui afficiuntur iniuria.

[7]A ſecretis, compeſcendo populo *inſtitutus*,vt iudicia habeantur.

Præfectus ſacro conſiſtorio, qui apud tribunal ordinem iuſtum ſeruari curat.

Quina-

Ἡ τετάρτη πινάς.

Ὁ ὑπομιμνήσκων, εἰς τὸ ἐνθυμίζειν τὸν ἀρχιερέα μυστικῶς.

Ὁ διδάσκαλος τοῦ εὐαγγελίου, ἑρμηνεύων αὐτό.

Ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἀποστόλου, ἑρμηνεύων αὐτόν.

Ὁ διδάσκαλος τοῦ Ψαλτηρίου, εἰς τὸ ἑρμηνεύειν αὐτό.

Ὁ ῥήτωρ, εἰς τὸ ἑρμηνεύειν τὰς γραφάς.

Ἡ πέμπτη πινάς.

Ὁ ἄρχων τῶν μοναστηρίων, ἔχων μετὰ τοῦ μεγάλου σακελλαρίου τὴν τῶν μοναστηρίων ἐνοχήν.

Ὁ ἄρχων τῶν ἐκκλησιῶν, μετὰ τοῦ σακελλίου.

Ὁ ἄρχων τοῦ εὐαγγελίου, εἰς τὸ κρατεῖν τοῦτο εἰς τὰς λιτάς.

Ὁ ἄρχων τῶν φώτων, ἔχων τὴν ἐνοχὴν τῶν νεοφωτίστων.

Ὁ ἄρχων τῶν ἀντιμινσίων, εἰσάγων τοὺς εἰσερχομένους εἰς τὴν ἁγίαν μετάληψιν.

Ἡ ἕκτη πινάς.

Ὁ πρῶτος ὀστιάριος, κρατῶν τὰς θύρας εἰς τὰς χειροτονίας.

Ὁ δεύ-

Quinarius quartus.

Monitor, qui summisse suggerat sacerdoti summo.

[1] Doctor Euangelii, qui interpretatur illud.

Doctor Apostoli, interpres illius.

Doctor Psalterij, *vocatus* ad interpretandum illud.

Orator, ad interpretandum scripturas.

Quinarius quintus.

[2] Præfectus monasteriis, habens cum magno sacellario cognitionis ius in monasteria.

Præfectus ecclesiis, cũ curatore sacellij.

Præfectus Euangelio,[3] qui de eo disponat in supplicationibus.

Præfectus [4] luminibus, habẽs ius cognitionis in [5] eos qui se recens sistunt baptizandos.

Præfectus [6] antecessui mensæ, adducens eos qui erant venturi ad communionem sacram.

Quinarius sextus.

Primus ostiarius, qui [7] ianuas obtinet in *ferendis* suffragiis.

Secundus oſtiarius, qui tenet [1]monobambylon.

[2]Protopapa, defenſor & princeps tribunalis, idemq; ſecundas à ſummo ſacerdote obtinens.

Secundarius ſacerdotum, qui ſacerdotes [3]introducit, & ſecundas à Protopapa obtinet.

[4]Secundarius Diaconorum, qui inter vulgares Diaconos primus eſt, & Diaconos [5]intromittit.

Quinarius ſeptimus.

Protopſaltes.

[6]Singularis domeſticus, vnus primi, alter ſecundi chori.

[7]Cocío, qui conuentum indicit populo.

[8]Primicerius tabulariorum.

Præfectus [9]canticis.

Quinarius octauus.

[10]Primicerius lectorum.

[11]Nomicus.

Primus [12]canonarchus.

[13]Exarchus.

[14]Præfectus eccleſiæ.

Quinarius nonus.

[15]Domeſticus ianuarum.

Ο *χαρτυφέλειος.
Ο διποτάτος.
Καὶ ὁ ἐπὶ τῆς ποδέας.
Ταῦτα τὰ ὀφφίκια τὰ Ἐκκλησιαστικά.

* χαρτουλάειος.

ΤΑ ΤΩΝ ΟΦΦΙΚΙΑΛΩΝ

τοῦ παλατίου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὀνόματα.

ΟΙ τοῦ βασιλέως υἱοὶ δεσπόται, περιΐσταται τῶν ἀδελφῶν, καὶ τῶν γαμβρῶν τοῦ βασιλέως, δεσποτῶν καὶ αὐτῶν ὄντων.

Δεσπότης, Σεβαστοκράτωρ, Καῖσαρ, πρωτοσεβαστός.

Ο βασιλεὺς Μιχαὴλ τῶν παλαιολόγων ὁ πρῶτος, ἀπὸ τοῦ πρωτοσεβαστοῦ τὰ πρασινὰ φορέματα ἀφελὼν, ἐφόρεσε ταῦτα τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ Μιχαὴλ τὸν ταρχανειώτην, τιμήσας πρωτοσεβαστιάριον.

Μέγας δοὺξ, μέγας δομέστικος.

Ο δὲ βασιλεὺς Ἀνδρόνικος τῶν παλαιολόγων ὁ πρῶτος, ἐπάρας ἅπερ ἀρχῆθεν ἐφόρει ὁ ἔπαρχος κίτρινα, ἐφόρεσε ταῦτα Ἰωάννην τὸν παλαιολόγον τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ, τὸν τοῦ πορφυρογεννήτου υἱόν· ποιήσας πανυπερσέβαστον τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ *ὑπερέχοντα πάντων, ἔπιγε μὴν καὶ τοῦ πρωτοβεστιαρίου, τοῦ μεγάλου δουκὸς, τοῦ

* ὑπερέχοντα.

μεγά-

[1] Chartularius.
[2] Deputatus.
Et Præfectus [3] inſtrumento ſacro.
Hæc officia ſunt Eccleſiaſtica.

NOMINA OFFICIALIVM
[4]Palatij Conſtantinopolitani.

DOMINI[5] filii Imperatoris pręeũt fratres & generos Imperatoris, licèt hi quoque ſint domini.

[6]Dominus.[7]Sebaſtócrator. Cæſar. Protoſebaſtus, vel Auguſtalis primus.

Imperator [8]Michael Palæologorũ primus, ademtis ei qui Protoſebaſtus erat veſtibus praſinis, ea geſtare iuſſit ſororis filiũ Michaëlem Tarchanioten officiúmque πρωτοσεβάστου honore auxit.

Magnus dux, magnus domeſticus.

Andronicus verò Imperator Palæologorum [9]primus ſublatis citrinis veſtibus quas principio [10]Eparchus geſtabat, eas à Ioanne Palæologo filio ſororis ſuæ nato Porphyrogennéti geſtari iuſſit: inſtituitque filium ſororis ſuę [11]Pãhyperſebaſtum, & ſuperiorem omnibus, etiam ipſo quoque Protoueſtiario & magno duce, ma-

μεγάλου δομεστίκου, καὶ τῶν λοιπῶν. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀνδρόνικος ὁ δεύτερος, καὶ οὗτος δὲ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ πάππος αὐτοῦ, ἐποίησε τὸν μέγαν δομέστικον Καζακουζηνὸν Ἰωάννην, ὃς ἐγεγόνει καὶ βασιλεὺς, ἰσοστάσιον τῷ πανυπερσεβαστῷ.

Ἔπειτα οὗτος δὴ ὁ βασιλεὺς Ἀνδρόνικος, μετὰ τὸν τοῦ βασιλέως θάνατον τοῦ πάππου αὐτοῦ, τιμήσας τοῦτον δὴ τὸν μέγαν δομέστικον τὸν *Κατακουζηνὸν, ὑπερέχοντα πάντων ἐποίησε, τὸν μὲν τοῦ πάππου καὶ βασιλέως ἀνεψιὸν, ἑαυτοῦ δὲ θεῖον, τῶν ἑτέρων τε πάντων τοῦ πανυπερσεβαστοῦ, βεστιαρίου. Ἦν οὖν οὗτος ἐνταῦθα, ὁ μέγας δηλαδὴ δομέστικος, μετὰ τὸν Καίσαρα ἀρχή· καὶ καθεξῆς οἱ λοιποί· Πανυπερσέβαστος, ὁ πρωτοβεστιάριος, ὁ μέγας δοὺξ, ὁ *πρωτοστάτωρ, ὁ μέγας στρατοπεδάρχης, ὁ μέγας πριμμικήριος, ὁ μέγας κοντοσταῦλος, ὁ μέγας λογοθέτης, ὁ πρωτοσέβαστος, ὁ *πιγκέρνης, ὁ κουροπαλλάτης, ὁ παρακοιμώμενος τῆς σφενδόνης, ὁ παρακοιμώμενος τοῦ κοιτῶνος, ὁ λογοθέτης τοῦ γενικοῦ. Τὸν οὖν Θεόδωρον τὸν μετοχιτ , λογοθέτην ὄντα τοῦ γενικοῦ, ὁ βασιλεὺς . . . . τῶν Παλαιολόγων . . . . . . α πρῶτος . . . μέγαν λογοθέτην πεποίηκεν· ὃς καὶ ἦν ὑπερέχων τοῦ μεγάλου στρατοπεδάρχου, ὑπὸ τὸν *πρωτοστάτο-

* Καζακουζηνόν.

* πρωτοστράτωρ.

* πικέρνης.

* πρωτοστράτορα.

στάτο-

gnoq; domeſtico,& cæteris. Sed[1] Andronicus ſecundus Imperator, & ille quoque Imperator & auus ipſius, fecit magnũ domeſticum Ioannem Catacuzenum(qui etiam Imperator fuit)ęqualem ſummo Panhyperſebaſto. Deinde idem quoq; Andronicus, poſt obitum Imperatoris aui ipſius, magnum hunc domeſticum, puta Catacuzenum,afficiens honoribus,ſupremum conſtituit omnium,tum natorũ Imperatoris aui ſui,qui patrui ipſius erãt, tum aliorum omnium,*ſuperiorem* Panhyperſebaſto ſummo,*primo* veſtiario,*&c.* Hîc itaque fuit, magnus inquã domeſticus, principatus ſecundum Cæſarem : & ex ordine reliqui. *Panhyperſebaſtus*, Protoueſtiarius, vel *Primus veſtiarius*, *Magnus dux*, *Protóſtrator*, *Magnus præfectus caſtrorum*, *Magnus primicerius*, *Magnus Contoſtaulus*, *Magnus logotheta*, *Protoſebaſtus*, *Pincerna*, *Curopalates*, *Accubitor fundæ*, *Accubitor ſacri cubiculi*, *Logotheta publicæ rei.* Sed[2] Theodorum Metochiten,cum publicæ rei eſſet logotheta, Imperator * * Palæologorum . . . . . primus . . . magnum logothetam fecit: qui etiam magno Præfecto caſtrorũ ſuperior, ſed Protoſtra-

γάτορα δέ. Μετὰ δὲ τὸν τοῦ κοιτῶνος παρακοιμώμενον * πρωτοβεστιαρίτης, ὁ δομέστικος τῆς τραπέζης, ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης, ὁ μέγας παπίας, ὁ * ὕπαρχος. ὁ μέγας δρουγγάριος τῆς βίγλης, ὁ μέγας ἑταιρειάρχης, ὁ μέγας χαρτουλάριος, ὁ λογοθέτης τοῦ δρόμου, ὁ πρωτασηκρῆτις, ὁ ἐπὶ τοῦ στρατοῦ, ὁ μυστικὸς, ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, ὁ μέγας δρουγγάριος τοῦ στόλου, ὁ πριμμικήριος τῆς αὐλῆς, ὁ πρωτοσπαθάριος, ὁ μέγας ἄρχων, ὁ τατᾶς τῆς αὐλῆς, ὁ μέγας τζαούσιος, ὁ πραίτωρ τοῦ δήμου, ὁ λογοθέτης τῶν οἰκειακῶν, ὁ μέγας λογαριαστὴς, ὁ πρωτοκυνηγὸς, ὁ σκουτέριος, ὁ ἀμηρᾶλιος, * ἐπὶ τῶν δεήσεων, ὁ κοιαίστωρ, ὁ μέγας ἀδνουμιαστὴς, ὁ λογοθέτης τοῦ στρατιωτικοῦ, ὁ πρωτοϊερακάριος, ὁ λογοθέτης τῶν ἀγελῶν, ὁ μέγας διερμηνευτὴς, * ἀκόλουθος, ὁ κριτὴς τοῦ * φωσάτου, ὁ ἄρχων τοῦ * ἀλλαγίου, ὁ πρωταλλαγάτωρ, ὁ μέγας διοικητὴς, ὁ ὀρφανοτρόφος, ὁ πρωτονοτάριος, ὁ ἐπὶ τῶν ἀναμνήσεων, ὁ δομέστικος τῶν τοιχῶν, ὁ παρακαθήμενος τοῦ κοιτῶνος, ὁ παρακαθήμενος τοῦ βεστιαρίου, ὁ βεστιάριος, ὁ ἑταιρειάρχης, ὁ λογαριαστὴς τῆς αὐλῆς, ὁ στρατοπεδάρχης τῶν τζακόνων, ὁ στρατοπεδάρχης τῶν * μονοκαβάλων, ὁ στρατοπεδάρχης τῶν τζαγγατόρων, ὁ παρακαθήμενος τῶν μεγάλων παλατίων, ὁ παρακαθήμενος τῶν βλα-

* προβεστιαρίτης.
* ἔπαρχος.
* ὁ ἐπὶ τ.
* ὁ ἀκόλουθος.
* φοσσάτου.
* ἀλλαγίου, ὁ πρωταλλαγάτωρ.
* μονοκαβάλων.

tore inferior esset. Post pręfectum verò excubiarum sacri cubiculi, Protouestiarites, *Domesticus mensæ*, *Præfectus mensæ*, *Magnus Pappias*, *Eparchus*, *Magnus Drungarius Biglæ*, *Magnus Hetæriarcha*, *Magnus chartularius*, *Logotheta cursus*, *A secretis primus*, Præfectus exercitui, Mysticus, Domesticus scholarũ, Magnus Drungarius classis, *Primicerius aulæ*, Protospatharius, siue *Primus spatharius*, *Magnus princeps*, *Tatas aulæ*, *Magnus Tzäusius*, *Prætor populi*, *Logotheta rerum domesticarum siue priuatarum*, *Magnus logariastes*, *Protocynegus*, *seu venatorum primus*, *Scuterius Ameralius*, *Præfectus litium*, *Quæstor*, *Magnus Adnumiastes*, *Logotheta castrensis*, *Protohieracarius vel primus accipitrarius*, *Logotheta pecuariæ*, *Magnus interpres*, *Prosecutor*, *Iudex fossati*, *Princeps alogij*, *Protalogator*. *Magnus procurator*, *Orphanotrophus*, *Protonotarius*, *A memoria*, *Domesticus murorum*, *Procubitor sacri cubiculi*, *Procubitor sacri vestibuli*, *Vestiarius*, *Hetæriarcha*, *Logariastes aulæ*, *Præfectus copiis Tzáconum*, Præfectus copiis monocaballorum, Præfectus copiis tzaggátorum, Præses magnorum palatiorum, Præses Bla-

βλαχερνῶν παλατίων, ὁ δομέστικος τῶν θεμάτων, ὁ μέγας μυρταΐτης, ὁ πρωτοκόμης, ὁ παπίας, ὁ δρουγγάριος, ὁ σεβαστὸς, ὁ μυρταΐτης.

Εἰσὶ καὶ προκαθήμενοι πόλεων κατ' ἀξίαν αὐτῶν.

Ἐπὶ τοῦ κανικλείου ἦν ὁ συμπένθερος τοῦ βασιλέως ὀχούμενος· καὶ οὔτε εἰς παράστασιν ἐστάθη ποτὲ, οὔτε εἰς ἀσπασμὸν παρεγίνετο· διὸ καὶ ἦν ὁ τόπος αὐτοῦ ἀνεπίγνωστος. κατεῖχε δὲ δικανίκιον ξύλον λεῖον. Ὡσαύτως καὶ ὁ τοῦ μεγάλου βαϊούλου τόπος ἀνεπίγνωστος ἦν.

Ἐνταῦθα περὶ τῶν περικαλυμμάτων τῆς κεφαλῆς, καὶ ἐνδυμάτων τῶν ὀφφικιάλων. Καὶ αὐτὸ τὸ περικάλυμμα τοῦ δεσπότου.

Τὸ περικάλυμμα τῆς κεφαλῆς τοῦ δεσπότου τὸ καλούμενον σκιάδιον, ὁλομάργαρον. ὁ ἀὴρ αὐτοῦ ἔχει ὀνόματα τοῦ φοροῦντος αὐτὸ χρυσοκλαβάρικα, συρματεῖνα, ταστεῖα, οἷα καὶ τὰ βασιλικὰ, πλὴν τοῦ κόμβου καὶ τῶν φοινίκων. Τὸ κόκκινον ἱμάτιον, ἤγουν τὸ ῥοῦχον αὐτοῦ, ὥσπερ καὶ τὸ βασιλικὸν, μετὰ ῥιζῶν, ἄνευ τῶν στρατηλατικίων. Τὸ ταμπάριον αὐτοῦ κόκκινον, μετὰ μαργελλίων. Αἱ τάλτζαι κόκκιναι. Τὰ δ' ὑποδήματα αὐτοῦ διβολέα,

πρά-

Blachernorum palatiorum, Domesticus regionũ, Magnus murtaïta, vel præfectus murtatorũ, Protócomes, vel primus comitum, Pappias, Drungarius, Augustalis, Myrtaïtes.

Sunt etiam qui præsidẽt ciuitatibus pro dignitate ipsarum.

[1] Canicléo socer Imperatoris præerat, atq; [2] vehebatur: [3] neq; ad circumstationem fuit vnquam constitutus, [4] neq; ad osculum venit: ac propterea [5] locus eius ignotus fuit. habuit verò sceptrum è læui ligno. Similiter etiam ignotus fuit [6] baiuli magni locus.

Iam de tegminibus capitis, & indumentis officialium. Ac primùm *Domini ipsius tegmen.*

Tegmen capiti Domini impositũ, quod vmbella dicitur, ex margaritis est totum. [7] Replo eius habẽtur nomina illius qui fert ipsam ex virgulis aureis, fimbriata. [8] Apex qualis etiã Imperatori est, excepta [9] offendice & [10] tęniis. Palliũ coccineũ, siue [11] ruchum eius item est vt Imperatorium, cum [12] laciniis, sine lemniscis militaribus. [13] Chlamys eius coccinea, cum vnionibus. [14] Caligæ coccineæ. Calcei verò illius [15] bilices,

ex

χρώματος ὀξέως, καὶ λευκοῦ, ἔχοντα ἀετοὺς μαργαριταρείνοις ἐκ πλαγίων τε καὶ ἐπὶ τῶν ταρσῶν, ἤτοι ἐπάνω τῶν ὑποδημάτων μουζακίων. Τὰ σίδηρα τῶν πτερνιστηρίων αὐτοῦ οἷα καὶ τὰ βασιλικά· τὰ δὲ πτερνιστηρόλουρα, διβολέα. Η σέλα τοῦ ἵππου αὐτοῦ διβολέα, ὡσαύτως μετὰ ἀετῶν μαργαριταρείνων ἔμπροσθέν τε καὶ ὄπισθεν· καὶ εἰς τὰ τέσσαρα μέρη τῶν ἱδρομαχίων ἔχουσα καὶ μαργέλλιον ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν, ὡς καὶ ἡ βασιλική. οὐ μὴν καὶ μετὰ μαργάρων τὸ κοπριτούλιον· αἱ δὲ σκάλαι, οἷαι καὶ αἱ βασιλικαί. ἐπὶ τοῦ μετώπου, τῆς κεφαλαίας τοῦ χαλιναρίου, διβολέας καὶ αὐτῆς οὔσης, ἀπεώρηται φοροῦντα μετὰ φοινικίων, οἷα καὶ ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ· οὐ μὴν δὲ καὶ κόμπωσιν. Τὸ δὲ τῆς σέλας ἐπάνω σκέπιον, λευκὸς κάμπος ἤγουν πεδίον, μετὰ ἀετῶν κοκκίνων μικρῶν· ὡσαύτως καὶ ἡ τέντα αὐτοῦ λευκή, ἀετόπουλα γέμουσα ἐρυθρά.

Πεζεύει ὁ δεσπότης ἐν ᾧ ἂν τόπῳ προστάξοι τοῦτον ὁ βασιλεύς. ἐπὶ κεφαλῆς ἔτι νέος μὲν ὢν ὁ δεσπότης, φορεῖ ἐν τῷ παλλατίῳ οὐδέν· ἀλλ᾽ ἔνιοι οὕτως ἀσκεπής. Οταν δὲ *καβαλλικεύῃ ἤγουν ἱππεύων, φορεῖ οἷον προείπομεν σκιάδιον.

* καβαλλικεύη.

Εἰς

ex [1]sanguineo, colore & albo, habentes [2]aquilas ornatas margaritis ad latera & in [3]tarsis, id est, super calceos ipsos [4]picturatos de musæo. Fergamenta calcariū eius sunt talia ac Imperatoris: [5]lora verò calcariū bilicia. [6]Sella equi ipsius similiter bilix, habens aquilas ornatas margaritis ab anteriore & posteriore parte: ad quatuor verò latera [7]sagmatis sudatorij habēs etiam textum è margaritis antè & ponè, sicut & imperatoria: Non tamen cum margaritis quoque [8]postilena est. [9]Stapiæ verò sunt eiusdem modi ac imperatorię. Ad frontem, *ad* [10]auream fræni (quæ ipsa quoq; bilix est) prominentis operis sunt quæ *frenum* sustinent, [11]virgata, qualia etiā Imperatoris equo sunt, verumtamen non etiam ferunt bullatum opus. Tegmen autē sellę supernè impositū, [12]campus siue area alba est cum paruulis aquilis coccineis: & similiter [13]tholus illius albus, [14]aquilis rubris confertus.

Pedibus it Dominus, quocunq; in loco pręceperit Imperator ipsi. Super caput autē Dominus, cū quidē adhuc puer est, in palatio nihil fert: sed ibi hoc modo versatur aperto capite. Quando verò [15]vehitur equo, aut equitat, fert vmbellā qualē ante diximus.

Sed

Εἰς ἐφήβου δὲ χρόνον καλαντήσας, φορεῖ καὶ ἐν τῷ παλατίῳ τὸ δηλωθὲν σκιάδιον. Κατὰ δὲ τὰς ἑορτὰς, σκαράνικον χρυσοχοϊκὸν, λιθάρια καὶ μαργαριτάρια *ἔχων οὕτω λεγόμενα, περιχυτά. Τὸ δὲ καββάδιον αὐτοῦ ὀξὺ, ἢ ἐρυθρὸν, μαργαριταρεῖνον, οἷον ἂν ἐν τούτῳ ὀρέγοιτο, καὶ ἀποδέχοιτο.

* ἔχει.

Τὸ τοῦ σεβαστοκράτορος σκαράνικον, καὶ τὸ τοῦ Καίσαρος, ἐπὶ τῶν ἑορτῶν, ζητεῖται.

Τὰ σκιάδια τῶν γαμβρῶν τοῦ βασιλέως, δεσποτῶν ὄντων, χρυσοκόκκινα, συρματεῖνα, ἔχοντα σταυροὺς μαργαριταρείνους καὶ γύρους.

Τὸ τοῦ σεβαστοκράτορος σκιάδιον, χρυσοκόκκινον, συρματεῖνον· ὁ ἀὴρ καὶ τασῖα, οἷα καὶ τὰ τοῦ δεσπότου. Τὸ κόκκινον ἱμάτιον αὐτοῦ, οἷον καὶ αὐτὸ τὸ τοῦ δεσπότου· ἄνευ δὲ ῥιζῶν. Τὸ ταμπάριον αὐτοῦ, τὸ μὲν παλαιὸν ζητεῖται· πλὴν αἱ χάλτζαι ἠερανέαι. Ὁ δὲ βασιλεὺς ὁ Καντακουζηνὸς τοὺς γυναικαδέλφους αὐτοῦ, Ἰωάννην τε καὶ Μανουὴλ τοὺς Ἀσανίους τιμήσας σεβαστοκράτορας, δέδωκεν αὐτοῖς φορεῖν ταμπάρια καὶ χάλτζας, οἷα καὶ οἱ δεσπόται. Τὰ ὑποδήματα αὐτοῦ ἠερανέα, ἔχοντα ἀετοὺς συρματείνους εἰς ἀέρα κόκκινον, ἐφ' ὧν εἴρηται τόπων τῶν τοῦ δεσπότου. Ὁ *κόνος, ἤτε σέλα, καὶ τὸ *κοπριλάριον ἠερανέα· αἱ σκάλαι, οἷαι καὶ αἱ τοῦ

* κῶνος.
* κοπρινούριον.

δεσπό-

Sed vbi ad ætatẽ ephebi peruenit, eamdem vmbellam etiam in palatio fert: dieb. verò feſtis [1] pallã ex auro fuſo, lapillos & margaritas habentem, quæ appellantur hoc modo, [2] perichyta. [3] Tunica verò honorata eius [4] ſanguinea aut rubra, ornata margaritis, qualẽ per illud tẽpus optauerit, & acceperit.

Sebaſtocratoris & Cæſaris palla ad dies feſtos adhiberi ſolita, [5] deſideratur.

Generorũ Imperatoris, qui domini ſunt, vmbellæ ſunt aureæ & coccineæ, fimbriatę, habẽtq; cruces ex margaritis & circulos.

Sebaſtocratoris vmbella eſt coccinea & aurea, fimbriata. Replum & apex talia ſunt, qualia habet dominus. Pallium eius coccinum ita eſt vt etiã pallium domini, ſed ſine laciniis. Chlamys eius qualis quidem olim fuerit, deſideratur: ſed caligę [6] colore aereo. Catacuzenus autẽ Imperator, cùm fratres vxoris ſuæ Ioannem & Manuelẽ Aſanios Sebaſtocratorũ honore afficeret, attribuit eis vt ferrent chlamydes & caligas, quales ipſi quoq; *ferebant* domini. Calcei eius colore aereo, habentes aquilas fimbriatas ad replũ coccinũ, iiſdem in locis qui de domino dicti ſunt. [7] Conus, ſellaq;, & poſtilena coloris aerei: ſtapię eædem quales etiã ſunt

equo

δεσπότου· τὸ τῆς σέλας ἐπάνω σκέπιον, ἠερανέον καὶ αὐτὸ, μετὰ ἀετῶν κοκκίνων τεσσάρων. ἡ τένλα αὐτοῦ, λευκὴ, ἔχουσα χαρτάρια καταραφὴν, ἠερανέα. Πεζεύει δὲ καὶ οὗτος ἐν τῇ τοῦ παλλατίου αὐλῇ εἰς τὸ τετράσυλον. λέγω δὲ, τοῦτο, διὰ τὸ τοῦ τόπου γνώρισμα. Τοῦ βασιλέως δὲ ἐν ἄλλῳ τόπῳ εὑρισκομένου, πεζεύει κατ' ἀναλογίαν κἀκεῖσε τοῦ τόπου τοῦ τετρασύλου.

Τὸ τοῦ Καίσαρος σκιάδιον, συρματέϊνον χρυσοκόκκινον, οἷον τὸ τοῦ σεβαστοκράτορος· ὁ ἀὴρ καὶ τὰ σεῖα, οἷα τὰ αὐτοῦ· καὶ τὸ ῥοῦχον ὡς τὸ ἱμάτιον ὡσαύτως οἷον τὸ ἐκείνου. τὸ δὲ ταμπάριον καὶ τοῦτο ζητεῖται. αἱ κάλτζαι καὶ τὰ ὑποδήματα ἠερανέα. ὁμοίως καὶ ἡ σέλα, τάτε τοῦ *κοπειλοσείου καὶ τοῦ ἐπάνω σκεπίου, καὶ ἡ τένλα αὐτοῦ, ὅμοια, οἷα καὶ ἡ τοῦ σεβαστοκράτορος, μετὰ χαρτίων ἠερανέων ἄνευ ἀετῶν. Πεζεύει πλησίον οὗ ὁ σεβαστοκράτωρ πεζεύει, ὁμοίως καὶ οὗτος, ἐντὸς τῆς τοῦ παλλατίου αὐλῆς.

* κοσπριτουείου.

Τὸν μέντοι δεσπότην ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως καλοῦσιν οὕτως ἁπλῶς, δέσποτά μου, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ. Τὸν δὲ σεβαστοκράτορα, δέσποτά μου σεβαστοκράτωρ, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ. Τὸν Καίσαρα καὶ τοῦτον, δέσποτά μου καῖσαρ, καὶ ἡ βασιλεία αὐτοῦ, ὥσπερ καὶ τὸν σεβαστοκράτορα. Εἰδέναι δὲ δεῖ, ὅτι εἰ δέησῃ ἀνάγκη

τινὰ

equo Domini. Superũ ſellæ tegmẽ,id quoq; coloris eſt aërei,cum aquilis quatuor coccineis.Tholus eius albus, habens [1]quadrarias teſſeras conſutas,coloris aërei.Hic autẽ procedit etiã pedib.in aula palatij ad [2]tetraſtylũ:idq́;,puta,propter indicium illius loci. Quòd ſi Imperator alio in loco ſit,procedit ibi quoque *Auguſtus* pedibus ſecundùm analogiam loci tetraſtyli.

Cæſaris vmbella,fimbriata eſt, aurea & coccinea,cuiuſmodi eſt Sebaſtocratori: replum & apex ſunt qualia illius: & [3]ruchum ſiue pallium conſimiliter quale illius eſt. Chlamys verò ipſa qualis ſit quæritur.Caligę & calcei coloris aërei. Similiterq́; ſella,& quæ ad poſtilenã ſuperumq; tegmẽ pertinẽt,& tholus eius ſimilia ſunt,vt illa Auguſti,cũ quadrariis teſſeris coloris aërei, ſine aquilis.Pedib.it ꝓpe eodẽ loco vbi Sebaſtocrator,ſimiliter hic quoq;,intra aulã palatij.

Ac Dominũ quidẽ corã Imperatore ita ſimpliciter vocãt,Domine mi, & [4]regnum ipſius dicitur.Sebaſtocratora verò, Domine mi Sebaſtocrator & regnũ ipſius dicitur: ipſum quoq; Cæſarem,Domine mi Cęſar, & regnũ ipſius dicitur, ſicut & Sebaſtocratora. Tenendũ autẽ eſt, ſi quẽ principum

τινὰ τῶν ἀρχόντων τῷ βασιλεῖ τι, ὥστε καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ δεσπότου μνησθῆναι, ὁ αὐθεντόπουλός μου λέγει, ὁ υἱός σου ὁ δεσπότης. Εἰ δὲ πρὸς ἀλλήλοις ἄρχοντες ὁμιλοῦσιν μνημονεύουσι *τούτοις, ὁ αὐθεντόπουλός μας λέγουσιν ὁ δεσπότης. Ἂν δὲ ἄρχων πάλιν μετὰ αὐτοῦ τοῦ δεσπότου ὁμιλεῖ, εἰ μὲν βούλοιτο λέγειν αὐθεντόπουλός μου ὁ δεσπότης. Εἰ δὲ καὶ ὁ αὐθέντης μας εἴποι ὁ δεσπότης διὰ πλείονα τιμὴν, οὐ κωλύεται. Ἂν δὲ πάλιν ἄνθρωπον τοῦ δεσπότου δεήσῃ ἀνενεγκεῖν τῷ βασιλεῖ, ὥστε καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ αὐθέντου αὐτοῦ μνησθῆναι, οὐχ ὁ αὐθεντόπουλός μου λέγει, ἢ ὁ αὐθέντης μου ὁ υἱός σου· ἀλλ' ὁ κύριός μου εἰπεῖν, καὶ ὁ αὐθέντης μου. ἀλλ' οὕτως ἐπεκράτησε. οὐδὲ γὰρ τῷ δεσπότῃ λέγειν τις, εἰ δεήσει, κύριέ μου *

* τύπυ.

* * *

μετὰ τῶν κόμβων ἰνοκοπητῶν. ὁ μὲν ἐπάνω κόνδυλος, χρυσοῦς, λεῖος· ὁ μετ' αὐτὸν χρυσοῦς καὶ αὐτὸς, ἐντετυλιγμένος δὲ διὰ χοινοπλοκίου ἀργυροῦ· ὁ μετ' αὐτὸν τρίτος, χρυσοῦς, λεῖος κατὰ τὸ πρῶτον· ὁ δὲ τέταρτος κατὰ τὸ δεύτερον, ἐντετυ-

λιγμένος

oportebit aliquid referre ad Imperatorem, adeò vt nomē Domini necesse habeat meminisse, eum dicere, dominus meus filius tuus Dominus. Quòd si inter se principes colloquuntur, mentionem faciunt illius dicentes, dominus [1] noster Dominus. Rursus si princeps cum ipso Domino sermonē habeat, siue dicere velit, dominus meus Dominus; siue etiam dixerit, dominus noster Dominus ad ampliorem honorē, nō prohiberi. Sin autem aliquē Domini ministrum *aliquid* ad Imperatorē referre oportebit, & nomen ipsum Domini sui meminisse, non dicere αὐθεντόπουλος vel αὐθέντης μου, dominus meus filius tuus, sed dicere κύριος καὶ αὐθέντης, dominus & herus meus. Et ita obtinuit. Neq; enim Domino aliquis dicit, si oraturus est, domine mi

* * *

[2]cum nodis [3]fibratis. Ac summus quidem [4]condylus, aureus, læuis est: sequēs aureus ipse quoq;, sed inuolutus argento instar funarij operis [5]cōtorto. Qui posteà est tertius, aureus, læuis, in modū primi: quartus verò in modum secundi, inuolutus argento in-

λιθωμένος χοινοπλοκίῳ ἀργυρῷ· καὶ καθεξῆς ὁμοίως τοῖς ῥηθεῖσι. Τὸ σκαράνικον αὐτοῦ χρυσοκόκκινον, συρματέϊνον, ἔχον ἔμπροσθεν εἰκονικῶς τὸν βασιλέα ἱνοκοπητὸν, ἱστάμενον ἐστεμμένον· ἐκ δεξιῶν μέντοι ἄγγελον ἕνα, καὶ ἕτερον ἐξ ἀριστερῶν, περικυκλωμένους διὰ μαργάρων *

* υἱοί, ὅ,τε πανυπερσέβαστος, ὁ πρωτοβεστιάριος, καὶ οἱ ἕτεροι· ἅτινα ἐδόθησαν καὶ τῷ Καντακουζηνῷ Ἰωάννῃ παρὰ τῶν δύο βασιλέων, ὅτε μέγας δομέστικος ἐγεγόνει.

Τὰ ὑποδήματα τοῦ πανυπερσεβάστου κίτρινα· ὡσαύτως καὶ ἡ σέλα, ἔχουσα ἔμπροσθέν τε καὶ ὄπισθεν μαργέλλιον χλαπωτόν, καὶ τὸ ταμπάριον αὐτοῦ κίτρινον μετὰ μαργελλίων.

Τὸ δικανίκιον τοῦ πρωτοβεστιαρίου, χρυσοπράσινον, χρυσοχοϊκόν, * ὑπὸ ὑελίου. τὰ ὑποδήματα αὐτοῦ, πράσινα· ἔπι τε καὶ ἡ σέλα, ἔχουσα καὶ αὐτὴ μαργέλλιον, ὡς καὶ ἡ τοῦ πανυπερσεβάστου. καὶ τὸ ταμπάριον αὐτοῦ πράσινον μετὰ μαργελλίων.

* ὑπουΐλιον

Τὸ σκιάδιον τοῦ μεγάλου δουκός, χρυσοκόκκινον χλαπωτόν, ἄνευ ἀέρος. τὸ σκαράνικον αὐτοῦ χρυσοκόκκινον, συρματέϊνον· ἔχει καὶ αὐτὸ ἔμπροσθεν μὲν εἰκονικῶς τὸν βασιλέα

ἱστά-

ſtar funium cõtorto: & deinceps conſimiliter iis quæ dicta ſunt. Palla eius coccinea & aurea, fimbriata, ab anteriore parte habens imaginem Imperatoris fibratã, ſtantis coronati: à dextera autem nunciũ vnum, & alterum à ſiniſtra, circumdatos margaritis *

* & Panhyperſebaſtus, & Protoueſtiarius, & alij: quę quidem à duobus Imperatorib. etiã data ſunt Ioanni Catacuzeno, cùm magnus domeſticus ab eis fieret.

Calcei ſummi Panhyperſebaſti *ſunt colore* citrini: ſimiliterq; ſella, habẽs antè & ponè opus è margaritis [1] ſquameum. Et Chlamys eius citrina cũ vnionib. ſiue margaritis.

[2] Iudiciale ſceptrum Protoueſtiarij *colore* eſt [3] aureum & praſinum, *aureum* ex auro fuſo, *praſinum* ſub ſpeciem vitri. Calcei eius praſini, itemq; & ſella, habens ipſa pariter opus è margaritis, vt & ſella ſummi Panhyperſebaſti. Et chlamys eius praſina cum vnionibus.

Vmbella magni ducis coccina eſt & aurea, ſquamea, ſine replo. Palla eius coccina & aurea, fimbriata, habẽs ipſa quoq; à parte quidem anteriore imaginẽ Imperatoris

ἱστάμενον ἰνοκοπητόν· ὄπισθεν δὲ καθήμενον ἐπὶ θρόνου. τὸ καββάδιον αὐτοῦ βλάττινον, οἷον ἂν βούλοιτο ἀπὸ τῶν συνήθων. τὸ δὲ δικανίκιον αὐτοῦ ἔχει μετὰ κόμπους χρυσοῖς ἐγκοπτοὺς, καὶ κονδύλους ὡσαύτως χρυσοῦς, κεκλωσμένους δὲ διὰ χοινοπλοκίου ἀργυροῦ, ὡς τοὺς τοῦ δικανικίου τοῦ μεγάλου δομεστίκου.

* πρωτοστράτορος.

Τὸ τοῦ *πρωτοστάτορος σκιάδιον, τό τε σκαράνικον, καὶ τὸ καββάδιον αὐτοῦ ὅμοια τοῖς τοῦ μεγάλου δουκός. τοῦ δὲ δικανικίου αὐτοῦ οἱ κόμποι, ὁ μὲν ἐπάνω χρυσοῦς, οἱ δὲ ἐφεξῆς ἀργυροί· οἱ κόνδυλοι δὲ, χρυσοί.

Τὸ τοῦ μεγάλου λογοθέτου φόρεμα, ἤτοι τό τε σκιάδιον, τὸ καββάδιον, καὶ τὸ σκαράνικον, οἷα τὰ τοῦ πρωτοστάτορος. οὐδὲν δὲ φέρει δικανίκιον.

Καὶ τὰ τοῦ μεγάλου στρατοπεδάρχου, ἤγουν τὸ σκιάδιον, καὶ τὸ σκαράνικον, οἷα τὰ τοῦ πρωτοστάτορος καὶ τοῦ μεγάλου λογοθέτου. τοῦ μέντοι δικανικίου αὐτοῦ οἱ κόνδυλοι πάντες ἀργυροὶ, ἄνευ τοῦ πρώτου· οἱ δὲ κόμποι, χρυσοὶ, ἐγκοπτοί.

Τὸ τοῦ μεγάλου πριμμικηρίου σκιάδιον, συρματέϊνον· τὸ καββάδιον οἷον τὰ τῶν περὶ αὐτοῦ. Τὸ τοῦ σκαρανίκου αὐτοῦ βλάττιον, βερικοκόχροον, συρματέϊνον. Ὥσπερ οὖν τὸ φαιὸν ἐστὶ μέσον λευκοῦ καὶ μέλανος,

οὕτω

ſtantis, fibratam, à poſteriore verò inſidentis throno. Tunica autẽ honorata eius [1] textilis, quamcumq; velit ex ordinariis. Sceptrum deniq; iudiciale eius habet quidem [2]bullas aureas inciſas, & condylos item aureos, ſed circundatos funario opere implexo ex argento, vt ſunt iudicialis ſceptri ad magnum domeſticum pertinentis.

Protoſtrátoris vmbella, & palla & honorata tunica eius, ſimilia ſunt veſtibus magni ducis. Sceptri verò iudicialis ipſius bullæ ſumma quidem aurea, ſed quæ ſequuntur ordine, argenteæ: condyli verò, aurei.

Magni Logothetæ veſtes, id eſt, vmbella, honorataq; tunica, & palla eiuſmodi ſunt qualia Protoſtrátoris: ſed nullum fert iudiciale ſceptrum.

Et veſtes magni Præfecti caſtrorũ, puta vmbella & palla, tales ſunt quales Protoſtrátoris & magni Logothetæ. Sceptri autẽ iudicialis eius condyli omnes ſunt argentei excepto primo; bullæ verò aureæ inciſæ.

Magni Primicerij vmbella fimbriata eſt: tunica honorata eiuſmodi eſt ac pręcedentium. Pallæ eius [3]textus colore eſt mali Armeniaci, fimbriatus. Quemadmodũ autẽ color fuſcus medius eſt inter albũ & nigrũ,

οὕτω καὶ τοῦτο μέσον κοκκίνου καὶ λευκοῦ. ἔχει δὲ καὶ τὸ τούτου σκαράνικον τὸν βασιλέα εἰκονικῶς, ἔμπροσθεν μὲν ἱστάμενον ἐπὶ θρόνου. τὸ δικανίκιον αὐτοῦ, ξύλον κεχρυσωμένου, οἷον τὸ τοῦ βασιλέως.

Καὶ τὰ τοῦ μεγάλου κονοσταύλου πάντα, ὡς τὰ τοῦ μεγάλου πριμμικηρίου. οὐδὲν δὲ κρατεῖ δικανίκιον.

Τὰ τοῦ πρωτοσεβαστοῦ φορέματα, οἷα τὰ τοῦ μεγάλου κοντοσταύλου· τὸ δὲ σκιάδιον αὐτοῦ, χρυσοπράσινον· πλὴν τὸ σύρμα, οὐ τὸ σλάπιον. τὸ σκαράνικον δὲ, οἷον τὸ τοῦ μεγάλου πριμμικηρίου· καὶ ἄνευ δικανικίου.

Τὰ τοῦ πιγκέρνη πάντα, οἷα τὰ τοῦ μεγάλου πριμμικηρίου, ἄνευ δὲ δικανικίου.

Καὶ τὰ τοῦ κουροπαλάτου, ὅμοια τοῖς τοῦ πιγκέρνη· καὶ ἄνευ δικανικίου.

* παρακοιμωμένου.

Τὰ τοῦ *παρακειμωμένου τῆς σφενδόνης φορέματα, ὅμοια τοῖς τοῦ κουροπαλάτου. τὸ δικανίκιον αὐτοῦ, ξύλινον· ὁ ἐπάνω κόνδυλος, κεχρυσωμένος· ὁ δεύτερος, χρυσόλευκος κεκλωσμένος· ὁ μετ' αὐτοῦ πάλιν κεχρυσωμένος· ὁ δὲ μετὰ τοῦτον αὖ, κεκλωσμένος· καὶ καθεξῆς ὁμοίως.

Καὶ τὰ τοῦ παρακοιμωμένου τοῦ κοιτῶνος πάντα, οἷα τὰ τοῦ παρακοιμωμένου τῆς σφενδόνης. πλὴν ὁ μὲν πρῶτος κόνδυλος τοῦ δικανικίου χρυσοῦς,

ὡς

ita etiam hic eſt inter coccinũ & albũ medius. Habet autẽ palla huius quoq; Imperatoris imaginẽ ab anteriore parte ſtantis in throno. Sceptrum iudiciale eius lignũ eſt inauratum, quale Imperatoris eſt.

Et magni item Contoſtauli omnia *veſtimenta* ſunt quemadmodum magni Primicerij: ſed nullum ſceptrũ iudiciale obtinet.

Protoſebaſti veſtimẽta ſunt eadem quæ magni Contoſtauli. vmbella verò eius, aurea & praſina,[1] verumtamẽ ſyrmate, nõ autem textu. Palla verò ſimilis ac magni Primicerij; & ſine ſceptro iudiciali eſt.

Veſtimenta pincernæ omnia ita ſunt vt magni Primicerij: ſed ſine iudiciali ſceptro.

Et Curopalatæ quoq; ſimilia veſtimentis pincernæ: ac ſine iudiciali ſceptro.

Accubitoris fundæ veſtes ſimiles ſunt veſtibus Curopalatę. Sceptrum iudiciale eius ligneum; cuius ſupremus condylus inauratus eſt; ſecundus albus & aureus, circumuolutus opere funario: ſequens rurſum inauratus: & proximus ab eo circumuolutus: & deinceps ordine ſimiliter.

Omnes itẽ veſtes Præfecti *ſacri* cubiculi ſunt eiuſmodi vt Accubitoris fundæ. Tantũ primus quidẽ cõdylus ſceptri eſt aureus,

prout

ὡς καὶ οἱ τῶν ἄλλων· τὸ δὲ ἐφεξῆς ἕως κάτω χρυσάσπρον κεκλωσμένον. Τὸ τοῦ λογοθέτου τοῦ γενικοῦ σκιάδιον, λευκὸν βλάττιον, μετὰ μαργελλίων. τὸ καββάδιον, ἐκ τῶν συνήθως πολιτευομένων βλαττίων. τὸ δὲ σκαράνικον, χρυσόλευκον, βλάττινον, συρματέϊνον, ἔχον ἔμπροσθέν τε καὶ ὄπισθεν τὴν τοῦ βασιλέως εἰκόνα διαγέλαστον, ὥσπερ καὶ τὸ τοῦ *παρακοιμωμένου· καὶ ἄνευ δικανικίου.

* πριμμικηρίου.

Τὸ τοῦ *πρωτοβεστιαρίου σκιάδιον, κλαπωτόν. τὸ καββάδιον καὶ τὸ σκαράνικον αὐτοῦ, οἷα τὰ τοῦ λογοθέτου τοῦ γενικοῦ. τοῦ δὲ δικανικίου αὐτοῦ ὁ πρῶτος μὲν κόνδυλος, χρυσοῦς· τὸ δὲ ἐφεξῆς, συβαλταρέα χρυσοκόκκινα.

* πρωτοβεστιαρίτου.

Τὰ τοῦ δομεστίκου τῆς τραπέζης φορέματα, ὅμοια τοῖς τοῦ *πρωτοβεστιαρίου· ἄνευ δικανικίου.

* πρωτοβεστιαρίτου.

Τὰ τοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης, οἷα τὰ αὐτῶν, τοῦτε πρωτοβεστιαρίτου, καὶ τοῦ δομεστίκου τῆς τραπέζης. τοῦ δὲ δικανικίου αὐτοῦ, ὁ μὲν πρῶτος κόνδυλος χρυσοῦς, ὁ δὲ δεύτερος μέλας· εἶτα χρυσοῦς, καὶ πάλιν μέλας, καὶ καθεξῆς ὁμοίως.

Τὰ τοῦ μεγάλου παππίου φορέματα ὅμοια τοῖς τοῦ δομεστίκου τῆς τραπέζης. τὸ δὲ δικανίκιον αὐτοῦ, ὥσπερ τὸ τοῦ παρακοιμωμένου τῆς σφενδόνης ἔχει κόνδυλον χρυσόλευκον, οὕτω τοῦτο

κόνδυλον

prout etiam aliorum: ſequentes verò deorſum vſque [1] aureo & albo colore, circũuoluti *opere funario.* Logothetæ publicæ rei vmbella eſt alba tela, cũ margaritis. Tunica honorata, ex iis telis quæ ordinariè in re publica feruntur. Palla verò alba & aurea, textilis fimbriata, habens antè & ponè Imperatoris imaginem arridentis, ſicut [2] & Primicerij: Et ſine ſceptro iudiciali eſt.

Vmbella Protoueſtiaritæ ſquamea: tunica honorata & palla eius tales ſunt quales Logothetæ publicæ rei. Sceptri autẽ iudicialis eius primus quidẽ cõdylus eſt aureus, ſequentia verò, [3] alternis aurea & coccinea.

Veſtes Domeſtici menſæ ſimiles ſunt veſtibus Principis veſtibuli, ſine iudiciali ſceptro.

Præfecti menſæ veſtes eædem atq; illorum ſunt, Principis veſtibuli, & Domeſtici menſæ. Sceptri autẽ iudicialis eius primus quidem condylus aureus, ſecundus verò niger eſt: deinde aureus, iterumq; niger, & ſic deinceps.

Magni Pappiæ veſtes ſimiles *ſunt* veſtib. Domeſtici menſæ. Sceptrũ verò iudiciale ipſius, prout ſceptrum Accubitoris fundæ cõdylum habet album & aureum, ita hoc condy-

κόνδυλον χρυσοῦν καὶ κόνδυλον χρυσοκόκκινον.

Καὶ τὰ τοῦ ἐπάρχου, οἷα τὰ τοῦ μεγάλου παππίου, ἄνευ δὲ δικανικίου.

Τὰ τοῦ μεγάλου δρουγγαρίου τῆς βίγλης φορέματα, ἤγουν τό τε σκιάδιον, καὶ τὸ καββάδιον ὅμοια τοῖς τοῦ ἐπάρχου. τὸ δὲ τοῦ σκαρανικοῦ αὐτοῦ βλάττιον χρυσοκίτρινον, χρυσοκλαδάρικον, συρματέϊνον, ἔχει ἔμπροσθεν μὲν τὸν βασιλέα εἰκονικῶς καθήμενον ἐπὶ θρόνου χρυσοῦ ἀναβατόν, ὄπισθεν δὲ ἐφ' ἵππου. τὸ δικανίκιον αὐτοῦ μετὰ τὸν ἐπάνω κόνδυλον κεχρυσωμένον ὅλα, ὡς καὶ τοῖς τῶν πάντων, χρυσοκόκκινον, κεχαλλωπισμένον ἕως κάτω.

Σημειῶσαι ὅτι ἀπὸ τοῦ μεγάλου δομεστίκου μέχρι καὶ τοῦ αὐτοῦ μεγάλου δρουγγαρίου τῆς βίγλης πάντες ἄρχοντες, ὅτε μὲν *βάλλονται, φοροῦσιν καββάδια, ὅτε δὲ ἐπιλουρικά· ἀπὸ δὲ τοῦ αὐτοῦ καὶ κάτω, οὐχ οὕτως.

* βούλονται.

Τὰ τοῦ μεγάλου ἑταιρειάρχου φορέματα, οἷα τὰ τοῦ μεγάλου δρουγγαρίου. τὸ δικανίκιον αὐτοῦ, ὥσπερ τὸ τοῦ μεγάλου δρουγγαρίου χρυσοκόκκινον, οὕτω τοῦτο χρυσοκέρανον, κεκλασμένον.

Τὰ τοῦ μεγάλου χαρτουλαρίου, οἷα τὰ τοῦ μεγάλου ἑταιρειάρχου· ἄνευ δὲ δικανικίου.

Τὸ

condylum *habet* vnum aureũ, alterum verò album & coccinum.

Et Eparchi *veſtes* ita ſunt vt magni Pappiæ: ſed ſine iudiciali ſceptro.

Magni Drungarij Biglę veſtes, puta vmbella & honorata tunica ſimiles *ſunt* veſtibus Eparchi. Pallæ verò ipſius textus eſt aureus & citrinus,[1] helicib. aureis ornatus, fimbriatus, habens antè quidẽ Imperatoris imaginem aurei excelſi inſidentis throno, & ponè inſidentis equo. Sceptrũ iudiciale eius poſt ſupremũ cõdylum, qui inauratus eſt vt aliorum omniũ, aureũ & coccineum eſt, accuratè ornatum ad imum vſq;.

[2] Obſeruandũ, inde à magno Domeſtico ad ipſum vſq; magnum Drungariũ Biglæ, omneis principes quandocunque volunt, modò ferre honoratas tunicas, modò verò [3] prætextas vittatas loris: ab hoc verò qui inferiores ſunt, non item.

Magni Hetæriarchæ veſtimenta eiuſdẽ modi *ſunt* ac magni Drungarij. Sceptrũ iudiciale eius, quemadmodũ magni Drungarij aureũ & coccineũ *eſt*, ita hoc[4] aureum colorẽ habet aëreumq;, & circũuolutũ eſt.

Magni Chartularij veſtimenta *ſunt* eadẽ quæ magni Hetæriarchæ: ſed ſine iudiciali ſceptro.

Logo-

Τὸ τοῦ λογοθέτου τοῦ δρόμου σκιάδιον, οἷον τὸ τοῦ μεγάλου χαρτουλαρίου. φακεωλίδα δὲ φορεῖ οὗτος, καὶ ἐπιλουρίκιον, οὐ μὴν σκαράνικον.

Τὸ τοῦ πρωτασηκρῆτις σκιάδιον βλάπιον, διβόλεον, χρώματος ὀξέος καὶ λευκοῦ, ἔχον μαργέλλια συρματέϊνα, πλατέα, οὐ μὴν σταυροειδῶς, ἀλλὰ κύκλοθεν· περί τε τὸ ἄκρον τοῦ σκιαδίου, καὶ τὸν γύρον τῆς τρούλης. ἥτις ἔχει ἐπάνω τύπον τριφύλλου διὰ μαργελλίου, οἷον εἴπομεν. φορεῖ δὲ φακεωλίδα καὶ ἐπιλουρίκιον, οἷα τὰ τοῦ λογοθέτου. καὶ οὐδ᾽ οὗτος σκαράνικον.

Τὸ τοῦ ἐπὶ τοῦ στρατοῦ σκιάδιον χλαπωτόν· τὸ δὲ καββάδιον, καὶ τὸ σκαράνικον αὐτοῦ, οἷα τὰ τοῦ μεγάλου χαρτουλαρίου.

Τὰ τοῦ μυστικοῦ, φακεωλὶς καὶ ἐπιλουρίκιον· οὐ μὴν καὶ σκαράνικον.

Τὰ τοῦ δομεστίκου τῆς σχολῆς φορέματα ὅμοια τοῖς τοῦ ἐπὶ τοῦ στρατοῦ. τὸ δικανίκιον αὐτοῦ ἀργυροῦν μέν, ἀχρύσωτον δέ, ἔχει τὰ ἐπάνω κόμπον, καὶ πλέον οὐδέν.

Τὰ τοῦ μεγάλου δρουγγαρίου τοῦ στόλου φορέματα, ὅμοια τοῖς τοῦ δομεστίκου τῆς σχολῆς ἄνευ δικανικίου.

Τὰ

Logothetæ curſus vmbella eſt ſimilis ac magni Chartularij. Hic autem fert [1] tiaram & prætextam vittatam loris, ac non pallam.

Primi à ſecretis vmbella eſt [2] ʒextilis, bilix, coloris ſanguinei & albi, habēs margaritarum opus fimbriatum, latum, nō in crucis, ſed in orbis formā; tum ad ſummū vmbellæ, tum etiam ad gyrū [3] luræ: quæ quidē ſupernè ſpeciē habet trifolij opere margaritarum, quale dicebamus. fert autē hic tiaram & prætextam vittatā loris, cuiuſmodi *ſunt* Logothetæ. Verùm neq; hic quoq; pallam *geſtare ſolet.*

Pręfecti exercitui vmbella ſquamea eſt: tunica verò honorata & palla ipſius eiuſmodi *ſunt* vt magni Chartularij.

Myſtici *veſtimenta* ſunt tiara & prætexta vittata loris, non autem palla.

Domeſtici ſcholarum veſtimēta ſimilia *ſunt* iis quę fert pręfectus exercitui. Sceptrū iudiciale eius eſt quidē argenteum, ſed non inauratum, habens ſupernè bullam, ac nihil amplius.

Magni Drungarij claſſis veſtimenta ſimilia *ſunt* iis quæ Domeſticus ſcholarū habet: idq; ſine iudiciali ſceptro.

Veſti-

Τὰ τοῦ πριμμικηρίου τῆς αὐλῆς, ἤγουν τότε σκιάδιον, καὶ τὸ καββάδιον, καὶ τὸ σκαράνικον, ὡς καὶ τὰ τοῦ μεγάλου δρουγγαρίου. τὸ δὲ δικανίκιον αὐτοῦ *χρυσοκέρανον συβαλλαρέα, ὥσπερ τὸ τοῦ πρωτοβεστιαρίτου, χρυσοκόκκινον.

* χρυσοκέρμινον.

Τὸ τοῦ πρωτοσπαθαρίου σκιάδιον, τὸ καββάδιον, ἤως τὸ ἐπάνω ἔνδυμα πάντων, καὶ τὸ σκαράνικον, ὅμοια τοῖς τοῦ πριμμικηρίου τῆς αὐλῆς, οὐδὲν δὲ κρατεῖ δικανίκιον.

Τὰ τοῦ μεγάλου ἄρχοντος, οἷα τὰ τοῦ αὐτοῦ πρωτοσπαθαρίου· καὶ οὐδὲ οὗτος κρατεῖ δικανίκιον.

Καὶ τὰ τοῦ τατᾶ τῆς αὐλῆς, ὡς τὰ τοῦ μεγάλου ἄρχοντος. τὸ δικανίκιον αὐτοῦ, ξύλον λεῖον.

Τὸ τοῦ μεγάλου τζαουσίου σκιάδιον, καββάδιον, καὶ τὸ σκαράνικον, καὶ ταῦτα ὡς τοῦ τατᾶ τῆς αὐλῆς. φέρει δὲ οὗτος ἀπὸ τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τῆς ζώνης αὐτοῦ σφρομάστιν, ὃν κοινῶς καλοῦσι σαλίβαν.

Τὰ τοῦ πραίτορος τοῦ δήμου πάντα φορέματα, ὅμοια τοῖς τοῦ μεγάλου τζαουσίου. τὸ δικανίκιον αὐτοῦ ξύλον λεῖον.

Τὰ τοῦ λογοθέτου τῶν οἰκειακῶν, φακεωλὶς καὶ ἐπιλουρίκιον· οὐ μὴν δὲ σκαράνικον.

Τὰ

Veſtimenta Primicerij aulæ, puta vmbella, tunicáq; honorata, & palla eædẽ *ſunt* etiam ac magni Drungarij. Sceptrum verò iudiciale eius aureo colore & aëreo alternis, quemadmodũ Principis veſtibuli ſceptrum aureum *eſt* & coccineum.

Protóſpatharij vmbella, honorata tunica, ſiue ſupremum indumentum omnium & palla ſimilia *ſunt* indumentis Primicerij aulæ: Sceptrum verò nullum obtinet iudiciale.

Magni Principis veſtimenta *ſunt* eadem quæ huius Protoſpatharij. ſed neq; hic ſceptrum iudiciale obtinet.

Tatæ quoq; aulæ veſtimenta *ſunt* vt magni Principis. Sceptrum iudiciale eius eſt lignum læue.

Magni Tzáuſii vmbella, honorata tunica & palla, hæc quoque *ſunt* vt Tatæ aulæ ipſius. fert autẽ hic ad ſiniſtrum latus zonæ ſuæ [1] ſiromaſtin, quẽ vulgò [2] ſalibã vocant.

Prætoris populi indumẽta omnia ſimilia *ſunt* indumentis magni Tzáuſii. Sceptrũ iudiciale eius eſt lignum læue.

Logothetæ rerũ priuatarum veſtimenta *ſunt* tiara & prætexta vittata loris; ſed palla minimè.

Τὰ τοῦ μεγάλου λογαριαστοῦ, οἷα τὰ τοῦ λογοθέτου τῶν οἰκειακῶν.

Τὸ τοῦ πρωτοκυνηγοῦ σκιάδιον, τὸ καββάδιον, καὶ τὸ σκαράνικον, ὡς τὰ τοῦ πραίτορος τοῦ δήμου.

Καὶ τὰ τοῦ σκουταρίου τοιαῦτα.

Τὰ τοῦ ἀμηραλίου ὡσαύτως.

Τὰ τοῦ ἐπὶ τῶν δεήσεων, φακεωλὶς, καὶ ἐπιλουρίκιον· οὐ μὴν δὲ σκαράνικον.

Τὸ τοῦ κοιαίστορος σκιάδιον, τὸ καββάδιον, καὶ τὸ σκαράνικον, ὅμοια τοῖς τοῦ μεγάλου τζαουσίου.

Καὶ τὰ τοῦ μεγάλου ἀδνουμιαστοῦ, οἷα τὰ τοῦ κοιαίστορος· τὸ δὲ δικαίκιον αὐτοῦ ἀργυροῦν ἀχρύσωτον, ἔχον ἐπάνω κόμβον ἕνα καὶ μόνον, ἔχοντα ἐπικαθήμενον περιστεράν.

Τὰ τοῦ λογοθέτου τοῦ στρατιωτικοῦ φορέματα, φακεωλὶς καὶ ἐπιλούρικον· οὐ μὴν καὶ σκαράνικον.

Τὸ τοῦ πρωτοϊερακαρίου σκιάδιον, τὸ καββάδιον, καὶ τὸ σκαράνικον, ὅμοια τοῖς τοῦ μεγάλου ἀδνουμιαστοῦ. φέρει δὲ ἐπὶ ζώνης χειρόψιον, ἀριστερὸν, ἔχον περὶ τὴν τῆς εἰσόδου ἄκραν *ἐρραμμένον μαργέλλιον, ὑφ' *αὐτὴν ἔχον ἀετοὺς ὀξέους.

* ἐρραμμένον.
* αὐτό.

Τὰ τοῦ λογοθέτου τῶν ἀγελῶν, φακεωλὶς καὶ ἐπιλούρικον, ὡς τὰ τοῦ λογοθέτου τοῦ στρατιωτικοῦ· οὐ μὴν καὶ σκαράνικον.

Τὸ

Magni Logariaſtę veſtimenta ita *ſunt* vt Logothetæ rerum priuatarum.

Protocynegi, vel venatorum primi vmbella, tunica honorata, & palla perinde *ſunt* ac Prætoris populi.

Et Scutarij eadem:

Ameralij conſimiliter.

Præfecti litium ſunt tiara & prætexta vittata loris: non autem palla.

Quæſtoris vmbella, honorata tunica, & palla ſimiles *ſunt* veſtibus magni Tzâuſii.

Et magni Adnumiaſtæ *veſtimenta ſunt* qualia Quæſtoris: ſceptrum iudiciale eius argẽteũ nec-inauratũ, habẽs ſupernè nodũ vnum & quidẽ vnicũ, cui inſidet columba.

Logothetæ caſtrenſis veſtimenta *ſunt* tiara, & prætexta vittata loris: non autem palla.

Protohieracarii, ſiue primi accipitrarij vmbella, honorata tunica & palla ſimiles *ſunt* iis quas geſtat magnus Adnumiaſtes. fert autẽ in zona manicam *ad* ſiniſtrã, quæ habet ad ſummũ ingreſſum opus è margaritis adſutum, cui ſubſunt aquilę ſanguineę.

Logotheta pecuariæ *veſtimenta* habet tiarã & prætextam vittatam loris, vt caſtrẽſis Logotheta; ac non etiam pallam.

Τὸ τοῦ μεγάλου διερμηνευτοῦ σκιάδιον, καὶ τὸ καββάδιον, ὡς τὰ τοῦ πρωτοϊερακαρείου. τὸ δὲ σκαράνικον αὐτοῦ ἐνδεδυμένον κόκκινον *χάρδιον, ἔχον ἐπὶ κορυφῆς μικρὰν φοῦνταν ἐρυθράν· τὸ δὲ ἕτερον, ἀργυροῦν διὰ πεταλίου ζωγραφικοῦ.

* χαρπίον.

Τὸ τοῦ ἀκολούθου σκιάδιον, τὸ καββάδιον, καὶ τὸ σκαράνικον, ὅμοια τοῖς τοῦ μεγάλου διερμηνευτοῦ· ἄνευ δὲ δικανικίου.

Τὰ τοῦ μεγάλου διοικητοῦ φορέματα, οἷα τὰ τοῦ ἀκολούθου. φέρει δὲ δικανίκιον, ξύλον λεῖον ἄνευ κόμβου.

Τὰ τοῦ κριτοῦ τοῦ φωσάτου, ὡς τὰ τοῦ μεγάλου διοικητοῦ· οὐδὲν δὲ κρατεῖ δικανίκιον.

* ἀγογίου.

Τὰ τοῦ ἄρχοντος τοῦ *ἀλλαγίου πάντα, οἷα τὰ τοῦ κριτοῦ τοῦ φωσάτου. κρατεῖ δικανίκιον ξύλον λεῖον.

* προεξελογάτορος.

* ἀγογίου.

Τὰ τοῦ *πρωταλλαγάτορος σκιάδιον, τὸ καββάδιον, καὶ τὸ σκαράνικον, ὅμοια τοῖς τοῦ ἄρχοντος τοῦ *ἀλλαγίου. φέρει δὲ ἀντὶ δικανικίου, ἣν ἰδιωτικῶς καλοῦσι ματζοῦκα, ἀργυρᾶν, κεχρυσωμένην, ἧς ὁ στελεὸς ἐνδεδυμένος βλαττίῳ κοκκίνῳ· ἔχον εἰς τὸ ἄκρον κάτω κεχρυσωμένον βούτιον, καὶ κατὰ τὴν μέσην δέμα ὁμοίως κεχρυσωμένον.

Τὰ

Magni interpretis vmbella & tunica honorata *ſunt* vt primi accipitrarij. Palla verò eius induitur *ab vna parte* coccinea [1] teſſera quadraria, quæ in ſummitate habet exiguã [2] pupam rubram: ab altera, *teſſera* argentea cum lamina pręferente animaliũ formam.

Proſecutoris vmbella, tunica honorata, & palla ſimiles *ſunt* veſtib. magni interpretis: & ſine iudiciali ſceptro.

Magni procuratoris veſtimenta, vt proſecutoris *ſunt*. Fert autem iudiciale ſceptrũ è læui ligno ſine nodo.

Iudicis foſſati *veſtimenta ſunt*, vt Procuratoris magni: ſceptrum verò nullum obtinet iudiciale.

Principis [3] alogii veſtimenta omnia *ſunt* vt Iudicis foſſati. habet verò ſceptrum iudiciale è ligno læui.

Protalogatoris *veſtimenta* vmbella, tunica honorata, & palla, ſimilia *ſunt* iis quæ Princeps habet alogii. fert autem ſceptri iudicialis loco eam quam peculiari nomine vocant [4] matzucam, argẽteam, inauratam, cuius ſcapus indutus eſt textili coccino: habet verò ad extremitatem infernè [5] batillũ inauratum, ad medium verò amentum ſimiliter inauratum.

Τὰ τοῦ ὀρφανοτρόφου, τοιαῦτα· ἄνευ δικανικίου.

Καὶ τὰ τοῦ πρωτονοταρίου ταῦτα, ὁμοίως.

Τὰ τοῦ ἐπὶ τῶν ἀναμνήσεων, οἷα τὰ τῶν περὶ αὐτοῦ, πρωτονοταρίου τε καὶ τῶν λοιπῶν. τοῦ δὲ δικανικίου αὐτοῦ ὁ μὲν ἐπάνω κόνδυλος κεχρυσωμένος, τὸ δὲ λοιπὸν συβαλλαρέα *ἀσπροκόκκινος, ἄνευ χρυσαφίου τινός.

*ἀσπροκόκκινον.

Τὰ τοῦ δομεστίκου τῶν τειχέων, ὡς τὰ τοῦ ἐπὶ τῶν ἀναμνήσεων. τὸ δὲ δικανίκιον αὐτοῦ, ξύλον λεῖον.

Τὸ τοῦ πρωτοκαθημένου τοῦ κοιτῶνος σκιάδιον, τὸ καββάδιον, καὶ τὸ κόκκινον σκαράνικον, ὅμοια τοῖς τοῦ δομεστίκου τῶν τειχέων. τὸ δικανίκιον αὐτοῦ, ξύλον λεῖον.

Τὰ τοῦ πρωτοκαθημένου βεστιαρίου πάντα, καὶ τὸ δικανίκιον, οἷα τὰ τοῦ πρωτοκαθημένου τοῦ κοιτῶνος.

Καὶ τὰ τοῦ βεστιαρίου ταῦτα· ἄνευ δὲ δικανικίου.

Τὰ τοῦ ἑταιρειάρχου πάντα ὁμοίως τούτοις· τὸ δὲ δικανίκιον αὐτοῦ, ὥσπερ τὸ τοῦ μεγάλου ἑταιρειάρχου, χρυσοκέραιον, κεκλωσμένον, οὕτω τοῦτο κιτρινοκέραιον κεκλωσμένον.

Τὰ τοῦ λογαριαστοῦ τῆς αὐλῆς τοιαῦτα· τὸ δικανίκιον αὐτοῦ, ξύλον λεῖον.

Τὰ

Eiuſmodi ſunt orphanotropho: at ſine ſceptro iudiciali.

Et Protonotarij *veſtes* eædẽ conſimiliter.

A memoria *veſtimenta* ſunt qualia præcedentium, Protonotarij & cæterorũ. Sceptri verò iudicialis illius condylus, qui in ſummo eſt inauratus, de cætero alternis [1] album & coccinum, abſq; auro vllo eſt.

Domeſtici murorum *veſtimenta* ſunt, vt huius à memoria: Sceptrum verò iudiciale ipſius ex ligno læui.

Procubitoris *ſacri* cubiculi vmbella, honorata tunica, & palla coccinea ſimiles *ſunt veſtibus* Domeſtici murorum: ſceptrũ iudiciale eius ex ligno læui.

Procubitoris *ſacri* [2] veſtibuli omnia *veſtimenta* & iudiciale ſceptrum eadẽ *ſunt* quæ Procubitori *ſacri* cubiculi.

Eadem quoq; veſtiarii: verùm ſine iudiciali ſceptro.

Hetæriarchæ omnia ſe his conſimiliter *habent:* Sceptrũ verò iudiciale eius, vt magni Hetæriarchę ſceptrum aureo colore & aëreo eſt circumuolutum, ita hoc citrino & aëreo colore circumuolutum eſt.

Similia ſunt Logariaſtæ aulæ: ſed eius ſceptrum iudiciale eſt è ligno læui.

Τὰ τοῦ στρατοπεδάρχου τῶν μονοκαβάλων, ὁμοίως.

Τὰ τοῦ στρατοπεδάρχου τῶν τζαγγατόρων, ὁμοίως τοῖς τοῦ περὶ αὐτοῦ.

Τὰ τοῦ στρατοπεπάρχου τῶν μυρτάτων, οἷα τὰ τοῦ στρατοπεδάρχου τῶν τζαγγατόρων.

Καὶ τὰ τοῦ στρατοπεδάρχου τῶν τζακόνων, ὅμοια κατὰ πάντα τοῖς περὶ αὐτοῦ.

Τὰ τοῦ πριγκαθημένου τῶν μεγάλων παλλατίων, πάντα οἷα τὰ τῶν περὶ αὐτοῦ. ὡσαύτως καὶ τὸ δικανίκιον αὐτοῦ, ξύλον λεῖον.

Καὶ τὰ τοῦ πριγκαθημένου τῶν Βλαχερνῶν παλλατίων, ἀπαραλλάκτως τοιαῦτα.

Τὰ τοῦ δομεστίκου τῶν θεμάτων, ταῦτα ὡσαύτως.

Τὰ τοῦ δομεστίκου τῶν ἀνατολικῶν θεμάτων πάντα, ἔτι δὲ καὶ τὸ δικανίκιον αὐτοῦ, ὅμοια τοῖς τοῦ περὶ αὐτοῦ.

Τὰ τοῦ μεγάλου μυρταΐτου, ἤτοι τὸ μὲν καββάδιον, καὶ τὸ κόκκινον σκαράνικον αὐτοῦ, ὡς τὰ τῶν περὶ αὐτοῦ. τὸ δὲ δικανίκιον αὐτοῦ, ἀργυροῦν, χρυσοχοϊκὸν γαμματίζον ἄνωθεν.

Καὶ τὰ τοῦ πρωτοκόμητος, φορέματα ὁμοίως τοιαῦτα. οὐδὲν δὲ κρατεῖ δικανίκιον.

Ο δὲ δρουγγάριος κρατεῖ δικανίκιον μόνον ξύλον λεῖον.

Ο στ-

Præfecti copiis monocaballorum ſimiliter.

Præfecti copiis Tzaggátorum, itidem ac præcedentia.

Præfecti copiis murtatorum ſimiliter vt Præfecti copiis Tzangatorum.

Et præfecti copiis Tzaconum *veſtimenta* ſimilia planè antecedentibus.

Præſidis magnorum palatiorum veſtimenta omnia ſunt vt pręcedentium. Similiterq́; ſceptrum iudiciale eius è læui ligno.

Præſidis quoq́; Blachernorum palatiorum omnia citra mutationẽ *ſunt* eiuſmodi.

Domeſtici regionum eadem ſimiliter.

Domeſtici Orientalium regionũ omnia *veſtimẽta*, etiamq́; ſceptrum iudiciale eius, ſimilia ſunt antecedentibus.

Magni Pręfecti murtatorum *veſtimenta* puta honorata tunica, & coccinea palla eius *ſunt* vt antecedẽtium. ſed iudiciale ſceptrum eius argenteum, *ſupernè* ex auro fuſo *eſt* in ſpeciem literæ Γ.

Et Protocomitis vel primi Comitum veſtimenta item ſunt eadem: ſed nullum ſceptrum iudiciale obtinet.

Drungarius verò ſceptrum ſolùm iudiciale obtinet è ligno læui.

Augu-

Ὁ σεβαστὸς οὐδέν.

Ὡσαύτως καὶ ὁ μυρταΐτης.

Οἱ προκαθήμενοι τῶν ἐντίμων πόλεων κρατοῦσι δικανίκια, ξύλα λευκά.

Ὁ δὲ παππίας κρατεῖ δικανίκιον μονόξυλον, χωρὶς κόμβων.

Ἐντεῦθεν ἄρχονται αἱ ὑπηρεσίαι καθ' ἑνὸς ἑκάστου τῶν ὀφφικιάλων.

Ὁ δεσπότης μὲν, ὁ σεβαστοκράτωρ, καὶ ὁ Καῖσαρ, οὐδεμίαν ὑπηρεσίαν ἔχουσι, ἐὰν μὴ ταχθῶσιν εἰς ἡγεμονίαν.

Αἱ δὲ τοῦ μεγάλου δομεστίκου ὑπηρεσίαι, καὶ τοῦ πρωτοβεστιαρίου, κείσθωσαν τὸ γε νῦν ἔχον. λεχθήσονται γὰρ ἐν τῷ προσήκοντι τόπῳ.

Ὁ μέγας δούξ. ὥσπερ ὁ μέγας δομέστικος εὑρίσκεται εἰς τὸ * φωσάτον ἅπαν κεφαλὴ, οὕτω καὶ κατὰ θάλασσαν οὗτος. καὶ οἱ μὲν εἰς τὰ ἕτερα εὑρισκόμενοι ἄρχοντες, ὡς κεφαλαὶ, ἱστῶσι τὸ συνήθες βασιλικὸν φλάμπουρον, ἢ τὸ τοῦ στρατοῦ μετὰ πυροβόλων· οὗτος δὲ ὁ μέγας δοὺξ τὴν τοῦ βασιλέως στήλην ἵστησιν ἔφιππον. Ἔχει δὲ ὑπ' αὐτὸν, τόν τε μέγαν δρουγγάριον τοῦ στόλου, τὸν ἀμηράλιον, τὸν πρωτοκόμητα, τοὺς δρουγγαρίους, καὶ τοὺς κόμητας.

* φωσάτον.

Auguſtalis nihil.

Similiterq; Murtaïtes.

Qui præſides ſunt honoratarum ciuitatum, obtinent ſceptra iudicialia è ligno alba.

Pappias verò ſceptrum iudiciale tenet è ligno puro, ſine nodis.

Hinc incipiunt [1] *miniſteria vniuscuiuſque Officialium.*

[2]Dominus quidẽ, Sebaſtocrator, & Cæſar ad nullum miniſterium tenẽtur, niſi [3]ad *aliquem* ſummum principatũ inſtituantur.

[4]Magni verò Domeſtici, & Protoueſtiarij miniſteria nunc omittentur: dicentur enim conueniente loco.

[5]Magnus Dux. Quemadmodũ magnus Domeſticus princeps & caput [6]eſt ad vniuerſum [7]foſſatum, ſic etiã hic ad vniuerſum mare. Ac cæteri quidem Principes aliis rebus inſtituti, vt capita, præferunt conſuetũ Imperatoris [8]flammeũ, aut [9]exercitus flammeum cum ignitis telis: hic verò magnus Dux [10]contum præfert Imperatoris inſidẽtis equo. Habet autem ſubiectos ſibi [11]magnum Drungarium claſſis, Ameraliũ, Protocomitem, Drungarios, & Comites.

[1]Proto-

* πρωτο-στράτωρ.

Ο *πρωτοστάτωρ, τοῦ μεγάλου δομεστίκου ἀπόντος, φέρει τὴν τοῦ βασιλέως σπάθην. Ὅτε οὖν ὁ βασιλεὺς μέλλει τὸν ἵππον ἐπιβήσεσθαι, τοῦ κόμητος τῶν βασιλικῶν ἵππων κομίσαντος ἵππον καὶ κρατοῦντος ἵππον, μετὰ τὸν βασιλέα ἐπιβῆναι, ὁ *πρωτοστάτωρ ἀπὸ τοῦ χαλινοῦ λαβὼν, σύρει τὸν ἵππον μέχρι τοῦ τελάρτου ἢ πέμπτου τῆς τοῦ παλατίου αὐλῆς μέρους. ἔπειτα διαδεξάμενος τοῦτον ὁ μέγας χαρτουλάριος φέρει διὰ τοῦ χαλινοῦ ἕως τῆς πύλης. Ὡσαύτως ποιεῖ, καὶ ὁπότε μέλλει πεζεύειν ὁ βασιλεύς· φέρων δηλονότι ἀπὸ τῆς πύλης τὸν ἵππον μέχρι καὶ τοῦ προειρηθέντος τόπου, ἀφ᾽ οὗ διαδέχεται πάλιν αὐτὸν ὁ πρωτοστράτωρ, φέρων μέχρι καὶ τοῦ πεζεύματος. Εἰ δὲ ἴσως τύχοι τὸν πρωτοστράτορα ἀποδημεῖν, ποιεῖ τοῦτο ἀπ᾽ ἀρχῆς μέχρι τέλους ὁ μέγας χαρτουλάριος. ἐὰν δέοντος ἀποδημεῖ, φέρει τὸν ἵππον ἀπὸ τῶν καθευρεθέντων ἀρχόντων ὁ ἐντιμότερος.

* πρωτο-στράτωρ.

Σημείωσαι διὰ τί οἱ συρτοὶ ἵπποι τοῦ βασιλέως, καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν.

Δεῖ δὲ γινώσκειν, ὅτι ἔθος ἐστὶ καθ᾽ ἑκάστην ἑτοίμους εἶναι ἵππους ἑπτὰ, οἱ καὶ καλοῦνται στρώσια, ἐκδεχομένους τὸν βασιλέα, καβαλλικεῦσαι οἷον ἂν ἐκ τούτων βούλοιτο. οἱ δὲ λοιποὶ ἵπποι ἀκολουθοῦσι, οἱ καὶ καλοῦνται συρτοί.

ὁ μέγ-

[1]Protoſtrator,[2]abſente magno Domeſtico,fert Imperatoris ſpathã. Cum itaq; Imperator eſt conſcenſurus equum, Comite equorũ Imperatoris adducente & tenente equũ,poſtquam aſcẽdit Imperator,Protoſtrator prehendẽs fræno deducit equũ ad quartã aut quintã vſq; partem aulæ palatii. Deinde recipiens eum [3]magnus Chartularius deducit fræno ad portam vſq; aulæ.Similiter etiam facit,cùm Imperator pedibus iturus eſt: agẽs videlicet à porta equum ad eum vſq; locum quẽ antè diximus: ex quo iterũ recipit eum Protoſtrator, agens ad eũ vſq; locum vbi Imperator pedes eſſe ſolet. Quòd ſi fortè Protoſtratorem abeſſe contigerit,hoc facit à principio ad finem vſq; magnus Chartularius. Sin autẽ hic quoq; abfuerit,agit equum quiſquis ex Principib. qui adſunt eſt honoratiſſimus.

Nota cur equi Imperatori ſint qui ducantur manu,& ex qua occaſione.

Sciendum autẽ eſt in more quotidie eſſe, vt parati ſint equi ſeptẽ,qui etiam dicuntur [4]σρώσια,exſpectãtes Imperatorẽ vt equitet quemcunq; ex ipſis voluerit. Reliqui verò ſequuntur equi,ac etiam vocantur [5]συρτά.:

Comes

ὁ μέντοι δηλωθεὶς κόμης ἐπ᾽ ἀδείας ἔχει οἷον ἂν ἐκ τῶν βασιλικῶν ἵππων βούλοιτο καβαλικεύειν, εἰς τὸ καβαλλαρίκιον τοῦ βασιλέως ἄγειν τε καὶ φέρειν ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ ἐθίζειν, πεζεύειν δ᾽ αὖ εἰς τὸ καβαλλαρίκιον, ῥυτὲς μέντοι, ὡς εἴρηται, τῆς αὐλῆς μόνος· ἐκβῆναι δὲ ταύτης ἱππότης ἢ εἰσελθεῖν, οὔθ᾽ οὗτος, οὔτε τὶς ἕτερος. εἰ δὲ δεήσῃ ἄρχοντάς τινας καβαλλικεῦσαι ἐν τῇ αὐλῇ, πεζῇ μὲν εἰσέρχονται, εἶτα καβαλλικεύουσιν· πάλιν δὲ εἰς τὴν ἐκβολὴν αὐτῶν πεζεύοντες ἐξέρχονται πεζῇ. Ἔχει τε ἄδειαν ὁ κόμης βασιλέως παρόντος βασιλικὸν καβαλλικεύειν συρτὸν, οἷον ἂν βούλοιτο· ἀπόντος δ᾽ οὐχ᾽ οὕτως. ἀλλὰ σαγίσματα τῶν τοῦ ἵππου καπουλίων ἐπικειμένου μέχρι καὶ τῆς ἡμισείας σκέποντας σέλας, οὕτω καβαλλικεύειν, ἀπερχόμενος ἀλλαχοῦ μὲν οὐδαμοῦ, ἕως δὲ καὶ μόνον τοῦ στρατοεικίου.

Ἔθος δέ τι καὶ τοῦτο κατ᾽ ἔτος ἐστὶν, τὸ κατὰ τὸν τοῦ μεγάλου πάσχα καιρὸν γίνεσθαι σέλας βασιλικὰς, καὶ χαλινοὺς, καὶ ἐπάνω σκέπια πάντα καινὰ, καὶ τὰ παλαιὰ λαμβάνειν πάντα τὸν κόμητα, ἤτοι τὰς σέλας μετὰ τῶν κομποσίων καὶ τοὺς χαλινούς. οὕτω μετὰ τῶν φορ[illegible]ων.

Comes igitur quem antè diximus,[1] facultatem habet equitandi quemcunq; ex Imperatoris equis voluerit ducens in[2] equile Imperatoris, agẽdi & regẽdi in aula atq; aſſuefaciendi, aut pedib. eundi in equile: [3]ſiquidẽ hic excipitur (vt dictũ eſt) ex aula ſolus: ſed eques ex eo egrediendi aut ingrediendi neq; hic facultatem habet, neq; alius quiſquã. Si quos autẽ principes equitare in aula oportebit, pedes quidẽ ingrediuntur, deinde equitant. Rurſumq; pedib. ſtationẽ ſuã quæ foris eſt repetentes, exeunt pedib. Habet quoq; facultatem Comes pręſente Imperatore equitandi quẽcunq; voluerit Imperatoris equum ex iis qui ducũtur manu: abſente verò non item;[3] ſed ſagmate quod [4]ſcapulis equi imponitur ad dimidiam vſq; ſellam obtegente, ita inequitare fas eſt aliò quidẽ abiturũ minimè, ſed ad locũ vſq; ſolũ vbi Imperatori ſtrator miniſtrare ſolet.

Hic autẽ eſt quoq; mos quidã annuus, vt ſub magni Paſchatis tempus fiant ſellæ Imperatoriæ, & fræni, & ſuperiora tegmina omnia recentia, omniaq; vetera accipiat Comes, puta ſellas ipſas cum ornamentis & frænos. Sic etiam fit equis agminalibus.

Illa

Ἡ δὲ τῶν λεγομένων συρτῶν βασιλικῶν ἵππων ἀκολούθησις, ὁπηνίκα καβαλλικεύῃ ὁ βασιλεύς, λέγεται γενέσθαι ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε.

Τὸν βασιλέα Θεόφιλον φασὶ γενέσθαι φιλοδίκαιον. ἱππότην οὖν φερόμενόν ποτε, ὑπαντῆσαι φασὶ γυναῖκα, κράζουσαν ἑαυτῆς εἶναι τὸν ἵππον ᾧ ἐποχεῖται ὁ βασιλεύς. τοῦ τοιούτου τοίνυν ἐξετασθέντος, εὑρεθῆναι ἀληθεύουσαν τὴν γυναῖκα. εἶναι μὲν γὰρ τὸν ἵππον αὐτῆς· τὸν δὲ ἔπαρχον ἀφελόμενον δῶρον, ὡς ἑαυτοῦ τοῦτον ὄντα προσενεγκεῖν τῷ βασιλεῖ. τούτου τοίνυν δήλου γεγονότος, τὸν μὲν βασιλέα εὐθὺς ὡς εἶχε καταβῆναι τοῦ ἵππου, καὶ δοῦναι τοῦτον τῇ κεκλημένῃ. ἐπεὶ δ' οὐκ ἦσαν τότε ἵπποι βασιλικοὶ *συῤῥόμενοι, ἐγένετο δὲ ὁ βασιλεὺς ἐν χρείᾳ ἵππου, καὶ ἐκαβαλλίκευσεν ἵππον τὸν τυχόντα· ἐτάχθη οἱ τῶν συρτῶν ἀκολούθησις, ὡς ἂν εἴ τι συμβεβηκὸς τύχοι, εἴησαν ἕτοιμοι ἵπποι βασιλικοί, πρὸς τὸ ἀφιππάσασθαι τὸν βασιλέα μέντοι.

* συρόμενοι.

Ἡ σπάθη τοῦ βασιλέως ἀεὶ εἰς τὸ ῥουχαρεῖον ἐστί, καὶ ἕτερον εἶδος ὑποδημάτων ἃ καλοῦνται τζαγγία· *ἔχοντες ἐκ πλαγίων κατὰ τὰς κνήμας, καὶ ἐπὶ τῶν ταρσῶν, ἀετοὺς διὰ λίθων καὶ μαργάρων, ἅτινα καὶ φορεῖ ὁ βασιλεὺς εἴς τε τοὺς περιπάτους καὶ τὰς προκύψεις. καὶ ὁ ταῦτα

* ἔχοντα.

ποιῶν

Illa verò proſecutio equorū Imperatoris qui ducuntur manu cùm equitat Imperator, ex cauſa hac fuiſſe dicitur inſtituta.

[1]Theophilum Imperatorem aiunt fuiſſe amantem iuris. Cùm igitur aliquādo veheretur equo, narrant occurriſſe fœminā clamantem ſuum eſſe equū cui inſidebat Imperator. Hoc itaq; perquiſito deprehēſum eſſe verū à muliere affirmari: equum enim ipſius eſſe, ſed Eparchum muneris loco abduxiſſe, & tamquā ſuū Imperatori obtuliſſe. Ea re manifeſta facta, Imperatorē ſtatim vt erat, de equo deſcēdiſſe, eumq; poſſidēti fœminæ tradidiſſe. Quoniam verò tunc nō adfuerunt Imperatoris equi ad manū ducti, & Imperator equo opus habens equitauit, equo quē fortè nactus eſt: proſecutio equorum qui ducerētur manu ei fuit inſtituta, vt ſiquid fortaſſe accideret, parati adeſſent Imperatoris equi, videlicet per quos deueheretur Imperator.

Imperatoris ſpatha ſemper ad [2]veſtiariū eſt, & alterum calceamētorum genus quæ dicuntur [3]tzaggia, habentia ad latus ſecundùm ſuras, & in [4]tarſis aquilas ex lapillis & margaritis, quæ fert etiam Imperator ad ambulationes & adorationes. Atque hæc

ποιῶν οὐ τζαγγάριος ἦν ὡς σκυλεὺς, ὡς οἱ ἕτεροι,
*τζαγκαί. ἀλλὰ *τζεγκὰς ὀνομάζεται.

Ὁπηνίκα γοῦν δεήσῃ τὸν βασιλέα καβαλλικεῦσαι, φέρειν τὰ ὑποδήματα παιδόπουλον τοῦ βεστιαρίου ἐντὸς, οὕτω κοινῶς ὀνομαζομένου ἀλλαξιμαρίου. ἑτοιμασθέντος οὖν καὶ καβαλλικεύσαντος τοῦ βασιλέως, οἱ ἀνακαρισταὶ κρούουσι τὰ ἀνάκαρα, σαλπίζουσι δὲ καὶ
* βουκινάτορες. οἱ σαλπισταὶ ὁμοίως, καὶ οἱ *βουκινάτορες, δι' ὀργάνων ἀργυρῶν. Αἱ μέντοι κατὰ τὴν τοιαύτην ὑπηρεσίαν σαλπίζουσαι σάλπιγγες, οὐ κατὰ τὰς ἄλλας εἰσὶ σάλπιγγας, ἀλλ' ἕτερόν τι σχῆμα. δηλοῖ δὲ καὶ ἡ τῶν τοιούτων ὀργάνων φωνὴ τὸ, ἐάν περ τι αὐτῇ τὶς τοῦ λαοῦ ἀδικεῖται, ἀκούσας τούτων δραμὼν ἀνενέγκει. γίγνεται μέντοι τὸ τοιοῦτον, εἰ κατὰ τὴν πρωΐαν τύχοι καβαλλικεύων ὁ βασιλεύς. μετὰ δὲ τὸ γεῦμα καβαλλικεύσειν μέλλοντος, οὐδαμῶς γίγνεται τοῦτο. ἡ αἰτία ἀγνοεῖται. στοχαστικός γε μὴν λέγω, ὡς ἐπείπερ οἱ τοῦ πλήθους ἄνθρωποι, πρωΐας μὲν νήφουσιν, μετὰ δὲ τὸ γεῦμα θύουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ προπετέστεροι γίνονται· εἰκότως πρωΐας μὲν σαλπίζουσιν δι' ὃν εἴπομεν τρόπον, μετὰ δὲ τὸ γεῦμα οὐδαμῶς· ἵνα μή τις μεθύων ἀτάκτως καὶ προπετῶς προσέλθῃ τῷ βασιλεῖ.

* πρωτοστράτωρ. Ὅτι ὁ *πρωτοστάτωρ ἐνὶ καὶ δεφένσωρ τῶν κουρσευόντων. τούτων γὰρ μήτε τάξιν ἐχόντων, μήτε

φλάμου

qui facit non ſagmarius aut coriarius, vt alij, ſed tzengas appellatur.

Cùm igitur Imperatorē oportet equitare, fert calceamenta hæc[1] puer[2] veſtiarij quod ita vulgo dicitur, Allaximariū. Parato itaq; & equitante Imperatore,[3] anacariſtæ pulſant anacara, & tubicines ſimiliter clangūt tubis, buccinatoréſq; argentea habētes inſtrumenta. Atq; hæ quidem tubæ quæ ad iſtud miniſteriū clangunt non ſunt aliis tubis conſimiles, ſed alia quadā forma. Significat autē hoc iſtorū quoq; inſtrumentorū ſonus, ſi quis ex populo quid poſtulet affectus iniuria, iisq; auditis accurrens *ad Imperatorem* refert. Fit autē iſtud, ſi matutino tēpore contingat Imperatorē equitare. Poſt prandium verò ſi equitaturus eſt, id nequaquam fieri ſolet. Cuius rei cauſa ignoratur. Ego verò ex cōiectura dico, quandoquidē homines è vulgo mane quidē ſobrii ſunt, poſt cibū verò plurimùm cædes perpetrāt, & petulantiores ſunt, meritò mane quidē tuba clāgi in eum modū quē diximus, poſt cibum verò minimè, ne quis ebrius præter ordinē Imperatorem accedat petulantia.

Protoſtrator etiā eſt[4] defenſor curſorū. His enim neq; ordinem retinentibus, neq;

φλάμουλον ἴδιον, ἀλλ' ἀτάκτως οὕτως ἀπολυομένων, ὁ *πρωτοστάτωρ ὀπίσω τούτων εὑρισκόμενος δεφενδεύει τούτοις, ἐὰν ἄρα πολέμου εὕρωσιν. διὰ τοῦτο καὶ γὰρ *πρωτοστάτωρ καλεῖται, διὰ τὸ προηγεῖσθαι παντὸς αὐτοῦ τοῦ στρατοῦ. ἀπὸ δὲ τῶν κουρσευομένων πάντα τὰ ποικίλα ἃ ὀνομάζονται φυτίλια ἔθος ἐστὶ λαμβάνειν τὸν *πρωτοστάτορα.

* πρωτοστράτωρ.
* πρωτοστράτωρ.
* πρωτοστράτορα.

Ὁ μέγας λογοθέτης διατάττει τὰ παρὰ τοῦ βασιλέως ἀποστελλόμενα προστάγματα καὶ χρυσόβουλα, πρός τε Ῥῆγας, Σουλτάνους, καὶ Τοπάρχους. Καὶ τοῦτο μὲν ἴδιον τοῦ μεγάλου λογοθέτου ὑπηρέτημα. τὸ δὲ τοῦ δομεστικίου, ἐνεργεῖν ὃ ἂν ἐπιτάξοι ὁ βασιλεύς.

Ὁ μέγας στρατοπεδάρχης, ἐστὶν ἐπιμελητὴς τῶν τῆς στρατιᾶς ἐπιτηδείων, ἤτοι *τροφήμων, ποδῶν, καὶ πάντων τῶν χρειωδῶν.

* τροφίμων.

Ὁ μέγας πριμμικήριος ἐντὸς τοῦ παλλατίου εἰς τὴν παράστασιν παιδοπούλου τοῦ βεστιαρίου κομίζοντος τὸ βασιλικὸν δικανίκιον, μέχρι καὶ τοῦ τρικλίνου διμοίρου. οὗτος τοῦτο λαμβάνων τῷ βασιλεῖ φέρων δίδωσιν. ὅταν δ' αὖ τοῦτο παρὰ τοῦ βασιλέως λάβῃ, ἐπ' ἀδείας ἔχει πολλάκις κατέχειν *αὐτὶς τιμῆς ἕνεκα· τὸ δὲ οἰκεῖον δικανίκιον δίδωσι πρὸς τὸ ῥηθὲν τοῦ βεστιαρίου παιδό-

* αὐτό.

[1]flammeolum ſuũ, ſed inordinatè quodãmodo diſſolutis, Protoſtrator ipſos ſubſequẽs defendit ipſos, ſi fortè bello opprimãtur. Propterea enim Protoſtrator etiam appellatur, quod toti ipſi στρατῷ, id eſt, exercitui præeat & conſiſtat primus. A curſorib. autem omnes res varias, quæ [2]futilia nominantur, moris eſt Proſtratorem accipere.

[3]Magnus Logotheta diſponit mandatá & [4]bullas aureas quæ ab Imperatore mittuntur ad [5]Reges, Sultanos, & Toparchas. Atq; hoc quidẽ proprium eſt magni Logothetæ miniſteriũ: quod autẽ ad rem domeſticam, ipſius eſt efficere quod Imperator mandauerit.

[6]Magnus Pręfectus caſtrorũ, eſt curator earum rerũ quæ ad exercitũ ſunt opus, videlicet alimentorũ, [7]inſtrumentorum, & neceſſariorum omnium.

[8]Magnus Primicerius, intra palatiũ puero veſtiarij ad [9]circumſtationẽ afferẽte iudiciale ſceptrum Imperatoris etiã ad duplã vſq; partem [10]triclinij: hic *ergo* accipiẽs illud ad Imperatorem defert traditq;. Cùm verò ipſum ab Imperatore receperit, poteſtatem ipſe habet ſæpe retinẽdi illud honoris cauſa: ſuum verò ſceptrũ tradit puero veſtiarij

παιδόπουλον, ὃς καὶ ἐξάγει τοῦτο ἐν τῷ αὐτῷ σχήματι, καθὰ καὶ τὸ βασιλικόν. ἔνι δὲ καὶ τεταγμένον δίδοσθαι πρὸς τὸν μέγαν πριμμικήριον κατὰ κυριακὴν χάριν δικανικίου ὑπέρπυρον ἕν. ἂν δ' ἴσως οὗτος ἀποδημεῖν, δίδωσι τὸ δικανίκιον ὁ ἐντιμότερος τῶν καθευρεθέντων ἀρχόντων. Εὑρίσκεται καὶ εἰς τὸ φωσσάτον κεφαλὴ τῆς βασιλικῆς συντάξεως, ἔχει δὲ καὶ ἰδικὸν αὐτοῦ φλάμουλον ἐν τῇ τοιαύτῃ συντάξει.

* κοντοσταῦλος. Ὁ μέγας *κοντοσταῦλος, εὑρίσκεται κεφαλὴ τῶν ῥογατόρων φράγγων.

Ὁ πρωτοσεβαστὸς, οὐδεμίαν ὑπηρεσίαν ἔχει.

Τοῦ πιγκέρνη ἡ ὑπηρεσία, ὅτε καὶ ἡ τοῦ μεγάλου δομεστικοῦ, λεχθήσεται.

Ὁ κουροπαλάτης εἶχε μὲν εἰς τὸ παλαιὸν ὑπηρεσίαν, ἥ τις ἐστὶν ἀνεπίγνωστος· νῦν δὲ οὐδεμίαν.

Ὁ παρακοιμώμενος τῆς σφενδόνης, τὴν τοῦ βασιλέως σφενδόνην λαμβάνων, σφραγίζει διὰ κηροῦ δηλαδή. οὐδαμοῦ γίνεται ἀλλαχοῦ παρὰ τοῦ βασιλέως, εἰ μὴ πρὸς τὴν δέσποιναν τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ τὴν δέσποιναν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ τὸν βασιλέα τὸν υἱὸν αὐτοῦ· πρὸς δὲ δεσπότας, πατριάρχας, καὶ τοὺς λοιποὺς ἄρχοντας τῶν ἐντιμοτέρων, διὰ μολιβδίνης βούλλης. φέρει δὲ *τοῦτον καὶ τὸ βα-

* τῶν.

σιλικὸν

cuius meminimus, qui etiam effert illud ad eumdem modũ, quo etiã Imperatorium. Cõstitutũ verò etiam est, dari magno Primicerio die Dominico [1] sceptri iudicialis causa vnum [2] hypérpyrum. Quod si hic fortè [3] aberit, tradit sceptrũ quisquis est Principum qui adsunt honoratissimus. Hic etiam inuenitur esse ad [4] fossatum caput ordinum Imperatori adstantiũ: habet verò propriũ quoq; in eiusmodi numeris flammeolum.

[5] Magnus Contostaulus est caput Francorum [6] stipendia facientium.

[7] Protosebastus nullũ ministerium habet.

[8] Pincernæ ministerium dicetur, quãdo de magni quoq; Domestici ministerio dicturi sumus.

[9] Curopalatés habuit quidem olim administrationem, quę est incognita: nunc verò nullam.

[10] Accubitor fundæ accipit fundam Imperatoris, & cera obsignat scilicet. Nusquã abest alibi ab Imperatore, nisi apud dominam matrẽ illius sit, & apud dominã vxorem illius, & Regem filiũ ipsius. Apud Dominos verò, Patriarchas, & reliquos Principes honoratissimos [11] plumbea bulla *obsignatur*. fert autem istud & spatham Impe-

σιλικὴν σπάθην, ἀποδημοῦντος τοῦ πρωτοστράτορος.

Ὁ παρακοιμώμενος τοῦ κοιτῶνος, εὑρίσκεται κεφαλὴ τῶν ἐν τῷ κοιτῶνι παιδοπούλων, καὶ τῶν κοιτωναρίων, ἔχων ὑπ' αὐτὸν καὶ τὸν προκαθήμενον τοῦ κοιτῶνος. μένει δὲ καὶ ἐντὸς τοῦ παλατίου. τοῦ παρακοιμωμένου δὲ τῆς σφενδόνης ἀποδημοῦντος, οὗτος φέρει τὴν τοῦ βασιλέως σπάθην.

Ἡ τοῦ γενικοῦ λογοθέτου ὑπηρεσία, οὐ γινώσκεται.

Ὁ πρωτοβεστιαρίτης ἐστὶν ὑπηρέτης τῆς παραστάσεως. πρὸ γὰρ τοῦ τὸν βασιλέα τοῦ κελλίου αὐτοῦ ἐξελθεῖν, οὗτος εὑρίσκεται ἐν τῷ τρικλινίῳ, μετά τε τοῦ μεγάλου ἑταιρειάρχου, καὶ τοῦ τῆς αὐλῆς πριμμικηρίου. καὶ μετὰ τὸ ἐξελθεῖν καὶ στῆναι τὸν βασιλέα, ἐξέρχεται ὁ πρωτοβεστιαρίτης, καὶ καλεῖ τοὺς τῶν ἀρχόντων ἐντιμοτέρους εἰς τὴν παράστασιν. ἔπειτα ὁ μέγας ἑταιρειάρχης, καὶ καλεῖ καὶ οὗτος τινὰς τῶν προτέρων πλείους. καὶ μετὰ τοῦτον ἐξέρχεται ὁ πριμμικήριος τῆς αὐλῆς, καὶ καλεῖ καὶ οὗτος ὡσαύτως τοὺς λοιποὺς τῶν ἀρχόντων. εἶτα φέρουσι τὸ τοῦ βασιλέως δικανίκιον· οὗ καὶ δοθέντος τῷ βασιλεῖ παρὰ τοῦ μεγάλου πριμμικηρίου, ὡς εἴρηται, εὐθὺς οἱ ἑταιρειάρχαι καλοῦσι τοὺς ἐπιλοίπους, τοὺς καὶ κατακόκκινα δηλονότι φοροῦντας σκαράνικα καὶ πάντας τοὺς κάτω. καὶ γίνεται μετὰ τοῦτο

τοῦτο

ratoriam, ſiquando peregre Protóſtrator abfuerit.

[1]Accubitor ſacri cubiculi caput eſt puerorum qui in cœtone ſunt & [2]cubiculariorum, habens etiam ſibi ſubditum procubitorem ſacri cubiculi: manet autẽ intra palatium. Cùm verò abeſt Accubitor fundæ, hic Imperatoris ſpatham geſtare ſolet.

Adminiſtratio [3] Logothetæ rerũ publicarum non eſt cognita.

[4]Protoueſtiarites [5]circũſtationis eſt adminiſter. Antequàm enim è [6]cella ſua Imperator exeat, hic adeſt in triclinio cũ magno Hetæriarcha, & Primicerio aulę. Poſtquàm verò egreſſus eſt & conſtitit Imperator egrediens Protoueſtiarites accerſit honoratiſſimos Principes ad circumſtationẽ. Deinde verò magnus Hetæriarcha, hic quoque nonnullos aduocat plures antecedentibus. Et poſt eũ egreditur Primicerius aulæ, & aduocat hic quoq; Principes reliquos. poſtmodùm affertur iudiciale Imperatoris ſceptrum: quod vbi etiã traditũ eſt Imperatori à magno Primicerio, vt diximꝰ, ſtatim Hetęriarchę accerſunt reliquos, nimirum quicunq; pallas ferunt coccineas & qui inferiores ſunt iſtis. Atq; hoc quidẽ

ſemper

τοῦτο πάντοτε, κατά τε τὴν τοῦ ὄρθρου ὥραν τῆς λειτουργίας, καὶ τοῦ ἑσπερινοῦ. μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν εἰ μὲν ἔχει θέλημα ὁ βασιλεὺς ἵνα δημηγορήσῃ, ἢ εὐεργετήσῃ ὀφφίκιον πρός τινα, εἴ τι, ἡ παράστασις ἵσταται· εἰ δὲ μὴ, τοῦ πρωτοβεστιαρίτου τὸ ἑαυτοῦ δικανίκιον κρούσαντος ἐπ' ἐδάφους, ἠρέμα οἱ ἑταιρειάρχαι καὶ οἱ δικανίκια ξύλινα φέροντες λέγουσι τοῖς μετὰ τὸ δικανίκιον εἰσελθοῦσι τοῦ βασιλέως, καὶ ἐξέρχονται. εἰ δέ τι τῆς παραστάσεως ἱσταμένης δεήσει ἀνενεχθῆναι τῷ βασιλεῖ, εἴτε δι' ἀποκρισιαρίου, εἴτε δι' ἄλλο τι τῶν ἀναγκαίων, οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων ἔχει τοῦτο ἐπ' ἀδείας ποιῆσαι μὴ τοῦ βασιλέως ἴσως ἐπιτάξαντος, εἰ μὴ πρῶτος ὁ πρωτοβεστιαρίτης. εἰ δ' οὗτος ἀποδημεῖ, ὁ μέγας ἑταιρειάρχης· εἰ δὲ καὶ οὗτος, ὁ τῆς αὐλῆς πριμμικήριος.

Η τοῦ δομεστίκου τῆς τραπέζης ὑπηρεσία, καὶ τοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης λεχθήσεται, ὅτε καὶ ἡ τοῦ μεγάλου δομεστίκου.

Ὁ μέγας παππίας εἶχε μὲν πάλαι ὑπηρεσίαν ἀνεπίγνωστον· νῦν δὲ οὐδεμίαν.

Ο ἔπαρχος ὡσαύτως· νῦν δὲ οὐδὲ οὗτος.

Η τοῦ

ſemper fit in hunc modum tum matutina hora [1] liturgiæ tum etiam veſpertina.[2] ſoluta verò liturgia, ſi voluntatẽ Imperator habuerit dicendi apud populum aut officium in aliquem conferendi, *aut* ſiquid *aliud*, conſiſtit circumſtans comitatus: ſin minùs, Protoueſtiarite ſuũ ipſius iudiciale ſceptrũ ad humum allidente, ſummiſsè Hetæriarchæ & qui ſceptra lignea iudicialia ferunt, indicunt iis qui poſt iudiciale Imperatoris ſceptrum ingreſſi ſunt, & egrediuntur. Quòd ſiquid conſiſtente circũſtatione ad Imperatorem referri oportebit, ſiue per [3] apocriſiarium, ſiue propter aliud quid neceſſariũ: nemo Principum id faciendi autoritatem habet Imperatore quidem non mandante, niſi primus hic Protoueſtiarites: aut, ſi hic aberit, magnus Hetæriarcha; aut, hoc quoque abſente, Primicerius aulæ.

Domeſtici mẽſæ adminiſtratio, itemq́; Præfecti menſæ dicetur, cùm magni quoq; Domeſtici *functio explicabitur.*

[4] Magnus Pappias olim quidem adminiſtrationem habuit incognitam: nunc autem nullam.

[5] Eparchus ſimiliter: nunc verò hic quoque nullam.

Magni

Ἡ τοῦ μεγάλου δρουγγαρίου τῆς βίγλης ὑπηρεσία, εἰρήσεται καὶ αὕτη, ὅτε καὶ ἡ τοῦ μεγάλου δομεστίκου ἡ εἰς τὸ φωσσάτον.

Τὸ τοῦ μεγάλου ἑταιρειάρχου ὑπηρέτημα ἐλέχθη μὲν πρότερον, ὅτε περὶ τῆς παραστάσεως ἐλέγομεν. δέχεται δὲ οὗτος καὶ τοὺς προσερχομένους πανταχόθεν φυγάδας· διὸ καὶ ἑταιρειάρχης καλεῖται, ὡς τοὺς ἑταίρους ἤτοι τοὺς φίλους δεχόμενος.

Ὁ λογοθέτης τοῦ δρόμου, εἶχε μὲν πάλαι καὶ οὗτος ὑπηρεσίαν ἡμῖν ἀνεπίγνωστον, νῦν δὲ οὐδεμίαν.

Τὸ τοῦ πρωτασηκρῆτις ὑπηρέτημα δῆλον καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος. πρῶτος γὰρ τῶν κριτῶν λέγεται. ἔστι δὲ ὅτε συγκρίνουσι μετ' αὐτοῦ βασιλικῷ ὁρισμῷ καὶ ἕτεροι ἐντιμότεροι τούτου.

Τὸ τοῦ ἐπὶ τοῦ στρατοῦ ὑπηρέτημα, λεχθήσεται καὶ τοῦτο, ὅτε καὶ τοῦ μεγάλου δομεστίκου τὸ εἰς φωσσάτον.

Ἡ τοῦ μυστικοῦ ὑπηρεσία, νοεῖται καὶ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ὀνόματος.

Ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν, πάλαι μὲν εἶχεν ὑπηρεσίαν σχεδὸν ἣν ὁ μέγας δομέστικος ἄρτι, νῦν δὲ οὐδεμίαν.

Ὁ μέγας δρουγγάριος τοῦ στόλου, τὸν αὐτὸν λό-

γον

[1]Magni Drungarii Biglę administratio, hæc quoq; dicetur, quando & [2]magni Domestici *functio* ad fossatum explicabitur.

[3] Magni Hetæriarchæ administratio priùs quidem dicta est, quando de circumstatione dicebamus. Hic verò excipit etiã perfugas aduenientes ex omni parte. Ac propterea etiam Hetæriarches appellatur, velut ἑταίρους siue amicos excipiens.

Logotheta cursus habuit quidem olim hic quoq; administrationẽ nobis incognitam: nunc verò nullam.

[4]Primi à secretis administratio vel ab ipso nomine manifesta est: primus enim iudicum appellatur. Nonnunquã autẽ iudicant cum hoc sententia & finitione Imperatoria etiam alij honoratiores ipso.

Præfecti exercitui administratio hæc quoq; dicetur, cum *agetur* magni Domestici in fossatum administratio.

[5]Mystici administratio vel ex ipso nomine intelligitur.

[6]Domesticus scholarum olim quidẽ habuit eamdem fermè administrationẽ magnus Domesticus in hoc tempore: nũc autem nullam.

Magnus Drungarius classis eamdem ra-

γον ἔχει πρὸς τὸν μέγαν δοῦκαν, ὃν ὁ τῆς βίγλης μέγας δρουγγάριος πρὸς τὸν μέγαν δομέστικον.

Ο πριμμικήριος τῆς αὐλῆς ἔχει μὲν ἐν τῇ παραστάσει ὑπηρεσίαν οἵαν προείπομεν· εὐτακτεῖ δὲ καὶ τοὺς ἐν τῇ αὐλῇ πάντας. ὥσπερ γὰρ τῶν ἀρχόντων ἕκαστος τὸν ἀποτεταγμένον καὶ ἴδιον ἔχει τόπον εἰς τὴν παράστασιν· οὕτω καὶ τῶν ἐν τῇ αὐλῇ τάξεων ἑκάστη τὸν ἴδιον αὐτῆς κέκτηται τόπον. οἱ μὲν γὰρ βάραγγοι εὑρίσκονται ὑπηρετοῦντες εἴς τε τὰς θύρας τοῦ κελλίου τοῦ βασιλέως, καὶ εἰς τὸ τρίκλινον. ἐν τῇ αὐλῇ δὲ τοῦ παλλατίου στρατιῶται ὀνομαζόμενοι οὕτω, *παραμονὰς ἔχοντες ἄλογα, ἐφ' ὧν καὶ ἀλογάτωρ· καὶ μετ' αὐτοὺς ἕτεροι παραμοναὶ μὲν καὶ οὗτοι, φέροντες ἐν χερσὶ πάντες τὰς σπάθας αὐτῶν. εἶτα εὑρίσκονται οἱ ὀνομαζόμενοι τζάκονες, φέροντες καὶ οὗτοι ἀπελατίκια. καὶ μετὰ τούτους ἕτεροι, πεζοὶ μὲν καὶ οὗτοι, ὀνομαζόμενοι, μουρτάτοι, τόξα ἕκαστος φέροντες· αἱ μέντοι παραμοναὶ μετὰ σκιαδίων, οἱ τζάκονες δὲ μετὰ καπασίων, φοροῦντες καὶ ἐπάνω κλίβανα κεράνεα, λέοντας περὶ τὸ στῆθος ἔχοντα ἰσαμένους λευκοὺς, ὁρῶντας ἀντικρὺ κατὰ πρόσωπον· ὡσαύτως καὶ ὄπισθεν. Εἰσὶν καὶ κορτινάριοι, ἔ-

* παραμοναί.

χοντες

tionem habet ad magnum Ducem, quam magnus Drungarius biglæ ad magnũ Domeſticum.

Primicerius aulæ habet quidem in circumſtatione adminiſtrationem qualẽ antè diximus: ordine verò collocat etiã omneis qui in aula ſunt. Vt enim Princeps quiſque ſuum & conſtitutum locum ad circumſtationem habet: ſic etiam ordines qui in aula ſunt ſinguli proprium ſuum locũ obtinent. [1]Barangi enim adminiſtrãtes adſunt ad fores cellæ Imperatoris, & ad tricliniũ. In aula verò Palatij adſunt perpetua ſtatione qui ſic dicuntur [2]Stratiótæ, habentes [3]equos, quib. etiã Alogator prǽeſt. Et poſt hos [4]alii, qui item perpetuam ſtationem habent, ferentes manib. ſinguli ſpathas ſuas. Deinde adſunt qui nominantur [5]Tzacones, atq; hi ferunt haſtas abigendis hominib. accommodas. Poſt hos item alij, qui etiam pedites ſunt, & dicuntur [6]murtati, ferentes iacula ſinguli. Perpetuæ autẽ ſtationes cum vmbellis, Tzacones verò cum [7]cuculionib. ferunt etiam induta ſibi [8]clibana coloris aërei habẽtia leones albos ſtantes ad pectus, qui contrà in os ipſorum ſpectent, & à tergo ſimiliter. Sunt etiam [9]Cortinarij (atq; hi præ-

fectum

χοντες καὶ οὗτοι ἔναρχον, ὃς κόμης καλεῖται· οἵτινες δὴ κἂν ἐλάττων τάξις εὑρίσκωνται, ἀλλ' οὖν κάτω ἵστανται τῆς προκύψεως· οἱ δὲ βαρδαριῶται εἰς τὴν τῆς αὐλῆς θύραν. πάντες οὖν, οὗτοι, καὶ οἱ εἰρημένοι, καθ' ἣν ὥραν ὅ, τε ὀρθεινὸς ὕμνος ψάλλεται ὁ τῆς λειτουργίας, καὶ ὁ τοῦ ἑσπερινοῦ, κατὰ τάξιν ἵστανται, εὐτακτοῦντος αὐτοὺς τοῦ πριμμικηρίου τῆς αὐλῆς, καθὰ εἴρηται. ὑπηρετοῦσι δὲ οἱ κορτινάριοι εἰς τὴν τοῦ βασιλέως σκηνὴν, ἥτις κόρτη ὀνομάζεται. ὁ μέντοι κόμης αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ δ' οὗτοι πανία φοροῦσι κόκκινα ἐκ τῶν τῆς κόρτης παλαιῶν πανίων, ἐξ ὧν καὶ ἐπὶ κεφαλῆς σκουφίας μόνον ἐρυθρὰς ἐντὸς μὲν τῆς αὐλῆς, οὐ μὴν δὲ καὶ καπάσια, ἔπι τὲ καὶ κάλτζας τοιαύτας, μετὰ παπουτζίων μελάνων. ἐκτὸς δὲ φέρουσι τὰς τοιαύτας σκουφίας μετὰ καπασίων. τοιαῦτα ἐνδύματα ἐρυθρὰ ἐνδύονται μὲν καὶ οἱ Βαρδαριῶται, διὰ πανίων, οὐκ ἐκ τῆς κούρτης, ἀλλ' ἐξ οἰκείων, ἐπὶ κεφαλῆς δὲ περσικὸν φόρεμα, ἀγγουρωτὸν ὀνομαζόμενον, ἔχον ἀντὶ μαργελλίων πάνιον κίτρινον. κρέμανται δὲ ἐπὶ ζώνης ἑκάστου τούτων λῶροι, οὓς καλοῦσι μαγκλάβια, ἤγουν βακτηρίας ἢ ῥάβδους, μαστίζειν τοὺς ἀξίους μαστίζεσθαι, φέροντες ἀεὶ δικαίκια. ὅτε δὲ καβαλλικεύσῃ ὁ βασιλεὺς, προηγοῦνται, καὶ φέροντες αὐτὰ ὄρθια εὐτακτοῦσι

τὸν

fectum habẽt qui vocatur Comes) qui quidem etiamſi numero minore adſunt, [1]non tamen imum locũ in adoratione obtinent. [2]Bardariotæ verò *ſtant* ad aulæ ianuam. Omnes igitur hi, & qui antè dicti ſunt, qua hora matutinus hymnus pſallitur & veſpertinus liturgiæ ſtant ſuo ordine, diſponente ipſos Primicerio aulæ, vt dictum eſt. Miniſtrãt verò Cortinarij ad Imperatoris tabernaculũ, quæ appellatur [3]Corte. Ac Comes quidem horum, & hi quoq; ipſi pãnum ferunt coccineum ex pannis veterib. Cortes: ex quib. intus in aula quidẽ in capite ferunt [4]galericulos ſolùm rubros, itemq; cuculiones, atq; etiam caligas eiuſmodi cum [5]ſoleis nigris: foris verò galericulos ferũt eiuſmodi cum cuculionibus. Similib. indumentis rubris induuntur etiam Bardariotæ, pannis nõ ex Corte, ſed domo *ſumtis*: in capite verò Perſicum geſtamen, quod dicitur [6]Angurôtum, pannũ habens citrinum pro opere ex margaritis. Appendent verò ad zonã cuiuſq; horum [7]loreæ, quas vocant [8]manclauia, aut baculos virgasq; ſemper ferunt pro ſceptris quib. fuſtigent eos qui fuſte digni fuerint. Cùm autem equitat Imperator præeũt, & recta ferentes ea populũ cogunt

τὸν λαόν.* ἔχουσι δὲ οὗτοι καὶ πριμμικήριον. τούτοις πάλαι πέρσας κατὰ γένος ὄντας, ὁ βασιλεὺς μετοικίσας ἐκεῖθεν εἰς τὸ βαρδάριον ἐκάθισε ποταμὸν, ἀφ' οὗ καὶ βαρδαριῶται καλοῦνται.

Ὁ πρωτοσπαθάριος λέγεται, ὅτι ἦν κατὰ μὲν τὸ παλαιὸν πρῶτον τῶν σπαθαρίων παραμονῶν· νῦν δὲ οὐδεμίαν ὑπηρεσίαν ἔχει.

Ὁ μέγας ἄρχων οὐδὲ ἓν ὑπηρέτημα κέκτηται.

Καὶ ὁ τατᾶς τῆς αὐλῆς ὡσαύτως.

Οἱ μεγάλοι τζαούσιοι, εὑρίσκονται εὐτακτοῦντες τὴν τοῦ βασιλέως σύνταξιν, ὑπὸ τὸν μέγαν πριμμικήριον ὄντες.

Ὁ πραίτωρ τοῦ δήμου, οὐδ' οὗτος ἔχει ὑπηρεσίαν τινά.

Ὁ τῶν οἰκειακῶν λογοθέτης ὡσαύτως.

Καὶ ὁ λογαριαστὴς τῆς αὐλῆς οὐδ' οὗτος ἔχει τι ὑπηρέτημα νῦν.

Ὁ πρωτοκυνηγὸς, ἔχει μὲν τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην· ὅτι τοῦ βασιλέως τὸν ἵππον ἀναβαίνοντος, οὐδεὶς ἕτερος τὴν σκάλαν κατέχει εἰ μὴ μόνος οὗτος, ὁ παρὼν εὑρίσκεται. ἄρχει δὲ καὶ τῶν κυνηγῶν τῶν λεγομένων *σκυλομάγγων. εἰ δέ ποτε κυνηγετοῦντος τοῦ βασιλέως, αἷμα παθῶσαι συμβῇ τι τῶν

* σκυλομαγγόνων.

ἱμα-

in ordinem. Habēt verò hi quoq; Primicerium. Hos, cū olim Perſæ eſſent genere, Imperator deportās inde collocauit ad flumen [1]Bardarium, & ex eo Bardariôtæ nominantur.

[2]Protoſpatharius eo dicitur, quòd olim primum eſſet *munus* in ſtationibus ſpathariorum: nunc verò nullam adminiſtrationem habet.

[3]Magnus Princeps ne vllam quidem adminiſtrationem obtinet.

Et Tatas aulæ ſimiliter.

[4]Magni Tzâuſii ſunt qui cogūt in ordinem comitatū Imperatoris, & magno Primicerio ſubſunt.

[5]Prætor populi, neq; hic aliquam adminiſtrationem habet.

[6]Logotheta rei priuatæ ſimiliter.

Et [7]logariaſtes aulæ, neq; hic vllā adminiſtrationem habet hoc tempore.

[8]Protocynégus, ſiue venatorum primus hanc quidem adminiſtrationē habet, quòd Imperatore cōſcendente equū nemo alius [9]ſtapiam niſi hic ſolus tenet cū præſens eſt: præeſt verò iis venatoribus qui [10]curatores canum appellantur. Quòd ſi quādo Imperatoris, cùm in venatione eſt, veſtē aliquā

ἱματίων αὐτοῦ, λαμβάνει τοῦτο κατ' εὐεργεσίαν ὁ κυνηγός.

* λιβέλλιον. Ὁ σκουτέριος βαστάζει τὸ *διβέλλιον, καὶ τοῦ βασιλέως σκουτάριον· οὐ μόνον εἰς τὰς προκύψεις, ἀλλὰ κἂν ὅπου ὁ βασιλεὺς ἀπέρχηται. εὑρίσκονται δὲ μετὰ τοῦ διβελλίου καὶ πάντες οἱ βάραγγοι. εἴτε οὖν εἰς τὸ φωσσάτον ὁ βασιλεὺς εὑρίσκεται, εἴτε καὶ ἀλλαχοῦ, τὸ διβέλλιον πάντοτε ἔμπροσθεν αὐτοῦ φέρεται.

Ὁ ἀμηράλιος ὑπὸ τὸν μέγαν δοῦκαν εὑρίσκεται· ἡγεῖται δὲ τοῦ στόλου παντός.

Ὁ ἐπὶ τῶν δεήσεων, δέχεται τὰς τῶν αἰτούντων καὶ τῶν ἀδικουμένων ἀναφοράς, καβαλλαρίου διερχομένου τοῦ βασιλέως.

Ὁ κοιαίστωρ, εἶχε μὲν πάλαι καὶ οὗτος εὐεργεσίαν, νῦν δὲ οὐδαμῶς.

Τὸ τοῦ μεγάλου ἀδνουμιαστοῦ ὑπηρέτημα, λεχθήσεται δὲ καὶ τοῦτο, ὁπηνίκα τοῦ μεγάλου δομεστίκου τὸ εἰς τὸ *φωσσάτον. * φωσσάτον.

Ὁ λογοθέτης τοῦ στρατιωτικοῦ οὐδεμίαν ὑπηρεσίαν ἔχει.

Ὁ πρωτοϊερακάριος ἄρχει τῶν φερόντων ὄρνεα κυνηγῶν. * χειρόπτιον. φέρει δὲ καὶ *χειρόπτιον ἐπὶ ζώνης, ὡς προείρηται.

Ὁ λογοθέτης τῶν ἀγελῶν, εἶχε μὲν καὶ οὗτος πάλαι ὑπηρεσίαν· νῦν δὲ οὐδαμῶς.

Ὁ μέ-

aspergi sanguine contigerit, eam hic venator accipit ex beneficio.

[1]Scutarius fert[2]diuum velũ & Imperatoris [3]scutarium, nõ solùm in oratoriis, verumetiã quocunq; Imperator abiuerit. Adsunt autem cum[4]diuo velo omnes quoque Barangi. Siue ad fossatum præsens Imperator adsit, siue etiam alibi, vbiq; diuũ velum præfertur ipsi.

[5]Ameralius magno Duci subest: agit autem vniuersam classem.

[6]Præfectus litium excipit postulantium & iniuriam passorum relationes,[7]quando equestris comitatus Imperatoris proficiscitur.

[8]Quæstor, habuit quidem olim hic quoque beneficium, nunc verò minimè.

[9]Magni Adnumiastę administratio, hęc quoq; dicetur, quando magni Domestici ad fossatum *functio exponetur*.

[10]Logotheta castrensis nullam administrationem habet.

[11]Protohieracarius, vel primus accipitrarius præest venatorib. qui aues ferunt: ad zonã verò fert manicam vt antè dictũ est. *Pag.41.*

[12]Logotheta pecuariæ, hic quoq; olim administrationẽ habuit, nũc verò minimè.

Ὁ μέγας διερμηνευτὴς, ἐστὶ πρῶτος τῶν ἑρμηνέων, οὓς κοινῶς ὀνομάζουσι δραγομάνους.

Ὁ ἀκόλουθος εὑρίσκεται μὲν ἔνοχος τῶν βαράγγων, ἀκολουθεῖ δὲ τῷ βασιλεῖ ἔμπροσθεν αὐτῶν· διά τοι τοῦτο καὶ ἀκόλουθος λέγεται.

* φωσάτου. Ὁ κριτὴς τοῦ *φωσάτου, τοῦ βασιλέως εἰς τὸ φωσάτον εὑρισκομένου, τὰς παρεμπιπτούσας ὑποθέσεις τοῖς στρατιώταις, εἴτε περὶ ἀλόγων, εἴτε ἁρμάτων, εἴτε καὶ κούρσων, ἢ περὶ τοιούτου τινὸς καθιστᾷ, καὶ ἐξετάζει.

Ὁ ἄρχων τοῦ ἀλογίου εἰς τὴν τοῦ βασιλέως εὑρίσκεται μὲν σύνταξιν· καὶ ὑπὸ τὸν μέγαν δὲ *πριμμικήριον πρωταλλαγάτωρ. Ὡσαύτως ὑπὸ τὸν μέγαν πριμμικήριον, πλὴν ἀκολουθεῖ ὄπισθεν τῆς συντάξεως, ἵνα κἂν ἀπολιμπάνηταί τις αὐτῆς, φέρει οὗτος καὶ ἀποκαθιστᾷ εἰς τὴν σύνταξιν καὶ εὐτακτεῖν. εἰ δὲ καὶ ὁ μέγας πριμμικήριος ἐν χρείᾳ τινὸς γένοιτο τῶν ἀπὸ ταύτης πρὸς τὸν *πρωταλαγάτορα λέγει, καὶ καλεῖ τοῦτον.

*πριμμικήριον. Πρωταλάγάτωρ ὡσαύτως ὑ. *πρωταλαγάτορα.

Ὁ μέγας διοικητὴς οὐδεμίαν ὑπηρεσίαν ἔχει.

Ὀρφανοτρόφος ἦν μὲν φροντίζων καὶ ἐπιμελούμενος πάλαι τῶν ὀρφανῶν, νῦν δὲ οὐδαμῶς κέκτηταί τινα ὑπηρεσίαν.

Ὁ πρωτονοτάριος δῆλος καὶ ἀπὸ τοῦ ὀνόματος· πρῶτος γὰρ τῶν νοταρίων, ἤτοι τῶν γραμματικῶν.

Τὸ

Magnus interpres primus eſt interpretũ, quos vulgo nominant [1] Dragómenos.

[2] Proſecutor eſt quidẽ præfectus Barangorum, ſed Imperatorẽ ſequitur ante illos. Ac propterea Proſecutor dicitur.

[3] Iudex foſſati, cùm Imperator in foſſato verſatur, lites quæ incidunt militib. ſiue de alogis, ſiue de curribus, ſiue de curſu, ſiue de re aliqua eiuſmodi conſtituit & quęſtionem habet.

[4] Princeps alogii adeſt quidẽ ad *regendos* ordines in comitatu Imperatoris, ſed magno Primicerio ſubeſt. Protalogator item magno ſubeſt Primicerio, ſequitur verò ponè ordines comitatus, vt ſi quis ab iis deſeratur, hic agat reſtituatq; ſuis ordinibus & iuſto ordine collocet. Quòd ſi magnus etiã Primicerius aliquo ex eis opus habuerit, Protalogátori indicit, & arceſſit eum.

[5] Magnus procurator nullam adminiſtrationem habet.

[6] Orphanotrophus curábat quidẽ olim & obſeruabat orphanos: nũc verò nullam adminiſtrationem habet.

Protonotarius vel ex ipſo nomine maniſeſtus eſt: primus enim eſt notariorũ vel ſcribarum.

Τὸ δὲ ἐπὶ τῶν ἀναμνήσεων ὑπηρέτημα πάλαι μὲν ἦν τὸ ἀπογράφεσθαι τοὺς ἐν ταῖς στρατιαῖς καὶ ἀλλαχοῦ ἀριστεύοντας, ἀναμνήσκειν τὸ ὑπὲρ αὐτῶν τῷ βασιλεῖ, ἵνα λαμβάνωσι τὰς προσηκούσας τιμάς· κατὰ δὲ τὸ παρὸν οὐδεμίαν ὑπηρεσίαν ἔχει.

Ὁ δομέστικος τῶν τειχέων ἔχει τοῦτο τὸ ὑπηρέτημα, ὅτι εἴ τινος τὰ κάστρα περιποιήσεως δέοιντο, ἐπιμελεῖσθαι τοῦτο εἰς τὸ ἀνακτίζεσθαι.

Ὁ προκαθήμενος τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλικοῦ ἄρχει μὲν τῶν κοιτωναρίων· εὑρίσκεται δὲ ὑπὸ τὸν τοῦ κοιτῶνος παρακοιμώμενον.

Ὁ προκαθήμενος τοῦ βεστιαρίου, ὑπὸ τὸν πρωτοβεστιαρίτην εὑρίσκεται, ὑπηρετεῖ δὲ καὶ εἰς τὰς προφερομένας καὶ ἐξερχομένας εἰσόδους τε καὶ ἐξόδους.

* Ὁ βεστιάριος.

*Τὸ βεστιάριον ἔχει ὑπηρέτημα θαλάσσιον. τοῦ γὰρ βασιλέως κατὰ θάλασσαν στρατεύοντος, ἄρχει οὗτος τοῦ τὸ βεστιάριον φέροντος κατέργου, ἤγουν τριήρεως, ἀκολουθεῖ τε κατόπιν τοῦ βασιλικοῦ κατέργου.

Ὁ ἑταιρειάρχης ὑπηρετεῖ μὲν εἰς τὴν παράστασιν, ὡς προείρηται· συνυπηρετεῖ δὲ καὶ τῷ μεγάλῳ ἑταιρειάρχῃ ὑπὲρ τῶν προσφύγων.

Ὁ τῆς αὐλῆς λογαριαστής, λογίζεται τοὺς ἐν τῇ αὐλῇ εὑρισκομένους πάντας ῥογάτορας,

εἰ λέ-

[1] A memoria adminiſtratio olim quidē erat, vt deſcriberet eos qui ſtrenuè ſe in exercitu & alibi geſſiſſent, vt eorum apud Imperatorem recordaretur, & honores cōuenientes reciperent: in præſentia verò nullam adminiſtrationem habet.

[2] Domeſticus murorū hanc adminiſtrationem habet, ꝙ ſi cuius [3] caſtra curatione opus habuerint, procurat id vt inſtauretur.

Procubitor Imperatorii cubiculi præeſt quidem cubiculariis: ſubeſt verò Præfecto excubiarum ſacri cubiculi.

Procubitor veſtibuli ſubeſt quidē Principi veſtibuli, ſed pertinet etiam eius adminiſtratio ad acceptorum expenſorumq; prouentuum rationes.

Veſtiarius maritimā adminiſtrationem habet. Nam Imperatore mari ducente exercitū, hic præeſt [4] celoci aut triremi ferenti veſtiariū, & ſequitur à tergo celocis Imperatoriæ.

Hetæriarchæ miniſtrat quidem, vt antè dictum eſt, ad circumſtationē: ſed in cauſa perfugarum cum magno Hetęriarcha miniſtrat.

[5] Logariaſtes aulæ rationes init omnium [6] ſtipendiatorum qui in aula ſunt, ſi quid

ἐλλείπει τινὶ ἀπὸ τῆς ῥόγας αὐτοῦ, ἢ εἰς δούλευσιν, ὑπὲρ ὧν ἐρογεύθη.

Ὁ στρατοπεδάρχης τῶν μονοκαβάλλων, ὑπηρέτημα εἶχε τοιοῦτον. ἦσαν ἐν τοῖς κατὰ θέματα τόποις φοσσάτου τάγμα. οἱ μὲν μεγαλοαλλαγῖται ὀνομαζόμενοι, οἱ δὲ τρικάβαλλοι. ἦν οὖν οὗτος ὁ στρατοπεδάρχης, φροντιστὴς καὶ ἐπιμελητὴς μόνων τῶν μονοκαβάλλων.

Ὁ τῶν τζαγγατόρων στρατοπεδάρχης φροντίζων ὡσαύτως καὶ ἐπιμελούμενος τούτων.

Καὶ ὁ τῶν μουρτάτων στρατοπεδάρχης ὁμοίως.

Ὁ στρατοπεδάρχης τῶν τζακόνων, ἐπιμελεῖται τῶν εἰς τὰ κάστρα εὑρισκομένων φυλάξεων, οἵτινες τζάκονες ὀνομάζονται.

Ὁ προκαθήμενος τῶν μεγάλων παλατίων, ἐπιμελητὴς αὐτῶν.

Καὶ ὁ τῶν βλαχερνῶν παλατίων* προκαθήμενος τῶν θεμάτων.

* προκαθήμενος. Τῶν θεμάτων δομέστικος ὁ.

Δομέστικος ὡσαύτως ἦν πάλαι, φροντίζων καὶ ἐπιμελούμενος τῶν τοῦ δημοσίου πραγμάτων. Καὶ οἱ δομέστικοι, τῶν τε ἀνατολικῶν καὶ δυτικῶν θεμάτων φροντισταὶ ὡσαύτως, καὶ ἐπιμεληταὶ τῶν ἐκεῖσε δημοσίων πραγμάτων.

Τὸ

ſiquid deeſt vlli de ſtipēdio eius,aut ad ſeruitium eius,cuius cauſa ſtipendia facit.

Præfectus copiis[1] monocaballorum,huiuſmodi habebat adminiſtrationem.Erant certis locis per regiones,foſſati agmina. Alij autem dicebantur [2]Megaloalogitæ, alij tricaballi. Hic verò præfectus copiis curator & obſeruator erat ſolummodò eorum qui Monocaballi appellantur.

Præfectus copiis [3]Tzaggatorum ſimiliter curat & obſeruat eos.

Et præfectus copiis murtatorum conſimiliter.

Præfectus copiis Tzáconum curator eſt cuſtodiarũ quæ ad caſtra ſunt,[4]quæ cuſtodiæ tzacones appellantur.

Præſes magnorum palatiorum, curator eorum *eſt*:

Et [5] Blachernorum palatiorum præſes.

[6]Domeſticus regionum item erat olim, qui curabat & obſeruabat negotia ad publicum pertinentia. Atque hi domeſtici tum Orientalium,tum Occidentalium regionum curatores erant ſimiliter & adminiſtratores publicorum negotiorum quæ illic erant.

Magni

Τὸ τοῦ μεγάλου μυρταΐτου ὑπηρέτημα ἀνεπίγνωστον ἐστίν.

Τὸ τοῦ πρωτοκόμητος, θαλάσσιόν ἐστιν. εὑρίσκεται οὖν οὗτος τῶν ἐν τῷ βασιλικῷ στόλῳ πάντων *κομήτων.

* κομήτων πρῶτος.

Καὶ τὸ τοῦ δρουγγαρίου ὡσαύτως, ὁ πρῶτος θαλάσσιος. δρουγγὰς ποσότης τοσούτων τινῶν ἑρμηνεύεται, ἧς ἡ ἀρχὴ ὁ τοιοῦτος δρουγγάριος.

Οἱ προκαθήμενοι, καὶ οἱ καστροφύλακες ὑπηρέται, ἑκάστην κατ' ἀξίαν τῶν πόλεων.

Ἕως ὧδε πασῶν αἱ ὑπηρεσίαι.

ΕΝΤΕΥΘΕΝ ΑΙ ΕΟΡΤΑΙ,

ἃς εἰώθασι ποιεῖν ἐν τῷ παλλατίῳ.

Καὶ πρῶτον περὶ τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων.

Τῃ κδ. τοῦ δεκεμβρίου μηνὸς, κατ' ἣν ἡ τῶν χριστουγέννων παραμονὴ, τοῦ βασιλέως εἰς τὸν ὄρθρον μὴ ἐξελθόντος κατὰ τὴν ἐξ ἔθους αὐτῷ συνήθειαν, ἀλλ' ἐν τῷ αὐτοῦ κελλίῳ εὑρισκομένου· φέρουσι μετὰ τὴν ἀπόλυσιν οἱ κανονάρχαι καὶ ἱστῶσιν εἰκονοστάσιον, εἰς ὃ κρέμμανται ἅγιαι εἰκόνες, τῆς τε γεννήσεως τοῦ χριστοῦ, καὶ ἐπι-

[1]Magni Myrtaïtæ administratio eſt incognita.

Protocomitis, vel primi comitũ administratio marina eſt: hic igitur eſt omnium Comitum primus qui in claſſe Imperatoria ſunt.

Et Drungarij ſimiliter, qui primus eſt thalaſſius. [2]Drungas quantitas iſtorum aliquot exponitur: cuius principatus eſt Drũgarius huiuſmodi.

Præſides & [3]caſtrorũ cuſtodes adminiſtri ſunt ſingillatim pro dignitate ciuitatũ.

Hactenus omnium adminiſtrationes.

DEINCEPS FERIAE, QVAE in Palatio haberi ſolent.

Ac primùm de die feſto Natali Chriſti.

DIE vigeſimo quarto Decembris menſis, quo feria ſtatiua eſt Natalium Chriſti, Imperatore matutinò non egrediente ſecundùm conſuetudinẽ de more ipſius, ſed in cella ſua ipſius cõſiſtente, afferunt [4]ſoluto conuentu Canonarchæ & ſtatuunt [5]delubrum, cui appendent ſanctæ imagines tum Nataliũ Chriſti, tum

καὶ ἕτεραι τρεῖς ἢ τέσσαρες. ἔμπροσθεν δὲ τούτου ἀναλόγιον, ἐφ' οὗ ἐπίκειται ἅγιον εὐαγγέλιον. καὶ οἱ μὲν ἱερεῖς ἵστανται πλησίον τῶν ἁγίων εἰκόνων μετὰ τῶν ἱερατικῶν στολῶν· οἱ δ' ἀναγνῶσται, μέσου τοῦ τρικλίνου κατὰ πρόσωπον τοῦ βασιλέως μετὰ τῶν ἱματίων καὶ ἐπιρριπταρίων αὐτῶν, φοροῦντες καὶ καμίσια ἐπάνω τῶν ἱματίων. ὁ μέντοι πρωτοψάλτης καὶ ὁ δομεστικὸς λευκά. ὁ λαμπαδάριος δὲ κρατῶν τὸ χρυσοῦν δικάμπυλον, ὁ μαΐστωρ, καὶ πάντες οἱ ψάλται πορφυρᾶ· οἱ κανονάρχαι δὲ μετὰ ἱματίων μόνων, καὶ ἀσκεπεῖς. καὶ μετὰ ταῦτα, ὁ πρωτοβεστιαρίτης τε, ὁ μέγας ἑταιρειάρχης, ὁ πριμμικήριος τῆς αὐλῆς, οἱ ἑταιρειάρχαι, καὶ ὅσοι φέρουσι τὸ δικανίκιον καὶ ὑπηρετοῦσιν, εἰσάγουσι τοὺς ἄρχοντας εἰς τὴν τοῦ βασιλέως παράστασιν, ὥστε τοῦτο πληρωθῆναι τὸν οἶκον. καὶ μετὰ τοῦτο ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς τοῦ κελλίου αὐτοῦ, τοῦ μεγάλου δομεστίκου εἰς τὴν θύραν ἱσταμένου καὶ τὴν τοῦ βασιλέως φέροντος σπάθην. ἅμα οὖν τῷ τὸν βασιλέα φανῆναι, οἱ ψάλται αὐτίκα ψάλλουσι τό, ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΟΝ. ψαλλόντων δὲ τούτων, ὁ βασιλεὺς ἀπέρχεται καὶ ἀσπάζεται τὰς ἁγίας εἰκόνας. εἶθ' ὑποστρέψας ἵσταται πλησίον τοῦ θρόνου αὐτοῦ· τοῦ μὲν μεγάλου δομεστίκου κατὰ τὸ ἀριστερὸν μέρος ἱσταμένου τοῦ βασιλέως μετὰ τῆς σπάθης, ὡς εἴρηται· τοῦ δὲ λαμπαδαρίου κάτωθεν

τοῦ

tum aliæ tres aut quatuor: corã eo autem [1]pluteum, ſuper quo ſitum eſt ſanctũ Euangelium. Ac ſacerdotes quidem ſtant prope ſanctas imagines cũ ſtolis ſacerdotalibus: lectores verò in medio triclinio ante faciẽ Imperatoris cum palliis & [2]ſuparis ipſorũ, ferentes etiã [3]induſia ſuper veſtes ſuas. Protopſaltes & Domeſticus, alba. Lampadarius auream [4]diuini cultus ampullam ferens, [5]Magiſter, & omnes Pſaltæ, purpurea: Canonarchæ verò cum puris palliis, & ſine tegmine. Poſteà autem Protoueſtiarites, magnus Hetæriarcha, Primicerius aulæ, Hetæriarchę, & quicunq; ferunt iudiciale ſceptrum ac miniſtrant, introducũt principes ad Imperatoris circumſtationem, adeò vt hac impleatur domus. Hoc facto, prodit Imperator è cella ſua, Magno Domeſtico ad ianuam cõſiſtente & ferente Imperatoris ſpatham. Simulatq; igitur cõſpicuus factus eſt Imperator, Pſaltæ illico canunt *verſum*, [6]*πολυχρόνιον*. atq; his pſallentibus, Imperator abiens oſculatur ſanctas imagines: deinde reuertens conſiſtit prope thronum ſuum, Magno quidẽ Domeſtico ſtante ad ſiniſtrum latus Imperatoris cum ſpatha, vt antè dictũ eſt; Lampadario verò ſecũdùm

magnum

τοῦ μεγάλου δομεστίκου, τὸ διβάμπουλον μεθ' *ἡμμένης λαμπάδος φέροντος, ἧς δὴ λαμπάδος τὰ μὲν ἄκρα εἰσὶ διὰ κινναβάρεως βεβαμμένα, τὸ δὲ μέσον διὰ πεταλίου *χρυσομένου, ἔχοντος σταυροὺς ἐντὸς κύκλῳ κοκκίνους. τῆς οὖν τῶν ὡρῶν ἐνάρξεως γενομένης, φέρει αὐτίκα παιδόπουλον τοῦ βεστιαρίου τὸ τοῦ βασιλέως δικανίκιον· ὅπερ λαβὼν ὁ μέγας πριμμικήριος δίδωσι τῷ βασιλεῖ.

*ἡμμένης.

*χρυσωμένου.

Ἰστέον δὲ ὅτι εἰς μὲν τὰς καθ' ἑκάστην γινομένας παραστάσεις, ὁ βασιλεὺς λέγει, ὅτι τὸ δικανίκιόν μου, καὶ φέρει τοῦτο τοῦ βεστιαρίου παιδόπουλον, καθὰ εἴρηται. ἐπὶ δὲ τῶν ἑορτῶν, ὅταν παράστασις γένηται, μετὰ τὸ τὸν βασιλέα εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ σταθῆναι, καὶ χωρὶς τοῦ εἰπεῖν αὐτὸν ὅτι τὸ δικανίκιόν μου, λέγει ὁ μέγας πριμμικήριος παιδόπουλον, καὶ φέρει τοῦτο. ὁ δὲ περὶ τούτου λόγος οὗτος ἐστίν· ὅτι εἰς τὰς καθ' ἡμέραν τῶν ὄρθρων παραστάσεις καὶ τῶν ἑσπερινῶν, μετὰ τὸ τοὺς ἐντίμους τῶν ἀρχόντων εἰς τὴν παράστασιν ἐλθεῖν, λέγει ὁ βασιλεύς, ὅτι τὸ δικανίκιόν μου· σημεῖον ὂν τοῦτο τοῦ, καὶ τὸν παρακάτωθεν λαὸν εἰσελθεῖν. Κατὰ δὲ τὰς μεγάλας τῶν ἑορτῶν, πάντες ἄρχοντές τε καὶ οἱ λοιποὶ εἰσέρχονται, καὶ οὐκ ἔσται χρεία διὰ τοῦτο

τὸν

magnum Domeſticum ferente diuini cultus ampullam cũ accenſa lampade. Cuius lãpadis oræ extimæ tinctæ ſunt colore cinnabari, medium verò bractea deaurata habente intus in orbẽ cruces coccineas. Principio itaq; horarum ducto, affert illico puer veſtiarij iudiciale ſceptrum Imperatoris: quod accipiens magnus Primicerius Imperatori tradit. *Suprà pag. 60.*

Sciendum eſt autem, dum quotidianus conuentus habetur circumſtationis Imperatorem dicere, *ſceptrum iudiciale meum*, & puerum veſtiarij afferre illud, quemadmodum dictum eſt: Diebus verò feſtis, quãdo conuenit circumſtatio poſtquã Imperator conſiſtit in throno ſuo, etiam non dicente ipſo *ſceptrum meum*, magnum Primicerium dicere *heus puer*, & puerũ afferre illud. Huius autem rei cauſa eſt hæc: Quòd ad quotidianos conuentus circumſtationis matutinos & veſpertinos, poſtquàm honorati principes ad circumſtationẽ hanc conuenerunt, dicit Imperator, *ſceptrum iudiciale meum*: id huius rei ſignum eſt, quòd etiã interne populus ſit ingreſſurus. In magnis autem dieb. feſtis, omnes tum principes tum alij ingrediũtur, neq; opus eſt vt propterea

τὸν βασιλέα ζητῆσαι τὸ δικανίκιον αὐτοῦ. τὸ δὲ γὰρ εἰδὼς ὁ μέγας πριμμικήριος, λέγει ἀνερωτήτως, καὶ φέρουσιν αὐτῷ. Ψάλλονται οὖν αἱ ὧραι, ὡς ἔθος, ἤτε πρώτη, ἡ τρίτ', ἕκτη, καὶ ἡ ἐννάτη, μετὰ τῶν τροπαρίων. εἰς μέντοι τὸ τελευταῖον τῆς ἐννάτης ὥρας, τροπάριον λέγει ὁ πρωτοψάλτης τὸ, ΔΟΞΑ, καὶ ψάλλονται. εἶτα καὶ τὸ, ΚΑΙ ΝΥΝ ΚΑΙ ΑΕΙ. καὶ οὐ ψάλλεται ἐκ δευτέρου μὲν τὸ τροπάριον· ἀναγινώσκεται δὲ ὑπὸ τοῦ κανονάρχου, πολυχρόνιον ποιήσαι ὁ θεὸς τὴν ἁγίαν βασιλείαν σας εἰς πολλὰ ἔτη· καὶ πάλιν ἐκ τρίτου, πολυχρόνιον ποιήσαι ὁ θεὸς τὴν θεοπρόβλητον, καὶ θεοφρούρητον, κραταιὰν καὶ ἁγίαν βασιλείαν σας εἰς πολλὰ ἔτη. εἶτα ἐπευφημίζειν ἡ παράστασις λέγουσα, πολυχρόνιον ποιήσαι ὁ θεὸς τὴν ἁγίαν βασιλείαν σας εἰς πολλὰ ἔτη· καὶ ψάλλεται τὸ τροπάριον, Ω ΘΕΟΣ, ἐπεὶ τὸ, ΝΥΝ ΚΑΙ ΑΕΙ προερρέθη. τοὺς μὲν οὖν ψαλμοὺς τῶν ὡρῶν ἀναγινώσκει ὁ ἀρχιδιάκονος· τὴν προφητείαν καὶ τὸν ἀπόστολον, ὁ πρωταποστολάριος· τὸ δὲ εὐαγγέλιον τὸ μὲν πρῶτον ὁ πρωτοπαπᾶς, τὰ δὲ λοιπὰ ἱερεῖς ἕτεροι. μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῶν ὡρῶν, τοῦ βασιλέως ἀπελθόντος αὖθις, καὶ τὰς ἁγίας εἰκόνας ἀσπασαμένου, καὶ μετὰ τοῦτο εἰς τὸ *κελίον αὐτοῦ εἰσελθόντος, λύεται ἡ παράστασις μέχρις ἂν ἡ τῆς λειτουργίας προσήκουσα ἔλθοι ὥρα·

*κέλλιον.

καὶ

ſceptrum iudiciale ſuum Imperator petat: id enim cognoſcens magnus Primicerius indicit citra petitionē,& adfertur ipſi. Pſalmis igitur conſumuntur horæ (vt mos eſt) prima,tertia,ſexta,& nona,[1] cum tropariis. Ad finem verò horę nonæ,dicit Protopſaltes verſum, *Gloria,* & canunt Pſaltę: deinde etiam illum, *& nunc & ſemper.* Et non pſallitur ſecundo hic verſus,ſed à Canonarcha legitur, *diuturnum faciet Deus ſanctum imperium tuum in multos annos:* & rurſus tertiò, *diuturnum faciet Deus acceptum Deo,& à Deo cuſtoditum, firmum,& ſanctum imperiũ tuum in multos annos:* deinde beneprecatur circumſtatio dicens, *diuturnum faciet Deus ſanctum imperium tuum in multos annos,* & tropatium illud pſallitur, *ô Deus,* deinde illud, *nunc & ſemper,* quod antè dictũ eſt. Horarũ igitur Pſalmos legit[2] Archidiaconus, prophetiam & Apoſtolum [3]Protapoſtolarius: Euangeliorum autem primum quidē Protopapa,cętera verò ſacerdotes alij. Poſtquã autem horæ abſolutæ ſunt, Imperator iterum abiēs cũ imagines ſanctas oſculatus eſt,hoc igitur facto in cellam ſuam ingreditur,&circũſtationis congregatio ſoluitur vſq; dum cōueniens hora liturgiæ venerit:

καὶ τότε ψάλλεται ὁ ἑσπερινὸς ὕμνος. γίνεται μέντοι τοῦτο οὕτως, εἴπερ τύχοι οὖσα ἡ ἑορτὴ ἐπ᾽ ἄλλῃ τῆς ἑβδομάδος ἡμέρᾳ. εἰ δὲ ἐν σαββάτῳ ἢ κυριακῇ, τῶν ὡρῶν καὶ τῶν προπαρείων ψαλλομένων, πάρεστιν μὲν ὁ βασιλεὺς, οὐ μὴν δὲ καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν· ἀλλ᾽ ἰδίᾳ ψάλλεται αὐτή. ἡ δέ γε αἰτία τοῦ μὴ παρεῖναι αὐτὸν βασιλέα καὶ εἰς τὴν λειτουργίαν ἐστὶν, *ὅτε τὰς μὲν ἄλλας πέντε ἡμέρας ψάλλεται πρῶτον ὁ ἑσπερινὸς ὕμνος, καὶ μετ᾽ αὐτὸν ἡ λειτουργία. εἰ δὲ ἐν σαββάτῳ τύχοι ἢ κυριακῇ, εἰς τρίτην ὥραν τῆς ἡμέρας γίνεται ἡ λειτουργία. διά τοι τοῦτο καὶ οὐδὲν ψάλλεσθαι τὴν τοιαύτην ἀκολουθίαν τῶν ὡρῶν καὶ τῶν προπαρίων, διὰ τὸ πλείστην εἶναι, καὶ ἐξ ἀνάγκης ψάλλεται μὲν πρῶτον ἡ λειτουργία ἰδίως, ὡς κατὰ τὸν τεταγμένον καιρὸν, καὶ ἄνευ τῆς τοῦ βασιλέως ἐπιδημίας. κατὰ δὲ τὴν τοῦ ἑσπερινοῦ ὥραν, ὁ βασιλεὺς ἔρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν. τῶν οὖν προπαρείων ψαλλομένων, ὁ μὲν βασιλεὺς φορεῖ σκιάδιον καὶ τὴν καθημερινὴν στολὴν αὐτοῦ, καὶ οἱ ἄρχοντες δὲ ὡσαύτως· κατὰ δὲ τὸν ἑσπερινὸν ἀλλάσσει ῥοῦχον ἤγουν ἐπάνω ἔνδυμα μαργαριταρεῖνον· φορεῖ δὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸ δοκοῦν αὐτῷ φόρεμα, ἤγουν ἢ κρινωνία, ἢ τετράφυλλον, ἢ τι ἕτερον ὅμοιον τούτοις·

* ἴσ.

οἱ δὲ

ac tum veſpertinus hymnus pſallitur. Atq; hoc quidem ita fit, ſi diem feſtum eſſe contigerit alio die hebdomadis. Quòd ſi die ſabbathi aut dominico fuerit, cùm horæ & troparia pſalluntur, adeſt quidem Imperator, verumtamen ad liturgiam minimè, ſed ea ſeorſim pſallitur. Cauſa verò cur Imperator ipſe non adſit etiam ad liturgiam eſt, quod per alios dies quinque hymnus primùm veſpertinus pſallitur, & poſt eum liturgia: ſin autem die ſabbathi aut dominico cõtigerit, ad tertiam vſq; diei horam liturgia fit: ac propterea[1] nõ eſt integrum vt illa conſequentia pſallatur horarum & tropariorum, quia plurimũ occupat temporis liturgia, atq; ex neceſſitate pſallitur primũ quidem liturgia ſeorſim, ſecũndùm tempus cõſtitutum, & citra præſentiam Imperatoris. Sub horam verò veſpertini cultus, Imperator in Eccleſiã venit. Itaq; decãtatis tropariis, fert quidẽ Imperator vmbellam & ſtolam quotidianã ſuã & Principes ſimiliter. Sub tempus autẽ veſpertinũ cõmutãs induit[2] ruchum ſiue indumẽtum ſuperius ornatũ margaritis: in capite verò geſtamen habet quod videtur ipſi, puta[3] aut lirinum, aut tetraphyllum, aut quid aliud iis ſimile:

οἱ δὲ ἄρχοντες σκαράνικα, φακεώλια καὶ καββάδια, ἤγουν ἐνδύματα καὶ ἐπιλουρικα, ἕκαστος κατὰ τὴν τάξιν αὐτοῦ. ψαλλομένης οὖν τῆς λειτουργίας, ἢ μόνον τοῦ ἑσπερινοῦ, εἰ ἐν σαββάτῳ ἢ κυριακῇ τύχοι ὡς εἴρηται, οἱ προῤῥηθέντες ἄρχοντες οἱ καὶ τῆς παραστάσεως ὑπηρέται, τὰ βασιλικὰ φέροντες φλάμουλα τῆς περικύψεως ἱστῶσι καταντικρύ· ἃ δὴ καὶ εἰσὶ ταῦτα. τὸ μὲν ἓν ἀρχιστράτηγος· τὸ δὲ ἕτερον εἰκόνας ἔχον πολλὰς θείας ἱεραρχῶν ὀκτάγλωσσον, ὅπερ καλεῖται κταπόδιον· *ἄλλος τρίτος ἔχων εἰκόνας τῶν ἁγίων τεσσάρων μεγάλων μαρτύρων, Δημητρίου, Προκοπίου, καὶ Θεοδώρου· ἕτερον ἔχων τὸν ἅγιον Γεώργιον ἔφιππον· ἄλλο *δρακόντιον· καὶ ἕτερον δὲ τὴν τοῦ βασιλέως ἔχον στήλην ἔφιππον. ἃ δὴ ταῦτα εἰσὶν ἕκαστον ἀνὰ δύο, ἤτοι ὁμοῦ ιβ. τὸν ἀριθμόν. ἔμπροσθεν δὲ τῶν τοιούτων φλαμούλων περιΐσταται ὁ σκουτέριος βαστάζων τὸ διβέλλιον, ὃ δὴ ἔνι μόνον ἕν, καὶ τὸ σκουτάριον τὸ βασιλικόν. τὴν μὲν οὖν πάλαι συνήθεια, ὅτι ἡ τοῦ βασιλέως σύνταξις ἦσαν ἑξακισχίλιοι, ἤτοι καθ' ἓν ἕκαστον φλάμουλον πεντακόσιοι. νῦν δὲ τὰ μὲν τοιαῦτα φλάμουλα φέρουσι καὶ ἱστῶσι καταντικρύ, ὡς εἴρηται, τῆς περικύψεως. ἐκτὸς δὲ, ὁπόταν στρατεύει ὁ βασιλεὺς, κατὰ ἀναλο-

* ἄλλο.

* δρακόντιον.

Principes verò pallas, tiaras, & honoratas tunicas, aut etiam prætextas vittatas loris, ſinguli pro ſuo ordine. Cantata igitur liturgia, aut officio ſolùm veſpertino ſi (vt dictũ eſt) ſabbatho aut dominico fiat, dicti Principes iidemq; circumſtationis adminiſtri, ferentes Imperatoris flãmeola ſtant ex aduerſo adorationis. Ea autem ſunt hæc: primum fert[1] Archiſtratégus: [2] Princeps ſacrorum ſecundum, habens imagines diuinas multas [3] lingulis octo, quod vocant octapodium: aliud tertius, habens imagines ſanctorum quatuor magnorum martyrũ, Demetrii, Procopij, & [4] Theodori: aliud, qui fert ſanctum Georgiũ equitem: aliud [5] draconteum: & aliud habens equeſtrẽ Imperatoris ſtatuam. Atq; hęc ſingula bina ſunt, vel ſimul duodecim numero. Ante hęc autem flammeola Scutarius ſtat ferẽs diuum velum (quod vnum ſolum ibi eſt) & Imperatoris ſcutarium. Ac olim quidẽ mos fuit Imperatoris circumſtationẽ eſſe ad ſexies mille viros, ſiue quingentenos ad vnumquodq; flammeolum: nunc verò feruntur flammeola huiuſmodi & ſtatuuntur (vt dictum eſt) è regione adorationis. Foris autẽ, quando exercitũ agit Imperator, prout eſt

ἀναλογίαν τῆς ποσότητος τῆς αὐτοῦ συντάξεως ἔχει καὶ φλάμουλον ἓν τυχὸν, ἢ δύο. ὄπισθεν δὲ τῶν τοιούτων βασιλικῶν φλαμούλων ἵστανται τὰ τῶν δεσποτῶν καὶ τῶν ἀρχόντων ἐν μιᾷ καὶ κατὰ τάξιν. τούτων δ' αὖ ὄπισθεν, τὰ τῶν δημάρχων. μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῶν προρρηθέντων ὕμνων, πάντες ψάλται τε καὶ οἱ ἀναγνῶσται πολυχρονίζουσι τὸν βασιλέα εἰσερχόμενον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ προσκυνῆσαι καὶ ἀντίδωρον λήψεσθαι. εἶτα ἀνέρχεται ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῆς προκύψεως, καὶ αὐτίκα ἔρχεται ὁ βασιλικὸς ἅπας κλῆρος μετὰ τῶν προρρηθέντων ἐνδυμάτων αὐτῶν, καὶ ἵστανται ἔμπροσθεν τῶν φλαμούλων. μεταξὺ δὲ τούτων δὴ, τῶν τοῦ κλήρου καὶ αὐτῶν δὴ τῶν φλαμούλων, ἵστανται πάντες οἱ λεγόμενοι παιγνιῶται, ἤτοι σαλπιγκταὶ, βουκινάτορες, ἀνακαρεισταὶ, καὶ σουρουλισταὶ, οὗτοι καὶ μόνοι. ἀπὸ γὰρ τῶν λεπτῶν ὀργάνων οὐδὲ ἓν παραγίνεται. εἶτα ἔρχονται καὶ οἱ ἄρχοντες ὡσαύτως μετὰ τῶν φορεμάτων, καὶ ἵστανται ἕκαστοι κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν, καθὰ καὶ ἐν τῷ τρικλίνῳ. ὁμοίως
*βάραγγοι. καὶ οἱ *βάραγκοι, καὶ ἵστανται καὶ οὗτοι ἐν τῇ αὐτῇ αὐλῇ πλησίον τῶν τῆς προκύψεως κιονίων, φέροντες τοὺς πελέκας αὐτῶν ἐπὶ τῶν καρποχείρων αὐτῶν· τοῦ βασιλέως δ' ἄνωθεν ἀπὸ τῆς προκύψεως φανέντος,

αἴρουσιν

quantitas ordinum in comitatu ipſius habet etiam flammeolum fortaſſe vnum aut duo. Poſt hæc autem Imperatoris flammeola ſtant alia Dominorum & Principum, [1]non tamen ex ordine: itemq́; poſt hęc ſunt flammeola magiſtratuum populariũ. Poſtquam autem abſoluti ſunt hymni quos antè diximus, omnes & Pſaltæ & Lectores canunt *diuturnum*, Imperatori, cùm adoraturus in Eccleſia venit [2]munúſq; mutuũ recepturus. Deinde aſcendit Imperator in oratorium, & ſtatim aduenit totus Imperatoris clerus cum ſuis veſtibus quas antè diximus, & conſiſtunt ante flammeola. Inter hæc autẽ, clerum inquam & illa quoq; flammeola ſtant omnes qui dicuntur [3]pægniotæ, puta tubicines, buccinatores, anacariſtæ, & [4]ſuruliſtæ, iique [5]ſoli: nam ex [6]minutioribus inſtrumentis ne vnum quidem adeſſe ſolet. Deinde veniunt quoque Principes, conſimiliter cum ſuis geſtaminibus, & ſtant ſinguli ordine ſuo perinde vt in triclinio. Similitérque [7]Barangi, ſtant ij quoque in eadem aula prope columnas oratorij, ferentes ſecureis ſuas palmis ſuis. Cùm autem Imperator ſupernè ex oratorio ſpectandum ſe exhibet,

tum

αἴρουσιν αὐτοὺς πάντες, ὡς ἔθος, ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῶν. ἀνερχομένου οὖν τοῦ βασιλέως, ὡς δεδήλωται, εἰς τὴν προκύψιν, τὴν τοῦ βασιλέως καλύπτοντα θεωρίαν ὁ πρωτοβεστιάριος πιλατίκια, ἤως σκῆπτρα κρατῶν ἀπηωρημένα γε ὄντα κατὰ τὴν δεξιὰν χεῖρα αὐτοῦ (περὶ ὧν μετ' ὀλίγον ῥηθήσεται) ἐκβαλὼν αὐτὰ ἀπὸ τοῦ παραθύρου δείκνυσι πρὸς τὸν λαὸν, δηλῶν διὰ τούτου ὅτι ἀνῆλθεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν προκύψιν. οὗτος οὖν ἐν τῇ προκύψει, τοῦ βασιλέως καὶ τὸ ἑαυτοῦ στέμμα ἤτι τῶν ἄλλων αὐτοῦ φορεμάτων φορέσαι μέλλοντος, ὁ πρωτοβεστιάριος λαμβάνων αὐτὸ ἀπὸ τῶν τοῦ *ῥοχαρίου ὑπηρετῶν δίδωσι τῷ βασιλεῖ. οὐ μόνον δὲ κατὰ τὸν τοιοῦτον τῶν ἑορτῶν καιρὸν, ἀλλὰ καὶ ἀεὶ οὕτω ποιεῖ. ἔχει δὲ καὶ τοῦτο ἴδιον καὶ ἐξαίρετον, ὅτι ἐάν τι ζούφιον ἴδῃ, ἢ πηλὸν, ἢ ἄλλο τι περὶ τοῦ ἱματίου τοῦ βασιλέως, τὸ σκιάδιον, ἤως τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐκβάλλων, τὴν χεῖρα ἐκτείνας ἐπαίρει, ἢ καθαίρει τοῦτο ἀνερωτήτως· μηδενὸς τῶν ἄλλων ἁπάντων ἀρχόντων ἄδειαν ἔχοντος τοῦτο ποιῆσαι, εἰ μὴ τούτου καὶ μόνου.

* ῥυχρείν.

ΔΕΙ δὲ γινώσκειν, ὅτι ὅπερ καλεῖται νῦν στέμμα, ὠνομάζετο πάλαι διάδημα. τοῦτο δὲ ἦν ἔλαπιον μετὰ λίθων καὶ μαργάρων κατὰ τὸ τοῦ βασιλέως μέτωπον, κειμένον μὲν, δεδεμένον

δ' ὅπι-

tum omnes ſuſtollunt eas, vt mos eſt, in humeros ſuos. Aſcendente igitur Imperatore, vt declaratum eſt, ad oratorium, Protoueſtiarius,[1] qui pilaticia quæ Imperatoris proſpectum obtegunt aut ſceptra iudicialia tenet, vt in altũ ſubuecta ſunt, dextera manu ſua (de his autẽ paulo pòſt dicetur) educens ea, è prothyro oſtendit populo, demonſtrãs hoc ſigno aſcendiſſe Imperatorem in oratorium. Hic autẽ, in oratorio ſi Imperator & ſuũ ipſius ſtemma aut aliquod aliud geſtamen ſuũ geſtaturus eſt, Protoueſtiarius inquam ſumit illud à miniſtris[2] rucharij & Imperatori tradit: neq; id ſolùm in tempore eiuſmodi feſtorum dierũ, verumetiam ſemper ita facit. Id verò etiam proprium & ſingulare habet, quòd ſi quid[3] alienũ viderit, aut lutũ, aut quid aliud ad Imperatoris veſtem, deponens ille vmbellã aut tegmen capitis ſui extenta manu tollit aut purgat illud non rogatus. Ex omnib. verò aliis principibus nemo autoritatem habet faciendi iſtud, ſed iſte ſolus.

Nouiſſe autem oportet, quod nunc appellatur ſtemma, id olim nominatũ fuiſſe diadema. Id autem erat textile aureũ cum lapillis & margaritis poſitum ad Imperatoris

toris

δ' ὄπισθεν περὶ τὸν ἐγκέφαλον (διὸ καὶ ἐκαλεῖτο διάδημα) ὅπερ ἐκ τοῦ κατὰ μικρὸν ἀμειφθὲν ἐγένετο οἷον ὁρᾶται τὴν σήμερον, καὶ ὀνομάζεται στέμμα. ὃ δὲ νῦν καλεῖται διάδημα, ἐλέγετο πάλαι ζώνη στρατιωτική, δηλοῦσα τιμήν. ὅθεν καὶ οἱ τύραννοι πρῶτον ἀφῄρουν τῆς ζώνης, καὶ τοῦ στρεπτοῦ, τοὺς τῶν μαρτύρων ἐντίμους τὸν Χριστὸν ὁμολογοῦντας, ἔπειτα παρεδίδουν τούτους βασανισταῖς. στρεπτὸν δέ ἐστιν ἐληλαμένος χρυσὸς ἐκ τριῶν πεπλεγμένος καθάπερ σχοινίον, ὅπερ ἐφόρουν ἐπὶ τραχήλου. ὅτε γοῦν ὁ βασιλεὺς τὸ στέμμα φορεῖ, ἕτερόν τι ἔνδυμα οὐ φορεῖ, εἰ μὴ τὸν σάκκον καὶ τὸ διάδημα. καὶ ὅτε μὲν ταῦτα, ὅτε δὲ ἐπιλουρίκιον καὶ φακεωλίδα φορεῖ· ἄλλοτε καββάδιον καὶ φυαλίν. ἐπὶ δὲ κεφαλῆς, φορέματα διάφορα, ποτὲ δὲ τὸ ὀνομαζόμενον τροπαιουχίαν, ποτὲ δὲ ἰουστινιάνιον, ἐν ἄλλοις δὲ ὑπέρτερον, ὧν τὰ σχήματα ἑκάστων οὐκ ἔστι νῦν κατὰ μέρος λέγειν. ἀπὸ μὲν οὖν τῶν τοιούτων φορεμάτων φορεῖ ὁ βασιλεὺς οἷα ἂν βούλοιτο. τὸν δέ γε σταυρὸν ἐν δεξιᾷ φέρει ἀεί· ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ βλάπιον κώδικι ἐοικὸς, δεδεμένον μετὰ μανδυλίου· ὁ βλάπιον ἔχει χῶμα ἐντὸς καὶ καλεῖται ἀκακία,

ὡς εἰ-

toris frontem, & ponè reuinctū cerebrum versus (quamobrē etiam dicitur diadema) quod ex eo paulatim mutatum, effectū est quale videtur hodie, & nominatur stēma. Quod autem nunc vocatur diadema, id olim militaris zona dicebatur, honorē indicans. Hinc etiā tyranni primùm auferebāt zonam & torquem honoratis martyribus Christū confitentibus, posteà dedebāt eos tortoribus. Est autem στρεπτὸν, torques, aurū ductum, implexum ex trib. quasi funiculis, quod gestabant de collo. Cùm autē gestat Imperator stemma, aliud vllum indumentum non gestat, nisi [1] sagum & diadema. Ac modò quidē hæc, modò verò vittatā loris prætextā & tiarā gestat, modò honoratam tunicam & [2] vitream carbasum: ad caput autem gestamina differentia, modò quam vocant [3] tropęūchiam, modò [4] Iustinianeū, aliâs quoq; [5] magis elatum, quorum singulorū formas nunc dici nihil minutatim attinet. De his ergo gestaminibus Imperator gestat quæcunque voluerit. Crucem certè dexterâ fert semper, sinistra verò textile aureum codici simile, deuinctum mantili paruulo. Aureum hoc textile habet aliquid aggestum intus quod appellatur [6] acacia, vt di-

ὡς εἴπομεν, τὸ τὸν βασιλέα ταπεινὸν εἶναι ὡς θνητὸν, καὶ μὴ διὰ τὸ τῆς βασιλείας ὕψος ἐπαίρεσθαι καὶ μεγαλαυχεῖν· διὰ τοῦ μανδυλίου, τὸ ταύτης ἄστατον, καὶ τὸ μεταβαίνειν ἀφ' ἑτέρου εἰς ἕτερον· διὰ τῆς ἀκάκης, τὸ ἐξουσιαστικόν. καὶ τὴν λαμπάδα φέρουσιν ἔμπροσθεν αὐτοῦ, διὰ τὸ φάσκον λόγιον, ὅτι οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ἡμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσι τὰ καλὰ ἡμῶν ἔργα, καὶ δοξάζωσι τὸν πατέρα ἡμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. μετὰ μέντοι τὸν βασιλέα ἀλλάξαι τὰ ἑαυτοῦ φορέματα, ὁ πρωτοβεστιάριος ἐμφανίζει αὖθις τὰ πλατίκια, τὴν τοῦ βασιλέως δεικνύων ἑτοιμασίαν· τὴν δὲ ἀκάκην αὐτοῦ φέρειν ἀρχοντόπουλον ἀσκεπὲς, τῶν ἐγγὺς κατὰ γένος προσηκόντων τῷ βασιλεῖ. ὁ γὰρ μέγας δομέστικος ἵσταται καὶ οὗτος μετὰ τῶν λοιπῶν ἀρχόντων ἐν τῇ αὐλῇ. σταθεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῆς προκύψεως, φαίνεται ἀπὸ τῶν γονάτων καὶ ἄνω, ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ τὸν σταυρὸν φέρων, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ τὴν ἀκακίαν, ὡς δεδήλωται. αὐτὰ ταῦτα φέρει ὁ βασιλεὺς, καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ, εἰ ἐστεμμένος εὑρίσκεται· εἰ δὲ μὴ, τὸ συνηθὲς ἱμάτιον αὐτοῦ ἤγουν ἔνδυμα, καὶ ἐπ' αὐτὸ λεγόμενον φυαλὶν μετὰ λίθων καὶ μαργάρων· ἐπὶ κεφαλῆς δὲ φέρει *στέφανον φαινόμενον, καὶ οὗτος ἀπὸ τῶν γονάτων καὶ ἄνω: τῶν δὲ δεσποτῶν τὰ μὲν λοιπὰ τῶν σω-

* στέμμα, φαινόμενος καί.

vt diximus, Imperatorem docẽs humilem eſſe vt mortalem, ac non ſeſe efferre & ceruices iactare propter faſtigiũ imperij. Mantili, eius imperii inſtabilitatem, & tranſire ab vno ad alterum: Spatha, potentiã. Lampas autem præfertur ei propter illũ ſermonẽ qui dicit, Ita luceat lux noſtra corã hominibus, vt videant bona opera noſtra, & glorificẽt patrem noſtrum qui eſt in cælis. *Matth. 5.* At poſtquam mutauit Imperator veſtimẽta ſua, Protoueſtiarius oſtendit iterum eadem pilaticia, indicans Imperatorem paratum eſſe. Spatham verò eius fert Princeps aperto capite, ex iis qui ad Imperatorẽ proximè genere pertinent. Magnus enim Domeſticus ipſe quoq; ſtat cum principib. reliquis in aula. Imperator itaque conſtitutus in oratorio, apparet inde à genibus ſurſum verſus, dextera quidem crucem ferẽs, ſiniſtra verò acaciam, vt fuit expoſitum. Hæc eadem fert Imperator & filius eius, ſi quidem coronatus eſt: ſin minùs, conſuetum pallium ſuum aut indumentum fert filius, & ſuper illud vitream quam vocant carbaſum cum lapillis & margaritis. Super caput verò coronam geſtat, idemq; apparet inde à genib. ſurſum verſus. Dominorum verò

corpora

τῶν στομάτων κρύπτονται, ἀπὸ δὲ τοῦ στήθους καὶ ἄνω φαίνονται. μετὰ γοῦν τὸ ἑτοιμασθῆναι τὸν βασιλέα καὶ σταθῆναι, ὁ πρωτοβεστιάριος ἐμφανίζει πάλιν ἐκ τρίτου τὰ ἐπιλουρίκια· δηλαδὴ διὰ τούτου ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐστάθη εἰς τὴν προσκύνησιν. καὶ παρευθὺς ἀνοίγουσι τὰ βασιλόθυρα, καὶ οὔτε ὁ πρωτοβεστιάριος, οὔτε ὁ λαμπαδάριος, οὔτε μὴν ὁ τὴν βασιλικὴν φέρων σπάθην φαίνονται ὅλως· εἰ μὴ ἡ σπάθη μόνη καὶ ἡ λαμπάς. ἅμα γοῦν τῷ ἀνοιγῆναι ταῦτα, καὶ τὸν βασιλέα καὶ μόνον φανῆναι, εὐθὺς ψάλλουσιν οἱ ψάλται τὸ ΠΟΛΥΧΡΟΝΙΟΝ, τῶν ὀργάνων ἠχούντων, διαφόρων ὄντων, ὡς εἴρηται. οἱ μέντοι ψάλται μετὰ τὸ πολυχρονίσαι σιωπῶσιν· τὰ ὄργανα δὲ *ἔχουσι μέχρι καὶ ἱκανῆς ὥρας. εἶτα τοῦ βασιλέως ἠρέμα τὸ μανδύλιον κινήσαντος, παραυτίκα καὶ ταῦτα παύουσιν· καὶ ἄρχονται πάλιν οἱ ψάλται, προσφόρους *λέγοντας στίχους τῇ ἑορτῇ. καὶ μετ' ὀλίγον, Χριστὸς ἐγεννήθη ὁ στέψας σε βασιλέα, καὶ μετὰ τοῦτο στίχους, πάλιν αὐτὸ μέχρι καὶ ἱκανῆς ὥρας. εἶτα γίνεται ἡ εὐφημία τῶν ὀνομάτων τῶν βασιλέων καὶ τῶν δεσποτῶν, μεθ' ἣν πολυχρονίζουσιν αὖθις οἱ ψάλται. τούτου δ' ἔτι ψαλλομένου, κλείουσι τὰ βασιλόθυρα. πάλιν δὲ τῶν ὀργάνων πρὸς ὀλίγον

* ἠχοῦσι.

* λέγοντες.

ἠχού-

corpora de-reliquo ſunt abdita, ſed inde à pectore ſurſum verſus apparent. Poſtquã ergo paratus Imperator & conſtitutus eſt, Protoueſtiarius tertium oſtendit denuò pilaticia, eo ſignificans Imperatorem in adoratione conſtitutum eſſe. Et cõfeſtim aperiuntur[1] Imperatoriæ fores: ita neq; Protoueſtiarius, neq; lampadarius, neque is qui ſpatham Imperatoris præfert omnino cõparent, ſed ſpatha ſola & lampas. Simulatq; autem eæ apertæ ſunt, & Imperator ſolus eſt conſpicuus, ſtatim canunt Pſaltæ *diuturnum*, ſonantibus inſtrumentis, quæ diuerſa ſunt, vt diximus. Ac Pſaltæ quidẽ vbi cantauerunt *diuturnum*, ſilent: inſtrumẽta verò perſonant ad multam vſq; horam. Deinde vt Imperator paululùm mantile mouit, repentè hęc etiam conquieſcunt, & denuò incipiunt Pſaltæ dicentes verſus diei feſto commodos: & paulo pòſt, *Chriſtus natus eſt qui te coronauit Imperatorem*, poſteaq; verſus, & idem denuò quoque, ad multam vſque horam. Deinde fit acclamatio fauſta Imperatorum Dominorumq; nominibus, & poſt eam denuò canunt *diuturnum* Pſaltæ. Id dum adhuc pſallitur, clauduntur fores Imperatoriæ: rurſumq; inſtrumentis

ἠχούντων ἐκβαίνουσι τὰ φλάμουλα. καὶ τὰ μὲν βασιλικὰ διακομίζονται εἰς τὸ βεστιάριον ὅπου εὑρίσκεται· τὰ δὲ τῶν ἀρχόντων ἐν τοῖς οἴκοις ἑκάστων. κατελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς ἀπέρχεται εἰς τὴν τράπεζαν κατ' ἔθος, φορῶν καθημερινὴν στολήν· οἱ δὲ ἄρχοντες τὰ προρρηθέντα τούτων φορέματα.

Ὁ μέντοι τῆς τραπέζης λόγος ἀναμεινάτω μικρόν. ἐπεὶ δὲ τῶν πλατικίων προεμνήσθημεν, εἴπωμεν κατὰ πρώτου περὶ αὐτῶν, ἔπειτα ἵνα καὶ περὶ ταύτης δηλώσωμεν.

Ὁ Κῦρος ὁ μέγας, ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς, υἱὸς ὢν τοῦ Καμβύσου, μετὰ θάνατον Ἀστυάγου τοῦ πάππου αὐτοῦ, ἐκληρώσατο καὶ τὴν ἐκείνου ἀρχὴν, ἤτοι τοὺς Μήδους. τῶν τοίνυν Περσῶν ἔθνους ὄντων μικροῦ, καὶ νομαδικὸν βίον ζώντων, ὁ Κῦρος δὴ οὗτος * τὸ τῶν Περσῶν ἔθημα καταλείψας τοῖς τῶν Μήδων ἐχρῆτο, μεγάλου ὄντος ἔθνους καὶ μεγαλοπρεποῦς. τῶν δὲ οἱ κριταὶ ἐφόρουν ἐπιλούρικα, καὶ ἐπὶ κεφαλῆς φακεωλίδα. ἔνθ' οὗ φακεώλιον ἑκάστῳ, κρέματαί τε κατὰ τὸ ἀριστερὸν μέρος μαργέλλιον συρματεῖνον, τὸ ἕτερον τοῦ φοροῦντος τῶν ὤτων καλύπτον. δηλοῦν ὡς τὸ μὲν ἀσκεπὲς τῶν ἐγκαλουμένων ἐστί· τὸ δὲ σκεπόμενον οἷς, τῶν κατηγορουμένων μὲν, μὴ παρόντων δέ. ἐπὶ δὲ τραχήλου τῶν κριτῶν ἐκρέματο δύο

* τὸ τῶν Περσῶν ἔθιμα, vt pag. seq. & infra.

paulisper sonantibus exeunt flammeola: è quibus Imperatoria referũtur in vestiariũ, vbi sunt; quæ verò sunt Principũ, in singulorum domibus. Descendens autẽ Imperator abit ad mensam, de more ferens quotidianam vestem, Principes verò sua ferunt gestamina quæ antè dicta sunt.

Ac mensę quidem ratio paululùm seponatur. Quandoquidẽ autem velarium antè meminimus, priùs de illis dicendum est, vt posteà de ea quoque exponamus.

Cyrus ille magnus Persarum rex, qui filius erat Cambysæ, post obitũ Astyagis aui sui hæreditate percepit etiam principatum eius, id est, Medorum regnum. Cùm igitur Persarum gens parua esset, & vitam Nomadum viueret, Cyrus iste relictis Persarũ moribus vtebatur Medorũ more, vt quæ gens magna magnificaq; esset. Horum autẽ iudices ferebant prætextas vittatas loris, & in capite tiaram. Atq; hinc tiara cuiq;, cui appendet ad sinistrum latus opus è margaritis fimbriatum, alterã aurem eius qui gestat obtegens: quib. significatur aurem quidem retectam accusatorib. dari, tectam verò accusatis sed absentibus aurem reseruari. Ad collum autẽ iudicum pendebant de lineis

δύο τινα διὰ σιταρίων πλατικὰ λεγόμενα, ἅπερ εἰσὶ μαργέλλια μετὰ σύρματος, τὸ μὲν μῆκος σπιθαμῆς ἔλαττον, τὸ δὲ πλάτος παλαμιαῖον· ἅτινα ὁ τῶν Μήδων ἐφόρει βασιλεὺς, ὁμοίως καὶ οἱ κριταί. ὥσπερ οὖν ἐφόρουν πάλαι οἱ στρατηγοὶ στρεπτὰ, τὴν τιμὴν τούτων ἐδήλουν. Ὁ τοίνυν Κῦρος τὴν τιμὴν τῶν Μήδων κτησάμενος, ὡς δεδήλωται, καὶ τοῖς ἔθεσι τούτων ἐχρῆτο· πολεμήσας δὲ καὶ τοῖς Ἀσσυρίοις, συμπαρέλαβε μὲν καὶ τὴν τούτων ἀρχὴν, μείζω τῆς τῶν Μήδων οὖσαν, ἐφ' ὧν καί τινα τούτων *ἔθημα ἔλαβον. ἑαυτὸν δὲ βασιλέα Περσῶν ὠνόμαζε, τιμῆς ἕνεκα τῆς τοῦ πατρὸς ἀρχῆς· εἰ καὶ τῶν Μήδων καὶ τῶν Ἀσσυρίων ἐλάττων ἦν αὐτὴ, ὡς εἴρηται. καὶ ἀπὸ μὲν τῆς τῶν Μήδων ἀρχῆς ἔλαβε τότε φακιώλιον καὶ τὸ ἐπιλουρικον· ἀπὸ δὲ τῆς τῶν Ἀσσυρίων, τὸ σκαράνικον, *τὸ δὲ καββάδιον, καὶ τὸ δρακόντειον φλάμουλον. καὶ ἔκτοτε ἐπεκράτησε τοὺς μετὰ Κύρου πάντας βασιλέας καλεῖσθαι Περσῶν, μέχρι καὶ τοῦ Δαρείου· ὃν καταστρεψάμενος Ἀλέξανδρος ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς εἶχε τὴν ἀρχὴν τούτου. ἐπεὶ δὲ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος καὶ ἦν καὶ ἐλέγετο βασιλεὺς Ῥωμαίων, βασιλεῖς τῶν Ῥωμαίων καλοῦ-

*ἴσθημα ἔλαβεν.

*ὅ τι καβ.

duo quædam dicta[1] pilaticia: ea ſunt opus è margaritis cum fimbria, in longitudinem minus ſpithama, in latitudinē autē palmo, quę Rex Medorum geſtabat ſimiliterq; iudices; quemadmodum olim duces exercituum geſtabant torques honorē ipſorū demonſtrantes. Cyrus igitur cùm honorem Medorum adeptus eſſet, vt demonſtratum eſt, etiam morib. illorū vtebatur. Vt autem bellum etiam Aſſyriis intulit, ſimul quoque aſſūmſit dominationem eorum quę maior quàm Medorum fuit, & ab iis quoſdā ipſorum accepit mores: ſe verò nominauit Perſarum regem, vt honorē haberet dominatui patris ſui, licèt minor (vt dictū eſt) Medorum Aſſyriorumq; dominatu eſſet. Atq; à Medorum quidem regno cepit tiaram & prætextam vittatam loris: Aſſyriorū verò, pallam, honoratam tunicā, &[2] draconteum flammeolum. Ex eo itaq; tēpore obtinuit, vt omnes inde à Cyro, Perſarū reges vocarentur ad Darium vſq;: quem vbi euertit Alexander rex Macedonū habuit principatū illius. Cùm autē Conſtantinus magnus Romanorum Imperator eſſet atq; diceretur, Imperatores quoq; ſucceſſores eius ad hoc vſq; tempus Romanorum Imperatores ap-

λοιῦται μέχρι τοῦ νῦν καὶ οἱ ἐκείνου διάδοχοι βασιλεῖς. καὶ ἐπειδὴ ὁ μὲν Ἀλέξανδρος τῶν Μακεδόνων ἦν βασιλεύς, ἡ δὲ Μακεδονία ὑπὸ τὴν τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων χεῖρα εὑρίσκεται· τὰ μὲν ἔνια ἔθνη δίδωσι μεγάλην τιμὴν τῷ βασιλεῖ, ὡς διαδόχῳ τοῦ πατρικοῦ οἴκου τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὰ δ' αὖ ἑσπέρια ὡς τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου διαδόχῳ. καὶ περὶ μὲν τούτων οὕτως.

Ἐπανιτέον δὲ αὖθις ὅθεν ἐξήλθομεν. τοῦ βασιλέως μὲν οὖν εἰς τὴν τράπεζαν ἐπελθόντος καὶ καθήσαντος, ὑπηρετοῦσιν αὐτῷ ὅτε δομέστικος καὶ ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης. οὗτοι καὶ γὰρ ὑπηρετοῦσιν, εἰ παρόντες εὑρίσκονται, ὥσπερ δὴ καὶ ὁ πιγκέρνης. πολυχρονίζουσι δὲ τοῦτον ἔξω τοῦ τρικλίνου ὅσοι φοροῦσι σκιάδια χρυσοκόκκινα, καὶ εἰσελθοῦσιν ὁρίζει ὁ βασιλεὺς εἰς πολλὰ ἔτη, καὶ ἀπέρχονται. καὶ μετ' αὐτοὺς πολυχρονίζουσιν οἱ συρματεῖνα φοροῦντες. καὶ μετὰ τὸ πολυχρονίσαι καὶ τούτους, ὁ πρωτοβεστιαρίτης πρὸς τῇ πύλῃ ἱστάμενος, ἢ (εἰ τύχοι λείπειν αὐτὸν) ὁ μέγας ἑταιρειάρχης, ἢ ὁ πριμμικήριος τῆς αὐλῆς λέγει πρὸς αὐτούς, εἰς πολλὰ ἔτη ὁρίζει ὁ αὐθέντης μας ὁ βασιλεύς· οἱ δὲ καὶ εἰσελθόντες προσκυνοῦσι, καὶ ἀπέρχονται καὶ οὗτοι. ἔπειτα πολυχρονίζουσιν οἱ ἐφεξῆς ἄρχοντες.

pellantur. Et quandoquidē Alexander rex fuit Macedonum, Macedonia verò Imperatoris Romanorum imperio ſubeſt: gētes quidem Orientales honorē magnū Imperatori tribuunt vt ſucceſſori patriæ domus Alexandri, Occidentales verò vt ſucceſſori Conſtantini magni. Atq; hæc quidem de rebus iſtis.

Iam verò reuertendum de integro vnde exiuimus. Imperator igitur ad menſam veniens vbi accubuit, miniſtrāt ei &[1]Domeſticus & Præfectus menſæ. Hi enim miniſtrant quoq;, ſi præſentes adſunt, quemadmodum & pincerna. Ei autem diuturnum vitæ tempus precantur extra triclinіū quicunq; ferunt vmbellas aureas & coccineas; & viciſſim accedentibus ſalutem dicit Imperator in annos multos, abeuntq́;. Et poſt eos diuturnam vitam precantur qui *veſtes* fimbriatas ferunt. Cùm autē hi quoq; ſunt vitam diuturnam precati, Protoueſtiarites adſtans ianuæ, aut (ſi hunc abeſſe cōtigerit) magnus Hetæriarcha, aut Primicerius aulę dicit eis, *in multos annos ſalutē dicit dominus noſter Imperator:* ac tum ingreſſi honorem habent, & diſcedunt hi quoq;. Deinde vitā diuturnam precantur qui ordine ſunt prin-

 [1] cipes.

χοντες. καὶ οἱ μὲν φοροῦντες σκιάδια χρυσοκόκκινα καὶ συρματεῖνα ἀπέρχονται, ὡς εἴρηται, πλὴν τοῦ πιγκέρνη· περιμένει γὰρ οὗτος ὑπηρετήσων ἐπὶ τῆς τραπέζης τῷ βασιλεῖ. τοὺς δὲ κλαπωτὰ φοροῦντας, οἱ προδηλωθέντες ὑπηρέται τοὺς τόπους ἑκάστων τούτων γινώσκοντες φέρουσιν αὐτοὺς, καὶ πολυχρονίζουσι καὶ οὗτοι· εἶτα λέγουσι πρὸς αὐτοὺς, εἰς πολλὰ ἔτη ὁρίζει ὁ αὐθέντης μας ὁ βασιλεύς· καὶ οὐκ ἀπέρχονται, ἀλλ' ἵστανται εἰς τὴν παράστασιν.

Ὁ δέ γε ποτεστάτος τῶν ἐν τῷ Γαλατᾷ Γεννουΐτων, καὶ οὗτος εἰς τὸν καιρὸν τῆς προκύψεως σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ ἄρχουσι μετὰ τῶν λοιπῶν ἀρχόντων εὑρισκόμενος, προσκαρτερεῖ μέχρι καὶ τῆς τραπέζης. καὶ μετὰ τὸ σταθῆναι τοὺς ἄρχοντας εἰς τὴν παράστασιν μέχρι καὶ τοῦ μεγάλου δρουγγαρίου τοῦ στόλου. ἐλθόντες δὲ καὶ οὗτοι πολυχρονίζουσι Λατινικῶς. εἰσελθόντος οὖν καὶ προσκυνήσαντος μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ, ὁρίζει ὁ βασιλεὺς εἰς πολλὰ ἔτη· καὶ δίδωσι διὰ χειρὸς τῷ ποτεστάτῳ κολίκιον καὶ ἀπέρχεται μετὰ δὲ τούτους πολυχρονίζουσιν καὶ οἱ ἕτεροι τῶν ἀρχόντων καὶ εἰσέρχονται μέχρι καὶ τοῦ λογοθέτου τῶν ἀγελῶν. εἶτα καὶ ὁ τῶν Πισσαίων ἔρχεται

κόνσου-

cipes. Ac ii quidem qui vmbellas aureas & coccinas geſtãt,& qui veſtes fimbriatas (vt dictum eſt) abeunt excepto pincerna: hic enim permanet miniſtraturus Imperatori in menſa. Eos verò qui ſquameas veſtes ferunt, miniſtri de quib. antè diximus horum ſingulorum cognoſcentes loca adducunt ipſos, vitamque diuturnam precantur ipſi quoque: pòſt dicunt eis, in multos annos ſalutem dicit dominus noſter Imperator. atque hi non abeunt, ſed ſtant ad officium circumſtationis ſuæ.

[1]Poteſtatus autem Genuenſium [2]qui in agro ſunt Galatico, hic quoq; ſi ad tempus adorationis cum principib. ſuis comitibus inter reliquos principes adfuerit, permanet etiam ad menſæ tempus vſq;. Et vbi Principes ad circumſtationẽ conſtiterunt ad magnum vſq; Drungarium claſſis. Tum venientes hi quoq; vitam diuturnam precãtur Latinè. Vt autem venit honoremq; habuit cum ſuis comitibus, ſalutẽ dicit Imperator in multos annos, dans Poteſtato de manu [3]colicium,& abit ille. Poſt hos autẽ diuturnam vitam precantur alij quoq; Principes ingredientes etiã ad Logothetam vſq; pecuariæ. Deinde ingreditur Piſanorum item

Conſul

κόνσουλος, καὶ πολυχρονίζει καὶ οὗτος σὺν τοῖς μετ' αὐτοῦ κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν. εἰσελθόντων οὖν καὶ προσκυνησάντων, ὁρίζει καὶ τούτοις διὰ ἑρμηνέως ὁ βασιλεὺς εἰς πολλὰ ἔτη, καὶ ἀπέρχονται. καὶ μετὰ τούτοις ὁ κόνσουλος τῶν ἀγκωνιταιῶν μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ· καὶ γίνεται καὶ εἰς αὐτοὺς καθὰ καὶ εἰς τοὺς πισαίους. οἱ βενετίκοι ἔρχονται μὲν εἰς τὴν πρόκυψιν, οὐ προσκαρτεροῦσι δὲ, ἀλλ' ἀπέρχονται. ἡ αἰτία ῥηθήσεται μετὰ ταῦτα. ἔπειτα ἔρχονται καὶ πολυχρονίζουσιν καὶ οἱ βάραγγοι, κατὰ τὴν πάτριον καὶ οὗτοι γλῶσσαν αὐτῶν, ἤγουν *ἐγκλινιστί, τοὺς πελέκεις αὐτῶν συγκρούοντες κτύπον ἀποτελοῦνται. μετὰ γοῦν τὸ πάντας τοῦ παλατίου πολυχρονίσαι κατὰ τὴν τάξιν αὐτῶν, μέχρι καὶ τῶν βαρδαριωτῶν, κατὰ τὴν πάτριον καὶ τούτων φωνὴν, ἤτοι περσιστί· εἰσέρχονται καὶ οἱ ψάλται, πολυχρονίζουσι ψάλλοντες καὶ μετ' αὐτὸ τὸ κοντάκιον, ἡ παρθένος σήμερον τὸν ὑπερούσιον τίκτει, καὶ πάλιν τὸ, πολυχρόνιον. καὶ ἐπειδὴ ὁ μὲν μέγας δομέστικος παραπέρχεται μετὰ τῆς πρώτης τάξεως τῶν ἀρχόντων· ὁ δὲ δομέστικος *τοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης, ὡς προείρηται, κράζων ἕκαστον τῶν ἀρχόντων κατὰ τὸν τόπον αὐτοῦ, ἤτοι ἀπὸ τοῦ πρωτοβεστιαρίου καὶ κάτω, δίδωσι μίνσον ἀπὸ τῆς τραπέζης· ὃν λαμβάνων ὁ ἄρ-

* ἰγκλινιστί.

* ἤγουν ὁ ἐπὶ τ.

[1]Consul,& diuturnam vitam precatur hic quoq; cum suis comitib. ex ordine ipsorũ: cúmq; ingressi honorẽ habuerunt,salutem his quoq; per interpretem Imperator dicit in multos annos,& abeũt. Post hos procedit Anconitanorũ cõsul cũ suis comitibus: itidemq; fit erga hos vt erga Pisanos factũ est. Venetici in oratorium quidẽ veniũt, nõ permanent autẽ,sed abeunt. Causa posteà exponetur. Deinde veniũt vitamq; diuturnam precantur etiam Barangi, vtentes hi quoq; patria lingua sua, id est,[2]Anglicè, & secureis suas collidentes perficiunt sonum. Posteaquàm verò administri omnes palatij diuturnã vitam precati sunt ex ordine ipsorum,ad ipsos etiàm Bardariotas vsq; patria quoq; ipsorum lingua,id est,Persicè: ingrediuntur etiam Psaltę,diuturnã vitã precantur,& psallunt deinde canticũ, *virgo hodie supersubstantialem parit*, iterumq; illud, *diuturnum*. Cùm autem magnus Domesticus discedit primus cum primo Principum ordine: tum [3]Domesticus aut pręfectus mẽsę (vt antè dictum est) hic ergo inclamans vnumquemq; principum secundùm locum ipsius,id est,inde à Protouestiario deinceps, tradit[4]missum de mensa: quem accipiens

Princeps

ὁ ἄρχων, ὑποχωρεῖ μὲν τῆς τραπέζης μέχρι καὶ τοῦ τόπου ἐν ᾧ ἵσταται κατὰ τὴν τάξιν αὐτοῦ. ἱστάμενα δ' ἐκεῖσε βασιλικὰ παιδόπουλα ἀπαίρουσι τοὺς μίνσους ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν, καὶ οὕτως ἀπέρχονται πάντες. τοῦτο δὲ γίνεται οὕτω, μέχρι καὶ τοῦ λογοθέτου τῶν ἀγελῶν. μεθόριον γὰρ ὥσπερ ἵσταται οὗτος· ἐπεὶ οὔτε χρυσοῦν σκαράνικον, οὔτε ἐρυθρὸν φορεῖν. οἱ δὲ μετὰ τοῦτον καὶ κάτω, ὅσοι δηλονότι σκαράνικα κόκκινα φοροῦσιν, τοὺς μίνσους λαμβάνοντες, καὶ μέχρι τῆς τοῦ τρικλίνου θύρας φέροντες πρὸς τοὺς ἑαυτῶν ἀνθρώποις διδόασι, καὶ ἀπέρχονται πάντες, ὡς εἴρηται, προσκαρτεροῦντος ἐξ αὐτῶν οὐδενός. εἰ δεήσει δὲ τὸν βασιλέα πιεῖν, ὁ πικέρνης ὑπηρετεῖ τοῦτο, οὐ κατὰ τὰς ἑορτὰς καὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντοτε τοῦ βασιλέως ἐσθίοντος κιρνᾷ, εἰ παρὼν εὑρίσκεται. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἐπικέρνης. καὶ κατὰ μὲν τὸ παλαιὸν, ἐκτὸς τῆς πόλεως ἀκολουθῶν τῷ βασιλεῖ ἔφερε κωθώνιον μετὰ ἀλύσεως, ὡς ἂν εἰ ἐν χρείᾳ γένοιτο πιεῖν αὐτὸν, ἀπὸ βρύσου ἢ ποταμοῦ δῶ τοῦτο καὶ πίῃ. τοῦτο δὲ τὸ παρὸν οὐκ ἐνηργεῖτο. μετὰ μέντοι τὸν δεῖπνον, τοῦ βασιλέως ἐν τῷ κελλίῳ αὐτοῦ ἀπελθόντος, πολυχρονίζουσιν οἵ τε δεσπόται, οἱ σεβαστοκράτορες, καὶ οἱ καίσαρες· πρὸς οὓς καὶ ὀρέγει ὁ βασιλεὺς δι' ἑαυτοῦ εἰς πολλὰ ἔτη, καὶ ἀπέρχεται. μετ' αὐτοὺς

Princeps subducit sese à mensa ad eum vsq; locū vbi stat ordine suo. Pueri verò Imperatorij illic consistentes auferunt missus à manib. illorum,& ita discedunt omnes. Id autem fit in hunc modū ad ipsum vsq; Logothetam pecuariæ: hic enim quasi intermedius terminus constitutus est, cùm neq; auream pallam, neq; rubrā gestet. Qui post eum sunt deinceps, nempe quicunq; coccinas pallas ferūt, ii recipientes missus & ad ianuam vsq; ferentes triclinij tradunt suis ipsorum hominib. & discedunt omnes, vt dictum est, nemine ex ipsis permanente. Quòd si Imperatorē oportebit bibere, pincerna ministrat illud: ac non dieb. fęstis solùm, verumetiam semper Imperatore cibū sumente miscet, si præsens est: nam etiam propterea poculo præfectus est. Ac vetere quidē more hic extra ciuitatē Imperatorē sequens ferebat poculum castrense catena vinctum, vt si eū opus esset bibere, ex fonte aut fluuio daret ac biberet. hoc autē in pręsentia nō fit. Sumto autē prandio, cùm Imperator in cellam suam discessurus est, diuturnam vitam precantur Domini Augusti, & Cęsares: quib. salutem etiam dicit Imperator per sese in multos annos, & abit. Post

eos

αὐτοὺς πολυχρονίζουσιν ὡσαύτως, καὶ ὅσα τῶν κατὰ γένος προσηκόντων τῷ βασιλεῖ ἀρχοντόπουλα εἰσὶν ἀσκεπῆ. τῇ δὲ ἐπαύριον εἰς μὲν τὸν ὄρθρον τῆς συνήθους παραστάσεως γενομένης, ὅ τε βασιλεὺς καὶ οἱ ἄρχοντες φοροῦσι τὰ συνήθη καθ' ἡμέραν φορέματα. εἰς δὲ τὴν λειτουργίαν ὁ μὲν βασιλεὺς φορεῖ ἱμάτιον μαργαριταρένιον, καὶ ἐπὶ κεφαλῆς ἐν ᾧ ἐμνήσθημεν πρόπριν φορεῖν αὐτὸν φορεμάτων κατὰ τὸν τῆς λειτουργίας καιρόν· οἱ δὲ ἄρχοντες τὰ ἑαυτῶν φορέματα, ὡς δεδήλωται. μετὰ μὲν οὖν τὴν λειτουργίαν, τοῦ βασιλέως εἰς τὴν τράπεζαν παραγενομένου, πρὸ τοῦ τὸν καθῆσαι, ἔρχεται ὁ πρωτοπαπᾶς ἢ τις τῶν ἱερέων ἕτερος· καὶ ποιῶν εὐχὴν ἐπὶ τῆς βασιλικῆς τραπέζης, διὰ τὸ τὴν τεσσαρακοστὴν παρελθεῖν, ἀρχὴν δὲ τὴν κρεοφάγον λαβεῖν, λαμβάνει ἄρτον καὶ μίνσον, καὶ ἀπέρχεται. ἔπειτα δὲ προσκαλεῖται ὁ πρωτοβεστιαρίτης τὸν μέγαν δομέστικον εἰς τὴν τράπεζαν. τοῦ οὖν βασιλέως καθήσαντος, ὑπηρετεῖ ὁ μέγας δομέστικος οὕτω. παρίσταται πρῶτος οὗτος δὴ ὁ μέγας δομέστικος ἐγγὺς τῷ βασιλεῖ· μετὰ τοῦτον ὁ τῆς τραπέζης δομέστικος· καὶ μετ' αὐτὸν ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης. διακομίζοντος δὲ μίνσους τοῦ δομεστίκου τοῦ δομεστίκου οὓς μέλλει φαγεῖν ὁ βασιλεύς, καὶ διδόντος τῷ ἐπὶ τῆς τραπέζης· διακομίζοντος δὲ τοῦ δομε-

στίκου

eos diuturnum vitam precantur similiter etiã quicunq; principes sunt ex iis qui genere ad Imperatorẽ pertinent, aperto capite. Postridie autẽ mane cùm ordinaria circũstatio habetur, & Imperator & principes gestant cõsueta in dies gestamina. Ad liturgiam verò gestat Imperator palliũ ornatũ margaritis, & super caput ex iis gestaminib. vnũ quæ ab ipso gestari antè meminimus, prout est tẽpus liturgiæ: principes verò sua ipsorum gestamina, vt fuit declaratũ. Igitur post liturgiã, Imperatore ad mensam accedente, priùs quàm ipse sedeat, venit [1] Protopapas, aut aliquis alius è sacerdotibus, & oratione habita ad mẽsam Imperatoris, [2] quia præteriit quadragesima, & principiũ temporis aduenit quo eduntur carnes, panẽ & missum accipit & abit. Deinde verò aduocat Protouestiarites magnũ Domesticũ ad mensam. Cùm itaq; sedit Imperator, ministrat magnus Domesticus in hunc modũ. Præbet missum hic primus, magnus inquã Domesticus, proximè Imperatorẽ: post eũ Domesticus mensæ, & post hũc Præfectus mensæ. Affert autẽ missus [3] Domesticus rei domesticæ quib. Imperator vesciturus est, & tradit Præfecto mensæ: atq; hic Domesticus

στίκου τοῦδε τῷ τῆς τραπέζης δομεστίκῳ· τούτου δ' αὖ πρὸς τὸν μέγαν δομέστικον· ὁ μέγας δομέστικος πίτησιν ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως. καὶ ἐσθίοντος οὖν, εἰ δέῃ πιεῖν, ὑπηρετεῖ ὁ πιγκέρνης, ὡς εἴρηται, εἰ ἐνδημῶν εἴη· εἰ δὲ, καὶ ὁ ἐντιμότερος κιρνᾷ τῶν ἀρχόντων. οἱ τοῦ δομεστικίου τοίνυν δομέστικοι τοὺς μίνσους ἅπαντας φέροντες, τιθέασιν ἐπ' ἐδάφους· εἶτα οἱ προδηλωθέντες ἄρχοντες, ὑπηρέται, ἤγουν ὅ, τε πρωτοβεστιαρίτης, ὁ μέγας ἑταιρειάρχης, καὶ ὁ τῆς αὐλῆς πριμμικήριος τοὺς ἄρχοντας προσκαλοῦνται εἰς τὴν παράστασιν· οἱ δὲ καὶ παραγενόμενοι ἵστανται ἕκαστοι εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν. ἔπειτα εἰσέρχονται καὶ οἱ ψάλται μετὰ τῶν ἐπιρριπταρίων καὶ καμισίων αὐτῶν, καὶ ψάλλουσιν ἰδιόμελον τὸ τῆς ἑορτῆς, ἤτοι τὸ, μάγοι περσῶν βασιλεῖς. ψαλλόντων οὖν τούτων ὁ μὲν βασιλεὺς μικρὸν ἀποσχόμενος τοῦ ἐσθίειν κάθηται· ὁ δὲ μέγας δομέστικος, ὁ δομέστικος, καὶ ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης ὑποχωροῦσι πλαγίως μέχρι καὶ τοῦ τοίχου. καὶ μετὰ τὸ πληρῶσαι τούτους τὴν ψαλμῳδίαν, τοῦ βασιλέως αὖθις ἀρξαμένου ἐσθίειν, ὁ μέγας δομέστικος πρὸς τὴν τράπεζαν ἀπελθὼν κατέρχεται πρὸς τὸ ἄκρον, καὶ καλεῖ κατ' ὄνομα τόν τε πρωτοψάλτην, τὸν δομέστικον, τὸν λαμπαδάριον, καὶ τὸν μαΐστορα. ἐλθοῦσιν οὖν καὶ δίδωσιν μίνσους αὐτοῖς· οἷς καὶ ἐπαίροντες οἱ

καιον

ſticus affert Domeſtico mēſę hic verò rurſum magno Domeſtico: & magnus Domeſticus proponit corā Imperatore. Hoc autem comedente, ſi bibere oporteat, miniſtrat pincerna, vt dictū eſt, ſi in loco eſt. [1]Sin minùs, etiam miſcet qui principum eſt honoratiſſimus. Domeſtici igitur rei domeſticæ miſſus ſingulos afferētes imponūt [2]ſolo: Deinde principes illi quos antè diximus, puta Protoueſtiarites, magnus Hetęriarcha, & Primicerius aulę principes acceſſunt ad circumſtationem: atq; hi quoq; accedentes ſtant ſinguli in locis ſuis. Poſtmodùm ingrediuntur etiā Pſaltæ cū ſuparis & induſiis ſuis, & pſallunt melos propriū diei illius feſti, aut illud, *Magi Perſarū reges.* Dum etiā pſallunt iſti, Imperator pauliſper à comedendo abſtinēs ſedet: magnus verò Domeſticus, & Domeſticus & Præfectus menſæ ſubtrahunt ſe in latus etiam ad murum vſq;. Cùm autem abſoluerunt iſti pſalmodiam, Imperatore iterum incipiēte cōedere, magnus Domeſticus ad mēſam abiens deſcendit ad extremū illius, & nominatim vocat Protopſalten, Domeſticum, Lampadarium, & Magiſtrum. Veniunt itaque, & miſſus dat eis. Tollentes autem eos

καινονάρχαι ἀπὸ τῶν χειρῶν αὐτῶν, ὥσπερ τὰ παιδόπουλα ἀπὸ τῶν ἀρχόντων, ὡς εἴρηται, ἐκβάλλουσιν ἔξω. καὶ μετὰ τοῦτο, λέγει πάλιν ὁ μέγας δομέστικος, ἔλθετε καὶ ὑμεῖς. καὶ ἐρχόμενοι πάντες οἱ ἀναγνῶσται ἐπαίρουσι μίνσους, καὶ φέρουσιν τούτους δι' ἑαυτῶν. καὶ μετ' αὐτοὺς στραφέντες οἱ καινονάρχαι ἐπαίρουσι καὶ τοὺς ἑαυτῶν μίνσους, καὶ ἀπέρχονται. εἶτα ἔρχεται ὁ μέγας δομέστικος πλησίον τοῦ βασιλέως· καὶ μετ' ὀλίγον λέγει πρὸς τὸν ἀνεψιὸν τοῦ βασιλέως τὸν πανυπερσέβαστον οὕτω, πανυπερσέβαστε, καὶ ἐλθόντι δίδωσι μίνσον, ὃν παρευθὺς παιδόπουλον ἀπὸ τῆς αὐτοῦ λαμβάνει χειρῶν, *ἐπελθὼν δίδωσιν ἀνθρώπῳ τοῦ αὐτοῦ πανυπερσεβαστοῦ· ὁ δὲ ἀπέρχεται, καὶ ἵσταται πάλιν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ· ὁμοίως λέγει καὶ τῷ ἀνεψιῷ τοῦ βασιλέως τῷ *πρωτοβεστιαρίτῃ, καὶ γίνεται καὶ εἰς αὐτὸν οὕτω. τοὺς δὲ ἑτέρους ἀνεψιοὺς τοῦ αὐθέντου καὶ τοῦ βασιλέως, ἢ ἐξάδελφε, ἢ θεῖε. καὶ ἔρχεται ὁ περιϊστάμενος τούτων, εἶτ' ἐφεξῆς οἱ λοιποὶ κατὰ τὸν τόπον εἰς ὃν ἕκαστος ἵσταται. καὶ γίνεται καὶ εἰς αὐτοὺς περὶ τῶν παιδοπούλων ὥσπερ καὶ εἰς τὸν πρωτοβεστιάριον, καὶ τὸν πανυπερσέβαστον, καθὰ προδεδήλωται. ἔπειτα κράζει τοὺς ἄρχοντας πάντας ὀνομαστὶ, μέχρι καὶ αὐτῶν πάντων τῶν σκαράνικα φορούντων κόκκινα. καὶ πάντων μίνσους λαμβανόντων, ἐξέρχεται οὐδὲ

* ἐπελθ.

* πρωτοβεστιαρίῳ.

εἷς.

Canonarchæ de manib. illorũ (vt de manibus principum pueri, quemadmodũ dictũ eſt) emittunt foras. Hoc facto autẽ, iterum dicit magnus Domeſticus, *venite vos quoq;.* Tum veniẽtes omnes tollunt miſſus, eóſq; auferunt per ſeſe: & reuertentes poſt eos Canonarchę tollunt etiam ſuos ipſorũ miſſus, & abeũt. Deinde aduenit magnus Domeſticus prope Imperatorẽ: & paulo pòſt dicit nepoti Imperatoris Panhyperſebaſto in hunc modum, Panhyperſebaſte, & venienti dat miſſum, quem illico vnus de pueris eius in manus accipit, & tradit homini eiuſdem Panhyperſebaſti alicui: is verò abiens conſiſtit iterum in locũ ſuum. ſimiliter etiã dicit nepoti Imperatoris 'qui Protoueſtiarius eſt, fitq; cum eo in eumdẽ modũ. Alios quoq; nepotes domini & Imperatoris *vocat*, heus patruelis, aut patrue; & aduenit qui ipſis præfectus eſt, deinde ordine cæteri ſecũdùm eum locum in quo ſtat quiſq;: & fit etiam erga ipſos à pueris quemadmodum & erga primum veſtiariũ, & Panhyperſebaſtũ, vt antè fuit declaratũ. Deinde inclamat Principes omneis de nomine, etiam ad eos ipſos vſq; qui pallas ferũt coccineas. Cumq; omnes acceperunt miſſus, ne

εἰς, ἀλλὰ πάντες ἵστανται εἰς τοὺς τόπους αὐτῶν διὰ τὴν τοῦ μεγάλου δομεστίκου τιμήν. ἔπειτα μετὰ τὸν πρωτονοτάριον, ἔρχονται οἱ πριμμικήριοι οἱ τῶν βαράγγων, καὶ πάντες οἱ βάραγγοι μετ' αὐτῶν, καὶ λαμβάνουσι μίνσους καὶ οὗτοι· μετ' αὐτοὺς στρατιῶται, καὶ παραμοναί, καὶ ἕτεροι πλεῖστοι. ἅπαντες δ' οὗτοι ἀπὸ τοῦ μεγαλωτέρου μέχρι καὶ τοῦ μικροτέρου, διὰ τῆς τοῦ μεγάλου δομεστίκου χειρὸς λαμβάνουσι τοὺς μίνσους, καὶ ἀπέρχονται. τῶν γὰρ δομεστίκων τοὺς ἐπ' ἐδάφους κειμένους μίνσους δι' ἑαυτῶν εἰς τὸ ἄκρον τῆς βασιλικῆς τραπέζης τιθέντων (καὶ γὰρ ἔχουσιν οὗτοι ἐπ' ἀδείας τοῦτο τότε καὶ μόνον ποιεῖν) ὁ μέγας δομέστικος, ὡς εἴρηται, ἀπὸ τῆς τραπέζης τούτους ἐπαίρων διαδίδωσι. καθ' ἣν δ' ὥραν οὗτος τοὺς τοιούτοις διανέμει μίνσους, εἴπερ ὁ βασιλεὺς ἐν χρείᾳ τινὸς γένοιτο, παρά τε τοῦ δομεστίκου καὶ τοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης ὑπηρετεῖται. μετὰ δὲ τὸν μέγαν δομέστικον πρὸς πάντας διανεῖμαι τοὺς μίνσους, τοῦ δομεστίκου καὶ τοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης ὑποχωρησάντων ὑπηρετεῖ αὖθις τῷ βασιλεῖ ὁ μέγας δομέστικος. καὶ πᾶσι μὲν οὗτος διαδίδωσι τοὺς μίνσους, ὡς εἴρηται, αὐτοχείρως. *ὅσαι μὲν οὖν ἄλλοις δίδονται, εἴτε χρυσία, εἴτε ἀργύρεια διὰ μίνσων, εἰσκομίζονται αὖθις εἰς τὸ βεστιάριον· ὁ δὲ σκεῦος ὁ μέγας δομέστικος διὰ τῆς τοῦ βασιλέως λαμβάνει χειρὸς.

* ὅσα.

vnus quidem egreditur, ſed omnes conſiſtunt in locis ſuis propter honorem magni Domeſtici. His factis, poſt Protonotarium veniunt[1] Primicerij Barangorũ, & omnes Barangi cum ipſis, & accipiunt miſſus ipſi quoq; : poſt eos Stratiôtæ, & ſtationarij, & alij quàm plurimi. Omnes autem iſti à maximo ad minimũ vſq; per magni illius Domeſtici manum accipiũt miſſus & abeunt. Cùm enim Domeſtici eos miſſus qui in ſolo ſunt poſiti per ſe in extrema mẽſa Imperatoris poſuerunt (tunc enim ſolùm huius rei faciendæ autoritatem habent) magnus Domeſticus, vt dictũ eſt, eos de menſa tollẽs diuidit. Quo autem in tempore hic diſtribuit miſſus eiuſmodi, ſiquidẽ Imperator aliqua re opus habuerit, *id* à Domeſtico & Præfecto menſæ ipſi miniſtratur. Poſtquã verò magn' Domeſticus inter omneis diſtribuit miſſus, ſubducẽte ſe Domeſtico & Præfecto menſę, iterum miniſtrat Imperatori magnus Domeſticus. Atq; hic quidem omnib. diuidit miſſus, vt dictũ eſt, ſua ipſius manu. Quæcunq; autẽ aliis dantur in miſſus, ſiue aurea, ſiue argentea, hæc inferũtur rurſum in veſtiarium: ſi quod autẽ vas magnus Domeſticus accipit de Imperatoris

χειρὸς, εἴτε χρυσοῦ εἴτε ἀργυροῦ εἴη, εἰσκομίζεται οὐδαμῶς, ἀλλ' ἔχει τοῦτο δῶρον αὐτός. ἔπειτα μετὰ τὸ ἐπαρθῆναι τὸ μυνσάλιον, τοῦ δομεστίκου τοῦ δομεστικείου κομίζαντος ἄρτον ἐν παναγιαρίῳ, ὁ βασιλεὺς εὐθέως ἀνίσταται· ὁ δὲ πατεῖ ἰσοπέδιον, τὴν τῷ βασιλεῖ κατὰ γένος προσηκόντων νέων ἀπὸ τῆς ἀσκεπῶν τῆς δραμὼν ἀμφοτέραις κατέχει χερσὶν, ὥστε τὸν βασιλέα ἑδραίας παλεῖν. τὸ δὲ γε παναγιάριον ἐπὶ τῆς τραπέζης λαβὼν, ἐπάνω τίθησι τῆς τραπέζης, καὶ ὑψῶν παναγίαν δίδωσι ταύτην τῷ δομεστίκῳ, οὗτος δὲ τῷ βασιλεῖ. καὶ ἅμα τῷ παναγίαν λαβεῖν ἐν τῷ στόματι, πάντες βοῶσι, πολυχρόνιον. καὶ ὁ πιγκέρνης αὐτίκα τὸ τοῦ οἰνοχείου φέρει σκουτέλειον, κρατῶν καὶ μανδύλιον, ἐπεὶ προαπῆραν, ὡς εἴρηται, τὸ μυνσάλιον. εἶτα τοῦ μὲν βασιλέως καθίσαντος, τοῦ δὲ μεγάλου δομεστίκου, τοῦ δομεστίκου, καὶ τοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἀράντων τὴν τράπεζαν, λαμβάνουσιν ταύτην οἱ τοῦ δομεστικείου δομέστικοι. τὴν δὲ μετὰ τοῦτο προσκυνησάντων, λέγει ὁ βασιλεὺς τῷ μεγάλῳ δομεστίκῳ μεγάλῃ τῇ φωνῇ, εἰς πολλὰ ἔτη, μέγα δομέστικε· ἔπειτα φησὶ πρὸς αὐτὸν, ἄπελθε, καὶ παρευθὺς συνεξέρχονται πάντες τῷ μεγάλῳ δομεστίκῳ.

Ἐπεὶ δὲ ἀπὸ τῆς Ἀσνείων βασιλείας κατῆλθε

τὶ φόρε-

manu,ſiue aureum illud ſit ſiue argẽteum, non infertur eò,ſed ille ſibi hoc donum habet. Deinde poſtquàm [1]*miniſteriũ* menſale ſublatũ eſt,Domeſticus rei domeſticæ panem affert in [2]panagiario, & Imperator cõfeſtim exſurgit: [3]ſtratum verò quod calcat, aliquis iuuenũ ad Imperatorẽ genere pertinentium ex iis qui ſtant aperto capite accurrens ambabus manibus retinet, adeò vt firmo pede Imperator calcare poſſit. Panagiarium itaq; ad menſam accipiẽs imponit menſæ,extollensq́; panagiam dat eam Domeſtico,& hic Imperatori. Qui ſimul atq; panagiã accepit ore,acclamant omnes *diuturnum*. Pincerna verò ſtatim affert [4]vinariæ capidis ſcutellam,etiam mantile tenẽs, quia antè ſublatum fuit (vt dictum eſt) mẽſale miniſterium. Deinde ſedente Imperatore,vbi magnus Domeſticus, Domeſticus & Præfectus menſæ ſuſtulerunt menſam, accipiunt eam Domeſtici rei domeſticę. Et illis honorem poſteà habentibus, dicit Imperator magno Domeſtico voce magna, *in multos annos,magne Domeſtice:* deinde dicit ei,*abi:* & ſtatim exeunt omnes vnà cum magno Domeſtico.

Inſuper etiam ex Aſſyriorũ regno venit

 geſta-

τὸ φόρεμα, μέχρι καὶ τῶν νῦν βασιλέων, καβάτζα λεγόμενον. ὅπερ καὶ φορεῖ ὁ βασιλεύς, ἄνευ ζώνης, οὗ * κρεμάμενα τὰ μανίκια διήκουσι μέχρι καὶ ἀστραγάλων· ὃ δὴ φόρεμα καὶ τῶν ἀρχόντων ἕκαστοι ἔχουσιν ἐπ' ἀδείας φορεῖν πάλιν ἐζωσμένοι τῶν μανικίων, ἐμπεπηγμένων ὄντων περὶ τὴν ζώνην ὄπισθεν. καὶ ὃ μὲν ὁ βασιλεὺς φορεῖ, καλεῖται καβάτζα, ὡς εἴρηται· τὸ δὲ τῶν ἀρχόντων, λαπατζᾶς. ὅπως δὲ, ἄδηλον ἐστίν. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι ἄρχοντες οὕτω. τοῦ μεγάλου δομεστίκου, καὶ αὐτὸ τοῦτο φοροῦντες ἐζωσμένον κατὰ τοὺς ἄλλους, τὸ μὲν ἓν τῶν τοῦ τοιούτου λαπάτζα * μανικίου ἐνὶ ἐμπεπηγμένον, τὸ δὲ ἕτερον κρέμμαται τιμῆς ἕνεκα. ἐπεὶ τοῦ βασιλέως ἀμφότερα, ὡς εἴρηται, κρέμμανται.

* κρεμάμενα.

* μανικίων.

Καὶ τὰ μὲν ἐν τῷ παλατίῳ ὑπηρετήματα τοῦ μεγάλου δομεστίκου ταῦτα ἐστί, καθὼς εἴπομεν· τὰ δὲ ἐκτὸς, μετ' ὀλίγον ῥηθήσεται καὶ αὐτά. Ἐπεὶ δὲ ὁ βασιλεὺς πεντάκις τοῦ ἔτους προάγει ἐν τῷ τρικλινίῳ, πάντων παρεσταμένων ἀρχόντων καὶ ἐνδεδυμένων τότε σκαράνικα καὶ τὰ καββάδια αὐτῶν, ἤγουν κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, τῶν φώτων, ἀλλὰ δὴ καὶ τῶν βαΐων, τῆς μεγάλης κυριακῆς τοῦ πάσχα, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος· εἴπομεν δὲ κατὰ μέρος περὶ μιᾶς τούτων, τῆς τοῦ Χρι-

geſtamen quoddam ad noſtros vſq; Imperatores, appellatum[1] Granatza, quod etiam fert Imperator ſine zona, cuius dependentes[2] manicæ perueniunt ad ipſos vſq; talos: idemq́; geſtamen ferendi Principes quoq; ſinguli autoritatẽ habent, è diuerſo cinctis manicis, & ponè impactis in zonam. Ac illud quidem quod geſtat Imperator, vocatur Granatza, vt dictum eſt: quod verò geſtant Principes, lapatzas: quomodo autẽ, incertum eſt. Alij ergo Principes ita geſtãt. Magnus verò Domeſticus etſi illud ipſum geſtat ſicut alij cinctum, vna tamen huius lapatzæ manica impacta eſt, & altera depẽdet honoris cauſa. In Imperatore verò, vt dictum eſt, pendent ambæ.

Ac magni quidẽ Domeſtici miniſteria in Palátio hæc ſunt, quemadmodum diximus: [3] quæ verò pręſtat foris, ea quoq; paulo pòſt exponentur. Cùm autẽ Imperator quotannis quinquies cibum in triclinio ſumat aſtantibus omnib. Principib. & indutis pallas & tunicas honoratas ſuas, nẽpe die feſto Nataliũ Chriſti, luminũ die, itemq́; die palmarũ, die magno Dominico Paſchatis, & die ſancti Spiritus, ſpeciatimque de vno dierum horum diximus, nimirum de die Nati-

Natiuitatis Christi; iam de reliquis etiam dicendum est.

Dies festus Epiphaniarum.

Cùm igitur dies festus diuinarũ Theophaniarum aduenit, sic planè colitur, vt & dies Natalium Christi. Consecratio autem post liturgiam, si œcumenicus adest Patriarcha, ab ipso fit: sin minùs, ab aliquo vno ex Patriarchis aliis, siue Alexandrino, siue Antiocheno, siue Hierosolymitano, si fortè aderit. Quòd si fortè contingat horum adesse neminem, facit consecrationẽ [1] Palatij Protopapas. Datur autem à Patriarcha Imperatori lampas: à ministris verò quos antè diximus, Principibus qui in dignitate, & omnibus iis qui tum in circumstatione sunt, tum etiam in aula: similiterq; [2] Potestato & comitibus ipsius.

Dies festus adorationis crucis.

Dominica adorationis crucis, adstante circumstatione pro consuetudine dierum festorum quos antè diximus, sub finẽ [3] Archidiaconus cum Psaltis affert crucem ab Ecclesia palatij, gestãs tum consuetũ suum manipulum, tum insuper etiam penulam, non

οὐ μὴν καὶ ἐπιτραχήλιον, ἀλλ' ὠράριον, τό, σῶσον κύριε τὸν λαόν σου, καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου, ψαλλόντων· καὶ ὁ βασιλεὺς προαπαντᾷ. οὕτω τῆς παραστάσεως ἱσταμένης εἰς τὴν τῆς θύρας εἴσοδον, καὶ τοῦ σταυροῦ ἐπὶ τοῦ ἀναλογίου τεθέντος, ἀσπάζεται τοῦτον ὁ βασιλεύς· ἔπειτα ὑποστρέφει καὶ ἵσταται πάλιν εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ. μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν, ἀπέρχεται καὶ προσκυνεῖ αὖθις καὶ ἀσπάζεται τὸν σταυρόν· καὶ εὐθέως αἴρουσι τοῦτον τοῦ βασιλέως προπέμποντος μέχρι καὶ τῆς τοῦ τρικλινίου θύρας, καὶ πλέον οὐδέν. ἡ δὲ αἰτία τοῦ τὸν ἀρχιδιάκονον φελώνιον κατὰ ταύτην τὴν ἑορτὴν φέρειν, ἐστὶν αὕτη. ὅτι κατὰ τὸ πρῶτον οἱ ἐξ κατάκοιλοι ἱερεῖς εὑρίσκοντο ἔχοντες ἕκαστοι ἐκκλησίας, καὶ ὑπ' αὐτοὺς κλῆρον. διὰ τοῦτο κατὰ τὰς μεγάλας καὶ ἐπισήμους τῶν ἑορτῶν ἡμέρας, ὄντων ἑκάστου εἰς τὴν ἰδίαν ἐκκλησίαν, ὁ πατριάρχης οὐκ εἶχεν ὑπηρέτας ἐντίμους μετ' ἑαυτοῦ. τῶν πατριαρχῶν οὖν τις ἠθέλησεν αὐτοὺς διακόνους εἶναι, πρὸς τὸ ὑπηρετεῖν αὐτῷ ἐν ταῖς τοιαύταις τῶν ἑορτῶν· ὃ δὴ καὶ πεποίηκεν. ὅταν οὖν ὁ πατριάρχης σφραγίζει τοὺς τοιούτους ἐξ κατακοίλους· ἤγουν ἢ μέγαν οἰκονόμον, ἢ μέγαν *σακελλάριον, ἤ τινα ἕτερον, ἐξ αὐτοῦ ποιεῖν αὐτὸν φορεῖν φελώνιον, ὡς καὶ πρότερον, καθὸ

* σακελλάριον.

ἱερεὺς

non tamē etiam [1]collarium, ſed [2]orarium, pſallentibus *Pſaltis, ſerua Domine populum tuum, & benedic hæreditati tuæ:* & Imperator procedit obuiam. Ita circumſtatione ad ingreſſum ianuæ cōſiſtente, & cruce illa pluteo impoſita, Imperator oſculatur eam, deinde ſubducit ſeſe, iterumq; cōſiſtit in throno ſuo. Poſtquam verò conuentus dimiſſus eſt, abit & ſalutat iterum, oſculaturq; crucem: & ſtatim ea tollitur proſequente Imperatore ad ianuam vſque triclinij, ac non ampliùs. Cauſa autem cur Archidianus in die hoc feſto penulam ferat, iſta eſt. In principio ſex illi qui dicuntur [3]Catacœli ſacerdotes erant habentes ſinguli Eccleſias, & clerum ſubiectum ſibi. Propterea quo tempore magnæ & illuſtres celebrabantur feriæ, cùm ſinguli in ſua Eccleſia eſſent, Patriarcha non habebat honoratos adminiſtros adiunctos ſibi. Patriarcharum igitur aliquis eos voluit eſſe diaconos, vt miniſtrarent ipſi in feſtis diebus eiuſmodi: quod etiam effecit. Cùm itaque [4]obſignat Patriarcha ſex iſtos Catacœlos, puta aut magnū Oeconomum, aut magnum Sacellarium, aut aliquem alium, facit vt ex eo tempore penulam geſtet vt anteà, quemadmodum ſacerdos

ſacerdos geſtabat: non tamen etiam collarium, ſed orarium. Imperator autem cùm deſignat Archidiaconum, ex eiuſmodi horum ſex Catacœlorum ordine, vt qui alios honore antecellunt, deſignat eum, ac non aliunde. Ideoque etiam ſecundùm id quod antè dicebamus, penulam geſtat Archidiaconus per diem illum eumq; ſolum Adorationis crucis in palatio, ac non alio vnquã tempore. Quòd ſi nõ eſſe Archidiaconum contigerit, affert crucem quiſquis Diaconus eſt.

Sciendum autem eſt, per totam ſanctam & magnam Quadrageſimam Sacerdotes & Diaconos geſtare manipulos & penulas purpureas: & rurſum in feſto annunciationis, & diebus feſtis palmarum, magniq; ſabbathi.

Feſtum Palmarum.

Ad diem feſtum palmarum præparatur media hebdomade ea pars ambulationis quæ pertinet à cella Imperatoris ad Eccleſiam vſque. Per noctẽ verò quæ eſt in ſabbatho Lazari perſpergunt ſolũ ambulationis illius, & columnas omneis induunt aut myrteis, aut laurinis, aut oleagineis ramis, & lucer-

καὶ ἐπιφώσκουσι. τῆς κυριακῆς φαίνεται ἐξαίφνης κατεσκευασμένος ἅμα καὶ ἕτοιμος ὁ περίπατος. τοῦ γοῦν ὄρθρου ψαλλομένου, ἀλλάσσει ὁ βασιλεὺς, καὶ ἐξέρχεται τοῦ κελλίου αὐτοῦ, ἤτοι μετὰ τῶν προῤῥηθέντων ἀλλαγμάτων αὐτῷ. καὶ κατὰ μὲν τὰς ἄλλας τῶν ἑορτῶν φορεῖ ἐπὶ κεφαλῆς τε καὶ τοῦ σώματος οἷον ἂν ἀπὸ τῶν ἑαυτοῦ φορεμάτων βούλοιτο, ὡς δεδήλωται· κατὰ δὲ ταύτην οὐδὲν ἄλλο φορεῖ, εἰ μὴ τὸ στέμμα καὶ τὸν σάκκον· φέρων ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ σταυρὸν, ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ τὸ μανδύλιον μετὰ τῆς ἀκακίας (ὡς ἔθος ἐστὶ). καὶ λαμπάδα. ἀλλάσσουσιν ὡσαύτως καὶ οἱ ἄρχοντες τὰ συνήθη τούτων ἀλλάγματα, ὡς προείπομεν. προέρχεται γοῦν ὁ λαμπαδάριος εἰς τὸν περίπατον λαμπάδα φορῶν, ψάλλων ὅλον τὸ ἰδιόμελον· ἐξέλθετε ἔθνη, ἐξέλθετε καὶ λαοὶ, θεάσασθε σήμερον τὸν βασιλέα τῶν οὐρανῶν· εἰς τύπον γὰρ Χριστοῦ τὸ εὐαγγέλιον ἔρχεται. εἶτα ὁ βασιλεὺς εἰ πάρεστι, καὶ εἰ ἐστεμμένος ἐστὶ, φορεῖ στέμμα καὶ οὗτος, ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἀκολουθῶν τῷ βασιλεῖ καὶ πατρὶ αὐτοῦ· εἰ δὲ μὴ, στέφανον καὶ φυάλιν, ὡς προείπομεν. καὶ μετ' αὐτὸν ἀνέρχονται οἱ δεσπόται· εἶτα ὁ ἀρχιδιάκονος μετὰ τοῦ εὐαγγελίου· ἔπειτα ὁ ταξιάρχης, μᾶλλον δὲ οἱ ταξιάρχαι,

* Θ υἱὸς δὲ εἰ ἐστεμ.

εἰ πα-

& lucernas accendunt. Dominico repentè apparet comparata simul & constituta ambulatio. Matutino igitur officio cantato, mutat Imperator *vestes* egrediturq; è cella sua, nempe cum mutatis vestib. quas antè diximus. Atque hic aliis diebus festis gestat capite & corpore suo quodcunq; gestamē de suis voluerit, vt declaratū est: in hoc autem die nihil gestat aliud quàm [1]stemma & sagum, ferens dextera quidem manu crucem, sinistra verò mantile cū acacia (vt moris est) & lampadem. Et mutantes consimiliter Principes sumunt consuetas horū dierum vestes mutationum, vt antè diximus. Præcedit itaque Lampadarius ferens lampadem in ambulationem, psallens totum [2]melos peculiare huius diei festi, *Exite gentes, exite etiam populi, contemplamini hodie regem cælorum:* nam ad typum Christi bona hæc annunciatio aduenit. Deinde Imperator ipse, si adest, & filius ipsius si coronatus est, fert stemma hic quoq; vt pater ipsius, sequens Imperatorem & patrem suum: sin minùs, coronam gestat & carbasum vitreā, vt antè diximus: ac post eū ascendunt Domini: deinde Archidiaconus cum Euāgelio; tum Patriarcha, ac potiùs Patriarchæ,

εἰ παρόντες εἰσὶν, ἐνδεδυμένοι τὰς ἀλλαγὰς αὐτῶν· καὶ μετὰ τούτοις ἱερεῖς πέντε ἢ πλείοις, ἁγίας εἰκόνας φέροντες. ἀπελθόντων οὖν οὕτω διὰ τοῦ περιπάτου μέχρι καὶ τῆς ἐκκλησίας, γίνεται ἡ ἀπόλυσις τοῦ ὄρθρου ἐκεῖσε. εἶτα ὁ βασιλεὺς ὑποστρέφει καθ' ὃν εἴρηται τρόπον, τοῦ λαμπαδαρίου προπορευομένου. καὶ μετὰ τὸ τὸν βασιλέα τοῦ περιπάτου κατελθεῖν, τόν τε πατριάρχην καὶ τοὺς ἱερεῖς τοῦ βασιλέως, παιδόπουλον ἐξελθὼν ἁρπάζει κλάδον· δηλοῦντος τούτου βασιλικὸν ο[illegible]μὸν εἶναι, τὸν περίπατον διάρπασμα γενέσθαι, * καὶ αἰτίοις γίνεται οὕτω διαρπάζεται δὲ παρά τε τῶν βαράγγων, τῶν * παρὰ μόνων, καὶ τῶν λοιπῶν τῶν ἐν τῇ αὐλῇ εὑρισκομένων τάξεων. μετὰ δὲ τοσαῦτα πάντα γενέσθαι, ἀπέρχεται μὲν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν τράπεζαν. ἐπεὶ λειτουργία οὐ γίνεται, διὰ τὸ τὴν ὥραν παρατεθῆναι. ὑπηρετεῖ δὲ ὁ μέγας δομέστικος.

* ἐνδιαίτης γίνεσθαι. οὕτω.

* παραμονῶν.

Ἰστέον δὲ ὅτι ἡ τῶν Χριστουγέννων ἑορτὴ, καὶ τῶν φώτων, ἀλλὰ δὴ καὶ τῶν βαΐων, γίνεται κατὰ τὴν γεγραμμένην τάξιν μετὰ τῶν προκύψεων, καὶ τοῦ περιπάτου, ἂν μὴ ᾖ λελυπημένος ὁ βασιλεύς. εἰ δὲ διὰ θάνατον ἢ τῆς ἑαυτοῦ γυναικὸς, ἴσως τῆς δεσποίνης, ἢ υἱοῦ αὐτοῦ βασιλέως ὄντος εἴη λελυπημένος· τὰ μὲν ἄλλα, τὰ

φλά-

ſi pręſentes ſunt, induti mutatis veſtib. ſuis: & poſt hoc Sacerdotes quinq; aut plures, ferẽtes ſacras imagines. His ergo ſic abeuntibus per ambulationem ad Eccleſiã vſq;, fit abſolutio matutina illic. Deinde reuertitur Imperator eodẽ modo qui antè dictus eſt, Lampadario antegrediente. Et poſtquã de ambulatione hac deſcendit Imperator, & Patriarcha, & Sacerdotes Imperatoris, egrediens puer abripit ramum: quo ſignificatur hanc Imperatoris determinationem eſſe, vt iſta ambulatio direptioni ſit, & qui fecerint in ius vocari non poſſint. Ita diripitur à Barangis, ſtationariis, & aliis ordinibus reliquis in aula agentibus. Poſtquàm verò omnia hæc facta ſunt, diſcedit quidẽ Imperator ad menſam, quandoquidem nõ fit liturgia, eo quòd hora tranſmiſſa eſt; miniſtrat verò ipſi magnus Domeſticus.

Sciendum autem eſt, diem feſtum Natalium Chriſti, diemq; luminũ, atq; adeò palmarum celebrari ſecundùm ordinẽ qui deſcriptus eſt, cum adorationibus & ambulatione, ſi in luctu eſt Imperator. Si tamen propter obitum ſuæ ipſius vxoris Dominæ fortè, aut filij ſui qui Imperator ſit in luctu verſetur: alia quidem nimirum geſtatia

φλάμουλα δηλονότι καὶ ὀργάνων ἦχος, καὶ στόλων λαμπρότης οὐ γίνεται διὰ τὴν λύπην τοῦ βασιλέως· ὡσαύτως οὐδὲ προκύψις. ἀλλ' ἐξιὼν ὁ βασιλεὺς, ὡς ἔθος, μετὰ φορέματος λευκοῦ καὶ τοῦ σκιαδίου αὐτοῦ, τῶν ἄλλων ἀρχόντων μελανειμονούντων μέχρι καὶ σεβαστοκρατόρων καὶ δεσποτῶν (μέλανα γὰρ καὶ οὗτοι φοροῦσι πλὴν ὑποδημάτων τε καὶ σελῶν) ἵσταται ἔμπροσθεν τῆς παναγίας θεοτόκου τῆς νικοποιοῦ, ὅπου ἡ τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐστὶν εἰκών. γίνεται τοίνυν ἡ τῶν βασιλικῶν ὀνομάτων εὐφημία μόνον ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ γεννῶν ἑορτῇ, καὶ τῶν φώτων, ὡς εἴρηται, καὶ ἀπέρχεται ὁ βασιλεύς. ἐν δὲ τῇ τῶν βαΐων, ἐπεὶ ἔτι ψαλλομένου τοῦ ὄρθρου γίνεται ὁ περίπατος, καὶ ἔστιν ἀνάγκη γενέσθαι, ὡς ἔθος, λιτὴν, ἐν δὲ τῇ λιτῇ περιπατῆσαι καὶ τὸν βασιλέα· ὁ μὲν περίπατος γίνεται· περιπατεῖ δὲ ὁ βασιλεὺς φορῶν ἐπιλούρικον λευκὸν καὶ φακεώλιον. καὶ γενομένης ἀπολύσεως τοῦ ὄρθρου ἔμπροσθεν τῆς νικοποιοῦ, ὅπου καὶ τῆς ὁδηγητρίας ἵσταται εἰκὼν, ὑποστρέφει ὁ βασιλεύς.

Ἀκολουθία τῆς μεγάλης ἑβδομάδος.

Τῇ μεγάλῃ δευτέρᾳ, τῇ μεγάλῃ τρίτῃ, τῇ μεγάλῃ τετάρτῃ, καὶ τῇ μεγάλῃ πέμπτῃ ἀναγινώσκονται

τὰ πέσ-

flammeolorum & inſtrumentorum ſonus, & veſtium claritas non adhibētur propter luctum Imperatoris: ſimiliter ne adoratio quidē. Sed exiens Imperator, vt moris eſt, cū albo geſtamine & vmbella ſua, aliis principib. pulla veſte indutis etiā ad Auguſtos & Dominos vſq; (nam hi quoq; pullas veſtes gerunt præter calceos & ſellas) ſtat corā ſanctiſſima Deipara [1] Nicopœa, vbi ſancti Georgij imago eſt. Fit igitur nominum Imperatoris fauſta acclamatio ſolùm in die feſto Natalium Chriſti, luminumq́;, vt dictum eſt, & diſcedit Imperator. Die autem feſto palmarum, quaodoquidē fit ambulatio dum adhuc officium matutinū pſallitur, & neceſſe eſt fieri de more ſupplicationem, atq; in ea ſupplicatione Imperatorem quoq; ambulare: fit quidē ambulatio: ſed Imperator ambulat geſtans albam prætextam vittatam loris & tiaram: factaq́; abſolutione matutina coram Nicopœa, vbi etiam eſt imago [2] Hodegetriæ, diſcedit Imperator.

Conſequentia magnæ hebdomadis.

Magna *feria* ſecunda, magna tertia, magna quarta, & magna quinta leguntur

τὰ τέσσαρα εὐαγγέλια, ἢ παρὰ τοῦ ἀρχιδιακόνου, ἢ παρ' ἑτέρου διακόνου, ἐὰν μὴ οὗτος παρὼν τύχοι, * περὶ δὲ τῆς λειτουργίας, τῆς αὐτῆς μεγάλης πέμπτης, γίνεται ὁ νιπτὴρ οὕτω. προητοιμάζουσι πτωχοὺς δώδεκα, καὶ ἐνδύουσι τούτοις ὑποκάμισα, ἤγουν χιτῶνας, κουρτζουβάκια καὶ παπούτζια. καὶ τεθείσης ἐν τῷ τοῦ βασιλέως κελλίῳ λεκάνης, ὁ πρωτοπαπᾶς ἐκτὸς πρὸς τὴν θύραν εὑρισκόμενος ποιεῖ εὐλογητόν, καὶ λέγει τὸ τρισάγιον. ἔπειτα τοῦ εὐαγγελίου ἀναγινωσκομένου παρ' αὐτοῦ, ὅταν εἴπῃ, τὸ ὕδωρ βάλλει εἰς τὸν νιπτῆρα, ἐκχεῖ ἐν τῇ λεκάνῃ τὸ ὕδωρ ὁ βασιλεύς. εἶτα φέρουσι τοὺς προητοιμασμένους πένητας, καθ' ἕνα βαστάζοντα κηρὸν ἁπτόμενον. καὶ τούτου μὲν καθίσαντος, τοῦ δὲ πρωτοπαπᾶ, ὡς εἴρηται, τὸ εὐαγγέλιον ἀναγινώσκοντος καὶ λέγοντος τό, ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς τοὺς πόδας νίπτειν τῶν μαθητῶν, καὶ τοῦτο πολλάκις, μέχρι δηλονότι πάντας νιφθῆναι· νίπτει ὁ βασιλεὺς τὸν δεξιὸν πόδα ἑκάστου, καὶ ἀποσπογγίζει διὰ τῆς κρεμαμένης ἔμπροσθεν τούτου σινδόνος τὸν νιφθέντα πόδα, ἀσπάζεται τοῦτον. καὶ οὕτω γενομένου τελειοῦται ἡ τοῦ νιπτῆρος ἀκολουθία. δίδονται δὲ καὶ ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν ἀνὰ λευκὰ νομίσματα τρία· καὶ μετὰ τοῦτο ἄρχεται ἡ λειτουργία.

* ὁ νιπτήρ.

ΠΡΟ δὲ τ.

Ο Νιπτήρ.

Ο μὲν οὖν βασιλεὺς φορεῖ ἐκ τῶν προειρημένων φορε-

quatuor Euāgelia, aut ab Archidiacono, aut à diacono altero, si ille fortè non adfuerit. * [1]*Ante liturgiā autē, die eiusdē magnę hebdomadis quinto, fit lotio in hunc modum. Præparantur pauperes duodecim, & induuntur eis [2]subuculæ, siue tunicæ, breuia tibialia & soleę: positoq; in cella Imperatoris pollubro, Protopapa foris ad ianuam illius agens canit *Benedictū*, & dicit *Sanctus, sanctus, sanctus*. Deinde lecto per eundem Euangelio, quando dicit, *aquam iniicit in peluem*, effundit Imperator aquam in pollubrum. Posteà pauperes illos præparatos adducunt sigillatim, quemq; afferentem cereum accensum. Ac eo quidem sedente, & Protopapa (vt dictum est) legente Euangelium, & dicente, *incepit Iesus lauare pedes discipulorum*, idq; persæpe, videlicet vsque dum omnes loti sint: lauat Imperator dexterum cuiusq; pedem, & vbi sindone quæ pendet ante ipsum abstersit lotum pedem, osculatur eū: Et hoc ita facto, consummantur ea quę lotionem consequuntur, & dantur eorum vnicuiq; aurea nomismata tria. Post illud autem aduenit liturgia.

* Lotio.

Ante liturg.

Lotio.

Imperator igitur gestat ex iis gestaminib.

φορεμάτων αὐτοῦ οἷον ἂν βούλοιτο· οἱ δέ γε ἄρχοντες τὰ συνήθη αὐτῶν φορέματα ἕκαστος. μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν, ἀπέρχεται μὲν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ κέλλιον αὐτοῦ, τράπεζα δὲ οὐδαμοῦ. ἔπειτα ψάλλεται ἡ τῆς ἀγρυπνίας ἀκολουθία κατὰ τὸν τεταγμένον καιρόν, καθ' ἣν ἀναγινώσκονται τὰ δώδεκα εὐαγγέλια. ὅτε τῷ μὲν βασιλεῖ δίδοται λαμπὰς παρὰ τοῦ
* π. πρωτοπαπᾶ, τοῖς *δὲ λοιποῖς ἄρχουσι πᾶσι τοῖς τε ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ τρικλίνου. ὡς καὶ κατὰ τὴν τῶν φώτων ἡμέραν, ἥν τινα δὴ λαμπάδα φέρει ὁ βασιλεὺς τοῦ εὐαγγελίου ἀναγινωσκομένου. καὶ μετὰ τὴν τούτου ἀπόλυσιν, ὁ ἐντιμότερος τῶν καθυπερθέντων ἀπὸ τοῦ βασιλέως λαμβάνων ἐπὶ τῶν παιδοπούλων δίδω-
*ἀσκιτῶ. σιν ἀσκεπῆ, καὶ κατέχει ἔχων περὶ τὰ πρόθυρα τοῦ κελλίου τοῦ βασιλέως. καὶ ὅτε γε πάλιν μέλλει ἀναγνωσθῆναι ἕτερον εὐαγγέλιον, ὁ δηλωθεὶς ἄρχων τὴν λαμπάδα λαμβάνων δίδωσιν αὖθις τῷ βασιλεῖ· καθεξῆς ὁμοίως μέχρι καὶ τῶν δώδεκα.

Δεῖ δὲ γινώσκειν, ὅτι ἐν τῷ παλλατίῳ τέσσαρες ἀγρυπνίαι γίνονται κατ' ἐνιαυτόν· τοῦ μεγάλου κανόνος, τῆς ἀκαθίστου, τοῦ εὐαγγελισμοῦ, καὶ κατὰ τὴν μεγάλην ἑορτήν. καὶ ὅτι ὁ μὲν βασιλεὺς ἵσταται ἐν ᾧ ἂν τῶν κελλίων

αὐτοῦ

ſuis quæ antè dicta ſunt, qualecunq; voluerit: principes verò ſinguli conſueta ſua geſtamina. Poſt abſolutionem autem, diſcedit Imperator in cellam ſuam, ſed menſa nulla. Deinde pſallitur conſequentia vigiliæ prout tempus extenditur, eaq́; in conſequentia leguntur duodecim euangelia: quando Imperatori à Protopapa exhibetur lampas, & principibus omnib. reliquis, tum qui intus, tum qui extra triclinium verſantur, vt etiam fit die luminarium, quam lampadem fert Imperator dum Euangelium legitur. Et poſtquam id abſolutum eſt, honoratiſſimus eorum qui adſunt accipiens ab Imperatore dat vni ex pueris aperto capite adſtanti, habensq́; lampada ad prothyra cellæ Imperatoris retinet. Cùm autem de-integro legendum eſt alterum Euangeliũ, Princeps cuius meminimus lampada recipiens iterum dat Imperatori; & deinceps conſimiliter, vſq; dum illa duodecim perlecta ſint.

Id autem cognoſcendum eſt, in Palatio quatuor[1] vigilias quotannis obſeruari: nẽpe [2] magni canonis, [3] virginis iter facientis, annũciationis euãgelicæ, & magno hoc feſto. Ac Imp. quidẽ ſtare in quacunq; cellarum ſuarum

αὐτοῦ βούλοιτο κατὰ ταύτας τὰς ἀγρυπνίας τῆς ἀκολουθίας ἀκούων· οἱ δὲ ἄρχοντες ἐν τῷ τρικλίνῳ. ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης αὐτῶν ἐπιδημοῦσα ἐν τῷ παλατίῳ εἰκὼν τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου, τῆς ὁδηγητρίας, μένει μέχρι καὶ τῆς μεγάλης κυριακῆς τοῦ πάσχα. ἥν τινα εἰκόνα ἐρχομένην μὲν ἀπαντᾷ ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ πύλῃ τῆς τοῦ παλατίου αὐλῆς· τῇ δευτέρᾳ δὲ ἀπερχομένην προπέμπει μέχρι καὶ τῶν ὑψηλῶν ἐκτὸς. καὶ γενομένης ἐκεῖσε μνήμης τῶν βασιλέων ὁ βασιλεὺς ὑποστρέφει.

Αἱ ὧραι τῆς μεγάλης παρασκευῆς.

Τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ ψάλλονται αἱ ὧραι, μετὰ τῶν προπατρίων, καθ' ὃν εἴπομεν τύπον, ἐν τῇ τῶν Χριστουγέννων ἑορτῇ. καὶ τῇ ἐπαύριον, ἤτοι εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ μεγάλου σαββάτου, ὁ μὲν βασιλεὺς φορεῖ πάλιν ἀπὸ τῶν αὐτοῦ φορεμάτων οἷον ἂν βούλοιτο· οἱ δὲ ἄρχοντες τὰ ἑαυτῶν παράσημα, ὡς δεδήλωται. καὶ μετὰ τὴν τοῦ ἀποστόλου ἀνάγνωσιν. ἤτοι εἰς τὸ, ἀνάστα ὁ θεὸς κρίναι τὴν γῆν, ἐξάγουσι τρεῖς ἀπὸ τῶν ἀναγνωστῶν δάφνας ἐκ τῆς ἐκκλησίας, καὶ πατοῦσιν ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως. εἶτα ἐξ ἑτοίμου* παιδόπουλον ὄντα, φέρουσιν ἀπὸ τῶν ἐκτὸς δάφνας καὶ οὗτοι, καὶ ἁπλοῦσι, πληροῦντες τούτων τὸν τρίκλινον.

* παιδόπουλα.

τράπε-

ſuarum voluerit per illarum vigiliarum tempus audientem conſequentiam: principes verò in triclinio.[1] A prima autem illarum imago ſanctiſſimę Deiparæ, quæ Hodegetria vocatur, agens in Palatio manet ad magnum vſq; diem Dominicū Paſchatis. Huic imagini venienti obuiā procedit Imperator in porta aulæ Palatij:[2] ſecundâ verò proſequitur abeuntem foras ad exceſſos vſq; gradus, & abit Imperator facta illic Imperatorum commemoratione.

Horæ[3] *magnæ Paraſceues.*

In magna Paraſceue pſalluntur horę ad eum modum quē diximus in die feſto Natalium Chriſti, cum ſuis tropariis. Et poſtridie, ſiue ad liturgiam magni ſabbathi, Imperator iterum de ſuis geſtaminibus fert quodcunque voluerit: Principes verò illuſtria ſua veſtimenta, vt declaratum eſt. Poſt lectionem autem Apoſtoli, id eſt, ad eum vſque locum, *ſurge ô Deus qui iudicas terram*, tres è Lectoribus emittunt lauros ex Eccleſia, & ambulant ante Imperatorem: deinde vt puer quidam ad hanc rem comparatus eſt, offerunt foris lauros hi quoque etiam venientib. obuiā, & implent eis triclinium.

Menſa

τράπεζα δὲ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν οὐδαμοῦ.

Ὁ ὄρθρος τῆς μεγάλης κυριακῆς τοῦ πάσχα.

Ὁ δὲ τῆς μεγάλης κυριακῆς τοῦ πάσχα ὄρθρος ψάλλεται ἐν τῇ τρίτῃ ἢ τετάρτῃ τῆς ἡμέρας ὥρᾳ. γίνεται δὲ οὕτω. τοῦ βασιλέως ἀπὸ τῶν αὐτοῦ φορεμάτων φοροῦντος ἅπινα βούλεται, καὶ τῶν ἀρχόντων τὰ οἰκεῖα περιβόσημα, ἐξέρχεται ὁ πρωτοπαπᾶς τῆς ἐκκλησίας μετὰ τοῦ ἀρχιδιακόνου καί τινων τῶν ἀναγνωστῶν, καὶ δίδωσι λαμπάδα τῷ βασιλεῖ. καὶ οἱ ὑπηρέται ἄρχοντες, ὧν πολλάκις ἐμνήσθημεν, διδόασι πᾶσι τοῖς ἄρχουσιν, ὡς καὶ ἐν ταῖς προρρηθείσαις ἑορταῖς κηρούς. τῶν οὖν τῆς ἐκκλησίας θυρῶν κεκλεισμένων οὐσῶν, θυμιᾷ ὁ πρωτοπαπᾶς· εἶτα ἐκφωνεῖ πρῶτον, δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ καὶ ζωοποιῷ καὶ ἀδιαιρέτῳ τριάδι, πάντοτε, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων· καὶ ψαλτῶν τὸ ἀμὴν ἐπειπόντων ἐκφωνεῖ οὕτος, Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, ἐκ τρίτου. ἔπειτα διαδεξάμενοι τοῦτο οἱ ψάλται ψάλλουσιν, μέχρις ἂν ὁ πρωτοπαπᾶς τοὺς τεταγμένους στίχους τελέσῃ, ἤτοι τὸ, ἀναστήτω ὁ θεὸς, καὶ τοὺς λοιπούς. καὶ μετὰ ταῦτα, τοῦ ἀρχιδιακόνου τὰ εἰρηνικὰ, ὡς ἔθος, εἰπόντος, ὁ πρωτοπαπᾶς ἀνοίξας τὴν θύραν διὰ χειρὸς εἰσέρ-

Mensa verò post absolutionem nusquam est.

Matutinum magnæ Dominicæ Paschatis.

Matutinum autem magnæ Dominicæ Paschatis in psalmis occupatur tertia aut quarta diei hora. fit autē in hunc modum. Imperatore gestāte de suis vestib. quascūq; voluerit, & Principib. sua insignia gestamina, egreditur [1]Protopapa ex Ecclesia cum Archidiacono & Lectoribus quibusdā, traditq; Imperatori lampada: principes verò administri, quorū sæpe meminimus, dant omnibus Principib. cereos, vt etiā in dieb. festis quos antè diximus. Clausis itaq; exsistentibus Ecclesiæ foribus, suffitū facit Protopapa: deinde pronunciat primùm, *gloria sanctæ, & consubstantiali, & viuificæ & indiuisæ Trinitati vbiq;, nunc & semper, & in secula seculorū:* & Psaltis *Amen* dicentib. idē prōnunciat ter, *Christus resurrexit ex mortuis.* Deinde Psaltæ hoc excipiētes psallunt, donec Protopapa cōstitutos versus absoluerit, puta hunc, *Surgat Deus*, & reliquos. Postea verò, vbi Archidiac. [2]verba pacis de more locutus est, Protopapa manu aperiēs ianuā ingre-

εἰσέρχεται, οὗτος τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τὸ, ἀναστάσεως ἡμέρα, καὶ λαμπρυνθῶμεν λαοί, ἀνωτέρᾳ τῇ φωνῇ ψάλλοντες. οὐ μὴν τῶν θυρῶν ἔτι κεκλεισμένων οὐσῶν λέγει, ὡς ἐν πολλαῖς τῶν ἐκκλησιῶν λέγεται, τὸ, ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ τὰ ἑξῆς. μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ὄρθρου, τοῦ πρωτοπαπᾶ καὶ τοῦ ἀρχιδιακόνου ἱσταμένων ἐν τοῖς προθύροις τοῦ βήματος· τοῦ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, εἶτα τὸν πρωτοπαπᾶν, ἔπειτα τὸν σταυρὸν, καὶ τὸν ἀρχιδιάκονον· ἐν ὅσῳ οὖν γίνεται *οὕτως, βασιλικοῦ θρόνου τε ἑτοιμασθέντος ἐν τῷ τρικλίνῳ, ἅμα τῷ ἐξελθεῖν τῆς ἐκκλησίας τὸν βασιλέα, τῶν θυρῶν κλεισθεισῶν, καθίζει ἐπὶ τοῦ θρόνου, τοῦ μεγάλου δομεστίκου τὴν σπάθην φέροντος. καὶ ἡ μὲν λειτουργία ψάλλεται ἡσυχῶς μέχρι καὶ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ ἀποστόλου. οἱ δ' ἄρχοντες πάντες εἰσερχόμενοι ἕκαστος μέχρι καὶ τοῦ ἐσχάτου ἀσπάζονται πρῶτον μὲν τὸν δεξιὸν πόδα τοῦ βασιλέως, εἶτα τὴν δεξιὰν χεῖρα. καὶ μετ' αὐτὴν τὴν δεξιὰν αὐτοῦ παρειάν. εἰ δὲ ἐν ᾧ τόπῳ εὑρίσκεται τότε ὁ βασιλεὺς, ἔνι καὶ πολεστάτος τῶν ἐν τῷ Γαλατᾷ Γεννουιτῶν, εἰσέρχεται καὶ ἀσπάζεται καὶ οὗτος μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ τὸν βασιλέα, καθὰ καὶ οἱ ἄρχοντες, ὡς δεδήλωται, ἤτοι τὸν πόδα, τὴν χεῖρα, καὶ τὴν παρειὰν αὐτοῦ. ψαλλομένου δὲ ἔτι τοῦ ὄρθρου, δίδονται μὲν καὶ πρὸς αὐτοὺς κηροί, ὡς καὶ τοῖς ἄρχουσιν· μετὰ δὲ τὸν ἀσπασμὸν ἀπέρχονται.

* οὕτως.

Βενέτι-

ingreditur ipse & qui cum ipso sunt, canẽtes in Ecclesia altissima voce, *dies resurrectionis, & lætemur populi.* Non autem portis adhuc clausis dicit vt in multis Ecclesiis dicitur, *Attollite portas Principes vestras, &c.* Post absolutionem verò matutinam, Protopapa & Archidiacono sistentib. in prothyris tribunalis, hoc quidem Euangeliũ, deinde Protopapam, & illo posteà crucẽ & Archidiaconum: dum igitur ita fit, parato in triclinio Imperatoris throno, simulatq; Imperator ex Ecclesia exit, foribus clausis insidet throno, magno Domestico spathã ferente. Ac psallitur quidem liturgia summissè ad lectionem vsq; Apostoli: omnes verò principes tum ingredientes quisque ad vltimum vsq; [1] osculantur primùm dexterum Imperatoris pedem, deinde manũ dexteram, posteaq; genam illius dexterã. Quòd si eo in loco vbi tum Imperator est, etiam [2] Potestatus Genuensiũ in Galatico adest, ingreditur & osculatur hic quoq; Imperatorem cum suis comitibus, quemadmodũ etiam Principes, vt declaratum est, putà pedem, manum, & genã illius. Dum autẽ adhuc psallitur matutino, dãtur his quoq; cerei, vt etiã Principibus, & post osculũ abeũt.

Venetici

Βενέτικοι δὲ οὔτε εἰς τὸ πολυχρόνισμα ἔρχονται, οὔτε μὴν εἰς τὸν ἀσπασμόν. ἡ δὲ αἰτία ἐστὶν αὕτη.

Ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ τῶν Παλαιολόγων ὁ πρῶτος ἐποίησε μετὰ μὲν τῶν Γενουϊτῶν ἀγάπην διαιωνίζουσαν, ἐν ἧ καὶ ἐτάχθη ἡ ὀφειλομένη ἀποδίδοσθαι τῷ βασιλεῖ παρ' αὐτῶν τιμή· ἵνα ὅταν δηλονότι ὁ ποτεστάτος ἔλθῃ ἐκ Γενουΐας, ἀρχὴν καὶ μόνον, εἰσερχόμενος εἰς τὴν τοῦ βασιλέως προσκύνησιν, γονατίζει δεύτερον, ἅμα τῷ εἰσελθεῖν δηλονότι τὴν τοῦ τρικλίνου θύραν, καὶ κατὰ τὸ μέσον αὐτοῦ. καὶ μετὰ τοῦτο προσέρχεται καὶ ἀσπάζεται τὸν τοῦ βασιλέως πόδα καθημένου ἐπὶ θρόνου, καὶ τὴν χεῖρα. ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ ἄλλοι τῶν Γενουιτῶν ἄρχοντες ἐρχόμενοι ἐξ ἀποδημίας, προσκυνοῦντες ἀσπάζονται τὸν τοῦ βασιλέως πόδα καὶ τὴν χεῖρα. ἐρχόμενοι δὲ καθ' ἡμέραν εἰς προσκύνησιν αὐτοῦ, ἀφαιροῦντες τὰ ἑαυτῶν *παπούτζια γονατίζουσι δεύτερον. καὶ ὅταν δὲ ἔλθωσι τριήρεις τούτων, εἴτε πολλαί, εἴτε ὀλίγαι εἶεν, εἴτε καὶ μία, εὐφημίζουσι τὸν βασιλέα. καὶ οὕτω περὶ τῶν Γενουϊτῶν. περὶ δὲ τῶν Βενετίκων, ἐπειδὴ ὁ ῥηθεὶς βασιλεὺς ἐβούλετο μετ' ὀλίγον μάχην ποιῆσαι μετ' αὐτῶν, οὐκ ἐποίησε διὰ τοῦτο ἀγάπην τελείαν, ἀλλὰ ζεῦξιν, μέχρι τινὸς ὀλίγου καιροῦ. ὅθεν καὶ οὐκ ἠκρίβωσε τὰ τούτων ἔθημα,

*κατέτζια.

Venetici verò neque ad preces vitę diuturnæ veniunt, neque ad oſculum. Atque hæc cauſa eſt.

Imperator Michaël Palæologorum primus conſtituit cum Genuenſib.[1] amicitiā perpetuā, in qua etiā honor ſtatuitur quem illi tenētur Imperatori exhibere: nimirum vt quando Poteſtatus Genua venit, principio & ſolus veniens ad Imperatoris ſalutationem, bis flectat genua, nempe cùm primùm ingreditur ianuam triclinij, & ad medium illius: poſteà verò accedit & oſculatur Imperatoris inſidentis throno pedem & manum. Similiter verò alij quoq; Principes Genuenſium venientes peregrè ſalutant & oſculantur pedem Imperatoris & manum. Qui autem quotidie veniunt ad ſalutationem eius, ſua[2] capitia adimunt & bis inflectunt genua. Quando autem triremes ipſorum veniunt, ſiue multæ, ſiue paucæ, ſiue etiam vna, beneprecantur Imperatori. Et de Genuenſibus quidē in hunc modum. De Venetis autē, cùm dictus Imperator paulo pòſt vellet cum ipſis bellum gerere, ideò nō ſtatuit cum eis amicitiam integram, ſed [3]treuam ad breue aliquod tempus: eoq; non deſcripſit accuratè ipſorum

*ἴθιμα. *ἔθημα, καθὰ καὶ τὴν Γεννουϊτῶν. ὅταν οὖν ἔλθῃ Λυπάϊλος, καθ' ἣν μὲν πρώτην ἡμέραν προσκυνήσειν μέλλειν, γονατίζει μόνον οὗτος τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ· ἀσπάζεται δὲ τὸν τοῦ βασιλέως πόδα οὐδαμῶς. εἰς τὸ ἑξῆς δὲ ὅταν *κατίτζια. ἔρχωνται, τὰ μὲν *παπούτζια μόνον αὐτῶν ἐκβάλλουσιν, οὐ γονατίζουσι δέ. καὶ κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον, οὔτε εἰς τὸ πολυχρόνισμα προσκαρτεροῦσιν οὗτοι, οὔτε δὲ εἰς τὸν ἀσπασμὸν ἔρχονται, ὡς δεδήλωται. ἀλλὰ οὐδὲ τὰ τούτων κάτεργα, ἤως στήρεις εὐφημίζουσι. καὶ τὰ μὲν περὶ τῶν φραγγῶν οὕτω.

Τῆς λειτουργίας δὲ ἠρέμα, ὡς εἴρηται, ψαλλομένης, ὥστε μὴ ἐξακούεσθαι ταύτην ἔνθα ὁ βασιλεὺς κάθηται, μετὰ τὸ τελεσθῆναι τὸν ἀσπασμὸν ἀνίσταται· καὶ αὐτίκα ἀνοίγουσι τὰς τῆς ἐκκλησίας θύρας. καὶ μετὰ τὸν τρισάγιον ὕμνον ἀναγινώσκεται ὁ ἀπόστολος, καὶ καθεξῆς ἐκτελεῖται ἡ θεία λειτουργία· ἧς μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ὁ βασιλεὺς ἀπέρχεται εἰς τὴν τράπεζαν, ἐν ᾗ καὶ ὑπηρετεῖ ὅ, τε μέγας δομέστικος, *ἢ ὁ δομέστικος, ἢ ὁ ἐπ. *καὶ ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης, καθὰ προεδηλώθη ἐν τῇ τῶν Χριστουγέννων ἑορτῇ καὶ τῇ τῶν φώτων. κατὰ δὲ τὴν ἑσπερινὴν ὥραν ἀπέρχεται εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν ὁ βασιλεύς· καὶ τῶν ἑσπερινῶν ὕμνων *θυμιᾶται. ἀκούων *θυμιᾶ τὰ παρὰ τοῦ πατριάρχου, οὕτως τε καὶ πάντες οἱ ἄρχοντες. καὶ γίνεται τοῦτο

οὕτως

mores, vt etiam fecerat Genuenſium. Cùm ergo venit [1]Lypailus, quo primùm die ſalutaturus eſt, genua ſolū flectit ipſe & comites eius, ſed minimè oſculatur Imperatoris pedē. Deinceps verò cùm veniunt, ſua paputzia ſolùm deponunt, ac nō flectunt genua. Atq; in hunc modum neq; in diuturnæ vitæ ſupplicatione permanent iſti, neq; ad oſculum veniunt, vt declaratum eſt. Sed neq; iſtorum celoces aut naues bene precantur ſalutatione. Et de [2]Francis quidem in hunc modum.

Dum autē ſummiſsè, vt dictum eſt, pſallitur liturgia, adeò vt non exaudiatur vbi Imperator ſedet, poſtquam oſcula abſoluta ſunt, exſurgit, & ſtatim aperiuntur Eccleſię fores. & decantato hymno triſagio legitur Apoſtolus, perficiturq́; ordine diuina liturgia. Quæ vt abſoluta eſt, Imperator accedit menſam, in qua etiam miniſtrat & magnus Domeſticus, & Domeſticus menſę, & Pręfectus menſæ, vt antè fuit expoſitum in feſto Natalium Chriſti & luminarium. Poſt horam autem veſpertinam diſcedit Imperator ad ſanctæ Sophiæ: hymnoſq́; veſpertinos audiens ſuffitum à Patriarcha accipit ipſe omneſq́; Principes. Hoc autem tunc

δύπω μέχρι καὶ τῶν ἐσχάτων, τότε καὶ μόνον.

Ἦν μὲν οὖν πάλαι συνήθεια, κατὰ τὸν τοιοῦτον ἑσπερινὸν εἰσέρχεσθαι τὸν βασιλέα εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, καὶ θυμιᾶν τὴν ἁγίαν τράπεζαν, *δίδοσθαι τοῖς κληρικοῖς ἀπὸ τοῦ βεστιαρίου κατὰ δωρεὰν χρυσίου λίτρας ἑκατόν· νῦν δὲ οὐ γίνεται τοῦτο.

* δίδοσθαί τι κα.

Κατὰ τὴν πέμπτην ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος, ἣν καλοῦσι διακενίσιμον, ἀπέρχεται ὁ πατριάρχης εἰς τὸ παλλάτιον μετὰ τῶν ἀρχιερέων, καὶ τῶν τῆς ἐκκλησίας ἀρχόντων· ἔτι τε τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἀρχιμανδριτῶν καὶ ἡγουμένων. ἀλλάσσει γοῦν καὶ ἔρχεται πρὸς τὸν βασιλέα. ἱστάμενον εὑρὼν εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ. ἄρχοντες δὲ τηνικαῦτα οὐ πάρεισιν, ὥστε εἶναι παραστάσιν. ἵστανται δὲ ἀντ' αὐτῶν οἵ τε ἀρχιερεῖς, ὡς εἴρηται, καὶ οἱ τῆς ἐκκλησίας ἄρχοντες μεθ' ὧν ἄλλων εἴπομεν. θυμιᾷ τοίνυν ὁ πατριάρχης τὸν βασιλέα· εἶτα τὸ μὲν θυμιατὸν δίδωσι τῷ ἀρχιδιακόνῳ, αὐτὸς δὲ προσερχόμενος εὐλογεῖ καὶ ἀσπάζεται τὸν βασιλέα ἐν τῷ στόματι, ἀντασπαζόμενος οὕτω καὶ αὐτὸς παρὰ τοῦ βασιλέως. μετὰ δὲ τοῦτο, ὁ μὲν πατριάρχης ἵσταται πλησίον αὐτοῦ· οἱ δ' ἀρχιερεῖς ἐρχόμενοι κατὰ δύο ἀσπάζονται καὶ οὗτοι τὸν βασιλέα εἶτα πρὸς τὴν παρειάν. ἐφεξῆς δὲ πάντες οἱ ῥηθέντες ἄρχοντες τῆς ἐκκλησίας, ἀρχιμανδρῖταί τε, καὶ ἡγούμενοι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι. τελεσθέντος δὲ τούτου,

ὁ μὲν

solùm ita fit, & ad extremos vsque.

Fuit quidē olim consuetudò, vt eo vespere ingrederetur Imperator in tribunal sanctum, & suffitum facere sanctæ mensæ, clericisque dare dono [1]ex vestiario libras auri centum: nunc verò non fit istud.

Ad diem quintum [2] hebdomadis quam vocant διακαινήσιμον, discedit Patriarcha in palatium cum summis sacerdotib. & principibus Ecclesiæ, itemq; summis sacerdotibus, & [3]Archimādritis & Antistitibus. Mutat igitur vestes, & adit Imperatorē, quem inuenit stantem in throno suo. Tunc autē non adsunt principes, aut est circumstatio eorum: sed eorum loco stant summi sacerdotes, vt dictū est, & præsides Ecclesię cum aliis quos diximus. Suffitum ergo Patriarcha Imperatori facit: deinde acerram tradit Archidiacono, ipse verò accedens benedicit & osculatur Imperatorem ad os, vicissimq; ipse ab Imperatore osculo excipitur eodē modo. Posteà verò stat Patriarcha prope ipsum: at summi sacerdotes venientes bini osculātur Imp. hi quoq; posteà ad os. Tum ordine omnes qui dicti sunt præsules Ecclesiæ, Archimādritæ, & Antistites idipsum faciunt. Hoc autē absoluto,

ὁ μὲν πατριάρχης εὐχὴν ἐπειπὼν αὖθις ἀπέρχεται· ὁ δὲ βασιλεὺς εἰσέρχεται εἰς τὸ κέλλιον αὐτοῦ.

Ἐν τῇ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἑορτῇ, φορεῖ πάλιν ὁ βασιλεὺς κατά γε τὸν ἑσπερινὸν καὶ τὴν λειτουργίαν ἀπὸ τῶν φορεμάτων αὐτοῦ τὰ πρὸς βούλησιν. ὡσαύτως καὶ οἱ ἄρχοντες τὰ ἑαυτῶν. καὶ γίνεται μία τράπεζα κατὰ τὴν κυριακήν, τοῦ μεγάλου δομεστίκου ὑπηρετοῦντος, καὶ ὧν εἴπομεν. ἐν δὲ τῇ τοῦ ἑσπερινοῦ ὥρᾳ, εἰ μὲν εὑρίσκεται πατριάρχης, ἀπέρχεται εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν ὁ βασιλεύς, καὶ ἀκούει παρ' αὐτοῦ τὰς τοῦ μεγάλου βασιλείου εὐχὰς πλησίον τοῦ διακονικοῦ· εἰ δ' οὖν, ἐν τῷ παλλατίῳ παρὰ τοῦ πρωτοπαπᾶ.

Ἐν τῇ τῆς ὑψώσεως τοῦ σταυροῦ ἑορτῇ, γίνεται διὰ ξύλων ἀναβάθρα ἐν τῷ τρικλίνῳ, ἣν καὶ ἐνδύουσι βλαττίῳ κοκκίνῳ. ὁ πατριάρχης οὖν ἐλθὼν ἐπ' αὐτῆς, εἰ ἄρα εὑρίσκεται, ἤ τις τῶν ἑτέρων πατριαρχῶν, ἐὰν ἐνδημῶν ᾖ, τὴν τοῦ σταυροῦ ποιεῖ ὕψωσιν. ἐὰν δὲ τούτων οὐδεὶς εὑρίσκεται, ὁ πρωτοπαπᾶς ποιεῖ τοῦτο.

Δεῖ δὲ γινώσκειν, ὅτι κατὰ τὰς τῶν μηνῶν ἑκάστων ἀρχὰς γίνεται ἁγιασμὸς ἐν τῷ παλλατίῳ, ἄνευ μόνου τοῦ Σεπτεμβρίου καὶ τοῦ Ἰανουαρίου. κατὰ γὰρ τούτους, τοῦ μὲν ἐν τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ, τοῦ δὲ ἐν πέμπτῃ γίνεται. γίνεται δὲ ὁ ἁγιασμὸς οὕτως.

Τοῦ

Patriarcha prece inſuper pronunciata iterum diſcedit, Imperator verò ingreditur in cellam ſuam.

Die feſto ſancti Spiritus, rurſum geſtat Imperator ſub veſperã & tempus liturgiæ de ſuis geſtaminib. quod ex voluntate eſt: ſimiliterq; Principes etiam ſua. & inſtituitur quidem menſa vt die dominico, miniſtrante magno Domeſtico, & iis quos diximus. Hora verò veſpertini cultus, ſi quidẽ adeſt Patriarcha, diſcedit ad ſanctæ Sophiæ Imperator, & audit ex eo preces Baſilij magni prope Diaconorum ſtationẽ:[1] ſin minùs, ex Protopapa in Palatio *audit*.

Die feſto exaltationis crucis, fit è ligno anabathra in triclinio, quam etiã induunt linteo coccino. Adueniens igitur in eã Patriarcha, ſi quidem aderit, aut alius aliquis Patriarcharum, ſi abeſt ille, facit crucis exaltationem. Sin horũ non adeſt quiſquam, Protopapa facit illud.

Sciendum autem eſt ad principia ſingulorum menſium fieri conſecrationẽ in palatio, excepto ſolo Septembri & Ianuario. In his enim fit conſecratio[2] illius quidẽ decimo quarto, huius verò quinto die. Fit autem conſecratio in hunc modum.

Τοῦ βασιλέως εἰς τὴν παράστασιν ἱσταμένου, ψάλλεται ἔξω περὶ τὰ πρόθυρα τοῦ τρικλίνου τὸ ἐπίλοιπον τοῦ ὄρθρου, εἶτα συνημμένως ἡ ἀκολουθία τοῦ ἁγιασμοῦ. καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ἔρχεται ὁ πρωτοπαπᾶς· καὶ ἐκ πλαγίων αὐτοῦ ὅ, τε ἀρχιδιάκονος καὶ ὁ πρωτοψάλτης, εἰ πάρεισιν, ἢ ἕτερός τις τῶν ἐχόντων ὀφφίκιον· φέρων ὁ μὲν ἀρχιδιάκονος τὸν σταυρὸν, ὁ δὲ σκεῦος τὸ κοινῶς οὕτω καλούμενον οἰνοχεῖον, κωθώνιον ἔχων ἐντὸς μετὰ ἁγιάσματος. καὶ ὁ βασιλεὺς παραστάντων τούτοις μεγιστάνων καὶ ἀρχόντων δύο, ἢ καὶ πλειόνων· καὶ λαβὼν ὁ πρωτοπαπᾶς τὸν σταυρὸν ἀπὸ τοῦ ἀρχιδιακόνου τίθησιν ἐπὶ τοῦ μετώπου τοῦ βασιλέως, καὶ λέγει εὐχήν. εἶτα ὁ μὲν βασιλεὺς ἀσπάζεται τὸν σταυρόν· οἱ ἐν τῇ παραστάσει δὲ πάντες βοῶσι τὸ, πολυχρόνιον. ἔπειτα ὁ πρωτοπαπᾶς τὸν μὲν σταυρὸν δίδωσι τῷ ἀρχιδιακόνῳ· τὸ κωθώνιον δὲ ἀπὸ τοῦ πρωτοψάλτου λαβὼν, καὶ τοῦ ἁγιάσματος διὰ τῶν δακτύλων, ὡς ἔθος, ἁψάμενος περιχρίει τὸ μέτωπον τοῦ βασιλέως καὶ τοὺς ὀφθαλμούς. μεταλαμβάνοντος δὲ ἔπειτα ἁγιάσματος ἀπὸ τοῦ κωθωνίου, πάντες αὖθις βοῶσι τὸ, πολυχρόνιον. καὶ τούτου γενομένου ἐξέρχονται μὲν οὗτοι τοῦ τρικλίνου. * τῆς παραστάσεως ἱσταμένης ἔτι προστάγματος εὐεργεσίας ὄντος ἑτοίμου, ὑπογράφει τοῦτο ὁ βασιλεὺς, πάντων αὖθις βοώντων τὸ πολυχρόνιον.

* ἐ δὲ παρ.

ἔχει

Imperatore ſtante in circũſtationis loco, foris pſallitur primùm ad prothyra triclinij reliquo tempore matutino, deinde cõiunctè quæ continẽter ſequuntur ad cõſecrationem. Poſt abſolutionẽ venit Protopapa, & ad latera eius Archidiaconus & Protopſaltes, ſi adeſt, aut aliquis alius eorum qui officium habent: è quibus Archidiaconus fert crucẽ, hic verò inſtrumẽtũ quod vulgo vocant [1]*οἰνοχεῖον*, poculũ intus habens cum [2]cõſecratione. Imperator autẽ procedit eis obuiã ad orgyas vſq; duas aut etiã ampliùs. & accipiens Protopapa crucẽ ab Archidiacono ponit eã ſuper frontẽ Imp. dicitq; preces. Deinde Imp. oſculatur crucẽ, qui verò in circumſtatione ſunt, omnes acclamant *diuturnum*. Poſteà Protopapas crucem quidem dat Archidiacono: poculũ verò à Protopſalte accipiens, cõſecrationemq; digitis, vt mos eſt, attingẽs circumungit frontẽ & oculos Imperatoris. Deinde verò cùm participat conſecrationem ex poculo, omnes ſtatim exclamant, *diuturnum*. Hoc autem facto, exeunt quidem iſti triclinio: ſed ſtante adhuc circumſtatione, ſi decretum [1]beneficii paratum eſt, Imperator ſubſcribit ei, omnib. denuò clamantibus, *diuturnum*.

habet

ἔχει δὲ δύναμιν τὸ τοιοῦτον πρόσταγμα ἰσχὺς χρυσοβούλλου. οὕτω γὰρ ἀπ' ἀρχῆς γράφει, δωρεῖται ἡ βασιλεία τῷ δεῖνι τὸ δέ π. καὶ αὗται μὲν εἰσὶν αἱ ἐν τῷ παλλατίῳ τελούμεναι ἑορταί.

Περὶ ἑτέρων διαφόρων ἑορτῶν, ἐν αἷς ὁ βασιλεὺς ἀπέρχεται, εἰ ἐνδημῶν τῇ Κωνσταντινουπόλει εὑρίσκηται.

Κατὰ μὲν τὴν πρώτην τοῦ Σεπτεμβρίου, τοῦ πατριάρχου μετὰ λιτανείας καὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων εἰς τὸ πορφυροῦν κιόνιον παραγενομένου, ἐφ' οὗ ὁ σταυρὸς ἵσταται ὁ πάλαι φόρος ἐκαλεῖτο· ἀπέρχεται ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀκούει τὴν κατ' ἔθος ἐκεῖσε ἐκτελουμένην ἀκολουθίαν. μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν, ἀπέρχεται αὖθις εἰς τὸ παλλάτιον.

Κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν γενεσίων τῆς θεοτόκου, ἀπέρχεται εἰς τὴν σεβασμίαν μονὴν τὴν τοῦ Λιβός.

Κατὰ τὴν μνήμην τοῦ μεγάλου Δημητρίου, εἰς τὴν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ τιμωμένην σεβασμίαν μονὴν τὴν τῶν Παλαιολόγων.

Κατὰ τὴν τοῦ μεγάλου Χρυσοστόμου μνήμην ἀπέρχεται εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν. καὶ ἀκούει μὲν τῶν ἑσπερινῶν ὕμνων· μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν, ἀνέρχεται εἰς τὸ κελλίον τοῦ πατριάρχου ἀναπαυόμενος ἐκεῖσε. τῇ δὲ ἐπαύριον

κατὰ τὸν

habet autē vires decretum eiuſmodi [1] proximas aureæ bullæ : ſic enim principió ſcribit, donat Imperator huic N. illud. Atque hi dies feſti ſunt qui in palatio obſeruantur.

De aliis variis diebus feſtis, quib. Imperator ſolet procedere è palatio, *ſi eſt Conſtantinopoli.*

[2] Kalend. Septembris, Patriarcha cum litania & ſanctis imaginib. ad purpuream columnam venit, ſuper quam crux ea ſtat qui *locus* olim dicebatur [3] forum : & procedit Imperator, auditq́; illam conſequentiam quæ illic de more perficitur. Poſt abſolutionem verò diſcedit rurſus in palatium. *Septembris* I.

In feſto Natalium virginis Deiparæ, diſcedit in venerandam ædem Libis. VIII.

Ad memoriam magni Demetrij, in venerandam ędem quę de nomine ipſius honoratur, quæ Palæologorum eſt. *Octobris* XXVI.

Ad memoriam magni Chyſoſtomi, diſcedit ad ſanctæ Sophiæ, & ibi audit hymnos veſpertinos : poſt abſolutionem verò aſcendit in cellam Patriarchæ quietem ſumpturus illic. poſtridie verò ad liturgiæ *Nouēbris* XIII.

κατὰ τὸν τῆς θείας λειτουργίας καιρὸν κατέρχεται, καὶ ταύτης τελεσθείσης ἀπέρχεται.

Κατὰ τὴν τῶν εἰσοδίων τῆς θεοτόκου μνήμην, ἀπέρχεται εἰς τὴν περίβλεπτον σεβασμίαν μονήν.

Κατὰ τὴν τοῦ μεγάλου Βασιλείου, ἀπέρχεται ὡσαύτως εἰς τὴν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ τιμωμένην σεβασμίαν μονήν.

Κατὰ τὴν τῆς ὑπαπαντῆς ἑορτὴν, εἰς τὸν τῶν βλαχερνῶν ναὸν, ἀκολουθούντων καὶ τῶν βαράγγων. καὶ πάντοτε μὲν τοῦ βασιλέως καβαλλικεύοντος ἀκολουθοῦσιν, φέροντες ἐπ' ὤμων τοὺς πελέκεις αὐτῶν, καὶ μέχρι τῶν ὑψηλῶν ἀπερχόμενοι. κατὰ δὲ ταύτην τὴν ἑορτὴν, μέχρι καὶ τοῦ ναοῦ ἀκολουθοῦσιν. οὐ μὴν καὶ εἰς τὴν ἐπιστροφὴν, ἀλλ' εὑρίσκονται κατὰ συνήθειαν εἰς τὴν πύλην τῶν ὑψηλῶν ἐκδεχόμενοι τὸν βασιλέα, καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ μέχρι καὶ τοῦ πνεύματος.

Κατὰ τὴν μνήμην τοῦ μεγάλου Γεωργίου, εἰς τὴν σεβασμίαν μονὴν τῶν μαγγάνων.

Κατὰ τὴν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου, ἀπέρχεται εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ἔνθα καὶ ἡ ἁγία τούτου σορὸς κεῖται.

Κατὰ

turgię diuinæ tempus deſcendit, & diſcedit ea abſoluta.

Ad memoriã [1] ingreſſuum virginis Deiparæ, diſcedit in venerandam ædem quæ dicitur περίβλεπτος. XXI.

In feſto Baſilij magni, diſcedit ſimiliter in venerandam ędem quę de nomine illius honoratur. Ianuarij.

In feſto [2] occurſus diſcedit in Blachernarum templum, Barangis quoque ſequentibus. Atque hi quidem vbique Imperatorem equitantem proſequuntur ferentes humeris ſecureis ſuas, & ad excelſos vſque *gradus* diſcedentes. In hoc autem feſto, etiam ad templum vſque proſequuntur. Etſi non etiam ad reuerſionem eò veniunt, ſed manent pro more ad portam excelſorum graduũ exſpectantes Imperatorem, & proſequuntur eum vſque ad Spiritus. Februarij II.

Ad memoriam magni Georgij diſcedit in venerandam ædem Manganorum. *Aprilis* XXIII.

Ad memoriam magni Conſtantini, diſcedit in templum magnorum Apoſtolorum, vbi etiam ſitus eſt ſanctus loculus illius. *Maij* XXI.

In Na-

Κατὰ τὸ γενέσιον τοῦ τιμίου προδρόμου, εἰς τὴν ἐπ' ὀνόματι τιμωμένην σεβασμίαν μονὴν αὐτοῦ τῆς πέτρας, ἀκολουθούντων κἀνταῦθα τῶν βαράγγων μέχρι καὶ τῆς μονῆς, καθὰ καὶ εἰς τὸν τῶν βλαχερνῶν ναὸν, ὡς δεδήλωται.

Κατὰ τὴν μνήμην τῶν ἁγίων καὶ πανευφήμων Ἀποστόλων, ἀπέρχεται πάλιν εἰς τὸν ἐπ' ὀνόματι αὐτῶν θεῖον ναὸν τιμώμενον.

Κατὰ τὴν τῆς θείας μεταμορφώσεως ἑορτὴν, ἀπέρχεται ὡσαύτως εἰς τὴν σεβασμίαν μονὴν τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ τοῦ παντοκράτορος.

Κατὰ τὴν κοίμησιν τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου, αὖθις ἀπέρχεται εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν διανυκτερεύων ἐκεῖσε, ὡς κἀν τῇ μνήμῃ τοῦ Χρυσοστόμου.

Κατὰ τὴν ἀποτομὴν τοῦ τιμίου προδρόμου, πάλιν εἰς τὴν εἰρημένην σεβασμίαν μονὴν αὐτοῦ τὴν τῆς πέτρας, τῶν βαράγγων ἀκολουθούντων. ὡς καὶ τὸ πρότερον.

Ἀπέρχεται πάλιν ὁ βασιλεὺς, καὶ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς καταθέσεως τῆς τιμίας ἐσθῆτος τῆς θεοτόκου, εἰς τὸν τῆς βλαχέρνης ναὸν, ἀκολουθούντων τῶν βαράγγων, ὡς καὶ πρότερον εἴπομεν.

Ἀπέρχεται δὲ εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, καὶ κατὰ τὴν κυριακὴν τῆς ὀρθοδοξίας. καὶ ὅτε μὲν ἀναγινώσκεται τὸ συνοδικὸν, ἵσταται· τῆς εὐφημίας δὲ λεγομένης, κάθηται ἐπὶ θρόνου αὐτοῦ.

Ἐπ

Iunij XXIIII. In Natalibus honorandi pręcurſoris deſcendit in venerandam ædem Petræ quæ de nomine illius honoratur, ſequentibus eò quoq; Barangis ad ædem vſque, quemadmodum etiam in Blachernarum templum, vt declaratum eſt.

XXX. Ad memoriam ſanctorum & beatiſſimorum Apoſtolorũ diſcedit rurſus in diuinũ templũ de illorũ nomine honoratum.

Auguſti VI. In feſto diuinæ transfigurationis, diſcedit ſimiliter in venerandam ædem Chriſti Seruatoris omnipotentis.

XV. In obitu ſanctiſſimæ Deiparæ, iterum diſcedit ad ſanctæ Sophiæ & pernoctat illic, vt etiam ad memoriam Chryſoſtomi.

XXIX. In decollatione honorandi pręcurſoris, diſcedit rurſum in venerandã ædem ipſius quæ eſt petræ, de qua diximus, Barangis proſequentibus, vt anteà.

Iulij II. Imperator etiam rurſum in feſto depoſitionis pretioſarum veſtium Deiparæ diſcedit in templum Blachernæ, Barangis proſequentibus, vt etiam antè diximus.

Maij XXI. Diſcedit verò ad ſanctæ Sophiæ etiam die Dominico orthodoxiæ. Et cùm legitur Synodalis actus, ſtat: cùm verò fauſta acclamatio dicitur, ſedet in throno ſuo.

Præ-

Ἔτι ἀπέρχεται καὶ κατὰ τὴν ἀνάστασιν τοῦ ἁγίου καὶ δικαίου Λαζάρου, εἰς τὴν ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ τιμωμένην σεβασμίαν μονήν.

Ἐν ταῖς δηλωθείσαις οὖν ἁπάσαις ἑορταῖς οὐκ εἰς τοὺς ἑσπερινοὺς μόνον ὕμνοις ἀπέρχεται, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς λειτουργίας.

Ἔθος δέ ἐστι κατὰ τὰς γινομένας ἐν τοῖς

* τὸν. μοναστηρίοις ἑορτὰς, καθὼς εἴρηται, *τὴν τοῦ βασιλέως τζάγκαν φέροντα τὸ διβέλλιον πλὴν σκουτερίου ἐπὶ τῶν ὤμων, πλάγιον ἀκολουθούντων καί τινων τῶν τῆς αὐλῆς προαπέρχεσθαι εἰς τὸ τῆς οὔσης ἑορτῆς μοναστήριον, καὶ ἀναμένειν τὸν βασιλέα, κατέχειν τε ὁμοίως καὶ λαμπάδα βασιλικήν· ἐρχομένου δὲ τοῦ βασιλέως ἅπτειν αὐτὴν ἐπάνω τοῦ διβελλίου, κατέχειν τε ὀρθὸν μέχρι τῆς ἀπολύσεως ἐκτὸς τῶν ὡραίων λεγομένων πυλῶν, ἤτοι ἐν τῷ προνάῳ. ὁ δὲ λόγος περὶ τοῦ πῶς ὁ τζάγκας φέρει τὸ διβέλλιον, καὶ οὐκ ἄλλος, ἀγνοεῖται. καὶ ταῦτα μὲν τὰ τῶν ἑορτῶν.

Ἐπεὶ δὲ ὅτε ἐλέγομεν τὰς ἐν τῷ παλατίῳ τοῦ μεγάλου δομεστίκου ὑπηρεσίας, ὑπηγγειλάμεθα δεῖξαι καὶ τὰς ἐκτὸς αὐτοῦ, ἤτοι τὰς ἐς τὸ φοσσάτον, ὥρα καὶ περὶ τούτων εἰπεῖν.

Περὶ

Prætereáque in die reſurrectionis ſancti & iuſti Lazari abit in ædem venerãdam quę de nomine illius honoratur.

Martij, vigilia Palmarũ.

Omnibus igitur diebus feſtis quos indicauimus non ſolùm ad hymnos veſpertinos abit, verumetiam ad liturgias.

Moris autem eſt in feriis quæ obſeruantur per monaſteria, ſicut dictum eſt, Imperatoris Tzaggam ferentem [1] diuum velum præter ſcutarium humeris impoſitum, ad latus proſequentibus aliis quoque ex aula præcedere in monaſterium dicatum feſto quod agitur, & Imperatorem exſpectare, etiamq; tenere ſimiliter Imperatoris lampada: veniente autem Imperatore eam accendere ſupra diuum velum, erectúmque tenere illud ad abſolutionem vſque extra portas [2] quæ appellantur ſpecioſæ, puta in pronao. Huius autem ratio, quomodo Tzaggas ferat diuum velum, ac non alter, ignoratur. Atque hæc de diebus feſtis.

Quoniam autem cùm miniſteria magni Domeſtici in palatio diceremus, [3] promiſimus ea quoq; indicaturos quæ extra, id eſt, quæ ad foſſatum obit, tempus eſt vt etiam de iis dicamus.

Περὶ τῆς ἐν τῷ φοσσάτῳ τοῦ μεγάλου δομεστίκου ὑπηρεσίας.

Ἅπαν τὸ φοσσάτον ὑπὸ τὴν τοῦ μεγάλου δομεστίκου χεῖρα εὑρίσκεται. διὸ καὶ τοῦ βασιλέως εἰς τὸ φοσσάτον εὑρισκομένου, εἰς τὴν τοῦ μεγάλου δομεστίκου τένταν σαλπίζουσι τὸ τῆς κινήσεως σήμανδρον. καὶ ὁπότε ἡ τοῦ φοσσάτου κατάστασις ἔμπροσθεν γίνεται τοῦ βασιλέως, δι' αὐτοῦ δὲ τοῦ μεγάλου δομεστίκου ἐνεργεῖται. ἤγουν τίνες μὲν ἔμπροσθεν, τίνες ὄπισθεν, τίνες δ' αὖ ἐκ πλαγίου ὀφείλουσιν εὑρίσκεσθαι. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπικρίνει τὴν τοιαύτην κατάστασιν. τὰ τῶν ἀρχόντων ἅπαντα φλάμουλα, πρὸ τοῦ τὰ βασιλικὰ ἀποτυλιχθῆναι, ἐντετυλιγμένα εὑρίσκονται πλησίον τοῦ σκήπτρου, ἐν ταῖς ἑαυτῶν ἑκάστου θήκαις· καὶ οὐκ ἔχουσιν ἐπ' ἀδείας ταῦτα ἁπλῶσαι πρὸ τῶν βασιλικῶν· ὁ δὲ μέγας δομέστικος ἄδειαν ἔχει ἐξαπλῶσαι τὰ ἑαυτοῦ, ὅτε βούλοιτο, καὶ πρὸ τῶν βασιλικῶν.

Ἔτι ἡνίκα δεήσῃ πεζεῦσαι τὸ φωσσάτον, προαπέρχεται ὁ ἐπὶ τοῦ στρατοῦ, καὶ ἐκλέγεται ὃ ἂν αὐτὸς διακρίνοι κατουνοτόπιον, ἐὰν μὲν οὖν καὶ ὁ μέγας δομέστικος στέρξῃ τοῦτο, ἢ δῆλον ἔνθα ἂν οὗτος διακρίνοι στρατοπεδεύειν· καὶ ὅτι οὐδεὶς πρὸ τοῦ τὸν μέ-

γαν δο-

De magni Domestici in fossato administratione.

Vniuersum fossatum magni Domestici manui subiectũ est: ac propterea cùm Imperator in fossato est, ad [1]tentorium magni Domestici datur clangore signũ mouendis castris: cúmque ante Imperatorem fit fossati constitutio, per eumdem magnum Domesticum perficitur, puta quinam antè, quinam post, quinam denique à lateribus debeant consistere, Imperator verò super eiusmodi cõstitutione iudicat. Omnia Principum flammeola, antequã explicentur Imperatoria, inuoluta sunt [2]prope contum suum in vniuscuiusque ipsorum thecis: neq; autoritatem habent explicandi ea ante Imperatoria. Magnus verò Domesticus autoritatem habet sua explicandi cùm vult, etiam ante Imperatoria.

Adhæc quando fossatũ oportet [3]pedem figere, priùs abit Præfectus exercitui, & eligit [4]castrorum locum quem diiudicauerit, siquidem magnus quoq; Domesticus appetat illum, aut manifestum fuerit vbi decreuerit ille castra facere: idque eo quòd nullus pedem potest figere antè quàm ma-

γαν δομέστικον ἐν ἑκάστῳ φλαμούλῳ τ῀ προσήκοντα δοῦναι τόπον πεζεύειν.

Πρὸ τοῦ πεζεῦσαι τὸ φοσσάτον, ἀπερχόμενος ὁ τῆς βίγλης μέγας δρουγγάριος καθίσησι τὸ λεγόμενον ἡμεροβίγλιον, ὡς παρὰ τοῦ μεγάλου δομεστίκου προσετάχθη. καὶ οἱ μὲν ἡμέρας βιγλήσοντες ἀπέρχονται εἰς τὴν βίγλαν αὐτίκα· ἀπέρχεσθαι δὲ συνήθές ἐστι φοσσάτον ἔλαφρον, διὰ τόδε τόξα φέρειν αὐτούς· οἱ καὶ οὐδαμῶς κατὰ τὴν νύκτα βιγλίζουσι. πρὸς δὲ τοὺς αὐτὸν τὸν καιρὸν τῆς νυκτὸς βιγλίσοντας ἀπερχόμενος οὗτος δὲ ὁ μέγας δρουγγάριος, περὶ τῆς τοῦ δειλινοῦ ὥρας λέγει οὕτως, ἄρχοντες ἑτοιμάσθητε, δειπνήσατε, καὶ δότε προφὴν τοῖς ἵπποις. καὶ ὅταν ὁ τεταγμένος καὶ πρέπων τῆς βίγλης ἔλθῃ καιρὸς, ἐκβάλλει τούτους τοῦ στρατοπέδου. ἔπειτα εἰ μὲν ὁ μέγας δομέστικος ἐθελήσῃ, ἀπέρχεται καὶ ἵστησι τούτους δι' ἑαυτοῦ, ὅπου ἂν διακρίνοι· εἰ δὲ, καὶ ἀνατίθησι τῷ μεγάλῳ δρουγγαρίῳ τὸ περὶ τούτου, ὃς καὶ ὑπηρετεῖ τοῦτο ἀντ' αὐτοῦ. ὀφείλει δὲ *οὕτως ἀπέρχεσθαι πρὸς τὴν εἰρημένην τῆς νυκτὸς βίγλαν, καὶ ἐπιτηρεῖν, καὶ ἀνακρίνειν αὐτήν. καὶ εἰ μὲν ἐγγύς ἐστι πολεμίων, οὐχ ἅπαξ μόνον, ἀλλὰ καὶ δίς· εἰ δ' ἀνέσεως εἴη καιρὸς, ἅπαξ τοῦτο ποιεῖ. ὁ δὲ μέγας ἀδνουμιαστὴς,

* οὕπς.

τοῦ

gnus Domesticus cuiq; flammeolo conuenientem locum dederit.

Antequàm pedem figat fossatū, abiens magnus [1] Drungarius biglæ cōstituit [2] diurnas vigilias (vt dicuntur) prout à magno Domestico præceptum est. Qui autem de die vigilaturi sunt in vigiliam abeunt illico: soletq; eò abire [3] fossatum leue, sic dictum quod milites eius sagittas ferant, qui etiam nunquam de nocte vigilant. Hic verò magnus Drungarius ad eos qui tempore noctis sunt vigilaturi abiens ante ipsum tempus crepusculi, dicit in hunc modum, Principes comparate vos, cænate, & date equis pabulum. Cumq; institutum & decens vigiliarum aduenit tempus, emittit eos ex castris. Deinde, si quidem volet magnus Domesticus, abit ipse & statuit eos per se vbi decreuerit: [4] sin minùs, permittit magno Drungario procurationem rei istius, qui etiam ministerium hoc præstat loco illius. Debet autem hic àbire ad vigiliam noctis quæ dicta est, & obseruare eā, & recognoscere: idq; si quidem propiùs abest ab hostibus, non solùm semel, verumetiam bis: sin tempus est vacationis ab armis, hoc semel facit. Magnus autem [5] Adnumiastes, cùm

τοῦ φοσσάτου ἀδνουμιαζομένου παρὰ τοῦ μεγάλου *δομεστικίου, πάρεστι μὲν καὶ αὐτός. ἐὰν δέ τινες ὦσιν ἀπὸ τούτων στερούμενοι ἀλόγων ἢ ἁρμάτων τινῶν, ἀπογραφόμενος οὗτος τὰ λείποντα ἐπιμελεῖται ἀναπληροῦσθαι ταῦτα. πάντες μὲν οὖν, καὶ αὐτοὶ οἱ τοῦ βασιλέως υἱοὶ βιγλίζουσι μετὰ τὴν ὑπ' αὐτοῖς· ὁ δ' ὁ μέγας δομέστικος οὐδαμῶς. ἡ δὲ αἰτία ἐστὶν αὕτη· ὅτι ἑκάστου μὲν τῶν ἀρχόντων μέρους φωσσάτου ὄντος, ἄρχοντος τοῦ μεγάλου δομεστίκου τὸ καθόλου, καθὰ εἴρηται, δεῖ παρεῖναι διὰ τοῦτο τοῦτον ἀεὶ ἐν παντὶ τῷ φωσσάτῳ διατάττοντα πάντας· ἵνα μὴ ἐφόδου πολεμίων γενομένης, εἰ τύχοι, χωρὶς ἡγεμόνος τὸ καθόλου στράτευμα εὑρεθῇ. διά τοι τοῦτο τοῦ βασιλέως ἀποδημοῦντος, ὁ μέγας δομέστικος ἐν ᾧ τόπῳ ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ φωσσάτον εὑρίσκεται.

*δομεστίκου.

Ἀπὸ τοῦ κούρσου πρῶτον μὲν δίδοται ἡ πενταμοιρεία λόγῳ τοῦ βασιλέως· δεύτερον, ἀπὸ τοῦ καθόλου φωσσάτου, λόγῳ τοῦ μεγάλου δομεστίκου· τρίτον δὲ, λόγῳ τῶν μερικῶν κεφαλάδων, ἀφ' οὗ μέρους ἕκαστος ἄρχει.

Ἐάν τινα ἀπὸ τῶν ἐργατόρων στρατιωτῶν ἄπαιδα συμβῇ τελευτῆσαι, τὸ τοῦ πολέμου ἄλογον ἐκείνου, καὶ τὰ ἅρματα πρὸς τὸν μέγαν δομέστικον κομίζονται.

Εἰ δέ-

censetur fossatũ à magno Domestico, adest quidem hic quoq;. Si qui autem ex eis sunt qui iumentis aut currib. nonnullis careant, hic perscribens ea quæ desiderantur curat vt eadem suppleantur. Omnes porrò etiam ipsi Imperatoris filij vigilias obeunt, cum iis qui subsunt ipsis: magnus verò Domesticus nequaquam. Causa autẽ hæc est: nam cùm vnusquisq; principũ pars sit fossati, magnus verò Domesticus princeps sit vniuersè, quemadmodũ dictum est, hunc propterea adesse opus est, qui semper in vniuerso fossato disponat omneis: ne siquãdo contigerit incursionem ab hostib. fieri, deprehendatur sine duce exercitus vniuersus. Ac propterea etiã Imperatore absente, magnus Domesticus eo in loco apud fossatum versatur vbi Imperator versari solet.

[1] Ex cursu primùm datur quidem pars quinta in rationes Imperatoris: secundò ex vniuerso fossato in rationes magni Domestici: tertiò autẽ in rationes particulariũ[2] ducum, qua ex parte quisq; principatũ habet.

Siquem ex stipendiariis militibus sine liberis contingat de vita decedere, militare iumentum eius & currus ad magnum Domesticum referuntur.

Εἰ δεήσει δ' ἐλθεῖν τὸν μέγαν δομέστικον εἰς ἡγεμονίαν τινὸς τῶν ἀρχόντων, τὸ ἐκεῖσε φωσσάτον τοῦτον ἐρωτῶσι, καὶ περὶ τῆς ἑαυτῶν κεφαλῆς τό, τί γενέσθαι.

Περὶ στεφηφορίας βασιλέως.

Τοῦ μέλλοντος στεφθήσεσθαι, κατὰ τὴν πρὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἑσπέραν εἰς τὸ μέγα παλάτιον ἐρχομένου μετὰ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν ἄλλων οἰκιακῶν αὐτοῦ, καὶ διανυκτερεύοντος· διαλαμπούσης ἡμέρας συναθροίζονται ἐκ πρωΐας εὐθὺς οἵτε ἀξιώματα ἔχοντες, τὸ φωσσάτον τε, καὶ τὸ λοιπὸν ἅπαν πλῆθος τῆς πόλεως πανδημεί. περὶ ὥραν τῆς ἡμέρας ταύτης δευτέραν ἀπέρχεται μὲν ὁ νέος βασιλεὺς εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν. εἰθισμένον δὲ ὂν τὴν τῆς αὐτοῦ πίστεως ὁμολογίαν οἰκείαις χερσὶν ἐγγράφως παραδιδόναι, ποιεῖ τοῦτο οὕτως.

Ὁ δεῖνα ἐν Χριστῷ τῷ θεῷ πιστὸς βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων, οἰκείᾳ χειρὶ προέταξα. οὕτω μὲν ὁ * στέφανος τῆς ἑαυτοῦ προστάσεων ὁμολογίας γράφει. ἂν δὲ υἱὸς αὐτῷ ᾖ, εἰ μὲν ἐκδίδωσιν ὁ πατήρ, γράφει καὶ αὐτὸς προστάσσων οὕτως, ἤτοι αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων, * εἰ δ' οὖν ἐν Χριστῷ τῷ θεῷ βασιλεὺς Ῥωμαίων ὁ δεῖνα.

* στεφανωθείς.

* ἢ δ' οὖν.

Πιστεύω

Si venire oportuerit magnum Domeſticum ad præfecturam alicuius è principibus, [1]milites qui illic ſunt eum conſulunt, etiam ante ducem ſuum, quid facto opus.

De coronatione Imperatoris.

Qui coronãdus eſt, pridiana veſpera diei illius venit in magnum palatium cũ principibus & aliis domeſticis ſuis, noctemq; tranſigit: luceſcente die congregantur ſtatim inde à diluculo tum qui dignitates habent, militesq;, tum vniuerſa multitudo ciuitatis reliqua promiſcuè ex omni populo. Sub horam ſecundam diei illius abit quidẽ Imperator nouus ad ſanctæ Sophiæ: cúmque illud ſit in more poſitum vt de ſcripto propriis manibus confeſſionẽ fidei ſuæ tradat, id facit in hunc modum.

Ego N. fidelis in Chriſto Deo Rex & Imperator Romanorũ propria manu præfiniui. Sic inſcribit qui coronatus eſt, præfiniens confeſſionem ſuam. Quòd ſi filius eſt ipſi, ſi quidem attribuit pater, is quoque præfiniens ſcribit in hunc modum, aut Imperator Romanorum, aut in Chriſto Deo Rex Romanorum ego N.

Credo

Πιστεύω εἰς ἕνα θεὸν πατέρα παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων· καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ ὅρου τῆς πίστεως μέχρι τέλους· καὶ μετὰ τοῦτο, ἔτι στέργω καὶ ὁμολογῶ, καὶ βεβαιῶ τὰς ἀποστολικὰς καὶ θείας παραδόσεις· ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς διατάξεις καὶ διατυπώσεις τῶν ζ. οἰκουμενικῶν συνόδων, καὶ τῶν κατὰ καιροὺς τοπικῶν· ἔτι δὲ καὶ τὰ προνόμια καὶ ἔθιμα τῆς ἁγιωτάτης μεγάλης τοῦ θεοῦ ἐκκλησίας. προσέτι γε μὴν βεβαιῶ καὶ στέργω ὅσαπερ ἐδογμάτισαν καὶ ἐθέσπισαν οἱ κατὰ τόπους ἁγιώτατοι πατέρες ἡμῶν ὀρθῶς καὶ κανονικῶς καὶ ἀνεπιλήπτως. ὡσαύτως ὑπισχνοῦμαι ἐμμένειν καὶ διηνεκῶς εὑρίσκεσθαι πιστὸς καὶ γνήσιος δοῦλος καὶ υἱὸς τῆς ἁγίας ἐκκλησίας· πρὸς τούτοις εἶναι καὶ δεφένσωρ καὶ ἐκδικητὴς αὐτῆς, καὶ εἰς τὸ ὑπήκοον εὐμενὴς καὶ φιλάνθρωπος κατὰ τὸ εἰκός τε καὶ πρέπον· καὶ ἀπέχεσθαι φθόνων καὶ ἀκροτηριασμῶν, καὶ τῶν ὁμοίων* τοῖς κατὰ τὸ δυνατόν· καὶ κατανεύειν τε εἰς πᾶσαν ἀλήθειαν καὶ δικαιοσύνην. καὶ ὅσα ἀπεβάλλοντο καὶ ἀνεθεμάτισαν οἱ ἅγιοι πατέρες, ἀποβάλλομαι καὶ ἀναθεματίζω καὶ αὐτός· καὶ πιστεύω ὅλῃ μου γνώμῃ καὶ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ τῷ

* πύπις.

προει-

Credo in vnum Deum Patrem omnipotentem, factorē cæli & terrę, omniumq; viſibilium & inuiſibilium, & cætera [1] in expoſitione fidei comprehēſa ad finem vſq;. & poſteà: Adhæc colo & cōfiteor ſancioq; Apoſtolicas & diuinas traditiones: etiamq; cōſtitutiones & perſcriptiones ſeptem ſynodorum œcumenicarum, & earū quæ ſuis temporibus fuerunt certis locis habitæ: ac prætereà etiam leges & mores ſanctiſſimæ magnæ Dei Eccleſiæ. Inſuper etiam ſancio & colo quæcunq; dogmata poſuerunt & ſtatuerunt per loca ſua ſanctiſſimi Patres noſtri rectè, & ſecundùm canonem inculpateq;. Similiter polliceor me permanſurū & conſtanter futurū fidelem germanumq; ſeruum & filium ſanctæ Eccleſię: prætereà etiam fore [2] defenſorem vltoremq; eius, & placidum ad obſequium eius, humanumq; pro eo ac conuenit & decet: & abſtenturū ab inuidia & [3] concuſſionibus & aliis quę ſimilia ſunt his pro facultate mea, & inclinaturum in omnem veritatē & iuſtitiam. Item quæcunq; reiecerunt & ferierūt ſancti Patres anathemate reiicio & anathematizo ego quoq;: & credo tota mea mente & animo & corde ſancto Symbolo quod antè

dictum

περιειλημμένῳ ἁγίῳ συμβόλῳ. ταῦτα δὲ πάντα ὑπισχνοῦμαι φυλάττειν ἐνώπιον τῆς ἁγίας τοῦ θεοῦ καθολικῆς ἐκκλησίας. κατὰ μῆνα τόνδε, εἰς τὰς τόσας, ἐν ἡμέρα καὶ ἰνδικτιῶνι τῇδε, τοῦδε τοῦ ἔτους. ὁ δὲ προστάσσων, τοῦτ' αὐτὸ πάλιν καὶ μετὰ τὴν τῆς πίστεως ἔκθεσιν ὑποτάσσων γράφει, ἤγουν τὸ, ὁ δεῖνα ἐν Χριστῷ τῷ θεῷ πιστὸς βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων, ὁ βασιλεὺς Ῥωμαίων οἰκεία χειρὶ ὑποτάξας, παραδίδωμι τῷ παναγιωτάτῳ μου δεσπότῃ καὶ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ κυρῷ, καὶ τῇ μετ' αὐτοῦ θεία καὶ ἱερᾷ συνόδῳ.

Μετὰ τοῦτο τοίνυν ἀνέρχεται ἐπὶ τὸ βίκλινον τὸ λεγόμενον Θωμαΐτην πρὸς τὸν αὐγουστεῶνα ἀφορῶντα, ὅπου τὸ πλῆθος ἀπανίσταται μετὰ τοῦ φωσσάτου. πρὸ τοῦ φανεῖσθαι οὖν αὐτὸν, διά τινος τῶν συγκλητικῶν, ᾧ ἂν ὑποτάξοι ὁ βασιλεὺς, ῥίπτονται εἰς τὸν λαὸν ἃ λέγουσιν ἐπικόμβια. ἔστι δὲ τοιοῦτον. τμήματα ἐκ πανίων κόπτοντες, καὶ ἐν ἑκάστῳ τμήματι νομίσματα χρυσᾶ μὲν τρία, ἀργυρᾶ δὲ τοσαῦτα, καὶ τρία ἐξ ὀβόλων περιδήσαντες, ῥίπτουσιν εἰς τὸ πλῆθος. ῥίπτουσι δὲ τοιούτους ἀποδέσμους ἀριθμὸν χιλιάδων ὅσον ἂν προστάξοι ὁ βασιλεύς. εἰθισμένον δὲ ἐπιρρίπτειν τὰ τοιαῦτα ἐπικόμβια ἐν τοῖς προαυλίοις τοῦ τῆς μεγά-

dictum eſt. Hæc autem omnia me ſeruaturum polliceor coram ſancta Dei Eccleſia catholica. Menſe N. ad tantas N. die & indictione N. hoc anno N. Qui autem pręfiniuit, idem rurſus quoq; poſt expoſitionē fidei ſuæ ſubiiciens ſcribit, aut hæc verba, ego N. in Chriſto Dèo fidelis Rex & Imperator Romanorum, aut, Rex Romanorum propria manu ſubſcripſi, & trado ſanctiſſimo Domino meo & Oecumenico Patriarchæ [1]Cyro & diuino ſanctoq; cœtui qui cum ipſo eſt.

Poſteà igitur aſcendit in tricliniū quod appellatur [2]Thomaites, quod ſpectat [3]Auguſtale verſus, vbi multitudo populi aſſurgit cum militib. Antequàm verò ſe videndum exhibeat per aliquē ordinis Senatorij cui mandauit Imperator iaciuntur in populum miſſilia quę vocant [4]epicombia. Id huiuſmodi eſt. Segmenta ex panno fiunt, & in ſegmēto vnoquoq; nomiſmata aurea quidem tria, argentea verò totidē, & tria obolaria colligantes proiiciunt in multitudinē. Proiiciuntq; faſciculos huiuſmodi pro eo numero chiliadum quem Imperator præceperit. Moris autē eſt, vt proiiciantur miſſilia hæc in areis quæ ſunt ante veſtibulum

templi

μεγάλης ἐκκλησίας ναοῦ, ἤγουν ἐν ᾧ εἴρηται αὐγουστεῶν, ἱσταμένου τοῦ μέλλοντος ἐπάνω τῶν τοῦ αὐγουστεῶνος βαθμίδων. μετὰ δὲ τοῦτο, ὁ νέος βασιλεὺς ἐπὶ σκουταρίου καθεσθεὶς ἐπαίρεται εἰς ὕψος, καὶ φαίνεται πᾶσι τοῖς κάτωθεν ἱσταμένοις πλήθεσι. κατέχουσι δὲ τὰ μὲν ἔμπροσθεν τῆς ἀσπίδος αὐτός τε ὁ βασιλεὺς καὶ πατὴρ ἀναγορευομένου, ἐὰν ζῶν ᾖ, καὶ ὁ πατριάρχης· τὰ δὲ ἐκ πλαγίων καὶ ὄπισθεν, οἱ ἐν ἀξιώμασιν ὑπερέχοντες, ἤγουν δεσπόται, σεβαστοκράτορες, ἐὰν ὦσιν· εἰ δὲ μή, οἱ κρείττονες καὶ εὐγενέστεροι τῶν ἀρχόντων. εἰ δ' οὐκ ἔστι πατὴρ, τὰ μὲν τῆς ἀσπίδος ἔμπροσθεν ὁ ἐντιμότερος τῶν ἀξιωματικῶν ἢ τῶν ἀρχόντων μετὰ τοῦ πατριάρχου· τὰ δέ γε ὄπισθεν, οἷς εἴπομεν. ἐπευφημίσαντος δὲ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ φοσσάτου παντὸς, κατέρχεται μὲν ἀπὸ τοῦ σκουταρίου, ἄγεται δὲ εἰς τὸν τῆς ἁγίας σοφίας ναὸν, ὅπου δεῖ αὐτὸν στεφθήσεσθαι. ὑπάρχει δὲ ἐκεῖσε προκατεσκευασμένον ξύλινον οἴκημα μικρὸν ἕνεκα τῆς χρείας ταύτης· εἰς ὃ ξύλινον οἴκημα εἰσάγοντες τὸν νέον βασιλέα, ἐνδύουσι τὸν σάκκον, καὶ τὸ διάδημα, εὐλογούμενα ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων. ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ νενομισμένον τι φορεῖ, ἀλλ' ἢ στέφανον, ἢ ἕτερον ὅ, τι ἂν δόξῃ.

templi magnæ Eccleſiæ, ſiue in Auguſtali de quo diximus, ſtante eo qui proiicit ſuper Auguſtalis gradus. Poſteà verò Imperator nouus ſcuto inſidens in altum extollitur, & ſpectandus exhibetur omnibus turbis ſtantib. inferiore loco. Tenent autẽ partem anteriorem ſcuti tum ipſe Imperator & pater eius qui renunciatur, ſi in viuis eſt, tum Patriarcha: latera verò & poſteriorem partem ii qui ſummas dignitates obtinent: puta Domini, Sebaſtocratores, ſi qui ſunt: ſin minùs, potentiſſimi Principum & nobiliſſimi. Si verò non eſt pater, anteriorem ſcuti partem honoratiſſimus eorũ qui in dignitate ſunt aut Principũ cũ Patriarcha tenet; poſteriorem autẽ ii quos diximus. Poſtquã verò totus populus foſſatumq; fauſtis acclamationib. vſi ſunt, deſcendit ille à ſcuto deduciturq; in ædem ſanctæ Sophiæ, vbi illum oportet coronari. Eſt autem illic præparatum è ligno domicilium paruũ ad hũc ipſum vſum: quod in domicilium ligneum introducitur Imperator nouus, induiturq; ſago & diademate, quib. à principib. ſacerdotum benedictio eſt pronunciata. Super caput verò ſuũ nõ geſtat quidquã imperatum lege, ſed aut coronam, aut aliud quicquid

quid

δόξῃ. τούτων δὲ γινομένων τελεῖται ἡ λειτουργία. πλησίον δὲ οὗ εἴπομεν ξυλίνου οἰκήματος κατασκευάζεται ἐκ ξύλων ὁμοίως καὶ ἀναβάθρα, καὶ ἐνδύουσι ταύτην πάντοθεν διὰ βλατίων ἐρυθρῶν. ἐπάνω δὲ ταύτης τίθενται κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν βασιλέων θρόνοι χρυσοῖ, οἱ τοιοῦτοι δὲ ὁποῖοι εἰσὶ καὶ ἄλλοι θρόνοι τῶν βασιλέων· ἀλλὰ τοσοῦτον ὑψηλοὶ, ὥστε ἔχειν βαθμίδας δ ἢ καὶ ε. ἐφ' οἷς ἐξερχόμενοι ἀπὸ τοῦ ξυλίνου οἰκήματος οἱ βασιλεῖς, ἐὰν μὴ εἷς, καθὼς εἴπομεν, ἀλλὰ πλείους ὦσιν, καθίζουσιν. ἀναβαίνουσι δὲ καὶ μετ' αὐτῶν καὶ αἱ δέσποιναι αἱ γυναῖκες αὐτῶν, καὶ καθίζουσι καὶ αὐταὶ ἐφ' ἑτέροις θρόνοις, παρισταμένων ἄνωθεν τῶν δεσποτῶν, καὶ τῶν βασιλισσῶν, ἡ μὲν οὖν προεστεμμένη καὶ μήτηρ τοῦ ἀναγορευομένου φοροῦσα καὶ τὸ ἑαυτῆς στέμμα, ἡ δὲ νέα βασιλὶς φοροῦσα στέφανον. τῆς οὖν θείας, ὡς εἴπομεν, τελουμένης λειτουργίας, περὶ τοῦ τρισαγίου ὕμνου, ἐξερχόμενος ὁ πατριάρχης τοῦ βήματος ἀναβαίνει ἐπὶ τὸν ἄμβωνα, καὶ μετ' αὐτοῦ οἱ ἐντιμότεροι τῶν ἀρχόντων τῆς ἐκκλησίας, τὰς ἱερὰς αὐτῶν φοροῦντες στολάς. σιωπῆς δὲ μεγάλης καὶ ἠρεμίας γινομένης ἐν τῷ ναῷ, πέμπων ὁ πατριάρχης προσκαλεῖται τοὺς βασιλεῖς, οἵτινες καὶ ἔρχονται ἐπὶ τὸν

ἄμβωνα.

quid videbitur. Atque his factis agitur liturgia. Prope domicilium autem illud ligneum de quo diximus, cōparatur ſimiliter è lignis etiā aſcenſus, quem etiā vndiquaq; induunt bracteis rubris: Et ſuper eum ponuntur de numero Regum throni aurei, & quidem tales throni quales ſunt etiam alij throni Regum, ſed vſq; adeò excelſi vt gradus quatuór habeant aut etiam quinq; : ad quos egreſſi ex ligneo illo domicilio Reges, ſi quidem non vnus (vt diximus) ſed plures fuerint, in eis conſident. Aſcendunt autem cum ipſis quoq; Dominæ vxores ipſorum, aſſidentq; illæ pariter in thronis aliis. Adſtantibus è ſuperiore loco Dominis & Reginis, ea quæ antè coronata fuit, nempe renunciati Imperatoris mater fert ipſa quoque inſigne ſuum, noua autem Regina coronam geſtat. Peracta igitur, vt diximus, diuina liturgia, antequam decantetur hymnus triſagij, exiens Patriarcha è ſolio ſuo aſcendit in ſacrum ſuggeſtum, & cum eo honoratiſſimi Principes Eccleſię geſtantes ſacras ſtolas ſuas. Silentio autem magno & quiete facta in æde illa, mittens Patriarcha aduocat Reges, qui etiam veniunt in

ἄμβωνα ὅπου ὁ πατριάρχης ἐστίν. ἐλθόντων δὲ ἀναγινώσκει οὗτος τὰς ἐπὶ χρίσεις βασιλέων συντεθειμένας εὐχάς, τὰς μὲν μυστικῶς, τὰς δὲ καὶ ἐκφωνῶν. ἱκετεύει δὲ καὶ εὐμενίζει τὸν θεὸν ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος χρισθήσεσθαι βασιλέως. μετὰ δὲ ταῦτα ἐπαίρει μὲν ὁ νέος βασιλεὺς ὅ, τι ἂν φορῇ ἐπὶ κεφαλῆς· εὐθὺς δὲ πάντες ὅσοι εὑρίσκονται ἐν τῷ ναῷ ἀποκαλύπτουσι τὰς κεφαλὰς ἵστανται. ὁ δὲ πατριάρχης χρίει σταυροειδῶς τὴν κεφαλὴν τοῦ βασιλέως τῷ θείῳ μύρῳ, ἐπιλέγων μεγάλῃ τῇ φωνῇ τό, ἅγιος. οἱ δὲ ὄντες ἐν τῷ ἄμβωνι πάντες περὶ τὸν πατριάρχην, διαδεχόμενοι τὴν φωνὴν λέγουσι καὶ αὐτοὶ ἐκ τρίτου τό, ἅγιος. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ λαοῦ πλῆθος ἐκ τρίτου λέγει τὸν αὐτὸν λόγον. μετὰ δὲ ταῦτα, εἰ καί τινες λέγουσιν ὅτι ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης κεῖται τὸ στέμμα τοῦ βασιλέως, ἀλλ' οὐκ ἔστι τοῦτο· ἐντὸς δὲ τοῦ ἁγίου βήματος κρατούμενον, ὑπὸ διακόνων τὰς ἱερὰς φορούντων στολὰς ἄγεται ἐπὶ τὸν ἄμβωνα. εἰ οὖν, ὡς προείπομεν, πάρεστιν ὁ βασιλεὺς καὶ πατὴρ αὐτοῦ, αὐτός τε καὶ ὁ πατριάρχης λαβόντες τὸ στέμμα ἐπιτιθέασι τῇ κεφαλῇ τοῦ νέου βασιλέως, καὶ ἐκφωνεῖ ὁ πατριάρχης τό, ἄξιος. εἰ δ' οὐκ ἔστι πατὴρ αὐτοῦ, ποιεῖ τοῦτο μόνος ὁ πατριάρχης. ὥσπερ δὲ πρότερον ἐν τῇ τοῦ μύρου τό, ἅγιος,

διαδε-

ſuggeſtum ſacrum vbi eſt Patriarcha: cúmque aduenerunt, legit ille preces compoſitas ad vnctiones Regum, alias ſummiſsè, alias etiam clara voce enuncians. Supplicat autem & propitium appellat Deum pro eo qui Rex vngendus eſt. Poſteaq; tollit Rex nouus quicquid in capite geſtat: & ſtatim quicunq; in æde verſantur aperiunt capita ſtantes. Patriarcha verò vngit ad formam crucis caput Regis diuino vnguento, pronuncians intereà magna voce, *ſanctus*. Omnes autem qui in ſacro ſuggeſto ſunt circùm Patriarcham, excipientes vocem eius dicunt ipſi quoq; tertiò, *Sanctus*. Etiamq; ſimiliter reliqua populi multitudo dicit eadem verba tertiò. Poſteà autem, etſi dicunt quidam ſuper ſancta menſa poſitũ eſſe inſigne Regis, non tamen ita eſt: ſed intus in ſancto ſolio cõtinetur, & à Diaconis geſtantibus ſacras affertur ad ſuggeſtum ſacrum. Si itaq; (vt antè diximus) adeſt Imperator & pater ipſius, ipſe & Patriarcha accipientes inſigne imponunt capiti noui Regis, & pronunciat Patriarcha verſum, *Dignus*. Quòd ſi non eſt pater ipſius, facit illud ſolus Patriarcha. Quemadmodum autẽ priùs in vnguenti applicatione hymnũ *ſanctus* dicũtur

διαδεχόμενοι, ὁμοίως καὶ ταύτην τὴν φωνὴν οἱ ἐπὶ ἄμβωνος καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ λαοῦ πλῆθος βοῶσιν ἐκ τρίτου τὸ, ἄξιος· εἶτα ἀναγινώσκει πάλιν ὁ πατριάρχης εὐχὰς, καὶ κατέρχεται ὁ βασιλεὺς τοῦ ἄμβωνος· οὐκ ἐκ τοῦ μέρους μέντοι οὗπερ ἀνῆλθε, ἤως τοῦ πρὸς τὰς ὡραίας πύλας ὁρῶντος, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἑτέρου τοῦ πρὸς τὸν *συλέαν καὶ τὸ ἅγιον βῆμα. ἐὰν οὖν συμβῇ μὴ ἔχειν κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον γυναῖκα τὸν βασιλέα; εὐθὺς μετὰ τὸ κατελθεῖν τοῦ ἄμβωνος ἀνέρχεται πάλιν εἰς ἀναβάθραν, καὶ καθίζει ἐπὶ τοῦ θρόνου. εἰ δὲ ἔχει γυναῖκα, πᾶσα ἐστὶν ἀνάγκη στεφθῆναί τε καὶ αὐτὴν· γίνεται δὲ καὶ τοῦτο οὕτως. ἡ μὲν προεστεμμένη καὶ μήτηρ τοῦ νέου βασιλέως, ζῶντος μὲν τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ βασιλέως, τοῦ πατρὸς δηλονότι τοῦ νέου βασιλέως, ἵσταται στεφηφοροῦσα, κατέχουσα τῇ χειρὶ βάϊον χρυσοῦν, ἔχον τε ἀπὸ τῆς κορυφῆς καὶ κάτωθεν ὅσον σπιθαμιαῖον μῆκος μαργαριτάρια καὶ λιθάρια ἐμπεπηγμένα κύκλοθεν. εἰ δὲ τύχοι οὖσα χήρα, τὸ μὲν βάϊον κατέχει καὶ ἱσταμένη καὶ καθημένη· φορεῖ δὲ ἔνδυμα μέλαν λεγόμενον ἱμάτιον καὶ μανδύαν ὀξύν· ἡ δὲ νέα βασιλὶς ἱσταμένη καὶ αὐτὴ, καὶ κατεχομένη ἐξ ἑκατέρων τῶν μερῶν ὑπὸ δύο

συγγενῶν

* συλέαν ἢ συλεῖαν.

excipere, ſic etiam vocem hanc, *dignus*, qui in ſacro ſuggeſto ſunt & reliqua populi multitudo acclamant tertiò. Deinde iterum legit Patriarcha preces, & deſcendit Imperator è ſuggeſto ſacro, non ab eadem parte qua aſcendit, ſiue ab ea parte quæ ſpectat verſus ſpecioſas portas, ſed à parte altera quę[1] ad ſoléum &[2] aſcenſum ſacrum. Si ergo contingat vt per illud tempus Imperator vxorem non habeat, ſimul atque deſcendit de ſuggeſto ſacro, aſcendit rurſum in aſcenſum ſiue anabathram, & ſedet in throno. Quòd ſi vxorem habet, omnino neceſſe eſt, vt ipſa quoq; coronetur. Id autẽ fit etiam in hunc modũ. Quæ antè fuit coronata & mater Imperatoris noui, ſi adhuc vir ipſius & Imperator viuit, nimirum pater Imperatoris noui, ſtat coronam geſtans, tenens manu ramum aureum, qui habet à vertice deorſum verſus in tantã magnitudinem quanta eſt ſpithamæ margaritas & lapillos circumquaque. Quòd ſi fortè vidua eſt, ramum quidem tenet æquè ſtans ac ſedens: geſtat verò indumentum nigrum quod vocatur pallium & [3]mandyam ſanguineum. Regina autem noua ſtans ipſa quoque, & ex ambobus lateribus duobus

συγγενῶν τῶν γνησιωτάτων, ἢ εἰ μὴ ἔχοι γνησίους, ὑπ' εὐνούχων δύο, κατέρχεται ἀπὸ τῆς ἀναβάθρας, καὶ ἐρχομένη ἵσταται περὶ τοῦ σωλείου. κατερχόμενος οὖν τοῦ ἄμβωνος ὁ βασιλεὺς καὶ ἀνὴρ αὐτῆς λαμβάνει ἀπὸ τῆς τοῦ πατριάρχου χειρὸς τὸ στέμμα εὐλογηθὲν πρότερον παρ' αὐτοῦ, καὶ ἐπιτίθησι τῇ κεφαλῇ τῆς ἑαυτοῦ γυναικός· οὐχ ὅμοιον τῷ τοῦ βασιλέως, ἀλλ' ἕτερόν τι σχῆμα προητοιμασμένον ὑπάρχον, καὶ βασταζόμενον καὶ αὐτὸ ἢ ὑπὸ γνησίων, ὡς εἴρηται, συγγενῶν αὐτῆς, ἢ ὑπὸ δύο εὐνούχων. ἡ δὲ ἐπιτεθέντος τῇ κεφαλῇ αὐτῆς τοῦ στέμματος παρὰ τῆς τοῦ βασιλέως καὶ ἀνδρὸς αὐτῆς χειρός, εὐθὺς προσκυνεῖ τὸν βασιλέα καὶ ἄνδρα αὐτῆς, ὥσπερ ὁμολογοῦσα διὰ τῆς προσκυνήσεως ὑπ' αὐτὸν εἶναι καὶ ὑποτετάχθαι αὐτῷ. ὁ δὲ πατριάρχης πλησίον τοῦ *σωλέου ἱστάμενος καὶ αὐτός, ἀναγινώσκει ἑτέραν αὖθις εὐχὴν ὑπέρ τε τοῦ βασιλέως καὶ τῆς βασιλίδος, καὶ παντὸς τοῦ ὑπηκόου λαοῦ. καὶ οὕτω μὲν στεφόμενος ὁ βασιλεὺς στέφει καὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ γυναῖκα. εἰ δὲ συμβῇ προεστεμμένον εἶναι τὸν βασιλέα, στέφεται ἡ βασιλὶς παρὰ τοῦ ἰδίου ἀνδρὸς ἢ βασιλέως. ὁμοίως ὅταν ἀγαγόμενος αὐτὴν εἰς γυναῖκα ἐπιτελῇ τὴν ἐπιγάμιον τελετήν. ἂν δέ, ὡς προείπομεν, γένηται μετὰ τὸ στέψαι μὲν τὸν νέον βασιλέα τὴν ἰδίαν

* σωλείου.

γυναῖκα

cognatis neceſſitudine coniunctiſſimis, aut ſi neceſſarios non habet, eunuchis duobus fulta deſcendit de anabathra, & veniēs cōſiſtit ante ſoléum. Deſcendens itaq; de ſuggeſto ſacro Imperator & vir ipſius accipit è manu Patriarchæ coronā priùs ab ipſo benedictam, & imponit capiti vxoris ſuæ: nō eam quidē ſimilē coronæ Imperatoris, ſed alia quadam forma antè comparatam: quę etiam geſtatur aut à germanis (vt dictū eſt) cognatis eius, aut à duob. eunuchis. Illa verò poſtquam capiti ſuo corona ab Imperatore & viro ſuo fuit impoſita ipſius manu, ſtatim honorē exhibet Imperatori & viro ſuo, quaſi honorifica illa ſignificatione profitens ſubeſſe ſe illi, & ei eſſe ſubditam. Patriarcha verò ipſe quoq; ſtās prope ſoléum, legit denuò precationem aliā pro Rege ſimul & Regina, vniuerſoq; populo ſubdito. Atq; in hunc quidem modū Imperator coronatus etiam coronat ſuā ipſius vxorem. Quòd ſi contigerit Imperatorē anteà fuiſſe coronatū, à proprio ſuo viro & Imperatore hæc Imperatrix coronatur. Similiter cùm ducens eam vxorē ſacra nuptialia perficit. Si verò (vt antè dicebamus) acciderit poſtquam nouus Rex coronauit ſuam ipſius

γυναῖκα καὶ βασιλίδα, ἐκείνην δὲ, ὡς εἴρηται, προσκυνῆσαι· ἀναβάντες καὶ οἱ δύο εἰς τὴν ἀναβάθραν, κάθηνται αὖθις ἐπὶ τὸν θρόνον, ὁ μὲν βασιλεὺς κατέχων σταυρὸν, ἡ δὲ νέα βασιλὶς βάϊον κατὰ τὸ εἰρημένον. καὶ τῆς μὲν ἄλλης μυσταγωγίας γινομένης κάθηνται οἱ βασιλεῖς. τοῦ τρισαγίου δὲ ὕμνου ᾀδομένου, ἢ τῶν ἀποστολικῶν γραφῶν, ἢ τῶν θείων εὐαγγελίων ἀναγινωσκομένων, ἀνίστανται καὶ αὐτοί. ἐξ ἑκατέρων δὲ μερῶν τοῦ ναοῦ ξυλίνων οὐσῶν ἀναβαθρῶν ἐπ᾽ αὐτὸ τοῦτο πεποιημένων, ἱστάμενοι ἐπάνω οἵτε πρωτοψάλται, καὶ οἱ δομέστικοι, καὶ οἱ ἀναγνῶσται, οὓς ἐξ ἔθους παλαιοῦ κράκτας ἐν ταῖς τοιαύταις ὀνομάζουσι πανηγύρεσι καὶ τελεταῖς, ψάλλουσιν ᾄσματα τινὰ συντελοῦντα καὶ ἡρμοσμένα εἰς τὰ τοιαῦτα. κατέχουσι δὲ ἐξ ἑκατέρων μερῶν ἀνὰ τρία κονταίρια, ἔχοντα ἕκαστον γύρους ἐκ ξύλων, ἐκκρεμαμένας ἔχοντα κύκλοθεν μετάξας κοκκίνας καὶ λευκὰς, ὅσον διασπιθάμους· ἃ καὶ μετὰ τὸ τελεσθῆναι τὴν λειτουργίαν προηγοῦνται τοῦ βασιλέως, τῶν κατεχόντων αὐτὰ προϊόντων καὶ ψαλλόντων μέχρι καὶ τοῦ μεγάλου παλατίου. τίνι δὲ τρόπῳ γίνεται τοῦτο, ὁ λόγος ζητεῖται. ἀρχομένου δὲ ψάλλεσθαι τοῦ ἐπὶ τῇ μεγάλῃ εἰσόδῳ σεμνοῦ, ἐρχόμενοι οἱ ἐντιμότεροι τῶν διακόνων τῆς ἐκκλησίας προσκαλοῦνται τὸν βασιλέα. ὁ δὲ ἔρχεται μετ᾽ αὐτῶν εἰς

τὴν

vxorem Reginamq;,illam pariter(vt dictũ est) honorem habere ipsi,tum ascendentes hi duo in anabathrã,insident rursum throno,Rexquidẽ tenens crucem,Regina verò noua ramum,prout dictum est. Dum autẽ reliqua mysteria peraguntur,Reges sedent: sed vbi hymnus trisagij canitur,aut scripturæ Apostolicæ aut Euangelia diuina leguntur,hi quoq; consurgunt.A partibus autem ambabus templi sunt ligneæ anabathræ ad hanc ipsam rem confectæ, super quas stant Protopsaltæ, Domesticique, & Lectores, [1]quos ex prisco more appellant κράκτας in conuentibus & sacris eiusmodi , psalluntq; cantica quædam conducentia & aptata ad res istas.Tenent autem ex ambabus partib. quasi treis contos qui habent singuli orbeis ligneos cum [2]metaxis coccineis & albis appendentib. circumquaq;, fermè duarũ spithamarum:iiq; postquam liturgia est consummata antecedunt Regi,pręeuntibus & psallentibus iis qui tenent illos ad magnum vsq; palatium. Sed quomodo factum sit illud,ratio quęritur.Cùm primùm autẽ psallitur graue cãticum in magno ingressu,venientes honoratissimi Diaconi Ecclesię accersunt Regem. Hic autẽ cum illis venit in

locum

τὴν λεγομένην πρόθεσιν, ἔνθα κεῖνται τὰ ἅγια. ἐκεῖ δὲ ἔξω τῆς προθέσεως ἱστάμενος, ἐνδύεται ἐπάνω τοῦ σάκκου καὶ τοῦ διαδήματος μανδύαν χρυσοῦν. καὶ τῇ μὲν δεξιᾷ χειρὶ κατέχει τὸν σταυρὸν, ὡς συνηθές ἐστι κρατεῖν τὸν βασιλέα ὅταν καὶ τὸ στέμμα φορεῖ· τῇ δὲ ἀριστερᾷ κατέχει νάρθηκα. ἐπέχει γοῦν τότε τάξιν ἐκκλησιαστικὴν, ἣν καλοῦσι τοῦ δέ ποτε. κρατῶν οὖν ἀμφότερα ὁ βασιλεὺς, ἤγουν τὸν σταυρὸν καὶ τὸν νάρθηκα, προηγεῖται τῆς εἰσόδου πάσης· ἐξ ἀμφοτέρων δὲ τῶν μερῶν συμπαρακολουθοῦσιν αὐτῷ οἵ τε βάραγγοι πάντες πελεκυφόροι, καὶ νέοι εὐγενεῖς ἔνοπλοι περὶ ἑκατόν. οὗτοι μὲν οὖν ἀκολουθοῦσιν ἐκ πλαγίων, ὡς εἴρηται· ἐχόμενα δὲ τοῦ βασιλέως εὐθὺς μετ' αὐτὸν ἔρχονται οἵ τε διάκονοι, καὶ οἱ ἱερεῖς, σκεύη δέ τε ἄλλα τῶν ἱερῶν κρατοῦντες, καὶ δὴ καὶ αὐτὰ τὰ ἅγια. περιελθόντες δὲ κατὰ τὴν συνήθειαν τὸν ναὸν, ἔρχονται μέχρι καὶ τοῦ σωλέου. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες ἵστανται ἐκτός· μόνος δὲ ὁ βασιλεὺς διερχόμενος τὸν σωλέα εὑρίσκει τὸν πατριάρχην ἱστάμενον εἰς τὰ ἅγια θύρια. τὰς οὖν αὐτῶν καὶ ἀμφοτέρων κεφαλὰς ὁ μὲν πατριάρχης ἔσωθεν, ὁ βασιλεὺς δὲ ἔξωθεν εἰς σχῆμα δῆθεν χαιρετισμοῦ κλίναντες ἵστανται. καὶ μετὰ τοῦτο ἔρχεται ὁ δευτερεύων τῶν διακόνων, τῇ μὲν δεξιᾷ χειρὶ κατέχων θυμιατόν· τῇ δὲ ἑτέρᾳ, τὸ λεγόμενον

ὠμοφό-

locum qui dicitur propoſitionis, vbi ſita ſunt[1] ſancta. Dũ verò adhuc ſtat extra propoſitionis locum, induitur ſupra ſagum & diadema mandya aureo: ac dextera quidẽ manu tenet crucem, prout moris eſt teneri à Rege quando & coronam geſtat, ſiniſtra verò tenet narthecium. Tunc itaq; ordinẽ ſeruat eccleſiaſticum, quem ipſius vocant. Vtrumq; igitur Imperator tenẽs, puta crucem atq; narthecium, præcedit per ingreſſum totum: ab vtraq; verò parte vnà comitantur ſequentes ipſum & Barangi omnes ſecurib. inſtructi, & nobiles armati iuuenes ad centum. Atq; hi ſequuntur ad latera, vt antè dictum eſt. Proximè verò Regem ſtatim poſt ipſum veniunt Diaconi & Sacerdotes, cùm alia ſacrorum inſtrumenta tenentes, tum verò ſancta ipſa. Circumeunteſq; de more templũ, veniunt ad ſoléum vſq;. Ac omnes quidẽ alij ſtant foris, ſolus verò Imperator prætergreſſus ſoliũ inuenit Patriarcham ſtantem ad[2] ſanctas fores. Itaque ſua amborum capita Patriarcha quidẽ intus, Imperator verò foris in ſpeciem puta ſalutationis inclinantes cõſiſtunt: poſteáq; venit ſecundarius Diaconorũ, dextera manu tenens thuribulũ, altera verò ὠμοφόριον,

humne-

ὠμοφόριον τοῦ πατριάρχου. καὶ εἰς μὲν τὸ παλαιὸν εἶχε καὶ ἡ ἐκκλησία ἀρχιδιάκονον, νῦν δὲ οὐδαμῶς· ἀλλ' ἔχει τοῦτον ὁ κλῆρος τοῦ βασιλέως. ἡ αἰτία ζητεῖται. ὡσαύτως οὐδὲ πρωτοψάλτην ἔχει ἡ ἐκκλησία, ἀλλὰ δομέστικον· ὁ δὲ βασιλικὸς κλῆρος καὶ ἀμφοτέρους. καὶ ὁ μὲν πρωτοψάλτης τοῦ βασιλικοῦ ἔξαρχος κλήρου· ὁ δέ γε δομέστικος τοῦ δεσποινικοῦ. καὶ πολὲ μὲν ἔχει καὶ ἡ ἐκκλησία ἕτερον δομέστικον παρὰ τὸν δεσποινικόν· πολὲ δὲ αὐτὸς ἀμφοτέροις τοῖς κλήροις ὑπηρετεῖ, ὥσπερ δὴ καὶ ὁ πρωτοπαπᾶς. ἔχει μὲν γὰρ ὁ βασιλεὺς πρωτοπαπᾶ εἰς τὸν κλῆρον αὐτοῦ· ἔχει δὲ καὶ ἡ ἐκκλησία. ἔστι δ' ὅτε ὁ αὐτὸς εὑρίσκεται καὶ εἰς ἀμφοτέρους τοὺς κλήρους. καὶ περὶ μὲν τούτων οὕτως. ὁ δευτερεύων δὲ τῶν διακόνων θυμιᾷ τὸν βασιλέα, καὶ κλίναντος αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν βοᾷ μεγάλῃ τῇ φωνῇ τὸ, μνησθείη κύριος ὁ θεὸς τοῦ κράτους τῆς βασιλείας σας ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. εἶτα ἐπιλέγει τὸ, ἀμήν. τὸ δ' αὐτὸ τοῦτο καὶ πάντες οἱ μετ' αὐτὸν ἐρχόμενοι λέγουσι διάκονοί τε καὶ μετ' αὐτοὺς ἱερεῖς. λέγουσι δὲ πάντες οὗτοι τοῦτο καὶ εἰς τὸν πατριάρχην, ἐρχόμενοι εἰς τὸ βῆμα, μνησθείη κύριος ὁ θεὸς τῆς ἀρχιερωσύνης σου, πάντοτε νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶ-

humerale (vt vocant) Patriarchæ. Habuit Ecclesia quoq; Archidiaconum, nunc verò minimè: sed eum habet Imperatoris clerus. De causa quæritur. Similiter neque Protopsaltem Ecclesia habet, sed domesticũ: Clerus autem Imperatoris etiam vtrumq;. Ac Protopsaltes quidem exarchus est cleri Imperatorij, Domesticus verò cleri quem habet Domina. Et modò etiam Ecclesia alterum habet Domesticum pręter eũ quem Domina, modò verò ministrat idem vtriq; clero, vt etiamnum Protopapa. Etenim habet Imperator Protopapam ad clerũ suum, habet verò etiam Ecclesia: interdum verò idem inuenitur pariter ad clerum vtrumq; constitutus. Atq; hæc quidem in hunc modum. Secundarius autem Diaconorũ facit suffitum Regi, eoq; caput inclinãte clamat voce magna, *Recordetur Dominus Deus potentiæ regni tui in regno suo vbiq;, nunc, & semper, & in secula seculorum:* deinde insuper dicit, *Amen.* Atque hoc idem quoque omnes qui post ipsum veniunt dicunt, tum Diaconi, tum Sacerdotes post ipsos. Dicunt verò hi omnes illud etiam Patriarchæ venientes ad suggestũ, *Recordetur Dominus Deus summi Sacerdotij tui vbiq;, nũc & semper, & in se-*

τας τῶν αἰώνων. τούτου δὲ τελειωθέντος, αὖθις τὸν πατριάρχην ὁ βασιλεὺς προσαγορεύσας ἀποδύεται ὅνπερ εἴπομεν χρυσοῦν μανδύαν. ἐπαίρειν δὲ αὐτὸν σύνηθες τὸν τῆς ἐκκλησίας ῥαφενδάριον. ὁ δὲ βασιλεὺς πάλιν ἐρχόμενος εἰς τὴν ἀναβάθραν κάθηται· ἀνιστάμενος μόνον εἴτε τῇ ἀναγνώσει τοῦ ἁγίου συμβόλου, καὶ ἐν τῇ τοῦ, πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, προσευχῇ, καὶ ἐν τῇ ὑψώσει τοῦ δεσποτικοῦ καὶ ἁγίου σώματος. γενομένης δὲ τῆς ὑψώσεως, εἰ μὲν οὐκ ἔστιν ὁ βασιλεὺς πρὸς κοινωνίαν ἕτοιμος, κάθηται ἐπὶ θρόνου μέχρι τέλους τῆς ἁγίας λειτουργίας. εἰ δὲ παρεσκευασμένος ἐστὶν εἰς τοῦτο, προσκαλοῦνται τοῦτον αὖθις οἱ προῤῥηθέντες διάκονοι. εἰσέρχεται ὁ βασιλεὺς μετ' αὐτῶν εἰς τὸ ἅγιον βῆμα, καὶ λαμβάνων θυμιατὸν θυμιᾷ τὴν ἱερὰν τράπεζαν σταυροειδῶς· πρῶτον μὲν κατ' ἀνατολάς, εἶτα πρὸς ἄρκτον, ἔπειτα πρὸς ἑσπέραν, καὶ μετὰ ταῦτα πρὸς μεσημβρίαν. εἶτα πάλιν πρὸς ἀνατολὰς θυμιῶν, θυμιᾷ καὶ τὸν πατριάρχην. αὐτὸς δὲ προσαγορεύσας, καὶ λαβὼν ἀπὸ τοῦ βασιλέως χειρὸς τὸν θυμιατὸν ἀντιθυμιᾷ τὸν βασιλέα. μετὰ δὲ ταῦτα ἐκβάλλων ὁ βασιλεὺς ἀπὸ τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς τὸ στέμμα, ἐγχειρίζει τοῖς διακόνοις. ὁ δὲ πατριάρχης μετὰ τὸ κοινωνῆσαι τοῦ τιμίου σώματος, δίδωσι καὶ τῷ βασιλεῖ

εἰς τὰς

cula ſeculorum. Hoc autem conſummato, rurſum Imperator Patriarcham aduocans exuit aureũ mandyam quẽ diximus (Mos eſt autem vt eum tollat Eccleſiæ Referendarius) rurſumq; ad anabathrã veniens Imperator ſedet: exſurgens ſolùm in lectione ſacri ſymboli,& in oratione, *Pater noſter qui es in cælis*,& in eleuatione Dominici & ſancti corporis. Cùm autem ſit eleuatio, ſi ad communionem paratus nõ eſt Imperator, inſidet throno ſuo ad finem vſq; ſanctæ liturgiç: ſin autem ad illud paratus eſt,aduocant ipſum denuò Diaconi quos antè dicebamus: ingrediturq; Imperator cum eis in aſcenſum ſanctum,&accipiens thuribulum ſuffitum facit menſæ ſacræ in ſpeciem crucis, primùm quidem Orientem verſus, tum ad Septemtrionem, deinde ad Occidentem, poſteaq; ad Meridiem.Poſtmodũ verò cùm ad Orientem iterum ſuffitũ facit, facit ipſi quoq; Patriarchæ. Hic verò compellans,& accipiẽs thuribulum de Imperatoris manu, viciſſim ſuffitũ Imperatori facit. Poſteà verò deponens Imperator coronam de capite ſuo,tradit in Diaconorũ manus. Patriarcha autẽ poſtquàm communicauit pretioſum corpus,dat etiã Imperatori

in ma-

εἰς τὰς χεῖρας μερὶς τοῦ δεσποτικοῦ σώματος. οὗ καὶ μεταχὼν κοινωνεῖ ὁμοίως καὶ τοῦ ζωοποιοῦ αἵματος. κοινωνεῖ δὲ τοῦ μὲν πατριάρχου τὸν ἅγιον κρατῆρα κατέχοντος, αὐτὸς δὲ προσάγων τῷ κρατῆρι τὸ στόμα, ὥσπερ

* τὸ. καὶ οἱ ἱερεῖς. μετὰ δὲ * τῷ κοινωνῆσαι τῶν θείων μυστηρίων, περιθέμενος αὖθις τὸ στέμμα τῇ κεφαλῇ ἐξέρχεται τοῦ ἁγίου βήματος· καὶ τελεσθείσης τῆς ἱερᾶς λειτουργίας, καὶ τοῦ διαδιδομένου τῷ λαῷ ἁγιάσματος, ὃ φαμὲν ἀντίδωρον, αὖθις μεταχὼν, καὶ εὐλογηθεὶς παρά τε τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν παρόντων ἀρχιερέων, καὶ κατασπασάμενος τὰς αὐτῶν χεῖρας ἀνέρχεται εἰς τὰ λεγόμενα κατηχούμενα. ξυλίνης δὲ κἀκεῖσε ἀναβάθρας μεγίστης οὔσης προκατεσκευασμένης, καὶ θρόνων τῶν καθ' ἡμέραν συνήθων ἐπικειμένων ἀνέρχονται ὅ, τε νέος βασιλεὺς, καὶ ἡ αὐτοῦ γυνὴ καὶ βασιλὶς, μετὰ τοῦ βασιλέως καὶ πατρὸς, καὶ δεσποίνης καὶ μητρὸς, συμπαρόντων καὶ τῶν εἰρημένων πρωτοψαλτῶν καὶ δομεστίκων. χρυσῶν δὲ βηλοθύρων τὴν ἀναβάθραν σκεπόντων ὥστε μὴ ὁρᾶσθαι τοὺς βασιλεῖς, οἱ ψάλται ᾄδουσιν τὸ, ἀνατείλαντα. αἰρουμένων οὖν εὐθὺς τῶν βηλοθύρων, εὐφημοῦνται οἱ βασιλεῖς ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς κατηχουμένοις ὄντων ἁπάντων. γινομένου δὲ καὶ τούτου, κατέρχονται οἱ βασιλεῖς,

καὶ

in manus [1] partẽ corporis Dominici: & factus eius particeps similiter cõmunicat etiã sanguine viuifico. Communicat autem Patriarcha tenente craterem sanctum ipse os crateri admouens, quemadmodum & Sacerdotes. Postquam verò communicauit diuinis mysteriis, imposita rursum corona capiti exit è suggesto sancto: & postquã absoluta est sacra liturgia, vbi distributum populo sanctificationis signũ [2] quod vocamus ἀντίδωρον denuò participãs, est benedictione auctus à Patriarcha Sacerdotumq; principib. qui adsunt, & manus eorũ osculatus, ascendit in locũ qui vocatur [3] Catechumena. Lignea autem anabathra, sed mediocri, ibidem quoq; præparata, & thronis qui in dies singulos ordinarij sunt impositis ascẽdunt & nouus ille Rex, & vxor ipsius Reginaq;, cum Rege ac patre, & Domina ac matre sua, simul adstantib. etiam Protopsaltis & Domesticis de quibus diximus: aureisq; velarib. anabathrã hanc obtegentib. adeò vt nõ videantur Reges, Psaltæ canunt hymnũ, *Exortũ*. Repẽtè verò sublatis velarib. acclamationib. faustis excipiuntur Reges ab iis omnibus qui sunt in Catechumenis. Hoc autẽ pariter facto, descendunt Reges,

καὶ ἀπέρχονται μετὰ τῶν δεσποτῶν εἰς τὸ παλλάτιον στεφηφοροῦντες πεζῇ, ἀπὸ τοῦ δεσπότου μέχρι καὶ τοῦ μικροτέρου. ἦν δὲ πρότερον μὲν συνήθεια φορεῖν τὸν τοῦ βασιλέως ἵππον ἐν τῇ τοιαύτῃ πανηγύρει περὶ τὸν τράχηλον, καὶ ὄπισθεν τῆς σέλας ἐπάνω τῶν καπουλίων, ἅπερ ὀνομάζονται χαιώματα, ἐκ μαργάρων καὶ λίθων συγκείμενα· μικρὸν δ' ἄνωθεν τῶν ἀστραγάλων περιδεδεμένας μετάξας ἐρυθρὰς, ἅπερ ὀνομάζονται τούβια. νῦν οὖν τὰ μὲν ἄλλα οὐκ εἰσί· τὸ δὲ τῶν τουβίων γίνεται. τραπέζης δὲ ἐκεῖσε προητοιμασμένης οὔσης, καθήμενοι εὐωχοῦνται στεφηφοροῦντες· ὑπηρετεῖ δὲ αὐτοῖς ὁ μέγας δομέστικος. ἂν δὲ μὴ ὑπάρχῃ μέγας δομέστικος, ὑπηρετεῖ ὁ δεσπότης, ἢ τις τῶν ἀξιωματικῶν· εἰ δὲ μή, ὁ ἐντιμώτερος παρισταμένων πάντων ἀρχόντων μετὰ τῶν ἑαυτῶν φορεμάτων. οὐ μὴν δὲ δίδονται πρὸς αὐτοὺς τότε μίνσοι. ταύτην οὖν τὴν ἡμέραν ἐκεῖσε μένοντες, τῇ μετ' αὐτὴν ἐν τοῖς ἄλλοις ἔρχονται παλατίοις· ὅπου καὶ αὖθις ῥίπτονται ἐπικόμβια, παρὰ μὲν συγκλητικοῦ τῷ λαῷ. ὁ δέ γε βασιλεὺς καὶ αὐτὸς κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν ἐξέρχεται μὲν ἐν τῇ αὐλῇ, ἐν ᾧ τόπῳ ἡ εἰκὼν ἐστι τοῦ μεγάλου μάρτυρος Γεωργίου. ἵσταται δὲ πλησίον αὐτοῦ ὁ τοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίου ἄρχων, καὶ ἔχει ἐντὸς τοῦ ἱματίου αὐτοῦ νομίσματα χρυσᾶ κεχυμένα πολλά· ὧν καὶ

δραττό-

abeuntq; cum Dominis in palatium pedib. coronati, prosequētib. æquè dominis summis ac minimis. Antea verò fuerat consuetudo, vt equus Regis in eiusmodi conuētu circa collum & ponè sellam super [1] armos gestaret ea quæ nominantur [2] χαιώματα ex margaritis & gemmis constituta, & paulò supra talos metaxas rubras circumalligatas quæ nominantur [3] tubia. Nunc autem alia quidem illa non sunt in vsu, sed illud solùm quod de tubiis diximus. Mensa igitur illic antè comparata sedent conuiuanturq; coronati, & magnus Domesticus ministrat ipsis. Sin autē non est magnus Domesticus, ministrat Dominus aut aliquis eorum qui in dignitate sunt: sin minùs, honoratissimus omnium principum qui adsunt cum suis gestaminibus. Verùm non dantur eis tum missus. Eo itaq; die manentes illic, postridie veniunt in alia palatia: vbi etiam denuò iaciuntur missilia à Senatorio viro aliquo in populum. Imperator autē ipse quoque eodem die egreditur in aulam, & stat eo in loco vbi imago est magni illius martyris Georgij. Stat autem propè illum princeps vestiarij Imperatorij, habens in pallio suo nomismata aurea fusa multa: quæ ma-

στρατιόμενος ὁ βασιλεὺς σκορπίζει εἰς τοὺς περιεστῶτας ἄρχοντάς τε καὶ ἀρχοντόπουλα, ἐφ᾽ ὅσον ἂν δοκεῖ τοῦτο. αἴτιον δὲ τῆς τοιαύτης διαδόσεως τῶν νομισμάτων ἐστὶν, τὸ βούλεσθαι τὸν βασιλέα συνευφραίνεσθαι αὐτῷ ἄρχοντάς τε πάντας καὶ ἀρχοντόπουλα, καὶ τὸ φωσάτον, καὶ τὸν δῆμον, ἐσθίοντας καὶ πίνοντας ἐξ* αὐλωμάτων βασιλικῶν· δέκα δὲ ἐφεξῆς ἡμέρας, ἢ πλείους, ἢ ἐγγὺς ἐλάττους τύπων (οὐδὲ γὰρ ἐστὶ νενομισμένος ἀριθμὸς ἡμερῶν, ἀλλ᾽ ὅπως ἂν βούλοιτο ὁ βασιλεὺς) ἑορτάζουσι παντελῶς, τὰς συνήθεις καθημερινὰς στολὰς λαμπρὰς καὶ πολυτελεῖς οὔσας φέροντες. γίνονται οὖν κατὰ ταύτας τὰς ἡμέρας ἃς εἴπομεν εὐωχίαι καὶ δεῖπνα πολυτελῆ· καὶ καθήμενοι οἱ τῆς συγκλήτου πάντες εὐωχοῦνται εὐφραινόμενοι ἔμπροσθεν τῶν βασιλέων, εὐωχουμένων καὶ αὐτῶν ἐν τῇ ἑαυτῶν τραπέζῃ. ὑπηρετεῖ δὲ τότε αὐτοῖς ὁ δομέστικος, καὶ ὁ ἐπὶ τῆς τραπέζης· εἰ δ᾽ οὖν, τῶν ἐκ γένους τὶς τοῦ βασιλέως ἀσκεπὴς, ᾧ ἂν ἐπιτάξοι ὁ βασιλεύς. ὁ δὲ μέγας δομέστικος ἐν τῷ προσήκοντι αὐτῷ τόπῳ μετὰ τῶν ἄλλων συγκλητικῶν ἀνακείμενος καὶ αὐτὸς εὐωχεῖται. ἡ τοιαύτη δὲ τάξις ἀπαραλλάκτως γίνεται καὶ ἐν τοῖς γάμοις τῶν βασιλέων.

* ἀϋλωμάτων.

Ἰστέον

nipulatim ſumens etiam Imperator diſpergit in circumſtantes tum Principes, tum pueros Principum, quantum id videtur. Cauſa verò cur nomiſmata iſta diſtribuantur eſt, quòd Imperator cupiat vnà cum ipſo hilari animo eſſe Principes omnes Principumq; pueros, & foſſatum, ac populum, cōedentes & bibentes de Imperatoris ſumtibus. Deinceps autem dies decem, aut ampliùs, aut minùs fermè (non enim dierum numerus lege pręſtitutus eſt, ſed prout Imperator voluerit) omnino feriantur, conſuetas ſuas diurnas veſtes ſplēdidas pretioſaſq; ferentes. Fiunt igitur per dies illos cōuiuia quæ diximus & prandia ſumtuoſa: ſedenteſq; omnes Senatorij ordinis conuiuantur hilares coram Imperatoribus, qui & ipſi conuiuantur in ſua ipſorum menſa. Tunc autem miniſtrat eis Domeſticus & Præfectus menſæ:[1] ſin minùs, aliquis de Imperatoris gente aperto capite, cuicunque Imperator mandauerit. Magnus verò Domeſticus in loco qui conuenit ipſi cum aliis viris Senatoriis accumbens ipſe quoque conuiuatur. Huiuſmodi autem conſtitutio immutabiliter obſeruatur etiā in nuptiis Imperatorum.

Ἰστέον δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ εὐλογήσει τὸ αὐτοῦ φέρει στέμμα, εἰ περιϊστάμενόν ἐστι· κάθηται δὲ ἐν τῇ ἀναβάθρᾳ οὕτως ὡς ἐν τῇ στεφηφορίᾳ περιήρηται.

Δεῖ δὲ γινώσκειν καὶ τοῦτο, ὅτι ὁπηνίκα φορεῖ τὸ ἑαυτοῦ στέμμα ὁ βασιλεὺς, ἢ ἐν προβλήσει πατριάρχου, ἢ δεσπότου, ἢ καθ' οἵαν δή τινα χρείαν ἄλλην, συνήθειά ἐστι παρίστασθαι τούτῳ τέσσαρες ἀπὸ τῶν ἐντιμοτέρων ἀρχόντων τῆς πολιτείας, ἀνὰ δύο ἐξ ἑκατέρου μέρους, φοροῦντας μὲν ἐπιλούρικα χρυσᾶ, σκαράνικα κόκκινα. κατέχοντας δὲ ἐν χερσὶν ἕκαστον ἀσπίδα στρογγύλην γεγραμμένον τὸν βασιλέα

* ἔχουσαν. *ἔχουσαν ἔφιππον, καὶ κοντάριον ἤγουν δόρυ, κεχρυσωμένον ἔχοντα ξύλον. τὰ μὲν οὖν κοντάρια ἤγουν δόρατα ταῦτα ὀνομάζονται ῥομφαῖαι· οἱ δὲ κατέχοντες, ῥομφαιοκράτορες.

Περὶ προβλήσεως δεσπότου.

Ποιοῦσιν ἐν τῷ τρικλίνῳ, ἔνθα ὁ βασιλικὸς ἵσταται θρόνος, διάφραγμα διὰ βλαττίων χρυσῶν, τόν τε θρόνον διαχωρίζον καὶ τὴν παράστασιν. καὶ τῶν μὲν ἀρχόντων τὰ οἰκεῖα φορούντων παράσημά τε σκαράνικα δηλονότι καὶ τὰ λοιπὰ, ὑποδύουσι τὸν δεσπότην ἄρχοντες, πρὸς οὓς ἂν ὁρίσοι ὁ βασιλεὺς, ἐντὸς τοῦ τρικλίνου περὶ τὸ ἀκρὸν, τά τε διβολία πέδιλα,

καὶ

Et illud quoq; ſciendum eſt, ferre Imperatorem coronam ſuam in benedictione, ſi propoſita eſt: ſic autē ſedere in anabathra, vt antè dictum eſt in coronatione.

Et id quoq; oportet cognoſci, cùm Imperator geſtat coronam ſuam, ſiue in deſignatione Patriarchæ, aut Domini, ſiue ad quamcumq; aliam neceſſitatē, moris eſſe vt adſint ei quatuor ex honoratiſſimis principum politicorum, binos puta ex vtroque latere, geſtantes prætextas vittatas loris aureas, & pallas coccineas: qui tenent in manibus quiſq; ſcutum rotundū habens equeſtrem Imperatorem depictum, & contum ſiue haſtam de aurato ligno. Atq; hi quidē conti ſiue haſtę nominantur romphææ, & qui tenent eas, ῥομφαιοκράτορες.

De Domini deſignatione.

Fit in triclinio vbi thronus Imperatoris eſt conſtitutus, diſſepimentum cū bracteis aureis, quod thronum illum & circumſtationem diſparat. Ac principib. quidē propria geſtantibus inſignia, videlicet pallas & cætera, Dominū induunt Principes, quoſcunq; determinauerit Imperator, in triclinio extremum verſus, & bilicibus calceis,

καὶ καββάδιον ὀξὺ, ἢ κόκκινον μαργαριτα-
ρένον. ὁ δὲ βασιλεὺς φορῶν ἐν τῷ κελλίῳ αὐ-
τοῦ τὸ στέμμα καὶ τὰ λοιπὰ, ἔρχεται ὅπου ἐ-
στὶν ὁ θρόνος αὐτοῦ. τοῦ γοῦν διαφράγματος
ἀνοιγέντος, πολυχρονίζουσι πάντες· εἶτα τῶν
ἐντιμοτέρων ἄρχοντες δύο φέρουσι τὸν πρό-
ψηφον δεσπότην, καὶ ἱστῶσιν ἔμπροσθεν τοῦ
βασιλέως, καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς
ἱστάμενος οὕτως, ἡ βασιλεία μου προβάλλε-
ταί σε δεσπότην· καὶ αὐτίκα πάλιν πολυχρο-
νίζουσι πάντες.

Ἰστέον δὲ ὅτι οὐχ ὅτε μόνον προβάλλεται
*ὁ βασιλεύς. δεσπότης, *ὅταν ὁ βασιλεὺς ἵσταται· ἀλλὰ καὶ
ὁπηνίκα τῶν ὀφφικίων ποιήσῃ τι, κἂν ἐλάχι-
στον ᾖ, ἱστάμενος τοῦτο ποιεῖ. ὁ δέ γε δεσπότης τὸν
τοῦ βασιλέως ἀσπάζεται πόδα. ἀναστάντος
οὖν, ὁ βασιλεὺς περιτίθεσιν οἰκειοχείρως τῇ
*αὐτοῦ. *ἑαυτοῦ κεφαλῇ στέφανον διὰ λίθων καὶ μαρ-
γάρων, ἔχοντα καμάρας μικρὰς τέσσαρας
ἔμπροσθέν τε καὶ ὄπισθεν, καὶ ἐκ πλαγίων,
*βασιλέως. εἰ ἄρα ὁ χειροτονηθεὶς *βασιλεὺς υἱός ἐστιν. εἰ δὲ
γαμβρὸς τύχοι ὤν, ἔμπροσθεν μόνον. ὃς δὴ
στέφανος καλεῖται καὶ στεμματογύριον· καὶ πο-
λυχρονίζουσιν αὖθις. ἔπειτα κλεισθέντος τοῦ
διαφράγματος, ὁ μὲν βασιλεὺς ἀπέρχεται
εἰς τὸ κέλλιον αὐτοῦ· ὁ δέ γε δεσπότης εἰς τὸ ἑαυ-
τοῦ οὕτω μετὰ τῶν ῥηθέντων φορεμάτων αὐτοῦ,

πάντων

& tunica honorata sanguinea aut coccina ornata margaritis. Imperator verò in cella sua gestans coronam & reliqua, in locũ venit vbi est thronus ipsius. Dissepimento igitur aperto, diuturnitatem acclamãt omnes: deinde Principes duo ex honoratissimis adducunt Dominum qui in sortẽ venit & sistunt corã Imperatore, & Imperator stans sic dicit ei, imperium meum designat te dominum, & statim rursum diuturnitatẽ acclamant omnes.

Sciendum autẽ est non solùm quando designatur Dominus, Imperatorem stare; verumetiam quando aliquod officiorum, quamuis minimũ, statuit, id stantem Imperatorem facere. Dominus autem osculatur Imperatoris pedem. Vt autẽ surrexit, apponit manu propria Imperator capiti illius coronã gemmis & margaritis ornatã, habentem [1]apsidas quatuor paruas antè & ponè, atq; ad latera, si is qui designatur filius Imp. est: sin autem gener, antè solùm. (Atq; hæc corona στεμματογύειον quoq; appellatur) iterumq; diuturnam vitam precantur. Posteà dissepimento clauso, abit quidẽ Imp. in cellam suã: Dominus verò in suam eodẽ modo cum suis gestaminib. quę antè diximus,

prose-

πάντων ἀρχόντων ἐφιππων ἀκολουθούντων αὐτῷ, ἑκάστων τὰ ἑαυτῶν φορούντων φορέματα, καθὰ προείρηται.

Περὶ προβλήσεως σεβαστοκράτορος.

Ἡ τοῦ σεβαστοκράτορος καὶ τοῦ καίσαρος πρόβλησις ἀπαραλλάκτως ὡς καὶ ἡ τοῦ δεσπότου γίνεται, πλὴν τῶν ἐπὶ κεφαλῆς φορεμάτων. ταῦτα γὰρ τὰ μὲν παλαιὰ ζητεῖται. ὁ δὲ βασιλεὺς ὁ Καντακουζηνὸς τοῖς γυναικαδέλφοις αὐτοῦ Μανουὴλ καὶ Ἰωάννῃ τοὺς Ἀσανίους τιμήσας σεβαστοκράτορας, ἐφόρεσε καὶ στεφάνοις διὰ λίθων ἠεραιέων καὶ μαργάρων, ἔχοντας ἕκαστον αὐτῶν ἔμπροσθεν ἀνὰ μίαν καὶ μόνην καμάραν. συναπέρχονται δὲ καὶ μετ᾽ αὐτοῦ εἰς τοὺς αὐτῶν *οἴκους. πάντες γὰρ ἄρχοντες μετὰ τῶν αὐτῶν φορεμάτων, καθὰ καὶ εἰς τὸ δικανίκιον ἀπὸ τῆς τοῦ βασιλέως χειρός· καὶ εὐλογῶν αὐτὸν εὐθὺς κατέρχεται. καθεσθέντων οὖν ἑκατέρων ἐπὶ τῶν θρόνων αὐτῶν, γίνεται ἡ εὐφημία τῶν βασιλέων καὶ τοῦ πατριάρχου. καὶ μετὰ τῆς εὐφημίας κλεισθέντος τοῦ διαφράγματος, ὁ μὲν βασιλεὺς εἰς τὸ κέλλιον αὐτοῦ, ὁ δὲ πατριάρχης ἀπέρχεται ἱππότης εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν· τοῦ ἵππου αὐτοῦ περισκεπομένου σαγίσματι ἐκ πανίου λευκοῦ μέχρι καὶ κεφαλῆς. συναπέρχονται τὰ ἑαυτῶν ἐνδεδυμένοι περίσημα.

* οἴκους πάντες ἄρχοντες μ.

Ἰστέον

proſequentibus ipſum omnib. principibus in equis, & ſingulis geſtamina ſua ipſorum geſtantibus, vt antè dictum eſt.

De Sebaſtocratoris deſignatione.

Sebaſtocratoris & Cęſaris deſignatio citra mutationem vllam ſicut & illa Domini, exceptis geſtaminib. quæ capiti imponuntur. Nam illa quidem antiqua deſiderãtur: Catacuzenus verò Imperator fratres vxoris ſuæ Manuelem & Ioannē Aſanios afficiens honore Sebaſtocratorū, coronas etiā geſtari ab eis voluit cum gemmis coloris aerei & margaritis, ſingulas habētes ab anteriore parte vnam & ſolam apſidē. Simul autem cum ipſis abeunt in domos ipſorum omnes principes ſuis geſtaminibus inſtructi, quemadmodum etiam ad ſceptrū accipiendum de Imperatoris manu: cùm benedicto eo ſtatim diſcedit. Sedentibus igitur vtriſq; in thronis ſuis, fit fauſta acclamatio Regum atq; Patriarchæ: & poſt acclamationem fauſtam diſſepimento clauſo diſcedit Imperator in cellam ſuam, Patriarcha verò equo deuehitur ad ſanctę Sophiæ, circumtecto equo ipſius inſtrato ex pãno albo etiam ad caput vſq;. Simul autē abeuntes inſignibus ſuis induti ſunt.

Sci-

Ἰστέον δὲ ὅτι ὑποψήφιος ἔτι ὤν, καὶ ἐρχόμενος ὑποβληθῆναι, ἔξω τῆς τοῦ παλατίου αὐλῆς πεζεύειν· μετὰ δὲ τὴν προβλησιν, ἐντός. σκεπάζουσι δὲ καὶ τὸν ἵππον αὐτοῦ σαγίσματι, καθὼς εἴρηται.

Ἐπελθὼν οὖν εἰς τὴν ἁγίαν σοφίαν, μετὰ τὸ προβληθῆναι, ὡς δεδήλωται, *εὐωχεῖται μετὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἀρχόντων τῆς ἐκκλησίας. ἐν δὲ τῷ τῆς αὐτοῦ χειροτονίας καιρῷ ἔρχεται μὲν ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν ἁγίαν σοφίαν, τὴν καθ' ἡμέραν συνήθη φέρων στολήν. χειροτονεῖται δὲ ὁ πατριάρχης ὑπὸ τοῦ ἡρακλείας· ἐπεὶ τῆς ἡρακλείας ἐπισκοπὴ ἦν τὸ βυζάντιον.

* εὐωχεῖται.

Περὶ χειροτονίας πατριάρχου.

Δεῖ δὲ γινώσκειν, ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι ἀρχιερεῖς χειροτονοῦντες σφραγιζόμενοι ἐκ δευτέρου, τὴν μὲν πρώτην σφραγῖδα καλοῦσι μικράν· τὴν δὲ β. μεγάλην, ἥτις ἐστὶ χειροτονία. ὁ δὲ πατριάρχης χειροτονεῖται μόνον, ἐπεὶ ἡ τοῦ βασιλέως προβλησις ἀντὶ τῆς μικρᾶς λογίζεται σφραγῖδος. ὁμοίως καὶ ἀπαραλλάκτως γίνεται καὶ ἡ τῶν ἑτέρων πατριάρχων προβλησις, τοῦ τε ἀλεξανδρείας, τοῦ ἀντιοχείας, καὶ τοῦ ἱεροσολύμων· ἀλλὰ δὴ καὶ τοῦ ἀρχιεπισκόπου πρώτης ἰουστινιανῆς, ἀχρίδος καὶ πάσης βουλγαρίας. ἐπεὶ δευτέρα ἰουστινιανὴ ἐστὶν ἡ κύπρος· καὶ τρίτη ἡ καρχηδών. Οἱ

Sciendum autē eum, cùm adhuc eligendus eſt & in ſortionem venit, pedibus incedere extra aulam palatij: poſt deſignationē verò, intra aulam. Tegunt autem inſtrato equum ipſius quoq;, vt dictum eſt.

Veniens igitur ad ſanctæ Sophiæ, poſtquam deſignatus eſt, vt fuit declaratū, conuiuari ipſum cum ſummis Sacerdotibus & principibus Eccleſiæ. Quo autem eligēdus eſt tempore, venit Imperator ad ędem ſanctæ Sophiæ ferens cōſuetam ſuam & quotidianam ſtolam. Deſignatur verò Patriarcha à Metropolitano Heracleæ, quia Byzantium in epiſcopatu fuit Heracleæ.

De Patriarchæ deſignatione.

Sciendū autē eſt, ꝗ alij ſacerdotes ſummi electionē faciētes obſignāt bis, & [1]prius quidē ſigillū appellant minus, [2]ſecundū verò maius, quod eſt deſignatio. Patriarcha deſignatur ſolùm, quia ab Imp. facta deſignatio pro minore ſigillo ducitur. Similiterq; citra mutationem fit etiam deſignatio Patriarcharum aliorum, Alexādrię, Antiochiæ, & Hieroſolymorū: atq; adeò Archiepiſcopi Iuſtinianæ primæ, id eſt, [3]Achridos & totius Bulgariæ: nam Iuſtiniana ſecunda eſt Cyprus, & tertia Chalcedon. Ac

Οἱ μέντοι γε ἀρχιερεῖς μετὰ τὰς ψήφους αὐτῶν χειροτονούμενοι παρὰ τοῦ πατριάρχου, καθ' ἡμέρας τινὰς τῆς χειροτονίας αὐτῶν ποιῶν εὐχὴν ἕκαστος ὑπὲρ τῶν κρατούντων καὶ τοῦ ὑπηκόου, ἀπέρχεται προσκυνῶν τὸν βασιλέα, καὶ ἀναγινώσκει ταύτην, τῆς παραστάσεως ἱσταμένης. οἱ δέ γε ἀρχιμανδρῖται καὶ πρωτοσύγκελοι, ἀλλὰ δὴ καὶ καθηγούμενοι τῶν ἐντίμων μοναστηρίων, μετὰ τὸ τὴν σφραγῖδα παρὰ τοῦ πατριάρχου λαβεῖν, ἀπέρχονται καὶ προσκυνοῦσι καὶ οὗτοι, καὶ λαμβάνουσι τὸ δικαίκιον ἀπὸ τῆς τοῦ βασιλέως χειρός. καὶ οἱ μὲν ἀρχιερεῖς εἰς προσκύνησιν τοῦ βασιλέως, ὡς εἴρηται, ἐρχόμενοι μετὰ τῶν ἐχόντων μανδύον αὐτῶν ποταμοὺς προσκυνοῦσιν αὐτόν· οἱ δέ γε τῆς ἐκκλησίας ἄρχοντες, μετὰ τῶν ἐπιρριπταρίων καὶ ἱματίων.

Περὶ πενθίμων βασιλικῶν φορεμάτων.

Πατρὸς βασιλέως ἀποθανόντος, ἢ μητρὸς, ἢ γυναικὸς αὐτοῦ, ἢ μὴν υἱοῦ καὶ *ἐγγόνου βασιλέων ὄντων ὁ κρατῶν, λευκὰ φορέματα φορεῖ μέχρι καιροῦ, ὅσον ἂν βούλοιτο, εἶτα κίτρινα ἄνευ μαργελλίων, καὶ μετὰ ταῦτα λαμπροφορεῖ. εἰ δὲ θεῖος ἢ θεία πρὸς πατρὸς, ἢ ἀδελφὸς αὐτοῦ δεσπότης ὢν, ἤτε καὶ μὴ, ἢ ἀδελφὴ, ἢ υἱὸς

* ἐκγόνου.

*κήδι-

Ac ſummi quidem ſacerdotes poſt ſortitionem ipſorum deſignati à Patriarcha, per dies aliquot à deſignatione ſua faciũt quiſq; preces pro iis qui in poteſtate ſunt populoq; ſubdito, abeuntéſq; honorificè ſalutãt Imperatorem, & legunt illas preces circũſtatione adſiſtente. Archimandritæ verò & [2]Protoſyngeli, adeoq; ductores honoratorum monaſteriorum, poſtquàm ſigillum à Patriarcha acceperunt, abeuntes hi quoq; ſalutant honorificè, & accipiunt ſceptrũ de Imperatoris manu. Summi autẽ ſacerdotes ad ſalutandum Imperatorẽ, vt diximus, venientes cum aliis mandyum ſuum [2]vndulatum habentibus ſalutant ipſum: Principes verò Eccleſiæ cum [3]ſuparis & palliis.

De lugubribus Imperatoris veſtimentis.

Patre Imperatoris mortuo, aut matre, aut vxore eius, aut etiã filio nato cùm Imperatores eſſent, qui Imperiũ tenet, veſtes albas geſtat ad tempus quantum voluerit, deinde citrinas ſine margaritis, poſteà verò ſplendidis veſtibus vtitur. Sin patruus aut amita ex patre, aut frater eius qui ſit aut nõ ſit dominus, aut ſoror, aut filius, tunc etiam fert

* κίτρινα. *κήτρινα μὲν καὶ τότε, χωρὶς δὲ μαργελλίων,
εἶτα μετὰ μαργελλίων. καθ' ὃν δὲ καιρὸν ὁ βα-
σιλεὺς λευχειμονεῖ, ὡς εἴρηται, διὰ τοῖς ἑαυ-
τοῦ γνησίοις, πάντες μελανειμονοῦσιν, οὐκ ἄρ-
χοντες μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῦ λαοῦ. οἱ δὲ τοῦ τεθνεῶτος
* κίτρινα. γνήσιοι, τοῦ βασιλέως *κήτρινα φοροῦντος, μέ-
λανα οὗτοι ἐνδύονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἕως ἡμε-
ρῶν τεσσαράκοντα· καὶ μετὰ ταῦτα ἠεράνεα,
μέχρις ἂν ἀλλάξοι ὁ βασιλεύς· καὶ τότε λαμ-
προφοροῦσι καὶ οὗτοι. ἄνευ δὲ ὧν εἴρηται, εἰ συμ-
βῇ τινα ἕτερον τῶν καθ' αἷμα συγγενῶν αὐτοῦ
* κίτρινα. τελευτῆσαι, οὐδαμῶς φορεῖ *κήτρινα ὁ βασιλεύς.
ἂν δέ τινος τῶν γνησίων αὐτοῦ, ἢ θείου, ἢ ἀνε-
ψιοῦ, ἢ ἐξαδέλφου γυνὴ τελευτήσῃ, ἢ ἀδελφὸς,
ἢ υἱὸς, ὁ τὸν τεθνεῶτα ἀποβαλὼν διαβιβάζει
ἐν τῷ ἑαυτοῦ οἴκῳ τὰς τεταγμένας πενθήμους ἡμέ-
ρας, ἤτοι μέχρι καὶ τῶν νενομισμένων ἐννάδων. καὶ
μετὰ τοῦτο ἔρχεται νυκτὸς, καὶ προσκυνεῖ τὸν βα-
σιλέα μελανειμονῶν. καὶ ἔκτοτε ἐκτὸς μὲν ἐν-
δεδυμένος ἐστὶ μέλανα· τὸν δὲ βασιλέα προσ-
κυνῶν φορεῖ ἠεράνεα. οὐδὲ γὰρ ἐνδεδομένον ἐστὶ
μελανειμονεῖν τινὰ ἐν τῷ παλατίῳ.

Περὶ μελλονύμφης δεσποίνης.

Χρὴ καὶ τοῦτο γινώσκειν, ὅτι δεσποίνης νύμφης
ἐρχομένης ἔξωθεν ἢ διὰ ξηρᾶς, ἢ διὰ θαλάσ-
σης, κατὰ τὴν ἡμέραν καθ' ἣν μέλλει ἀποσωθῆναι εἰς

τὴν

fert citrinas veſtes, ſed ſine margaritis primùm, deinde cum margaritis. Quo tẽpore autem Imperator illas veſtes, vt dictu eſt, gerit propter neceſſarios ſuos, omnes atrati ſunt nõ ſolum principes, ſed etiã populares. Eius autẽ qui mortuus eſt propinqui, Imp. cõmenſales, cũ atris veſtib. induuntur coram eo ad dies vſq; quadraginta, poſteà vero coloris aerei, donec mutet Imperator: tũ hi quoq; ſplendidas veſtes ferũt. Sed præter eos de quibus dictum eſt, ſi quem alium ex coniunctis ſanguine cũ eo mori contigerit, Imp. non geſtat cituram. Quod ſi alicuius ex neceſſariis vxor, puta patrui, aut agnati, aut nepotis ex fratre obierit, fratre've, aut filius, is qui mortuum amiſit, tristis in ſua ipſius domo dies luctus conſtitutos, puta ad nouẽ vſq; dies imperatos lege: poſteà venit de nocte, & atratus Imp. ſalutat. Et eo tẽpore veſtib. atris indutus eſt: ſed cum Imperatorẽ ſalutat fert veſtes coloris aerei: non enim licet cuiquam atrato incedere in palatio.

De ſponſa futura Domina.

Et illud quoque teneri opus eſt, Domina ſponſa veniente foris aut terra aut mari, quo die ventura eſt incolumis in eam

τὴν πόλιν ἐγνωσμένην οὖσαν, πρ[illegible] ταύτην ὁ βασιλεὺς καὶ ἀν[illegible] αὐ[illegible] ὁ [illegible] μετὰ τοῦ βασιλέως καὶ πατρ[illegible]ς [illegible] ἐστιν· εἰ δ' οὐ, αὐτὸς μό[illegible] καὶ εἰ [illegible] ρας ἔρχεται, πεζεύειν αὐ[illegible] πηγὴν· εἰ δὲ μετὰ τρ[illegible], πλ[illegible] βλαχερνῶν ἔξω τῆς πόλεως, [illegible] ἐπιτήδειον. προκαταλαμ[illegible] καταγωγὴν ἢ ἐνταῦθα ἢ ἐκεῖ, καὶ τ[illegible] καὶ συγκλητικῶν, καὶ τῶν λοιπῶ[illegible] ναῖκες αἱ κρείττους καὶ εὐγεν[illegible] τὴν δέσποιναν καὶ νε[illegible]φον ε[illegible] φρονούμεναι βασιλικῶ[illegible] αὐτὴν [illegible] προσυπαντώντων καὶ τῶν βασι[illegible] καὶ [illegible] τέρων, ἢ τοῦ νεονύμφου καὶ μό[illegible]ου, αν[illegible] καὶ πα[illegible] καθάπερ εἴρηται. εἰ μὲν οὖν μετα[illegible]ως [illegible] προϋπαντᾷ αὐτῇ περὶ τὴν ἀκρ[illegible] ε[illegible] τοῦ εὐγενίου πύλην ἔφιππος ὢν ὁ βασιλε[illegible] τῶν ἀρχόντων· εἰ δ' ἀπὸ ξηρᾶς, ἔξω [illegible] ὥσπερ εἴρηται. μετὰ δὲ τοῦτο, οἱ μὲν βα[illegible] ὁ βα-σιλεὺς ἀπέρχεται καταλιμπάνων αὐτὴν ἐκεῖσε· ἀπὸ δὲ τῶν εἰρημένων * ἀρχοντισσῶν, ὑποδοῦσιν αὐτὴν τὰ ἐρυθρὰ ἢ βασίλισσαι, ἐὰν ὦσι, ἢ σεβαστοκρατόρισσαι, ἢ καισάρισσαι, ἢ αἱ εὐγενέστεραι τῶν λοιπῶν. Ὄντων δὲ προητοιμασμένων καὶ φορεμάτων βασιλικῶν, στολεῖται βασιλικῶς καὶ * προπεμπόμενοι, ἀπέρχεται εἰς τὸ παλάτιον ἔφιππος·

* ἀρχοντισσῶν.

* προπεμπομένη.

τελου-

ciuitatem quę constituta est, obuiā ipsi procedere Imperatorem & virū ipsius nouum sponsum cum Imperatore & patre suo, si superstes est: sin minus, ipsum solum. Et siquidem terra venit, moris est ipsam venire pedes a vicinia louris sin autem triremibus, prope templum Blachernarum extra vrbē, vbicunq; cōmodū esse contigerit. Primùm itaq; excipiētes comitatum aut hic aut illic vxores eorū qui in dignitate sunt, Senatorumq́; & reliquorum Principū optimates & nobilissimæ excipiunt Dominam & nouam spōsam venientē, regificè prosequentes & inseruientes ipsi, insuper occurrentib. etiam Imperatoribus, aut vtroq;, aut nouo sponso solo, si non est pater, quemadmodū dictum est. Si ergo triremi aduenit, obuiam fit ei circa Acropolin ad portā Eugenij Imperator equitans cum principibus: sin verò terra, extra vrbem, vt dictū est. Posteà verò Imperatores aut Imperator discedit relinquens eam illic. Ex fœminis autem principibus quas diximus, subdūt ei vestes rubras aut reginæ, si quę sunt, aut Augustę, aut Cęsarissę, aut reliquarum nobilissimæ. Cumq́; regiæ vestes antè comparatæ sint, induta regiè, & deducta, abit in palatium eques.

τελυμθύων μεϊὰ τῦτο κὴ τ̃ γαμικῶν τελ[illegible]ῶν ἐν ἡμέρᾳ ῥητῇ.

Ἕως ὧδε τὰ τ̃ ὀφφικιάλων τ̃ [illegible] Κωνςαντινυπόλεως ὀνόμαϊα· κὴ τ̃ [illegible]φφι[illegible]ων τῆς μεγάλης ἐκκλησίας.

Ἔκθεσις βασιλέως κυρ[illegible] ἀνδ[illegible]νικο[illegible] τ[illegible] παλαιολόγου τῦ γέροντος, [illegible] τάξεως αἱ ὑποκείμθυαι μ[illegible] παϊριαρχικῷ θρόνῳ τ̃ Κωνςαν[illegible].

Ὁ Καισαρείας. ὁ Ἐφέσου. ὁ [illegible]δείας. ὁ Νικαίας. ὁ Ἡ[illegible]ας. ὁ Κυζίκου. ὁ [illegible]άρδεων. ὁ Χ[illegible]ηδόνος. ὁ Φιλαδελφίας· αὕτη [illegible] σα τοῦ Σάρδεων, προεβιβάσθη παρὰ τοῦ βασιλέως Κυροῦ ἀνδρονίκου τοῦ παλαιολόγου εἰς θρόνον ι. ὁ Θεσσαλονίκης. καὶ αὕτη θρόνος οὖσα ις, εἰς ια παρὰ τοῦ εἰρημθύου βασιλέως ἀνήχθη· νῦν δὲ τὸν τόπον ἐπέχει τοῦ Ἀγκύρας. ὁ Ἀδριανουπόλεως· καὶ αὕτη θρόνος οὖσα μ, εἰς ιβ. ἐτιμήθη. ὁ Σίδης· ἡ δέκατος οὖσα θρόνος, εἰς ιγ ὑπεβιβάσθη. ὁ Σεβαστείας· καὶ αὕτη ια οὖσα θρόνος εἰς ιδ. ὑπεβιβάσθη. ὁ Ἀμασίας· ὁμοίως καὶ αὕτη ιβ οὖσα, εἰς ιε κατήχθη. ὁ Μελιτηνῆς· ὡσαύτως καὶ αὕτη ιγ οὖσα, εἰς ις ὑπεβι-

fiuntque posteà nuptialia sacra ad dictam diem.

Hactenus officialium Imperatorum Constantinopoli nomina, & officiorum matris Ecclesiæ.

Expositio Imperatoris Domini Andronici Palæologi senioris, quo se ordine iam habeant subiectæ metropoles throno Patriarchæ Constantinopolitani.

Metropolitanus *Cæsaréæ: Ephesi: Nicomedíæ: Nicææ: Heracléæ: Ancyræ: Cyzici: Sardium: Chalcédonis: Philadelphiæ.* hic episcopatus fuerat Sardium, & prouectus est ab Imperatore Cyro Andronico Palæologo in thronum decimum. *Thessalonicæ:* atq; hic qui thronus fuerat xvi. ab eodem Imperatore in xi. euectus est. nunc verò locum Ancyrani obtinet. *Adrianopoleos.* atque hæc quæ thronus fuerat xl. ad honorem xii. peruenit. *Sidæ*, quæ thronus fuit x. & ad xii. deuecta est. *Sebastiæ*, quæ thronus fuit xi. & ad xiiii. deuecta est. *Amasiæ.* hæc similiter thronus fuit xii. & ad xv. deuecta est. *Meliténes*, hæc quoque xiii. thronus fuit, & ad xvi.

ὑπεβιβάσθη. ὁ Τυάννων· καὶ αὐτὴ ιδ οὖσα θρόνος, εἰς * ιη κατήχθη. ὁ Γαγγρῶν· καὶ αὐτὴ ιε οὖσα θρόνος, εἰς ιη κατη[illegible]. [illegible] Π[illegible]ντοηρακλείας. αὕτη ἐπισκοπὴ ἦν τοῦ Κ[illegible]ουπόλεως· καὶ διὰ τὸ ὑπὸ ἐ[illegible]ῶν [illegible] καταχεθῆναι, ἐτιμήθη αὕτη ἀντ᾽ [illegible] μητρόπολιν εἰς θρόνον ιζ. ν[illegible] δὲ [illegible] ὁ Προύσης· καὶ αὕτη ἑκατοστὸς [illegible] εἰκοστὸν παρεβιβάσθη. ὁ Πηγῶν· [illegible] ϛ΄΄ θρόνος οὖσα, εἰς κα περιη[illegible]ησαν. [illegible] Περγάμου· καὶ αὕτη θρόνος ξθ οὖσα, εἰς κβ [illegible]βιβάσθη. ὁ Νεοκαισαρείας· ὁμοι[illegible] καὶ αὕτη θρόνος ιη οὖσα, εἰς κγ ὑπεβιβάσθη.

* ιζ.

ὁ * Πισίωνος· καὶ αὕτη θρόνος οὖσα ιθ εἰς κδ ὑπεβιβάσθη. ὁ Μύρων· καὶ αὐτὰ κ οὖσα, εἰς κε κατήχθη. ὁ Σταυρουπόλεως· καὶ αὐτὴ κα οὖσα, κϛ γέγονεν. ὁ Λαοδικείας· καὶ αὕτη κβ οὖσα, κζ γέγονεν. ὁ Σιμάδων· καὶ αὐτὴ κγ οὖσα, κη γέγονεν. ὁ Ἰκονίου· καὶ αὐτὸ θρόνος κδ ὤν, εἰς κθ κατεβιβάσθη.

* Πισινοῦς.

ὁ Βεῤῥοίας· καὶ αὐτὴ ἐπισκοπὴ οὖσα τοῦ Θεσσαλονίκης, ἢ ὥς τινες, τοῦ Ἀχρίδος, ἐτιμήθη. ὁ Πισιδίας· αὕτη θρόνος κε οὖσα, λα γέγονεν. ὁ Συλαίου· καὶ αὐτὸ θρόνος ὢν κϛ, εἰς λβ.

κατή-

deuecta est. *Tyanarũ.* & hæc xiiii. thronus fuit, & ad xvii. deuecta est. *Gangrarum*, & hæc thronus xv. fuit, ad xviii. deducta est. *Pontoheracléæ.* hic episcopatus fuit Claudiopolitani. Sed quia Claudiopolin obtinuerunt gentes, hæc honorem metropoleos pro illa consecuta est ad thronũ xvii. nunc autem xix. effectus. *Prusæ.* hic quoque thronus fuit centesimus, & ad xx. producta est. *Pagarum.* hic etiã thronus fuit xc. & ad xxi. producta est. *Pergami.* & hoc thronus fuit lxix. & ad xxii. prouectum est. *Neocæsaréæ.* hæc similiter xviii. fuit thronus, & ad xxiii. deducta est. *Pessinuntis.* hæc thronus xix. fuit, & ad xxiiii. deducta est. *Myrarũ.* hæc thronus fuit xx. & ad xxv. deducta est. *Stauropoleos.* hæc xxi. fuit, facta est xxvi. *Laodicéæ.* hæc xxii. fuit, & xxvii. facta est. *Synadarum.* hæc xxiii. fuit, & xxviii. effecta est. *Iconij*, atque hoc thronus fuit xxiiii, & ad xxix. deductum est. *Berrhœæ.* hęc episcopatus fuit Thessalonicensis, siue (vt alii putant) Achridensis Archiepiscopi, & honore xxx. throni affecta est. *Pisidiæ.* hæc thronus fuit xxv. & xxxi. effecta est. *Sylæi.* hoc thronus xxvi. fuit, & xxxii.

κατήλθη. ὁ Κορίνθου· καὶ αὐτὴ [illegible] οὖσα, εἰς λγ κατῆλθεν. ὁ Μ[illegible]βασί[illegible] ἐπισκοπὴ οὖσα Κορίνθου, ἢ ὡς τι[illegible], τῶν [illegible] Πατρῶν, ἐτιμήθη. ὁ Ἀ[illegible] αὐτὴ θρόνος οὖσα κη, εἰς [illegible] πε[illegible] Μωκησοῦ· καὶ αὔτη θρο[illegible], [illegible] κατήλθη. ὁ Κρήτης· καὶ αὐτὴ λ [illegible], [illegible] λζ ὑπεβιβάσθη. ὁ Κ[illegible]λ[illegible]· καὶ αὐτὴ θρόνος οὖσα λα, εἰς λ[illegible] [illegible]λαιῶν Πατρῶν· καὶ αὐτὴ [illegible] πεβιβάσθη. ὁ Τραπεζ[illegible] αὐτὴ λγ οὖσα, εἰς μ κατήλθη. ὁ Λα[illegible]ης· καὶ αὐτὴ λδ οὖσα, εἰς μα κα[illegible]θη. ὁ Ναυ[illegible]κτου· καὶ αὐτὸς λε ὢν θρόνος, εἰς μβ κατῆλθεν. ὁ Φιλιπποπόλεως· καὶ αὐτὴ λς οὖσα, μγ γέγονεν. ὁ Τραϊανουπόλεως· καὶ αὐτὴ λζ οὖσα, μδ γέγονεν. ὁ Ῥόδου· καὶ αὐτὴ λη οὖσα, με κατέστη. ὁ Σερρῶν· καὶ αὐτὴ νη οὖσα, εἰς μϛ ἀνήλθη. ὁ Φιλίππων· καὶ αὐτὴ λθ οὖσα, εἰς μζ κατήλθη. ὁ Χριστουπόλεως· καὶ αὐτὴ θρόνος οϛ οὖσα, εἰς μη προεβιβάσθη. ὁ Ἱεραπόλεως. αὐτὴ μα οὖσα, εἰς μθ ὑπεβιβάσθη. ὁ Διῤῥαχίου· καὶ αὐτὸ μβ ὄν, εἰς ν ὑπεβιβάσθη. ὁ Σμύρνης· καὶ αὐτὴ μγ οὖσα, εἰς να κατήλθη.

ὁ Μιτυλήνης· καὶ αὐθὴ μθ οὖσα, εἰς νβ κατήλθη. ὁ Ἰωαννίνων, ἐπισκοπὴ οὖσα τοῦ

Ναυ-

effectum est. *Corinthi.* hæc fuit thronus xxvii & ad xxxiii deuenit. *Monembasiæ.* cum episcopatus esset Corinthi, siue (vt aliis placet) veterū Patrarū, honore affecta est. *Athenarum.* hęc quoq; thronus fuit xxviii. & ad xxxv deuecta est. *Mocási.* hæc thronus fuit xxix. & ad xxxvi. deducta est. *Cretæ.* hæc fuit xxx. & ad xxxvii. deuecta est. *Calabriæ.* hæc thronus fuit xxxi. & ad xxxviii. deducta est. *Patrarum veterū.* hęc xxxii. fuit, & ad xxxix. deuecta est. *Trapezuntis.* hæc xxxiii. fuit, ad xl. deducta est. *Larissæ.* hæc quoque xxxiiii. fuit, ad xli. deducta est. *Naupacti.* & hic thronus fuit xxxv. ad xlii. deuenit. *Philippopoleos.* hæc fuit xxxvi. & xliii. effecta est. *Traianopoleos.* hæc fuit xxxvii. & xliiii. effecta est. *Rhodi.* hæc fuit xxxviii. & xlv. constituta est. *Serrarum.* hæc fuit lviii. ad xlvi. producta est. *Philipporum.* hæc fuit xxxix. ad xlvii. deducta est. *Christopoleos* hęc thronus fuit lxxvi. ad xlviii. prouecta est. *Hierapoleos* hæc xli. fuit, & ad xlix. deuecta est. *Dirrachij.* hæc xlii. fuit, ad l. deuecta est. *Smyrnæ.* hæc xliii. fuit, ad li. deducta est. *Mitylines.* hæc fuit xlix. & ad lii. deducta est. *Ioanninorū,* hæc cùm esset episcopatus

Nau-

Ναυπάκτου, ἐτιμήθη. ὁ Διδυμοτείχου· καὶ αὐτὸ ἀρχιεπισκοπὴ ὄν ποτε, ἐτιμ[illegible] ὁ Μελενίκου. ὁ Κατάνης· καὶ αὐτὴ μδ [illegible] εἰς νζ κατήχθη. ὁ Α[illegible]ελου· καὶ [illegible] νη γέγονεν. ὁ Καμά[illegible]υ· καὶ αὐτὴ μ[illegible]σα, νθ γέγονεν. ὁ Κοτυ[illegible]υ· καὶ αὐτ[illegible] ὄν, γέγονε ξ. ἡ ἁγία *Σ[illegible]· κα[illegible] μη οὖσα, γέγονε ξα. [illegible] Πα[illegible] καὶ αὐταὶ ν οὖσαι, [illegible]ς ξϐ [illegible] ὁ Α[illegible]τρω· καὶ αὐτὸ ξθ ὄν, π[illegible] [illegible]. [illegible] μάστριδος· καὶ αὐτὴ νβ οὖσα, [illegible] κατ[illegible].

* Σιβηνειαγή.

ὁ Χωνῶν· καὶ αὐταὶ νγ οὖσαι, [illegible] κατήχθησαν. ὁ Ἱδροῦς· καὶ αὐτὴ [illegible], ξϛ κατήχθη. ὁ Κελτζίνης· καὶ αὐτὴ [illegible] οὖσα, ξζ γέγονεν. ὁ Κολωνίας· καὶ αὐτὴ νϛ οὖσα, ξη γέγονεν. ὁ [illegible]ζων· καὶ αὐταὶ νζ οὖσαι, ξθ γέγονεν. ὁ Πομπηιουπόλεως· καὶ αὐτὴ νθ οὖσα, εἰς ο κατήχθη. ὁ Ῥωσίας· καὶ αὐτὴ ξ οὖσα, εἰς οβ κατήχθη θρόνον. ὁ Αἴνου· καὶ αὐτὴ ξα οὖσα, ογ γέγονεν. ὁ Ἀλανίας· καὶ αὐτὴ ξϐ οὖσα, οδ γέγονεν. ὁ Φαρσάλων· καὶ αὐτὰ ἀρχιεπισκοπὴ ὄντα, ἐτιμήθησαν. ὁ Τιβεριουπόλεως, ἤτοι Βάρνης· ἢ ξγ οὖσα, οε γέγονεν. ὁ Εὐχαΐτων· καὶ αὐτὰ ξδ ὄντα, οϛ γέγονασιν. ὁ Κερασοῦντος· καὶ αὐτὴ ξε οὖσα, οζ γέγονεν. ὁ Νακωλείας· καὶ αὐτὴ ξϛ οὖσα,

Naupacti, honore affecta est. *Didymitichi.* hoc cùm olim Archiepiscopatus esset, honore affectũ est. *Melenici.* *Catanæ.* hęc fuit xliiii. & ad lvii. deducta est. *Amorij.* hoc fuit xlv. factum est lviii. *Camachi.* hoc fuit xlvi. factum est lix. *Cotyaët.* hoc fuit xlvii. factum est lx. *sanctæ Seuerianæ.* hæc fuit xlviii. facta est lxi. *Patrarum nouarum.* hæ fuerunt l. & ad lxii. deuectę sunt. *Apro.* hoc fuit lxix. & ad lxiii. productum est. *Amastridis.* hæc fuit lii. & ad lxiiii. deducta est. *Chonarum.* hæ fuerunt liii. ad lxv. deductæ sunt. *Hidruntis.* hæc fuit liiii. ad lxvi. deducta est. *Celtzenes.* hæc fuit lv. facta est lxvii. *Coloneæ.* hæc fuit lvi. facta est lxviii. *Thebarum.* hæ fuerunt lvii. factæ sunt lxix. *Pompeiopoleos.* hæc fuit lix. ad lxx. deducta est. *Rhosiæ.* hęc fuit lx. deducta est ad lxxii. thronum. *Aeni.* hæc fuit lxi. facta est lxxiii. *Alaniæ.* hæc fuit lxii. facta est lxxiiii. *Pharsalorum.* hic fuit Archiepiscopatus, & honore affecta sunt. *Tiberiopoleos.* siue Barnes, quæ lxiii. fuit, lxxv. facta est. *Euchaitorum.* hęc cùm lxiiii. fuerint throni, lxxvi. facta sunt. *Cerasuntis.* & hęc fuit lxv. facta est lxxvii. *Nacoliæ,* hæc quę fuit lxvi. facta

οὖσα, οη γέγονεν. ὁ Γερμίου· καὶ αὐτὰ ξζ ὄντα, οθ γεγόνασιν. ὁ Μαδύτων· καὶ αὐτὰ ξη ὄντα, π γεγόνασιν. ὁ Απα[illegible] καὶ αὐτὴ ἀρχιεπισκοπὴ οὖσα, ἐτιμήθη εἰς μη[illegible]πολιν. ὁ Λιτβ[illegible]ν. τὰ Λιτβαδα, ἐν[illegible]τα τῆς μεγάλης Ῥωσίας, μη[illegible]πόλεις γεγ[illegible]σιν ἐπὶ τῆς βασιλείας Κυ[illegible], ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου τ[illegible]. [illegible] Καυκάκου, ἐν [* ἴδνει.] ἐπὶ Ὀ[illegible] καὶ αὐτὴ [illegible]σκοπὴ [illegible]σα τῆς Βουλγαρ[illegible] Γε[illegible]θιας· καὶ αὐτὴ ἀρ[illegible], μητρόπολις γέγονεν. ὁ Βαπλαι[illegible] καὶ αὐτὸ [illegible]νος ὂν ὁ ὑπεβιβάσθη εἰς πζ. ὁ Να[illegible]ιαν[illegible] καὶ αὐτὴ οβ οὖσα, εἰς πι κατέβη. ὁ [illegible]κύρων· ἃ ογ ὄντα, πθ γεγόνασιν. ὁ Α[illegible]δου· ἣ οδ οὖσα, ϛ'' γεγόνασιν. ὁ Μ[illegible]. ὁ Χεισταιουπόλεως, ἡ ος οὖσα, ϛβ γέγονεν. ὁ Ῥοδίου, καὶ αὐτὸ οζ ὂν, ϛγ γέγονεν· ἡ Παρονάξια· αὐταὶ προσῆσαν θρόνος [illegible], γεγόνασι δὲ ϛδ. ὁ Ἀτταλείας· ἣ π οὖσα, ϛε γέγονεν. ὁ Ζηκχίας· αὐτὴ ἀρχιεπισκοπὴ οὖσα, μητρόπολις γέγονεν. ὁ Βουσπόρου· καὶ αὐτὴ προεβιβάσθη, ἀρχιεπισκοπὴ οὖσα. ὁ Βιτζίνης. ὁ Σουγδαίας· ἣ ἀπὸ ἀρχιεπισκοπῆς ἐτιμήθη. ὁ Μεσημβρείας· ἣ πγ θρόνος οὖσα, ρ γέγονεν. ὁ Ἀρκαδιουπόλεως· ἣ πβ

facta est lxxviii. *Gerniorum.* hæc lxvii, fuerunt, facta sunt lxxix. *Madytorum.* hæc lxviii fuerunt, facta sunt lxxx. *Apamea.* hæc quæ fuit Archiepiscopatus, honorem metropoleos consecuta est.

Litborum. Litbarla in montanis magnæ Rhosiæ, metropolis effecta sunt regnante Cyro Andronico, tempore Ioannis suauis Patriarchæ. *Cauaia.* in Obydines gente. hæc cum Bulgariæ episcopatus esset, honorem adepta est. *Gotthia.* hæc fuit Archiepiscopatus, facta est metropolis. *Bassiæ.* hoc throni fuit lxx. ad lxxxiii. deuectum est. *Nazianzi.* hoc fuit lxxii. ad lxxxviii. descendit. *Cerygrerum.* hæc fuerunt lxxiii. facta sunt lxxxix. *Abydi.* hęc fuit lxxiiii. facta est xc. *Methymnæ.* *Christianopoleos.* hæc fuit lxxvi. facta est xcii. *Rhody.* hoc fuit lxvii. & xciii. factum est. *Paronaxia.* hic priùs fuit thronus lxxix. factæ sunt xciiii. *Attaliæ.* fuit lxxx. facta est xcv. *Zacchiæ.* hæc fuit Archiepiscopatus, metropolis facta est. *Bospori.* hæc prouecta est, cùm Archiepiscopatus esset. *Bitzines.* *Sugdaæ.* quæ ex Archiepiscopatu in honorem euecta est. *Mesembriæ.* hæc fuit thronus lxxxiii. facta est c. *Arcadiopoleos.*

οὖσα, οη γέγονεν. ὁ Γερμίου· καὶ αὐτὰ ξζ ὄντα, οθ γεγόνασιν. ὁ Μαδύτων· καὶ αὐτὰ ξη ὄντα, ϖ γεγόνασιν. ὁ Ἀπα[illegible] καὶ αὐτη ἀρχιεπισκοπὴ οὖσα, ἐτιμήθη εἰς μη[illegible]πολιν. ὁ Λιτβῶν. τὰ Λ[illegible]δα, ἐν [illegible]τα τῆς μεγάλης Ἰωσίας, μ[illegible]λεις γε[illegible]σιν ἐπὶ τῆς βασιλείας Κ[illegible]ου αν[illegible], [illegible] τοῦ πατριάρχου Ἰω[illegible] τ[illegible]. ὁ Καυκάκου, ἐν *ἔτει Ο[illegible] καὶ αὐτη [illegible]σκοπη οὖσα της Βου[illegible]τιμήθη. ὁ Γ[illegible]θίας· καὶ αὐτη ἀρχι[illegible], [illegible]πολις γέγονεν. ὁ Βασιλ[illegible]· καὶ αὐτ[illegible]νος ον ο ὑπεβιβάσθη εἰς πζ. ὁ Να[illegible] καὶ αὐτη οβ οὖσα, εἰς πη κατεβ[illegible]η. ὁ [illegible]χ[illegible]ων· α ογ ὄντα, π[illegible] γεγόνασιν. ὁ Ἀ[illegible]δου· ἡ οδ οὖσα, ϛ'' γεγόνασιν. ὁ Μ[illegible]νης. ὁ Χειστιανουπόλεως, ἡ ος οὖσα, ϛβ γέγονε. ὁ Ῥοδίου, καὶ αὐτὸ οζ ον, ϛγ γέγονεν. ἡ Παρονάξια· αὐταὶ περιῆσαν θρόνος ο[illegible], γεγόνασι δὲ ϛδ. ὁ Ἀτταλείας· ἡ ϖ οὖσα, ϛε γέγονεν. ὁ Ζηκχίας· αὐτὴ ἀρχιεπισκοπὴ οὖσα, μητρόπολις γέγονεν. ὁ Βουασπόρου· καὶ αὐτὴ περιεβιβάσθη, ἀρχιεπισκοπὴ οὖσα. ὁ Βιτζίνης. ὁ Σουγδαίας· ἡ ἀπὸ ἀρχιεπισκοπῆς ἐτιμήθη. ὁ Μεσημβρίας· ἡ πγ θρόνος οὖσα, ρ γέγονεν. ὁ Ἀρκαδιουπόλεως·

ἡ πβ

* ἴθνει.

facta est lxxviii. *Germiorum.* hæc lxvii, fuerunt, facta sunt lxxix. *Madytorum.* hæc lxviii fuerunt, facta sunt lxxx. *Apamea.* hæc quæ fuit Archiepiscopatus, honorem metropoleos consecuta est.

Litborum. Lithada in montanis magnæ Rhosiæ metropoles effectæ sunt regnante Cyro Andronico, tempore Ioannis suauis Patriarchæ. *Cimenæ* in Obydines gente. hæc cum Bulgariæ episcopatus esset, honorem adepta est. *Cotilo.* hæc fuit Archiepiscopatus, facta est metropolis. *Basilæi.* hoc throni fuit lxx. ad lxxxvii. deuectum est. *Nazianzi.* hoc fuit lxxii. ad lxxxviii. descendit. *Cercyrorum.* hæc fuerut lxxiiii. facta sunt lxxxix. *Abydi.* hęc fuit lxxiiii. facta est xc. *Methymnæ.* *Christianopoleos.* hæc fuit lxxvii. facta est xcii. *Rhodij.* hoc fuit lxvii. & xciii. factum est. *Paronaxia* hic priùs fuit thronus lxxix. factæ sunt xciiii. *Attaliæ.* fuit lxxx. facta est xcv. *Zacchiæ.* hæc fuit Archiepiscopatus, metropolis facta est. *Bospori.* hæc prouecta est, cùm Archiepiscopatus esset. *Bitzines.* *Sugdææ.* quæ ex Archiepiscopatu in honorem euecta est. *Mesembriæ.* hæc fuit thronus lxxxiii. facta est c. *Arcadiopoleos.*

ἡ πβ οὖσα, γέγονεν ρα. ὁ Σηλυ[illegible]είας καὶ αὐ-τὴ πα οὖσα, ρβ γέγονεν. ὁ Μιλ[illegible]του· καὶ αὐτὴ πδ οὖσα, ργ γέγονεν. ὁ Γε[illegible] καὶ αὐτὴ πε οὖσα, ρδ γέγονεν. ὁ Ἄ[illegible] καὶ αὐτὸς πη ὤν, ρε γέγονεν. ὁ Δέρτρας [illegible] αὐ-τὴ οα οὖσα, κατήχθη εἰς ρϛ. ὁ Π[illegible] ϛ″ ὤν, ρζ γέγονεν. ὁ Σεβα[illegible]υτο[illegible]να οὖσα, κατεβιβάσθη εἰς ρη. ὁ [illegible] ὡσαύτως καὶ αὐτὸς ϛ[illegible] ὤν, [illegible] γέγονεν. [illegible] Κυ-βίσου. ὁμοίως καὶ αὐτὰ ϛγ οὖσα, [illegible] ὁ Ἀντιοχείας. ὁ Ἀχυράο[illegible].

Περὶ τῆς τάξεως τῶν [illegible]πολιτῶν· τίνες αὐτῶν λέγονται ἔξαρχοι καὶ ὑπέρτιμοι, τίνες ὑπέρτιμοι μόνον.

α ὁ Καισαρείας Καππαδοκίας, ὑπέρτιμος τῶν ὑπερτίμων, καὶ ἔξαρχος πάσης ἀνατο-λῆς.

β ὁ Ἐφέσου, ὑπέρτιμος, καὶ ἔξαρχος πά-σης Ἀσίας.

γ ὁ Ἡρακλείας, πρόεδρος τῶν ὑπερτί-μων, καὶ ἔξαρχος πάσης Θρᾴκης καὶ Μακε-δονίας.

Οἱ ἑξῆς πάντες ὑπέρτιμοι· ἤγουν ἔξ-αρχοι καὶ ὑπέρτιμοι.

Ὁ Ἀγκύρας, ἔξαρχος πάσης Γαλατίας.

Ὁ Κυ-

polis. hæc fuit lxxxii. facta est ci. *Selybriæ.* hæc fuit lxxxi. facta est cii. *Mileti.* hæc fuit lxxxiiii. facta est ciii. *Gordicæ.* hæc fuit lxxxv. facta est ciiii. *Argos.* hic fuit lxxxviii. factus est cv. *Dirrhachiæ.* hæc fuit lxxi. ad cvi. deuecta est. *Pyrgy.* hoc fuit xc. factum est cvii. *Sebastopolis.* hæc fuit thronus li. ad cviii. deuecta est. *Euripi.* similiter hic fuit xcii. factus est cix. *Cybistrorũ.* hęc similiter fuerunt xciii. facta sunt cx *Antiochiæ.* *Acbyrauntes.*

De ordine thronorum in Metropolitanos: quinam ex ipsis dicantur principes & honoratissimi, qui solum honoratissimi.

1 Metropolitanus Cæsareæ Cappadociæ, honoratissimorum honoratissimus, & princeps totius Orientis.

2 Ephesi, honoratissimus & princeps totius Asiæ.

3 Heracleæ, præsul honoratissimorum, & princeps totius Thraciæ atque Macedoniæ.

Sequentes omnes sunt honoratissimi, nempe principes & honoratissimi.

Ancyræ, princeps totius Galatiæ.

Cyzici,

Ὁ Κυζίκου, ἔξαρχος πάσης Ἑλλησπόντου, ἢ παντός.

Ὁ Σάρδεων, πάσης Λυδίας· ἀλλ' οὗτος νῦν ὁ Φιλαδελφείας, ὢν μὲν πρότερον ἐπίσκοπος Σάρδεων· γενόμενος δὲ μητροπολίτης, ἔχει καὶ τὸν τόπον, καὶ τὴν ἐξαρχίαν τοῦ Σάρδεων, καὶ τὰς λοιπὰς ἐπισκοπὰς ἐφ' ἑαυτόν.

ὁ Νικομηδείας, πάσης Βιθυνίας.

ὁ Νικαίας, πάσης Βιθυνίας.

ὁ Χαλκηδόνος, ὁμοίως.

ὁ Σίδης, πάσης Παμφυλίας.

ὁ Σεβαστείας, πάσης Ἀρμενίας.

ὁ Ἀμασείας Εὐξείνου πόντου.

ὁ Μελιτηνῆς, δευτέρας Ἀρμενίας.

ὁ Τυάννων, δευτέρας Καππαδοκίας.

ὁ Γαγγρῶν, πάσης Παφλαγονίας.

ὁ Θεσσαλονίκης, πάσης Θετταλίας· ἔχει δὲ καὶ τὸν τόπον τοῦ Ἀγκύρας.

ὁ Κλαυδιουπόλεως· ἀνθ' οὗ εἰσὶ Ποντηρακλείας, ἐπίσκοπος μὲν ὢν τοῦ Κλαυδιουπόλεως πρότερον, γενόμενος δὲ μητροπολίτης ἔχει καὶ τὸν τόπον καὶ τὴν ἐξαρχίαν ἐκείνου.

ὁ Νεοκαισαρείας, πόντου Πολεμωνιακοῦ.

ὁ Πισινοῦντος, δευτέρας Γαλατίας.

ὁ Μύρων, πάσης Λυκίας.

ὁ Σταυροπόλεως, πάσης Καρίας.

ὁ Λαοδικείας, Φρυγίας Καππατιανῆς.

ὁ Συνά-

Cyzici, princeps totius Hellesponti.

Sardiũ, princeps totius Lydiæ: pro quo nunc est Philadelphiæ: qui priùs quidem erat Episcopus sub Metropolitano Sardiũ: sed factus Metropolita nunc & locum habet, & principatum Metropolitæ Sardium, & reliquos episcopatus subiectos sibi.

Nicomediæ, totius Bithyniæ.

Nicææ, totius Bithyniæ.

Chalcedonis, similiter.

Sidæ, totius Pamphyliæ.

Sebastæ, totius Armeniæ.

Amastiæ, Euxeni ponti.

Melitenes, secundæ Armeniæ.

Tyanarum, secundæ Cappadociæ.

Gangrarum, totius Paphlagoniæ.

Thessalonicæ, totius Thessaliæ: nũc autem locum habet Ancyrani.

Claudiopóleos. cuius loco est Pontoheracléæ, qui priùs quidẽ episcopus fuit Claudiopoleos, sed metropolitanus factus & locum habet & principatum illius.

Neocæsaréæ, ponti Polẽmoniaci.

Pessinuntis, secundæ Galatiæ.

Myrorum, totius Lyciæ.

Stauropoleos, totius Cariæ.

Laodiceæ, Phrygiæ Cappatianæ.

ὁ Συνάδων, Φρυγίας σαλουταρίας.

ὁ Ἰκονίου, πάσης Λυκαονίας.

ὁ Ἀντιοχείας, πάσης Πισιδίας.

ὁ Συλαίου, ὃς καὶ Πέργης λέγεται, δευτέρας Παμφυλίας· ἀφ' οὗ νῦν ὁ Ἀτταλίας, ἐπίσκοπος μὲν ὢν τοῦ Πέργης, ἔχει δὲ νῦν μητροπολίτης γενόμενος τὸν τόπον αὐτοῦ.

ὁ Κορίνθου, πάσης Πελοποννήσου.

ὁ Ἀθηνῶν, πάσης Ἑλλάδος.

* Μωκισσοῦ. ὁ * Μωκισοῦ, δευτέρας Καππαδοκίας.

ὁ Σελευκίας, δευτέρας Παμφυλίας.

ὁ Ῥηγίου, ὃς καὶ Καλαβρίας λέγεται, ἐξαρχίαν οὐκ ἔχει.

ὁ παλαιῶν Πατρῶν, πάσης Ἀχαΐας.

ὁ Τραπεζοῦντος, πάσης Λαζικῆς.

ὁ Λαρίσσης, δευτέρας Θετταλίας καὶ πάσης Ἑλλάδος.

ὁ Ναυπάκτου, πάσης Αἰτωλίας. σημείωσαι ὅτι πρὸς τὸν Φιλιππουπόλεως οἱ μὲν τοῦ Κωνσταντίνου πόλεως νοτάριοι ὑπέρτιμον ἔγραψαι καὶ ἔξαρχον πάσης Θρᾴκης μόνον· ὁ δὲ Φιλιππουπόλεως Δαμιανὸς γράψας ἡμῖν ἔγραψεν ἑαυτὸν ὑπέρτιμον καὶ ἔξαρχον πάσης Εὐρώπης καὶ Δραγοβιτίας.

ὁ Ἀνδριανουπόλεως, ὑπέρτιμος καὶ ἔξαρχος

Μημόν-

Synadarum, Phrygiæ ſalutaris.

Iconii, totius Lycaoniæ.

Antiochiæ, totius Piſidiæ.

Sylæi, qui etiam Pergæ dicitur, ſecundæ Pamphyliæ: pro quo nunc eſt Attaliæ, qui fuit quidem Epiſcopus Pergæ, nunc verò Metropolitanus factus habet locum ipſius.

Corinthi, totius Peloponneſi.

Athenarum, totius Hellados.

Mocaſi, ſecundæ Cappadociæ.

Seleuciæ, ſecundæ Pamphyliæ.

Rhegii, qui & Calabrię dicitur, non habet principatum.

Patrarum veterum, totius Achaiæ.

Trapezuntis, totius Lazicæ.

Lariſſæ, ſecũdæ Theſſaliæ & totius Hellados.

Naupacti, totius Ætoliæ. Obſeruandũ, notarios Conſtantinopolitanos ad Metropolitam Philippopolitanũ ſcripſiſſe honoratiſſimum & Præſulem totius Thracię ſolùm: Damianum verò Philippopolitanũ, cùm ad nos ſcriberet ſeipſum inſcripſiſſe honoratiſſimum & præſulem totius Europæ & Dragouintiæ.

Adrianopoleos, honoratiſſimus & Pręſul

Μημόντου. Σημειωτέον ὅτι οὕτω γράφει μητροπολίτης πρὸς τὸν Ἀνδριανουπόλεως, πανιερώτατε μητροπολῖτα Ἀνδριανουπόλεως, ὑπέρτιμε καὶ ἔξαρχε Αἱμημόντου.

Μέχρι τούτων οἱ ἔχοντες τὰς ἐξαρχίας· οἱ δὲ λοιποὶ πάντες μητροπολῖται ὑπέρτιμοι μόνον γράφονται, καὶ οὐκ ἔξαρχοι. οὓς καὶ εὑρήσεις ἔμπροσθεν.

Περὶ τοῦ Βάρνης.

ἡ Βάρνα, λέγουσί τινες, αὐτή ἐστιν ἡ Τιβεριούπολις· διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἐκθέσει οὐχ εὑρίσκεται κειμένη, οὔτε ἐν ταῖς μητροπόλεσιν, οὔτε ἐν ταῖς ἀρχιεπισκοπαῖς ἢ ἐπισκοπαῖς· ἀλλ' ὁ Βάρνης αὐτός ἐστιν ὁ Τιβεριουπόλεως.

Περὶ τοῦ Ἀγχιάλου.

ἡ δὲ Ἀγχίαλος πρότερον μὲν ἡνωμένη ἦν τῇ ἀρχιεπισκοπῇ Μεσημβρείας· αὐτῆς δὲ τιμηθείσης εἰς μητρόπολιν, ἐγένετο καὶ ἡ Ἀγχίαλος ἀρχιεπισκοπή.

Περὶ τοῦ Μελενίκου.

Τὸν δὲ Μελένικον οὐχ εὑρίσκομεν οὐδαμοῦ γεγραμμένον. λέγεται δὲ ἀγράφως καὶ

αὐτὴ

Memonti. Obſeruandũ ſic Metropolitam ſcribere Prȩſuli Adrianopoleos, ſanctiſſime Metropolita Adrianopoleos, honoratiſſime & Præſul Hæmemonti.

Hactenus qui Præſulum dignitatem habent: reliqui verò omnes Metropolitæ honoratiſsimi ſolùm inſcribuntur, ac non Præſules: quos etiam in præcedentibus es inuenturus.

De Metropolitano Barnæ.

Barna, aiunt quidam, eadem eſt Tiberiopolis. Ac propterea in illa expoſitione non inuenitur perſcripta neq; inter Metropoleis, neque inter Archiepiſcopatus, aut Epiſcopatus: ſed Antiſtes Barnæ idem eſt Heliopoleos.

De antiſtite Anchiali.

Anchialus coniuncta fuit priùs Archiepiſcopatui Meſembriæ: ſed hac euecta in honorem metropoleos, & Anchialus Archiepiſcopatus facta eſt.

De Melenico.

Melenicum verò nuſquam inuenimus ſcriptum. dicitur autem, quamuis ſine

αὐτὴ τοῦ Σεῤῥῶν εἶναι ἐπισκοπή.

Εἰσὶ καὶ ἕτεροι μητροπολῖται, ἔξω τῶν ὧν γράφει ἡ διατύπωσις ἡ ἀρχαία· οἵτινες ἀπὸ ἀρχιεπισκόπων καὶ ἐπισκόπων ἐτιμήθησαν κατὰ διαφόρους καιρούς. Καὶ ἀπὸ μὲν ἀρχιεπισκόπων ἐγένοντο οὗτοι. ὁ Βιζύης. ὁ Μιλήτου. ὁ Σηλυβρίας. ὁ Ἄπρω. ὁ Γαρέλλης. ὁ Βρύσεως. ὁ Δέρκω. ὁ Χερσῶνος. ὁ Μεσημβρίας. ὁ Γοτθίας. ὁ Μεγάχων, ὃς καὶ Ζηκχίας λέγεται.

ἡ δὲ Σουγδαία, καὶ αἱ Βοῦλλαι, δύο ἦσαν ἀρχιεπισκοπαί· ἑνωθεῖσαι δὲ ἐγένοντο μία μητρόπολις, διὸ καὶ ὁ Σουγδαίας καὶ Φούλλων λέγεται.

Ἀπὸ δὲ τῶν ἐπισκοπῶν τοῦ Ἐφέσου, ἐγένετο μητροπολίτης ὁ Περγάμου.

Ἀπὸ τῶν τοῦ Ἡρακλείας, ὁ Μαδύτων, καὶ ὁ Μηδείας, ὁ Προύσης.

Ἀπὸ τοῦ Θεσσαλονίκης, ὁ Βεῤῥοίας.

Ἀπὸ τοῦ Νεοκαισαρείας, ὁ Κερασοῦντος καὶ ὁ Ῥιζαίου.

Ἀπὸ τοῦ Κορίνθου, ὁ Μονεμβασίας· ὃς καὶ ἔξαρχος λέγεται πάσης Πελοποννήσου, καὶ ἔχει καὶ τὸν τόπον τοῦ Σίδης.

Ἀπὸ

ſcripto,hic etiam Epiſcopatus Serrarũ eſſe.

Sunt & alii Metropolitani, præter eos qui vetere illa delineatione ſcripti ſunt: qui ex Archiepiſcopis & Epiſcopis honorem temporibus variis aſſecuti ſunt ampliorem. Et ex Archiepiſcopis quidem hi Metropolitę facti ſunt: Bizyæ: Mileti: Selybrię: Apro: Garellæ: Bryſeos: Derco: Cherſonis: Meſembriæ: Gotthię: Metrachorum,qui & Zacchiæ dicitur.

Sugdæa verò & Bullæ,duo erant Archiepiſcopatus : adunatæ autem factæ ſunt vna metropolis,ideoq; Sugdææ & Phullarum dicitur.

Ex Epiſcopatibus verò Metropolitani Epheſi, factus eſt Metropolitanus Pergami.

Ex Epiſcopatibus Metropolitani Heracleæ,Metropolita Madytorum, & Medíæ, Pruſæ.

Ex ep.Met.Theſſalonicę, M. BerrhϾ.

Ex ep. Metr.Neocæſaréæ, Metrop. Ceſaruntis & Rizæi.

Ex ep.Metr.Corinthi,Metropolita Monembaſiæ, qui etiam Præſul dicitur totius Peloponneſi,& locum obtinet Metropolitani Sidæ.

Ἀπὸ τοῦ Μακισοῦ, ὁ Ναζιαζοῦ.

Ἀπὸ τοῦ παλαιῶν Πατρῶν, ὁ Λακεδαιμονίας.

Ἀπὸ τοῦ Ναυπάκτου, ὁ Ἰωαννίνων.

Ἀπὸ τοῦ Φιλιππουπόλεως, ὁ Λιτίτζης.

Ἀπὸ τοῦ Τραϊανουπόλεως, ὁ Διδυμοτείχου, ὁ Μάκρης, ὁ Ξανθείας, καὶ ὁ Περιθεωρίου.

Ἀπὸ τοῦ Ῥόδου, ὁ Χίου, καὶ ὁ Κῶ ἀρχιεπίσκοπος.

Ἀπὸ τοῦ Φιλίππων δὲ, ὁ Χριστουπόλεως. καὶ ὁ Δράμας, ὃς οὐκ ἦν ἐπίσκοπος, ἀλλ' ὡς λέγουσι πρωτοπαπᾶς ἦν τοῦ Φιλίππων ἐν τῇ Δράμᾳ.

Ἀπὸ τοῦ Ἀνδριανουπόλεως, ὁ Σωζοπόλεως.

Ἀπὸ τοῦ Καμάχου, ὁ Κελτζηνῆς.

Ἀπὸ τοῦ Σέῤῥων, ὁ Ζιχνῶν.

Ἐγένοντο ὕστερον καὶ ἐν τῇ Οὐγγροβλαχίᾳ δύο μητροπολῖται. καὶ ὁ μὲν εἷς ἔχει τὸν τόπον τοῦ Νικομηδείας, καὶ ἔξαρχος λέγεται καὶ πάσης Οὐγγρείας καὶ Πλαγηνῶν· ὁ δὲ ἕτερος λέγεται μητροπολίτης μέρους Οὐγγροβλαχίας, καὶ τὸν τόπον ἐπέχων τοῦ Ἀμασείας.

Ἐγένετο ἐφ' ἡμῶν καὶ μητροπολίτης Βιδύνης.

Καὶ

Ex ep. M. Mocasi, Metr. Nazianzi.

Ex ep. M. Patrarum veterum, Metropolitanus Lacedæmoniæ.

Ex ep. Metr. Naupacti, Metr. Ioãninorũ.

Ex ep. Metr. Philippopoleos, Metropolitanus Litittæ.

Ex Ep. Metr. Traianopoleos, Metropolita Didymotíchi, Macræ, Xanthíæ, & Peritheorij.

Ex ep. Metr. Rhodi, Metropolitanus Chij, & Cô Archiepiſcopus.

Ex ep. Metr. Philipporum, Metropolita Chriſtopoleos, & Dramæ: cùm non eſſet Epiſcopus, ſed (vt aiũt) Protopapa erat Metropolitæ Philipporum Dramæ.

Ex ep. Metr. Adrianopoleos, Metropolitanus Sozopoleos.

Ex ep. Met. Camachi, Metr. Celtzenæ.

Ex ep. Metr. Serrarũ, Met. Zichnarum.

Facti ſunt etiam poſteà in Vngroblachia duo Metropolitæ: quorũ vnus locum habet Metropolitæ Nicomediæ, Præſulq; etiam dicitur totius Vngriæ & Plagenarum: alter verò Metropolita dicitur partis Vngroblachiæ, & locum obtinet Metropolitani Amaſéæ.

Factus quoq; eſt temporib. noſtris Metropolitanus Bidynæ. Et in

Καὶ ἐν τῇ Μαυροβλαχίᾳ, ἕτερος.

Καὶ ἐν τῇ Γαλίτζῃ, ἥ τις ἦν μέρος τῆς μικρᾶς Ῥωσίας.

Ὁ μὲν οὖν πατριάρχης γράφει τοὺς μητροπολίτας καὶ ἀρχιεπισκόπους, ἱερωτάτους.

Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς πρὸς ἀλλήλους, πανιερωτάτους.

Οἱ δὲ ἀρχιεπίσκοποι οὐ γράφονται ὑπέρτιμοι· ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοὶ, ὡς καὶ οἱ μητροπολῖται.

ΤΕΛΟΣ σὺν θεῷ ἁγίῳ.
Ἀμήν.

Et in Mauroblachia alter:

Et in Galitza, quæ quidem pars eſt minoris Rhoſiæ.

Ac Patriarcha quidem inſcribit Metropolitanos & Archiepiſcopos, ſanctiſſimos:

Summi verò Sacerdotes alii alios, planè ſanctiſſimos.

Archiepiſcopi autem non inſcribuntur honoratiſſimi, ſed fratres & adminiſtrationis ſocii, ſicut & Metropolitani.

Finis ope Dei ſancti.
Amen.

LECTORI S.

Plurima hic sunt, amice Lector, cùm in sermone, tũ in argumẽto, quæ virũ etiam πάνυ ἵστορας remorari poßint ex vtriusq; insolentia. Insolentes in sermone voces, res non minùs abstrusæ. Difficultatis istius in causa sunt antiquitas, nouitas, peregrinitas: quæ tria sermoni vitium, rei obscuritatem afferre solent. Sermoni vitiũ à vocibus simplicibus & à phrasib. accedit: Rem obscurat historiæ varietas, quæ adeò confusa est & abstrusa temporũ vicißitudine, vt in multis reb. hic ipse autor eam sibi incognitam esse fateatur. Hæc mala non tollere, sed ostendere quidã antè nos statuerunt quidem: sed quousq; progreßi sint, videre nondum potui: quia, vt Augustus Aiacem suum, ita etiam hi Curopalatem suum iusserunt spongiæ incumbere. Ego itaque, ne semper Curopalates cum blattis certet, manum admoui extergendis illius sordibus, & obscuritatibus explicandis. Aliquid (spero) assecutus sum, non omnia: sed tu, Lector beneuole, omnia in bonam partem accepturus es: quæ me fefellerũt in tanta obscuritate, excusaturus pro humanitate tua: quæ explicata sunt ex rei veritate, pro sapientia tua recogniturus mecum: quæ autem nondum comparent satis, quæsiturus & daturus in publicum, si publicum eo iuuari posse videris. Vale.

IN

IN CVROPALATEM

NOTÆ.

Pag.2. verſ.1. *Curopaláta*] Κουροπαλάτου. Hoc nomē autoris proprium videtur eſſe, à quo hic liber conſcriptus eſt. Alioqui *Curopaláts*, ſiue (vt Græci recentiores liquidas geminare ſolent) *Curopallátes*, eſt officij Palatini nomen, de quo infrà pag.7. 32, & 62. vnde haud ſcio an nomen proprium, quamuis pereunte officio, in huius familia permanſerit.

3 *Palatij*] παλλατίου ſcribunt plurimùm recentiores Græci, quib. euphonica viſa eſt liquidarum congeminatio, vt cùm πριμμικήριος, καββάδιον, σάκκος, διβέλλιον, & ſimilia dixerunt, quæ ſuis locis explicabimus: idq; etiam in puris putis vocib. Græcis, vt χρέμμασθαι, &c. Atque hinc ex contrario illud profectum eſt, vt ex geminis alteram pro commoditate omiſerint, quàm vocis ortus & analogia poſtulat: ideoq; promiſcuè in hoc libello σακελλάριος & σακελάριος, item σακέλλιον & σακέλιον, & alia leguntur eiuſmodi: ſemper verò φλάμουλον & σέλα pro eo quod eſt φλάμμουλον & σέλλα, &c. Quæ

reliqua pagina ordine ſuo nominantur, deinceps ab autore exponuntur.

7 *Referendarius*] ῥαιφερενδάριος, Latina vox barbara, Gręca ex barbaro corrupta eſt. Latinè *relatorē* dixeris. Tullius Attico, *incipiam ſperare etiam cōſilio Senatus, autore te, illo relatore, Pompeium, & Cæſarem coniungi poſſe.*

Pag. 4, v. 7. *Sacerdoti ſummo*] τῷ ἀρχιερεῖ, id eſt, Patriarchæ Cōſtantinopolitano, qui etiam ab autore dicitur *Oecumenicus* ſiue *vniuerſalis* pag. 130, 8. Senſus eſt, procurat vtramq; œconomiam, Patriarchę, & Eccleſiæ. Cedreni interpres *procuratorem* vertit, vbi Martiani illius meminit qui fanū ſanctę Anaſtaſeos exſtruxit Cōſtātinopoli tēporib. Martiani Cæſaris, & à publico incēdio, cùm imperium teneret Leo, conſeruauit.

9 *Sacellarius*] σακελλάριος. Nomē eſt ambiguum apud recentiores hiſtoricos: nam modò perſonarum reſpectu dicitur qui ſacris hominib. & Deo dicatis præfectus eſt, modò rerum locorumq;: puta is qui templis domibusq; ſacris. Hominū procuratio & pręfectura *Sacellaria* dicitur: locorū verò, *ſacellium*: ab vtroq; *Sacellarius*. Quamobrē priorē Curopalates noſter *Sacellarium* vocat, poſteriorē τ̀ τοῦ σακελλίου: hunc ſimpliciter,

citer, illũ adiecto titulo *magni*. Nicetas verò lib.2. de imperio Isaacii Angeli ampliùs distinguit dicens, Ecclesię maximę sacellatiũ fuisse Nicetã illũ Mundanũ qui Basilio Camatero in Patriarchatu suffectus est.

13 *Vtensilium*] τὰ σκεύη, siue instrumẽtorum ad magnam Ecclesiam pertinentium.

15 *Chartophylax*] χαρτοφύλαξ. eiusmodi fuit Becus ille, cuius meminit Nicephorus Gregoræ lib.5. à Michaële Comneno Palæologo infestatus. vide Nouell. 4. Alexii Comneni de huius dignitate plura.

22 *Sacellii*] σακελλίου, id est, rerum ad sacras ædes & sacella pertinentium: vt annotatum est suprà in vocem *Sacellarius*.

Pag.6, v.3. *Ianua Catacœlorũ*] θύρα τῶν ἔξω καταχοίλων. Hæc verba quid sibi velint vt cõmodè ostẽdamus, de *Catacœlis* primùm, tum etiã de *ianua* dicendũ est. *Catacœli* ergo dicti sunt Cõstantinopoli, quicunq; κατὰ τὰς κοιλάδας Ecclesiis cæteris (quas vulgus *parochias* vocat) præfuerunt, vt Pastores & Episcopi in eis instituti. Nam Ecclesiæ plurimùm editiorem locum obtinebant, parœcia verò tota ad Ecclesiam vnam pertinens, sub Ecclesia erat tamquam ἐν κοιλάδι: quã rem copiosè nuper Fr. Iunius in Academia sua obseruauit. Cõstantinopoli

autem ſeptem fuerunt præcipuæ & principales Eccleſiæ: quarum maximæ (vulgo *cathedralem* vocant) pręerat Patriarcha, reliquis Paſtores ſui qui dicebantur *Catacœli*, κατὰ τὰς κοιλάδας ſinguli commorantes, & vbi quid erat opus, Patriarchã velut Archiepiſcopum ſuum conſulentes. Hæc fuſiùs enarrari hoc loco oportuit cùm ad huius loci, tum ad alterius qui poſtea habetur pagina 132, 14, 24. intelligentiam. *Ianua* verò vel θύρα ex Orientalium vſu dicitur metaphoricè, quiſquis aditum ad ſuperiorem præbet: quem Latinè cum Feſto *admiſſiuum*, aut cum recentioribus *admiſſionalem* commodè nuncupaueris. In hunc modum narrat Chalcocondylas libro 1. de rebus Turicis *Othomanum Othopuli filium* (ſic enim legendum eſt) *Othomanici generis principem, ſatellites ſibi adhibuiſſe & allegiſſe quos Ianizaros, id eſt, ianuas Regis ſeu Principis appellauerit*, &c. Fuit ergo Protonotarij in Eccleſia maxima officium duplex: vnum, vt quę foris à Catacœlis vel per Catacœlos ad Patriarcham afferebantur, ea exciperet: alterum, vt quę foras ex decreto Patriarchę referenda erant, ea quoq; idem Protonotarius *pittaciis*, id eſt, breuib. ſiue breuiculis

(vt vulgo loquuntur) consignaret, cōsulentibusq́; exponeret.

8 *Præfectus canistro*] ὁ κανστρίσιος. A nomine κάνον fit κάναστρον, & per syncopen cùm deminutione κανστρίον, pro καναστρίον, *penuarium instrumentum*. Hic ergo curator fuit penariæ, & vestiarij.

10 *Referendarius*] ῥαιφερδάριος. cuius autor meminit infrà pag. 198, 4. nos antè in paginam 2. vocis etymon ostendimus.

16 *Votis*] τὰς εὐχάς. id est, suffragiis, quæ ad electionem Ecclesiastici alicuius officii ferebantur. Hic enim ordo fuit tum in electionibus, vt bis obsignata suffragia exhiberentur ab iis ad quos suffragiorū ius pertinebat, infrà pag. 112, 15. primò in electione à clero facta, quam σφραγῖδα μικρὰν, *sigillū minus* appellabāt; deinde verò in designatione, quam Presbyterium ex Sacerdotum præcipuorum cætu constitutum faciebat. Hanc vulgus *præsentationem* dicit, Græci σφραγῖδα μεγάλην, *sigillum maius*: cui demum succedebat ab hoc Sacrorum præsule confirmatio, vel consecratio coram Ecclesia in munere proposito. Quæ res vt maiore cum fide & autoritate per hunc ἱερομνήμονα perficeretur, tres ipsi partes hoc in

R

loco dicuntur attributæ: prima, vt ipſe ſuffragiorum teſtis oculatus eſſet à tergo Patriarchæ, tabulas ſiue teſſeras ſuffragiorum oculis ſuis inſpiciens: ſecunda, vt præſente Eccleſia tota hominem recens electum in throno vocationis ſuę collocaret: tertia denique, vt ſacris cantionibus ad eam rem accommodatis pro formula Eccleſiæ illius cum Eccleſia beneprecaretur, nouæ functioni benediceret, eamque hoc ritu conſecraret.

18 *Canticum*] κοντάκιον, ſiue cantilenam. Κοντάκιον vox corrupta eſt ex Latino *cantationis* nomine: cuiuſmodi multæ in hoc libello exſtant. Sic autẽ interpretamur cùm ex antitheſi quæ habetur poſteà quinario ſeptimo, vbi Pſaltæ à Cantionum melódis optimè diſtinguuntur, tum ex altero loco pag. 114, 18. qui locus interpretationẽ hanc confirmat luculentiſſimè.

20 *Genuale*] τὸ ἐπιγονάτιον, id eſt, inſtratum genuum, quod cũ Patriarcha ſemper circunferebatur, vt perpetuũ ipſius ad fundẽdas preces officium ſignificaretur. Hoc autem appendebatur non Patriarchæ, ſed pluteo ſiue pegmati in quod procumbere ſolebat oraturus, vt magnatibus fieri ſolet.

24 *A secretis*] ὁ ἐπὶ τῶν σεκρέτων. *Secreta* vel *secretaria* in Iure appellantur vltima conclauia siue intima, vbi consilia seorsim remotis arbitris testibusq́; omnib. capiuntur: vt est in decreto Synodali secũdo, quod aurea bulla Nicephorus Botaniates confirmauit, ἐν τῷ μικρῷ σεκρέτῳ, &c. & *Protasecretis* appellatur, p.67,13. & ex iis *iudicia secretaria* Impp. dixerũt, l. vl. C. de offi. diuers. iud. & l. vlt. C. vbi Senat. vel clariss. Atque hinc *à secretis* dicti: quos qui cum Silentiariis confundunt, non audiunt Silentiarios suos silentium imperantes. A locis autem illis iudices ad tribunal consilio capto veniebant, vbi ordinem is qui proximè sequitur procurabat, ὁ ἐπὶ τῆς ἱερᾶς καταστάσεως.

Pag.8, v.5. *Doctor Euangelii*] διδάσκαλος τοῦ εὐαγγελίου. hoc officium, & sequentia plureis habuerunt gradus: quamobrem etiam *Protapostolarius*, id est, primus Apostoli doctor appellatur infrà pag. 90, 20.

13 *Præfectus monasteriis*] ὁ ἄρχων τῶν μοναστηρίων. de hoc & sequente vide quæ annotauimus suprà in pag. 4. in vocẽ *Sacellarius*. Nam hic Sacellario πάρεδρος (vt ita dicamus) fuit, sequens verò Curatori sacellij.

17 *Qui de eo disponat*] εἰς τὸ χρατεῖν, id eſt, qui fert librum ſacri Euangelii, ſuo loco, tempore, & modo ad ſupplicationes ſingulas, tam legitimas quàm conceptiuas. infrà 136,26.

19 *Luminibus*] τῶν φώτων, id eſt, catechumenis baptizandis (nam ad lumina ſolebant νεοφώτιστοι baptizari) deniq; omnibus baptizandis, ſynecdochicè.

20 *Eos qui ſe recens ſiſtunt baptizandos*] νεοφωτίστους ſic interpretamur ex Gręcorum vſu, quaſi recens illuminatos illuſtratione Euangelii gloriæ Chriſti: nam ad rem hãc ſignificandam, quando baptizabantur illi, accendebantur luminaria, vt ſigna eſſent ſpiritualis lucis Chriſtiano homini prælucentis & in eo accenſæ, vt luceant bona opera eius coram hominibus. Atque hic ritus ordinariè quidem ad Baptiſmũ ſacrum fuit obſeruatus, prætereà verò anniuerſariè in ſingularibus quibuſdam dieb. feſtis per Lampadarium, vt in hoc libro appellatur pag. 86,8,27. & alibi.

22 *Anteceſſui menſæ*] τῶν ἀντιμινσίων, ad verbum *antemenſalium*. Aliud eſt μίνσος, aliud μίνσα, vtrumq; à Latino ſermone ductum. Μίνσος eſt *miſſus* apud Lampridium in He-

in Heliogabalo, id eſt, παράθεσις ἢ ἐπιφόρημα, *ferculorum appoſitio*, à mittendo: Μίνσα eſt *menſa*, cui imponuntur miſſus; & μινσάλιον, *menſale*, ex ea dictum pag. 125,3. Ἀντὶ verò, vel *anti* pro *ante* Latinis & Græcis dici nemo neſcit, ἀντικένσωρ, *Anteceſſor*, *anticipare*, &c. A menſa denominati ſunt οἱ ἀντιμίνσιοι, q. d. *antemenſales*, qui ad ſacram ſynaxin primùm recipiebantur & communionem Euchariſtiæ, vt ſequentiũ verborũ exegeſis docet. Hi enim prius quàm admitterentur ad communionem ſacram, ſolebant Eccleſiæ ante menſam ſiſti παρὰ τῶν ἀντιμινσίων ἄρχοντα, poſteaq; eodem prçeunte adduci ad communionem, vt palàm teſtatum faceret illos ſuos comites in vnum corpus coaluiſſe cum Chriſto & Eccleſia eius. Hic autem ritus τὸ ἀντιμίνσιον dictus eſt.

26 *Ianuas obtinet*] κρατῶν τὰς θύρας, nimirũ vt ii ſolùm intromitterentur, ad quos ſuffragiorum ferendorum ius pertinebat, non quiuis homines promiſcuè.

P.10,v.1. *Monobambylon*] μονοβάμβυλον. Hoc quid ſit quæro. Verumtamen vt coniecturam meam (quam veram puto) afferam, Zonaræ verba in canonem 1. Apoſto-

lorum ad hoc argumentum arbitror pertinere. *Ipſum ſuffragium*, inquit, *quondam nominatum eſt chirotonia. Nam cùm turbæ liceret in vrbibus præfectos ſacrorum eligere, conueniente turba alii hunc, alii illum eligebant: prout autem plurium vincebat ſuffragium, qui eligebant dicuntur ſoliti manus extendere, & per manus ita porrectas fuiſſe numerati qui vel hunc vel illum delegiſſent. Hinc ſumptum nomen Chirotoniæ: quo ſic etiam Synodales patres leguntur vſi, ſuffragium chirotoniam appellantes. vt Laodicenſis Synodus canone quinto dicit, non oportere chirotonias præſentibus auditoribus fieri.* & paulo pòſt, *nam in ferendis ſuffragiis, inquit, eo quòd tum inducerentur & accuſarentur aliquæ virorum electorũ culpæ, criminaq́ proponerentur, interdicitur ne qui adſint, & ea audiant.* Ex his verbis officia oſtiariorum diſtinguimus in hunc modum: In chirotoniis priorem oſtiarium id muneris habuiſſe, vt in locum chirotoniæ eos omneis admitteret quos ius habere nouiſſet ferendi ſuffragii: vt autem omnes cõuenerant, facta promiſcuè nominatione virorum aliquot qui idonei fore videbãtur, poſtmodùm ſingulos in ſecretiorẽ locum ſeorſim ad Epiſcopum ſiue Patriarcham &

ἱερομνή-

ἱερομνήμονα per ſecundum oſtiarium fuiſſe intromiſſos, vt liberè & intrepidè optima fide dicerent quibus ſuffragarentur, quib. non ſuffragarentur, & quare. Hunc ſecretiorem ſingularis χειροτονίας locum, opinor, dixerunt Græci recentiores μονοβάμβυλον, παρὰ τὸ μόνους ἢ κατὰ μόνας βαμβάλειν, eo quòd in loco eiuſmodi rogatus quiſq; pro fide ſeorſim ſententiam ſuam, teneretur quamuis trepidè enunciare, ſiquem non eſſe ἀνεπίληπτον comperiſſet. (Hæc enim teſtimonia & accuſationes non niſi trepidè & labris fermè trementibus efferri ſolent) aut certè alteri obſtrepere, & detrahere de exiſtimatione ipſius. Eſt enim βαμβάλειν Græcis ψοφεῖν τοῖς χείλεσι: aut etiam (vt in Gloſſario legimus) hæſitare, vacillare, titubare: ſed in locum τοῦ α Doricè υ ſuffectum eſt, & μονοβάμβυλον corruptè dictum.

3 *Protopapa*] ὁ πρωτοπαπᾶς. Hoc nomẽ eſt in hoc libello frequens, & ſimplex Papa in vulgo frequentiſſimum. Latinum eſt *papus, papa, & papia*, id eſt, *pater*. Sic enim ſcribebant Latini priſci, literas geminare neſcii: poſteà verò *pappus, pappa, & pappia* dicti ſunt. vnde Satyræ Varronis nomẽ fuit *Papia, papa*. Eſt item Siculum πᾶς pro πατὴρ.

& per ἀναδιπλασιασμὸν πάππας apud Syracusios: est & Bithynum Ariano teste; est & Scythicum Herodoto: quò pertinet illa Nicetæ narratio libro 1. de imperio Isaacii Angeli, de Scythis siue Alanis capta Thessalonica milites Siculos exagitantibus. ἀλλὰ καὶ τοὺς προσρυομένους, inquit, τεμθύεσιν ἀπέσφαττον, ποῦ ποτε ὁ παππᾶς; λέγοντες· τοῦτ᾽ ἐστὶν οὓς ἀνηρήκεσαν ἱερεῖς, &c. Ne longiores simus, adeò à natura pueris balbutientibus apud omneis gentes nomen *papæ* tritum est, vt quasi ὀνοματοποιηθὲν adsciuerit vbiq; patris significationem. Hinc etiam primariis quibusque viris in Ecclesia patrum autoritatem obtinentibus & administrationem sanctam fungentibus, nomē Papę fuit attributum (vt videre est apud Cyprianum, Ambrosium, Hieronymum, Augustinum, alios) non omnibus tamen promiscuè, sed iis demum qui sacerdotes essent. Quo ex vsu factum est vt inferiores Germani sacerdotem *pap*, superiores verò asperato spiritu *pfaff*, soleant appellare. Hoc modo dicitur *Protopapa*, id est, sacerdos primus, cuius functio duplex sequentibus verbis exponitur, in caussis cognoscendis, & in Ecclesia procuranda. Commodè verò eidem subiicitur

citur ὁ δευτερεύων τῶν ἱερέων, id est, ὁ δευτεροπαπᾶς, vt dicamus vna voce quod pluribus deinceps à Curopalate nostro exponitur.

7 *Introducit*] εἰσοδεύων, nimirum in tribunal, si quam causam agendam habuerint.

9 *Secundarius Diaconus*] ὁ δευτερεύων τ. διακόνων. nam antè quidē primarius Diaconus siue Archidiaconus in Ecclesia fuerat, sed posteà desiit: fuitq; solum Archidiaconus in clero palatij, infrà pag. 196, 2. itaque secundarius solùm hoc loco recensetur in Ecclesiæ magnæ officiis. Hinc διακονικὸν *locus Diaconorum* vel *statio*, infrà pagina 157, 13.

11 *Intromittit*] εἰσοδεύων, in functiones & stationes ipsorum.

14. *Singularis domesticus.*] ὁ ἰδιομέστικος. Domestici in Iure propriè appellantur omnes adiutores siue administri legitimè instituti à iustis functionum principib. in palatio, aut foro, aut Ecclesia. In Palatio, vt *magnus Domesticus*, *Domesticus mensæ*, *Domesticus scholarum*, *Domesticus murorum*, *Domesticus regionum*, &c. toto hoc libello: In foro, vt *Domestici*, *iudicum administri*, C. de

asſeſſor. & domeſtic. In eccleſia, vt *Domeſticus chori, Domeſticus ianuarum*, &c. quorum omnium functio δομεστίκειον vel δομεστίκιον, id eſt, (vt in Cod. Impp. loquuntur) *Domeſticatus* dicta eſt. Protopſaltæ ergo adiuncti ſunt Domeſtici duo, vnus primi, alter ſecundi chori inter Pſaltas: ac propterea ἰδιοδομέστικοι diſtinctionis cauſa appellãtur.

16 *Cocio*] Euidentiſſima eſt vox Græca λαοσυνάκτης: Latini in re forenſi & Eccleſiaſtica dixerunt *cocionem* à *conciendo* & *conuocando populo*. Sed hæc vox poſteà in contemtum abiit, & agyrtis circumforaneis tributa eſt: vnde prouerbium, *Nihili cocio eſt*. Quid vetat, quo minùs hæc vox opera noſtra iuſtis reſtituatur natalibus?

17 *Primicerius tabulariorum*] ὁ πριμμικήριος τῶν ταβουλαρείων. id eſt, *Notarius*, vt in Indice appellatur. *Primicerius*, inquit Accurſius, *quòd primus ferat cereum*: ridiculè. *Primicerius*, ait Alciatus, *quòd primus notariorum ſit Principis, qui acta εἰς τὸ κήρωμα, in ceram tabuláſve cereas & matriculam (vt loquuntur vulgo) referebant.* Ne hoc quidem rectè. Erratum duplex: vnum, quòd generale nomen virorum in vnoquoq; ordine officioq; principum ad ſpeciem vnam reſtringitur:

ſtringitur: alterum, quòd hac appellatione deſignari dicitur functionis genus. Quid ergo eſt *primicerius?* quiſquis primus eſt ordine in functione qualibet: functio verò ex adiunctis cognoſcitur. Dicitur enim *primicerius*, non quòd primus inſcribat ceræ, ſed quòd primus inſcriptus ſit albo ſiue ordinis ſui catalogo, & primas in ſuo ordine obtineat, vt *primâ cerâ*, id eſt, ſumma inſcriptus eſt. Quòd ſi de notariis propriè ſpeciatimq́; diceretur, redundaret illud quod hîc ponitur, *tabulariorũ*. Nam ſi *Primicerius* ſemper eſt *tabularius*, quorſum hoc, *tabulariorum?* Itaq; in aliis ordinibus, *Primicerius lectorũ, magnus Primicerius, Primicerius aulæ vel ſacri palatij, Primicerius protectorũ, Primicerius domeſticorũ appellatur.* Et quod in lib. 12. Cod. habetur titulus de primicerio & notariis, id non aduerſatur, ſed magis confirmat interpretationẽ noſtrã: nam adiecta vox, *& notariis*, oppoſitionem fieri docet in eodẽ genere, ac proinde ſtatuit determinationẽ officii de quo agitur, & in quo (vt in aliis) fuerunt *Primicerij* ſiue *Primocerij*, vt Ammianus Marcellinus vocat. Quòd autẽ per duplex μ ſcribitur πριμμικήριος, id Græcorũ recentiorum abuſus fecit, de quo diximus principio harum Annotationum.

18 *Canticis*] vide suprà in pag. 6, v. 18. annotatione 5.

20 *Primicerius lectorum*] ὁ πριμμικήριος τῶν ἀναγνωστῶν. id est, primus in ceram lectorum Ecclesiasticorum relatus, eoq; primas obtinens, vt modo diximus.

21 *Nomicus.*] ὁ νομικὸς, siue (vt index habet) νομοδότης, præceptor est Musicorũ vel ψαλτῶν gymnasiarchus, qui posteà corrupta voca μαΐστωρ, id est, magister appellatur, pag. 85, 10. & 119, 26.

22 *Canonarchus*] qui canonibus Synodalibus & aliis legendis præfectus est: cuius rei exemplum habetur infrà, pag. 90, 9. & 166, 26.

23 *Exarchus*] ἔξαρχος. dux quidam & præses ministrorum Ecclesię in ordinanda singulorum functione & ministerio.

24 *Præfectus Ecclesiæ*] ὁ ἐκκλησιάρχης. id est, cætui dispescendo atq; ordinando.

26 *Domesticus ianuarum*] ὁ δομέστικος τῶν θυρῶν. id est, custos, ac velut ostiarii administer & adiutor datus, æditutus. vide 6. annotationem in huius paginæ 10, v. 14.

Pag. 12, v. 1. *Chartularius*] ὁ χαρτουλάριος. qui publicis literis, tabulis, instrumentisq; curandis & retractandis constitutus est, vt

Leo

Leo & Anthemius Impp. loquuntur l. 3. C. de canone larg. titul. *Registratorem* appellat Germanię vulgus, & plurimum differt ἀπὸ τοῦ χαρτοφύλακος, abéstq; à dignitate illius. fuit autem alter Ecclesiæ, alter Palatii vel aulæ chartularius.

2 *Deputatus*] ὁ δηποτάτος, barbarè. Chartulario adiunctus ἀντιγραφεὺς, quem vulgò (vt Budæus loquitur) *contrarotulatorem* vocant.

3 *Instrumento sacro*] ὁ ἐπὶ τῆς ποδέας. Sic interpretamur ποδέαν hîc, & ποδέω infrà pag. 59, 17. ex Græcorum recentiorum vsu, Nicetæ, atq; Nicephori. Sumpta autem est hæc appellatio à forma, quia ansata sunt plurimùm instrumēta ad commoditatem ministerii, & aucta manubrio. Hoc enim Græci πόδα siue ποδεῶνα dicunt, & Orientales *Padda* (vt autor Haruk testis est) corrupta appellatione Gręca. Hinc *octapodium* pag. 93, 11.

7 *Palatii*] τοῦ παλατίου. id est, (vt hodie loquitur vulgus) *aulæ*.

9 *Domini*] δεσπόται. hæc generalis appellatio, ad Imperatorem & proximos ab eo pertinens, siue natura proximi sint per sanguinis necessitudinē, siue institutione.

12 *Dominus*] δεσπότης. Hęc iã ſpecialis eſt appellatio, vt adiuncta docẽt, eius ſolius ꝓpria, qui ſecundus ab Imperatoria maieſtate eſt: quẽadmodũ hac memoria noſtra in regno Gallię ferũt obſeruari. Hunc alioqui σέβαστον quoq; recẽtiores appellarũt, ꝓut honorarios titulos Imperatores cõmenti ſunt, quib. ornarent & demerẽtur ſuos, cùm Imperator anteà *Auguſtus* diceretur, vſque ad Alexii Cõneni tẽpora. Zonaras Annal.3.

12 *Sebaſtócrator*] σεβαστοκράτωρ. Tertiæ dignitatis ab Imperatore nomen, Cæſariano præſtantius, ait ibidem Zonaras: quamobrem *Cæſar* proximè ſequitur. Dum itaq; Imperator βασιλεὺς σεβαστὸς dictus eſt, itẽq; *Cæſar*, vno eodemq; hos omnes titulos obtinente, dignitates officiis ac nõ titulis æſtimatę ſunt: poſteà verò Imperatores luſerũt titulis, & honoraria dignitatũ nomina ſine officiis impertiti ſunt arbitratu ſuo: vt autor noſter pag.50,11. his verbis innuit, *Dominus, Sebaſtócrator, & Cæſar ad nullum miniſterium tenentur*, &c. Ac primùm quidẽ ſecundus ab Imperatore *Cæſar* fuit appellatus, (vt hodie Rex Romanorũ eſt in Occidentali imperio) & obtinuit hoc ad Alexiũ Comnenũ vſq;, vt ex Zonara modò dicebamus: poſteà verò *Sebaſtocrator* ſecundus ab Imp. & *Ca-*

ſar tertius eſſe cœpit, cùm Alexius Comnenus Iſaaciũ fratrẽ diceret *Sebaſtocratora*, vt ibidẽ Zonaras diſertè docet: poſtremò autẽ *Deſpotes* ſiue *Dominus* ab Imp. ſecundus incepit eſſe Alexius Palæologus, cùm idẽ Alexius Comnenus (cuius antè meminimus) filiis marib. carẽs Irenen filiã ſuã primogenitam Alexio huic Palæologo deſpõdiſſet, eumq; titulo *Déſpotæ*, id eſt, *Domini* ornauiſſet, futurũ nempe hæredẽ imperii niſi priùs morte ſublatus eſſet, inquit, Nicephorus Greg. lib. 3. Dicitur autẽ *Sebaſtocrator*, id eſt, *Auguſtimperator* (vt cõmode expoſuit Wolfius) vt à *Sebaſto* officii nomine diſtinguatur de quo infrà, pag. 17, 3. & 49, 1. Rectè igitur Déſpotes ſecundus, Sebaſtocrator tertius, Cæſar quartus ab Imp. hoc loco ponitur, Sequitur deinde quintus, Protoſebaſtus.

14 *Michael*] μιχαὴλ, hic fuit Michael Cõnenus Palæologus, qui tutelæ ſpecie iniuit imperium, cùm Ioannes Theodori Laſcaris iunioris filius immatura ætate eſſet. Nicephorus Gregoræ lib. 3.

21 *Primus*] ϖρῶτος, cui nomẽ Andronico fuit: tres enim fuerunt, ſenior, & iunior, & aliquanto pòſt tertius, ex Palęologorum gẽte. Hic autẽ Michaële Cõneno Palæologo natus eſt, cui⁹ ꝓximè autor meminerat.

22 *Eparchus*] ἔπαρχος. nomen officii, cuius meminit autor noſter pag.35,3. & 65, 25. ſecundùm ordinem huius Indiculi.

25 *Panhyperſebaſtum*] πανυπερσέβαστον, id eſt, omnium Auguſtiſſimum: nouæ dignitatis nouus titulus ab Alexio Comneno inuentus, vt Michaëli Taronitæ gratificaretur, vt ſcribit Zonaras tomo 3. Annalium ſub finem.

Pag.14,v.1. *Andronicus ſecundus Imp. &c.*] βασιλεὺς Ἀνδρόνικος ὁ δεύτερος, καὶ οὗτος δέ. id eſt, Andronicus ſenior & iunior: nam iunior fuit Andronici ſenioris nepos, Nicephorus Gregor. lib.8.

22 *Theodorum Metochiten*] Θεόδωρον τὸν μετοχίτ. de quo multa Nicephorus lib. 7. & ſequente. Hæc autem ab Andronico ſeniore Palæologorum primo fuerunt facta: itaque lacuna hæc de-facili ſuppleri poteſt.

Pag.18,v.8. *Canicléo*] ἐπὶ τοῦ κανικλείου. hoc nomen eſt arcis & monaſterii in oppido Conſtantinopóleos, cuius præfectura fuit lõgè omnium honoratiſſima: vt oſtendunt Zonaras de Theoctiſto loquens præfecto Caniclêi, cùm Theodorus imperaret; Nicetas de Theodoro Styppiote, lib.1. de rebus

rebus geſtis Manuelis Comneni, & de Cõſtantino Meſopotamienſi, lib. 2. rerũ ab Alexio Angelo geſtarum; & de Nicephoro Ioannis Palæologi ſocero Nicephorus Gregoræ lib. 7. hoc deniq; palatium fuit alterũ Conſtantinopoli. Senſus igitur eſt. Si quando fuit Imperatori ſocer, ei honoris ergô alterum palatium in vrbe datum eſt incolendum: vt Nicephoro illo Ioannis ſocero factum eſſe docuimus.

9 *Vehebatur*] ὀχούμενος, nempe coram Imperatore, tamquam genero. Senſus eſt, non tenebatur coram Imperatore in pedes procidere & ire pedibus, vt alij omnes qui in dignitate erant Imperatoris beneficio, infrà, pag. 24, 5.

Neq; ad circumſtationem f. v. c.] καὶ οὔτε εἰς περίστασιν. id eſt, nunquam adactus, vt vel honorarium officium Imperatori exhiberet, nedum miniſterium. Nam hæ fuerunt comitiuæ dignitatis in palatio partes: vt toto hoc libro deinceps oſtenditur.

10 *Neq; ad oſculum v.*] οὔτε εἰς ἀσπασμὸν π. id eſt, non affecit honore humili, prout inferiores oſculo ſuperiorib. ſummiſsè honorem exhibebant. Sic reſcribunt Impp. Valentinianus & Valens Euſignio l. 1. C. de

domesticis & protectoribus. *Domestici ac protectores, osculandi, cùm salutauerint vicarios, tui culminis habeant potestatem.* Imperatoris verò alii pedem, alii manum, alii denique genâm osculabantur, salutantes quiq; pro conditione sua, aut tribus simul osculis honorem exhibebant maiestati eius, infrà, pag. 150,17.

11 *Locus eius*] ὁ τόπος αὐτοῦ. id est, ordo: nam superiore indiculo seruatus est officialium ordo in palatinis ipsorum officiis.

13 *Baiuli magni*] τοῦ μεγάλου βαΐουλου. Baiulos recentiores Græci vocant παιδοκόμους, qui puerorum curam gerunt. *Baiulus* itaque *magnus* est, qui Imperatorem infantem quasi gestauit vlnis, educauitq;, & instituit inde à pueritia ipsius; synecdochicè sumpta appellatione à prima illa cura quæ ad infantes adhiberi solet.

20 *Replo eius*] ὁ ἀὴρ αὐτοῦ. Ἀὴρ hoc loco & sequentibus, id est, *aer*, siue *lumen*, eleganter accipitur pro repanda parte vmbellæ, quæ extrorsum aërem versus reflexa atque replicata institæ vicem fungitur vel latæ fasciæ vmbellam circumdantis. Hoc autem repandum labrum in opere simili *replum*

Vitru-

Vitruuius appellauit, vt cùm *replum impagus* & *chelonii* diceret, lib. 4. cap. 6. & lib. 10. c. 17. de architect. cuius breuitatem ſequi maluimus quàm longa circuitione Lectori tędiũ afferre. Atq; hæc de ima vmbellæ parte: ſequitur ſummæ deſcriptio.

21 *Apex*] ταϛεῖα. ſuperior vmbellæ pars in conum aſſurgens, faſtigiata: quamobrem ταϛεῖα παρὰ τὸ τείνειν appellatur.

22 *Offendice*] τοῦ κόμβου. id eſt, nodo ligaturæ qua retinetur apex. Feſtus.

23 *Tæniis*] τῶν φοινίκων. vittis oblongis, quibus tamquam loris partes apicis commiſſæ, & ſuturæ obrectæ ſunt. ideoq; φοίνικες à ſpecie palmarum appellantur.

23 *Ruchum*] τὸ ῥοῦχον. id eſt, ſuprema veſtis, vt exponitur infrà, pagina 92, 24. Species eſt veſtis è Germania apportatæ; quapropter Germanicum retinuit nomen *rock*. Atque hinc ῥουχαρεῖον, *veſtiarium* ſpeciali nomine appellatur infra 55, 21. 97, 13. quia latiùs patet nomen *veſtiarii* apud recentiores Græcos.

25 *Laciniis*] ῥιζῶν. appendicibus peniculatis vel particulatim diſſectis: quas Gręci propterea ῥίζας, id eſt, *radices* nominant: ſic pag. 21, 17.

25 *Clamys*] ταμπάριον, Italicum *tabaro*; Germanicum *tabbart*, qua voce inferiores Germani vtuntur plurimùm. Sic Nicetas, & alij.

26 *Caligæ*] αἱ χάλτζαι, Italicum.

27 *Bilices*] διβολέα, id est, ornati bicolore licio, quod sequens exegesis docet: nam vt *bilicē* Latini à *laciendo licio*, sic Græci παρὰ τὸ βάλλειν dixerunt διβολίον, quod ex licio duorum colorum contextum est.

P.20, v.1. *Sanguineo*] ὀξέως, i. rubentissimo: quapropter ὀξὺς, id est, acris & viuidissimus à Curopalate nostro appellatur, hoc loco & deinceps. Nicetas in Ioannis Comneni imperio, ὁ βασιλεὺς τρίνων καὶ τεκεὺς Ἀλέξιος μάλιστα τῶν ἄλλων παίδων τῷ Ἰωάννῃ προσέκειτο, ἀμέλει τοι καὶ τοῦτον ἐπικρίνας καταλείψειν τῆς βασιλείας διάδοχον· ἐρυθροῦ τε οἱ πεδίλου μεταδεδώκει, καὶ βασιλέα ἐδεδώκει ἀναγορεύεσθαι. Et ita exponit, autor pag.21,5. ὀξὺ ἢ ἐρυθρόν.

2 *Aquilas*] ἀέτους. aquilarum figuras ex auro intertextas: sic deinceps. Nicephorus Gregoræ lib.4. de Michaëlis Palæologi socero; *Cæsar cum Déspote socero Sebastocrator appellatur: soceri verò illustre discrimen in cæruleis calceis aquilæ intertextæ constituebant.*

Sed

Sed etiam *aquilarum* nomine consibulæ & vnci baltheorum significantur aquilarum specie, velut vngulis constringentium cingulum, infrà pag. 56, 25.

3 *Tarsis*] τῶν ταρσῶν. quam calceorum partem sequentia definiunt exegeticè. sic enim metonymicè pars superior calcei appellatur de nomine superioris in pede partis.

ibid. *Picturatos de musæo*] μουζακίων. id est, punctulis interstinctos versicoloribus, vt *musêum* vel *musîuum* opus, quod vulgo dicitur *Mosaicum*, pro eo quod est *musacium*, vt hoc loco legitur. Est autem *Musacium* opus ab Hebræo ductum. Etenim Hebræũ *Masac* (vnde sunt Græcum μίσγω, & Latinũ *misceo*) sonat opus miscellum facere: & *Musacium*, miscellum opus, emblema, ex minutiis congestum materia, forma, colore variis, quod *Musêum* vel *musîuum* Latini dicunt: quemadmodum Spartianus *pictum de musiuo* Pescennium vocat, & in Tetrico iuniore Trebellius Pollio coronam ciuicam dicit *picturatam de museo*, & similia multa.

5 *Lora verò calcarium*] τὰ δὲ πτερνιστηρόλουρα. Vox noua, ex Græco & Latino com-

posita: nam πτερνιστὴρ & πτερνιστήριον Græca sunt, Latinum est *lorum*, corrigiam hoc loco significans. Sic posteà ἐπιλούρικον vel ἐπιλουρίκιον, *vestimentum vittatum loris*, appellatur passim: ex nomine λῶρος vel λοῦρος, quo autor vtitur infrà, pag. 71, 23.

6 *Sella*] siue ephippium, ἡ σέλα, cũ vnico λ: qua de re sub principiũ harũ annotationũ diximus. Nomẽ Latinũ & Italicũ est. De bilice, & aquilis paulò antè diximus.

9 *Sagmatis sudatorii*] τῶν ἱδρομαχίων. quod sellæ substratum obsistit sudoribus, eosq; excipit. Græci eleganter vocant ἱδρομάχια, quasi dicas *sudori repugnantia*.

12 *Postilena*] κοπριτούριον. vox noua composita perinde ac si dixeris *fimocaudium*, ex *fimo* & *cauda*, quia postilenæ pars extima caudæ equi subdita infici fimo solet. Sic deinceps legendum iudicio meo. Hoc autem membrum exceptionis est: qua hic autor plurimùm vtitur, vbi quid generaliùs ab eo dictum est. Dixerat sellam Domini habere margaritas sicut & Imperatoriam. Iam verò his verbis vnum esse discrimen docet, quòd Imperatoris postilena margaritis ornata est, Domini verò minimè. Sic paulò pòst de fræno, & alibi passim.

ibid. *Stapiæ*] αἱ σκάλαι, *scalæ* Italicè.

Græcum eſt propriè ἀναβολεὺς, quem Budæus *ſubicem pedaneum*, Tuſanus *ſtapedem* appellauit, Hieronymus iam olim *ſtapiam*, prout in vetuſtiſſimis inſcriptionibus legitur. Quamobrem hoc maluimus.

13 *Auream freni*] κεφαλαρέα, *aurea.* ſic appellatur ꝓpriè pars ſuperior fræni ad aures pertinẽs iumẽtorũ: vt inferior ad os, *órea.*

16 *Virgata*] μετὰ φοινικίων, *cum ramis palmæ:* id eſt, aureæ iſtius lora ſunt quidem eminulo opere & variato palmulis, quod *opus virgatũ* Latini vocãt, ſed bullato minimè: hoc enim ſolius Imperatoris eſt, quod autor κόμπωσιν vocat hic & pag. 53, 25. κόμπος enim recentioribus Græcis eſt ἔπαρσις *bulla, ectypum quiduis atq; extuberans.*

19 *Campus*] κάμπος, Italicum *campo*, pro area (vt Latini vocãt) aquilis conſita & perſperſa. ſic etiã Galli, *chãp d'argẽt ſemé d'aigles.*

20 *Tholus*] ἡ τέντα, Italicum, tentoriũ, papilio ſiue honorarius, vt hîc & ſequẽtib. aliquot locis; ſiue caſtrẽſis, vt infrà, p. 169, 7.

21 *Aquilis*] ἀετόπουλα, id eſt, ἀετοί. Græcorum recentiorũ eſt terminatio πȣλος & πουλον, nihil prætereà ſignificans. Sic ex nomine ἄρχων fit ἀρχοντόπουλον: ex nomine παῖς fit παιδόπȣλον, hoc libello paſ-

ſim: ex αὐθεντὴς αὐθεντόπουλος, pag. 25, 5, 13. ex Μαυρὴς Μαυρόπουλος lib. 6. Nicetæ de rebus à Manuele Comneno geſtis: ex στρατηγὸς Ἀλέξιος ὁ στρατηγόπουλος apud Nicephorum Gregoræ lib. 3. ex τουρκὸς τουρκόπουλος apud eumdem libro 7. ex *Vmberto* (quem vulgò *Hubertum* dicunt) Οὐμβερτόπουλος, apud Pachymerium lib. 7. ex *Harmeno* (quem alii *Herminium*, alii *Hermannum* vocant) *Harmenopulus*: ex *Franco Francopulus*: ex *Othone Othopulus*, &c. Atq; hanc terminationem Nicetas Choniates barbaram eſſe agnoſcit his verbis lib. 4. rerum à Manuele Comneno geſtarum, de Andronico captiuo loquens, ἐκάλει δ' οὕτω τὸν χρυσόπωλον, μεταρρυθμίζων ἅμα πρὸς τὴν βάρβαρον φωνὴν τὴν ἑλληνίδα διάλεκτον, καὶ μηδ' ἐπαΐειν τὰ πλεῖστα ταυτησὶ πλαττόμενος. Vtrumq; verò, πουλος & πωλος, videtur loco τοῦ πολὸς fuiſſe dictum, παρὰ τὸ πέλεσθαι, vt in ἀμφίπολος, &c.

26 *Vehitur equo*] καβαλλικεύη. Hoc verbum καβαλλικεύω, aut ſublato altero λ, καβαλικεύω (prout in principio harum annotationum diximus) Italicũ eſt, *caualcar*, generatim ſignificans equitare quocunq; modo. Sed quia hic prim⁹ locus eſt, adiecit Curo-

Curopalates in hoc quidem loco interpretationem eius, cùm addit ἤως ἱππεύων. Est autem ἤως particula disiunctiua recentiorum Græcorum, quam prisca Græcia ignorauit. Nam illi simpliciter ἢ dixerunt, hi adiecto ως paragogico pronunciant ἤως.

Pag. 22, v. 3. *Pallam*] σκαράνικον, vel laxam & fluentem togam. Genus est vestis Assyriæ, vnde & forma & nomen deportatum est. Nam *Secharani* Assyriis & Chaldæis sonat quicquid in ambitum latè funditur. *Paludamentum* vertissem: sed hoc Imperatorium, & triumphale est: *Tunicam* dici impedit breuitas ipsa tunicæ. *Pallam* itaq; potiùs reddidi, extero vsui vocem exterâ accommodans. vide infrà, pag. 108, 19.

5 *Perichyta*] περιχυτά. id est, circumfusa; indita appellatio à dispositionis modo.

ibid. *Tunica verò honorata*] τὸ δὲ καββάδιον. Et hoc quoque exterum vestimenti & appellationis genus, puta Assyrium, infra, pag. 108, 19. idem significans atque si dixeris *honoratissimum*. Nam hoc etiam nomine Reges Persarum gloriantur: vt ille *Cabades* apud Cedrenum Perozæ filius, qui patri ab Hunnis exstincto successit in Persarum regno, cùm imperium teneret Ana-

stasius Dicorus cognomento. Fuit autem hæc pura & grauitatem redolens tunica, vt in pag. 36,15. dicturi sumus.

6 *Sanguinea*] ὀξὺ, vide annotationem 1. paginæ 20.

9 *Desideratur*] ζητεῖται. quæritur qualis sit,& de ea non satis constat.

18 *Colore aereo*] ἠερανέοις, siue, (vt Plinius loquitur) *aerizusæ*.

26 *Conus*] κῶνος, id est, sellæ περιστηθίδιον assurgens figura coni: quemadmodum etiam memoria nostra vtuntur equitantes Turci.

Pag. 24, v. 3. *Quadrarias tesseras*] χαρτάρια, corruptè ex Italico & Gallico, *quartiers*. Itaque generorum Imperatoris vmbellæ scutulis diuisæ sunt, sed κατὰ γύροις, id est, *circulis, & rotundis vel orbiculatis scutulis*: tholus verò Sebastocratoris scutulis quoq; diuisus est, sed κατὰ χαρτάρια, id est, *quadrariis tesseris* vel *scutulis*; vt hodie in Germania sunt illustris familiæ Principum Palatinorum insignia. Eadem χάρτια appellantur, pag. 23,17. & 43,4.

5 *Tetrastylum*] τετράστυλον. vestibulum palatii Constantinopolitani interius, à columnis quatuor quibus distinguebatur dictum.

ctum. Vltra hunc autem terminum ad Imperatorem non licebat cuiquam, ne Sebastocratori quidem & Cæſari, equitare.

12 *Ruchum*] τὸ ῥοῦχον. vide ſupra in pag. 18, v. 23. annotationem 11.

22 *Regnum ipſius d.*] ἡ βασιλεία αὐτοῦ λ. id eſt, quoties compellat eum aliquis, ita enunciare ſolet, ἡ βασιλεία σου, q. d. maieſtas tua: ſic deinceps.

Pag. 26, v. 6. *Noſter*] μας, Barbara nouorum Græcorum dialectus pro μου, vt σας pro σου, pag. 89, 11. quæ in hoc libro recurrit ſæpenumerò. Sed hoc ſemel meminiſſe ſatis. Eſt etiam à Scythis & Turcis profecta, qui dicturi *Pater noſter*, enunciant ſermone ſuo, *Papa mos.*

21 *Cum nodis*] μετὰ τῶν κόμβων, hîc deſideratur, aliquid, etſi nō multum. Sequens autem deſcriptio veſtium ad magnum Domeſticum pertinet, vt ex antegreſſo indice & fine huius paginæ non obſcurè cognoſcitur. His verò verbis ad illa vſq;, *Palla eius cocc.* τὸ διβαἰικιον quale fuerit Domeſtico magno, exprimitur.

ibid. *Fibratis*] ἰνοκοπητῶν, id eſt, ſic ductis malleo, vt quaſi per capillamēta fibrati ſint nodi ipſos filatim ambientia: ſic deinceps.

22 *Condylus*] κόνδυλος, id eſt, nodus δικανικίου. ſic *parui tibiam condyli* Martialis dicebat, eodem ſenſu.

23 *Contorto*] σχοινοπλοκίου. id eſt, (vt Plautus loquitur) *contortuplicato*.

Pag. 28, v. 8. *Et Panhyperſebaſtus*] ὅ, τε πανυπερσέβαστος, hæc quidem lacuna expleri à nobis non poteſt; ſequentia tamen quò pertineant, facilè iudicatur ex hiſtoria Ioannis Cataeuzeni, quam idem autor narrauit ſuprà, pag. 14, 4. & 9. nempe Ioanni huic Catacuzeno ſumma inſignia fuiſſe attributa, qualia nec Panhyperſebaſtus, nec Protoueſtiarius, ac ne ipſi quidem nepotes Imperatoris habuerint.

15 *Squameum*] κλαπωτὸν, margaritis in ſquamarum ſpeciem diſpoſitis. Hæc vox barbara eſt, ex Orientalium ſermone ſumpta. Arabes & Syri *kelapham* ſquamam vocãt: ab eo traducta eſt ad Græcos quarumdam vocum familia vulgo incognita. Κλαπόω, *ſquamas facio, ſquamis vario, in ſquamam fingo*, & inde κλαπωτὸς, hoc capite aliquoties, & pag 111, 5. Item Κλάβη ſiue κλάπη, *ſquamæ formam habẽs vehiculum*, deſinensq́; in orbem ponè: cuius deminutiuum *Clabula* ſiue *clauula*, celox vehiculum, cuius

capſus

capſus ad ſquamę formam in hemicyclum ductus ad ęgrotos commodè exportandos eſt commodiſſimus: & inde *clabularis* curſus in l. curſum. C. de curſu pub. & angar. & apud Ammianum lib. 20. hiſtor. Habet autem appellationem exteram hoc genus vehiculi, quia Arabes tum ægroti, tum latrones eo plurimùm vtebãtur celeritatis & commoditatis cauſa, & alias gentes vſum ipſius docuerunt. Sic memoria noſtra hoc curſus genere Sarmatæ, Pannonii, & Septemtrionales populi abutuntur.

17 *Iudiciale ſceptrum*] τὸ δικανίκιον, factum à recepto nomine δικανικός.

18 *Aureum & praſinum*] χρυσοπράσινον. Hic autor non ita accipit has voces compoſitas (quod ἐφάπαξ dicturi ſumus) vt accipiuntur vulgo: Nam propriè id dicitur *chryſopraſinum*, quod nec aureum eſt nec praſinum, ſed ex vtroq; confuſo mixtum. Hìc verò *chryſopraſinum* appellatur quod partim aureo colore eſt, partimq; praſino, non confuſis tamen, ſed diſtinctis colorib. Sic de cæteris. Ideoq; nobis non *chryſopraſinum*, ſed *aureum & praſinum* placuit reddere, quod ſequentium verborum exegeſi confirmatur euidentiſſimè.

Pag. 30, v. 2. *Textilis*] βλάπινον, id est, è tela materiæ cuiuscunque libuerit. Βλάπιον per syncopen pro βολάπιον παρὰ τὸ βάλλειν, est *tela*, seu *textilis materia quæuis* & *opus textum*, siue vnicolor, siue διβολέον, *bilix & bicolor*, siue τριβολέον, *trilix* & *tricolor*, siue πολύμιτον *multitium* atq; *multicolor*. atque hinc βλάπινος, *textilis*.

5 *Bullas*] κόμποις, videlicet in scapo ipso sceptri: id enim significat κόμπος, & inde κόμποσις pag. 19, 17. & 53, 25. sic deinceps hoc toto capite.

25 *Textus*] βλάπιον. hoc exposuimus in altera ab hac annotatione.

Pag. 32, 11. *Verumtamen syrmate, n. a. t.*] πλὴν τὸ σύρμα, οὐ τὸ β. id est, textus quidem & corpus vmbellæ vno colore est, sed fimbriæ appendentes (quæ dicuntur *syrmata*) bicolores.

P. 34, v. 2. *Aureo & albo colore*] χρύσασπρον. Compositum nomen ex Græco & Arabico. Græcum enim est χρυσὸς, *aurum*; Arabicum verò *Aspra* album; vnde *Aspri* Arabibus & Turcis vsitatus numus, q. d. *albus*, vt Germani & Galli solent: & ἀσπρίζειν apud Nicetam pro λευκαίνεσθαι. Ex eo verò quòd argentum album est, & fulgente quidem

dem albedine,coruſcaq́; & micante magis quàm aurum (vt in tranſcurſu addamus iſtud) *κατ' ἐξοχὴν aſprum* eſt appellatum; & ab hoc *aſpratura* Iurecoſſ. dicta, ἐξαργυρισμὸς,quam autor veteris Gloſſarij appellat κόλλυβον. Sed hæc παρέργως. Eſt ergo χρύσασπρον,quod colore eſt aureo & albo ſiue argenteo:vt ἀσπροκόκκινον,*album & coccineum*,infrà,pag.45,7.

8 *Et Primicerii*] ὥσπερ καὶ τοῦ πριμμικηρίου. ſic reſtituendum me autore,ex proximè præcedente pag. vt & proximè ſequentia de Protoueſtiarite, non de Protoueſtiario dicuntur : quæ functiones quantum inter ſe differant, ſequente capite demonſtrabitur.

14 *Alternis*] συβαλτερέα. Corruptum ex Latino ſermone vocabulum, q.d. *ſubaltereum* , pro eo quod eſt *vnum ſub altero.* Quamobrem *alternis* ex vſu Latini ſermonis reddidimus. ſic pag.45,7.

Pag.36,v.8. *Helicibus aureis ornatus*] χρυσοκλαδαρένον: ex nomine χρυσοκλαδάρειον, quod eſt *ramus aureus* vel potiùs *ramuſculus*. Ac opus quidem maioribus ramis & foliis variatum,*voluta* dicitur: minoribus verò, *helix*, ſiue maiorib. ramis adhæreant heli-

ces,ſiue ſeorſim picti ſint,apud Vitruuium lib.4. de architectura, cap.1. Quamobrem nos hoc maluimus.

15 *Obſeruandum*] σημείωσαι. Hæc obſeruatio pertinet ad ordinis illius intelligētiam quem ſeruare Principes dicuntur infra 110,9. ab Imperatore poſt prandium diſceſſuri.

19 *Prætextas vittatas loris*] Ἐπιλουρικά, q.d. *ſuper lorea*, id eſt, togas quibus vittæ in ambitum è loris plumario opere artificioſè adſutæ ſunt: atque hæ χαββαδίοις, id eſt, *tunicis honoratis & puris*, quæ magis viros graueis & autoritate præſtantes decent, opponuntur. vide ſuprà in pag.20,v.5. annotatione 5.

24 *Aureum colorem habet aëreumque*] χρυσοπέρανον: compoſitū ex χρυσὸς *aurum*, & περάνεος *colorem habens aëreum*, qua voce autor vſus eſt, pag.21,18.

Pag.38,v.2. *Tiaram*] φακεωλίδα, id eſt, κυρβασίαν, Niceta interprete. Φακεωλὶς, & deminutiuum eius φακεώλιον infra, pagina 93,1. 105,21. & alibi, *tiaram* ſonat vel tegmē capitis ſpecioſum ex conuoluto & quaſi in faſces complicato linteo, quali hoc tēpore Turci vti ſolent. Origo vocis Italica eſt: nam

nam sudariũ, vel strophii genus illud quod veteres Latini à ferendis nugalibus dixerunt *nugaum* (*nægeum* antiquâ scripturâ) Itali dicunt si maius est, *fazzolo*: si minus, *fazzoleto*.

5 *Textilis, bilix, c. s. & a.*] vide in pagina 18,27. & 30,2.

9 *Gyrum luræ*] τὸν γύρον τῆς τρούλης, vel ambitum. Τρούλη *cauum* significat vmbellæ in quod immittitur caput aditumq; ipsius: in ambitum caui istius fuit *opus margaritareinum*, vt Curopalatæ vtamur verbis. Atq; hoc quidem à *trulla* deduci potest exsecto altero *l* (quod à Græcis non rarò fieri antè docuimus) quæ vas profundum significat, quia illud tiaræ cauum accedit ad trullæ similitudinem. Sed hoc mihi videtur argutius. Potiùs dixerim vocem esse Gallicam significantem foramen aut cauum: hoc enim Galli antiqua voce appellant *trou*. Latini ori caui siue culei, quia plerumq; obfirmatur adsuto vel adtexto loro, nomen *loræ* vel *luræ* indiderunt.

P.40, v.21. *Stromastin*] σειρομάστιν. Hanc vocem varij interpretantur variè. Alii *hastam*, alii *lanceam*, alii *iaculum* aut *speciem quamdam iaculi*, alii *instrumentum quoddam*

ferreum ansam vel manubriū habens ligneum, siue scribatur per ει, siue per ι simplex. Ne multa, in obscuro palpant interpretes. Atqui σειρομάστης Græcum est vocabulū compositum ex σειρὸς *scrobs, fossa, cauum*, & μάστις, μάστιος, id est, μάστιξ, *flagellum*: & ferream clauam significat quo laterones stipatorésque Turcorum Principum vtuntur sæpe arcendis procul & deturbandis hominibus obuiis, qui non contusione vt simplicis alicuius clauæ ictu, sed trāsfixione vulnerantur, nisi loco maturè cesserint. Eiusmodi clauam equites cataphracti nonnunquam gerunt, quam Galli vocant *masse d'armes.*

ibid. *Salibam*] σαλίβαν. Nomen Arabicum est militaris clauæ: quam illi *Tzalibam* suo sermone vocant & Turci quoque hodierno die, quia dentes vel cultri ipsius σταυρηδὸν scapo adhærentes in omnes partes vulnerāt. Hanc enim gestant *Tzäuzlar*, Capitanei ante Imperatorē Turcicum procedentes.

Pag. 42, v. 22. *Manicam*] χειρόστιον, insigne accipitrarij.

Pag. 44, vers. 3. *Tessera quadraria*] χάρτιον. vide suprà in paginæ 24, vers. 3. annotatione 1.

5 *Phutam*] φοῦται, siue puellam. Orientalium est *Pahut pupus, puerulus, pusio*, & *Pahuta* (quod Arabes pronunciant *Phabuta*) *puella, pupa*. Ex quo Itali & Hispani quoque filiam appellant *puta*.

16 *Alogii*] τοῦ ἀλογίου. Admirabilis est vocum mangonizandarum ratio, cùm de lingua vna in alteram traducuntur. Non dubito quin nomen ἄλογον, quo recẽntiores Græci *equum*, aut *iumentum* significant, Orientalibus primùm fuerit ex vsu dictum à verbo *halac*, quod est *ire*, quia maximus & præcipuus est iumentorũ vsus ad commoditatem itinerum: ac propterea etiamnum Turci *nuncium*, siue *viatorem* appellant *Hulac*. Posteà verò Græci incerti originis ex ἀλόκου fecerunt ἄλογον, id est, *brutum*, tamquam si κατ' ἐξοχὴν *iumentum* significaretur. Quam rationem Hebræi iam olim obseruabant, iumentum *Behema* appellantes, & Itali Galliq; obtinent, cùm dicunt hi, *ma beste*, & illi, *la bestia mia*, pro *equo meo*. Ex ἀλόγου autem factum est ἀλόγιον, *equorum equitúmve numeri, equitatus*: cuius præfectus ἀλογάτωρ, summus verò ὁ ἄρχων τοῦ ἀλογίου, primanus πρωταλογάτωρ dictus est barbaris & corruptis appellationibus: item-

que μεγαλοαλογῖται, *qui magnis equis pugnant*, pag. 81,5.

23 *Matzucam*] ματζοῦκα, id eſt, clauam. Italicum *maſſa:* vel potiùs Gallicum, *maſſue*.

25 *Batillum*] ϐυτίον, id eſt, ſcapi vel haſtilis extremitatem imam. Gallicũ *bout*. Hoc autẽ Latini *batillum* dixerunt. Plinius; *cùm capuli militum, ebore etiam faſtidito, cælentur argento, vaginæ batillis, balthei laminis crepitent*.

Pag. 46, v. 8. *Album & coccinum*] ἀσπροκόκκινον. vide in pag. 34,2,14. annot. 1, & 3.

16 *Veſtibuli*] βεστιαρίου. Eſt quidem ambigua vox Græca βεστιάριον, modò *veſtiarium* adeoq́; ipſum Imperatoris ταμιεῖον, modò *veſtibulum* ſignificans: ſed poſteriorem ſignificatum huius loci eſſe tum præcedens Indiculus, tum circumſcriptio capitis ſequentis docet manifeſtiſſimè.

Pag. 48, v. 1. *Monocaballorum*] μονοκαβάλων. De his & ſequentib. in paginã 82, 3. dicturi ſumus: nam propriũ eſt capitis ſequentis de functionibus argumentum.

Pag. 50, v. 9. *Miniſteria*] αἱ ὑπηρεσίαι, id eſt, miniſteriorum deſcriptio, ſeruato eo ordine qui antè in Indiculo poſitus eſt. Nos

autem

autem in hoc caput ſingularem vocum explicationem allaturi ſumus ad functiones notandas pertinentium, quia hic locus viſus eſt omnium commodiſſimus.

11 *Dominus quidem, S.& C.*] de horum diſtinctione diximus in paginam 12,9.

12 *Ad aliquem ſummũ principatum*] εἰς ἡγεμονίαν, puta aut regendo imperio, aut gerendo bello: cuius rei exempla ſunt apud Nicephorum Gregoræ quàm plurima.

14 *Magni verò Dom.*] Hîc Protoſebaſtus & Panhyperſebaſtus omittuntur ex indice, quia dignitas eorum non fuit ordinaria, ſed breui momento cõcidit poſtquàm inſtituta eſſet. De magno autem Domeſtico, ſi nominis rationẽ ſpectes, diximus antè in paginam 10,14. ſi officiũ, id autor poſteà expoſiturus eſt variis locis inde à pag. 86. De Protoueſtiario, p. 98, 102. 104, 114. & 124.

17 *Magnus Dux*] ὁ μέγας δοὺξ. *Dux*, Latinum nomen, quod Græcè dixeris ἡγεμόνα. Sed diſtinctionis ergo ἡγεμὼν de eo qui exercitui imperat terra, δοὺξ verò qui mari, dicitur. Terreſtri autẽ exercitui ferè imperabãt αὐτοκράτωρ, ἢ δεσπότης, ἢ σεβαστοκράτωρ, ἢ Καίσαρ, ἢ πανυπερσέβαστος, id eſt, *Imperator, aut Déſpotes, aut Sebaſtócrator, aut Cæſar,*

aut Panhyperſebaſtus: quapropter dixit Curopalates in principio huius capitis, οὐδεμίαν ὑπηρεσίαν ἔχουσι, ἐὰν μὴ παρῶσιν εἰς ἡγεμονίαν.

18 *Eſt*] εὑρίσκεται. Arabiſmus ex Hebræorum ſermone profectus, εὑρίσκεσθαι pro *eſſe, adeſſe,* aut *præſentem eſſe:* ſic pagina 51, 19. & paſſim.

19 *Foſſatum*] id eſt, vallum Imperatorium, φοσσάτον ex recentiorũ Græcorum & Latinorum vſu. Statio Imperatoris duplex eſt: domeſtica, atque hæc dicitur παλλάτιον *palatium*: & extera, quæ appellatur φοσσάτον, quia Imperatori ſuus comitatus, vel circumſtatio aulica adeſt & militares copiæ, omneſq; communi foſſato & vallo circummuniti ſunt ad Imperatoris cuſtodiam firmiorem. Sic deinceps.

22 *Flammeum*] φλάμπουρον, ſiue labarum, id eſt, ſignum & vexillum Imperatorium: quod Itali *auriflammeum* dixerunt, & Galli hodie quoque *l'oriflambe*. Atq; hinc peruerſo ordine & corrupta voce φλάμπουρον Gręcis nouè dictum, pro *flammeo aureo*, q. d. φλάμμουρον. Hoc autem tum demum præferri ſolet, cùm Imperator ipſe in caſtris agit.

ibid.

ibid. *Exercitus flammeum cum ignitis telis*] τὸ τοῦ στρατοῦ μετὰ πυροβόλων: hoc alterum eſt flammeum, quod Archiſtratégo (vt appellatur pag.93,9.) præferri ſolet, ſiquidē hic alius quàm Imperator eſt: quamobrem *exercitus flammeū* appellatur, in quo expreſſa erat fulgurationis & fulminationis ſpecies: credo, ex quo tempore legio Chriſtianorum Romanis in Quados pugnantibus victoriam peperit pia numinis inuocatione, cùm M. Antoninus philoſophus imperium obtineret.

24 *Contum*] στήλην, id eſt, columnam: ſed hoc pro conto accipimus, cuius veruto impoſita eſt equeſtris Imperatoris ſtatua in naualibus copiis.

25. *Magnum Drungarium c. A.P.D.*] de his ſuo deinceps ordine.

Pag.52,v.1. *Protóſtrator*] ὁ πρωτοστράτωρ: ſic enim legendum, ac non *Protoſtator*, vt docet vocis etymologia, infrà, pag 59,5. διὰ τὸ προηγεῖσθαι παντὸς αὐτοῦ τοῦ στρατοῦ. Aliud enim eſt *Protoſtates* ſiue *Protoſtator*, præſes, vnde *protoſtaſia*, præſidatus, l.8. C. de muneribus patrim. & alibi: aliud *Protóſtrator*, quam vocem interpretatur Choniates in imperio Balduini Flandri de Io-

fredo loquens, Μαρισκάλδος, inquit, ἐῶ τὰ ξίωμα ὁ ἀνήρ· δηλοῖ δὲ καθ' Ἕλληνας ἡ φωνὴ τὸν πρωτοστράτορα. Eſt igitur Protoſtrator illis qui Gallis *mareſchal*, Germanis *marrſchalck*. Cuius vocis etymon pluribus opus eſt exponamus. Nomen igitur *Marrſchalck* compoſitum nomen eſt ex *marr* (inferiores Germani pronunciant *marre*) iumentum, vnde *marrſtal*, equile, & ſimilia multa; & nomine *ſchalck*, σοφὸς, *peritus*, quæ vitioſa eſt hodie appellatio. Itaque rectè veterinarios Galli appellant *mareſchaux*, quos Germani vocant *ſchmidt* communi voce: & metatores caſtrorũ Germani rectè nominant *feldmarrſcalck*, & Galli *mareſchaux de camp*, id eſt, πρωτοστράτορας, præeuntes caſtris ad commodam metationem illorũ. Sed quia horum munus fuit duplex, vnum vt caſtrorum metas figerent; alterũ, vt excurrentes deſertores, trãſfugas, prędonesq; diligenter coercerent, ex priſco Imperatorũ inſtituto, rurſum hęc munera diuiſerunt Galli: & metatorẽ quidẽ caſtrorũ *mareſchal de camp*, defenſorẽ verò curſorũ, qui milites à ſignis abſcedentes obſeruat, vocauerunt præfectum metatorium, ſiue (vt illi ſermone ſuo vocant) *preuoſt des mareſchaux*. Atq; hæc

hæc de Protoſtrátore copioſiùs, hiſtoriæ cognoſcendæ cauſa.

ibid. *Abſente m.D.*] nam hoc officiũ eſt magni, ſi adeſt, Domeſtici, pag. 86.

Comite equorum] τοῦ Κόμητος τῶν βασιλικῶν ἵππων. *Comes* propriè eſt, qui cum altero eſt, eumq́; adiuuat. Ac proptereà cùm omnes in aula Imp. obſequantur & ſequantur eũ, omnes in aula *Comites* dicti ſunt, officium Comitianũ, & cura atq; dignitas Comitiua, puta Imp. reſpectu. Simpliciter verò & citra relationẽ ſiue reſpectũ Imp. dicti ſunt *Comites* pręfecti & magiſtri. Exempli gratia, *Protócomes, Comes conſiſtorianus, Comes commerciorum, Comes domorũ diuinarũ, Comes domeſticorum, Comes diſpoſitionũ, Comes horreorũ, Comes rerum priuatarũ, Comes ſacrarum largitionum*, &c. quorum plerique cùm nomen Comitum factũ eſt honoratius, Domeſtici aut etiam Magiſtri fuerunt appellati. Sic Comes equorũ Imperatoris, præfectus equili hoc loco dicitur, & ſequente pag.

8 *Magnus Chartularius*] ὁ μέγας χαρτουλάριος, de cuius nomine ſuprà in p. 12, v. 1. diximus, & officiũ expoſuimus. hic autẽ in Palatio fuit τῶν βασιλικῶν ἵππων ἐπιστατοῦν, vt loquitur Zonaras in Leone Iſauro. Germanicè *ſtalmeyſter*, Gall. *grand eſcuyer*.

25 Σζώσια] id eſt, inſtrati equi, vt præſtò ſint ad capiendum ſeſſorem: vnde ϛράτορες Latina voce à Niceta dicti, *qui dominũ in equum ſuſtollunt*, ἀναβολεῖς, prout in iure accipitur: & ϛρατορίκιον *locus vbi Imperatorem imponunt equo*, paginæ ſeq. verſ. 18.

27 Συρτὰ] manu ducti equi.

Pag. 54, v. 1. *Facultatem habet*] ἐπ' ἀδείας ἔχει: nouum loquendi genus q. d. non habet cur metuat aut dubitet hoc facere: ſic etiam huius paginæ, verſ. 12. & deinceps.

3 *Equile*] καβαλλαρίκιον, vox noua, *equile*: vt etiam καβαλλάριον, *equeſtris comitatus*, pag. 75, 14. Italicæ dictiones ex Latino ductæ.

5 *Siquidem hic excipitur*] ῥυτὸς μέντοι: ad verbum, *liberatus*, id eſt, exemptus & exceptus ſcilicet, noua & inſolente loquendi forma.

16 *Sagmate*] σαγίσματος: hoc priſci Græci dixerunt σάγμα: & inde corruptè dicitur τζαγμάριος pag. 57, 1. Etſi reuera plus capit σάγισμα quam *ſagma*: nam *totum inſtratum* ſonat, vt ex autoris huius ſermone conſtat, pag. 210, 26. & 212, 4.

17 *Scapulis*] καπουλίων: Extera vox à Latinis & Italicis ſumpta, delato *s*.

Pag. 56,

Pag.56,v.4. *Theophilum Imp.*] Hic fuit Flauius Theophilus Michaëlis Balbi ſucceſſor, qui imperium ſuſcepit ſub annum Chriſti 829. Kalend. Octobribus : atque hanc ipſam hiſtoriam Cedrenus narrat copioſiùs.

22 *Veſtiarium*] ῥουχαρεῖον. vide ſuprà in pag.18,v.23. hæc autem per occaſionem dicuntur hoc loco, quia de ſpatha Imperatoris actum eſt, pag.52,1.

24 *Tzaggia*] τζαγγία, ſocci Imperatorii hoc nomine dicuntur Græcis ex lingua Arabica: nam verbum *Tzagaha* Arabibus & Turcis eſt *quieti dare, commodè collocare*. Hinc *Tzággas*, non autẽ *Tzangas* vel *Tzengas* (quemadmodum legitur hîc & pagina 167,9.) eſt diabathrarius vel calceolarius artificioſos illos ſoccos Imperatori parans: & *Tzaggium*, ſoccus Imperatorius.

25 *Tarſis*] vide in paginam 20. annotatione 2. & 3.

Pag.58,v.4. *Puer*] παιδόπουλον. vide ſuprà in pag.20.1.annot.2.

ibid. *Veſtiarii*] τοῦ βεστιαρίου ἐντός, ad verbum, *veſtiarii quod eſt intus*, ſiue *interioris*. Hæc verba adiecta ſunt propter homonymiam vocis βεστιάριον apud recẽtiores Græ-

cos. Nam tribus modis accipitur: vno propriè, duobus impropriè. Propriè *vestiarium* a *veste* dictum, est quod Græci vocant ἱματοφυλάκιον, vbi vestes asseruantur. Impropriè *vestiarium* est ταμιεῖον synecdochicè, id est, ærariũ, quo vestes etiam à Græcis recentioribus contineri solent. Postremò est vestibulum palatii, per catachresin vel abusionem vocis. Vt autẽ videatur quo de vestiario loquatur hic noster autor, consultò adiecit duo διακριτικὰ; tum quod est *vestiarium* τὸ ἐντὸς, *interius*, qua ratione à *vestibulo* distinguitur; tum quòd vulgo dicitur ἀλλαξιμάριον noua Græcorum appellatione, qua ab ærario distinguitur. Est enim ἀλλαξιμάειον nomen Latina quidem indutum forma, sed ortu Græcum. Ἀλλάσσω, *muto*: ἄλλαξις, *mutatio*: ἀλλαξιμάειον, *ad mutationes vestium pertinens.*

6 *Anacaristæ pulsant anacara*] οἱ ἀναχαρισταὶ κρούουσι τὰ ἀνάχαρα. Qui *anácara* interpretantur σάλπιγγας, siquid video, à vero aberrant plurimùm: nam primùm σάλπιγγες, *tubæ*: suo ordine numerantur: deinde verò hæc dicuntur pulsari, quæ actio tubis non competit. Cùm igitur *anacara* instrumenta sint magna, non autem

parua

parua (sic enim disertis verbis autor loquitur infrà, pag. 96, 18.) à tubis diuersa, eaque procedenti Imperatori præferantur, sintq; argentea: mihi sanè videntur potius significari tympana qualia fuerunt olim, rotunda ab omni parte, præterquàm ab vna qua coriũ seu membrana est, hoc est, planitiem ab vna parte non autem duabus habentia: quamobrẽ *Anekara*, id est, vasa siue cacabi aut lebetes vocales ab Arabibus dicti sunt. Eiusmodi sunt ferè, quę in Germania *kessel-tromme* appellantur. Plinius libro 9. natur. hist. cap. 35. de illo margaritarum genere quod *tympanium* appellatur; *Quibus vna*, inquit, *tantùm est facies, & ab ea rotunditas, auersis planities; ob id tympania nominantur.*

17 *Prandium*] γεῦμα: sic accipiunt recentiores Græci, Nicetas, & alij.

26 *Defensor cursorum*] δεφένσωρ τῶν κουρσευόντων. Latinæ voces. Sunt autem cursores hoc in loco, quicunque nulli agmini aut signo militari adscripti sunt, sed ipsi castra prosequuntur vltrò, exspectantes dum accensi fiant: vt sequentibus verbis perspicuè exponitur.

Pag. 60, v. 1. *Flammeolum*] φλάμουλον, signum militare, Latina origine à colore dictum.

7 *Futilia*] φουτίλια. Latinum nomen, quo ſignificantur quæcunque res per ſe nihili ſunt, aut nihil ad rem militarem faciunt, denique impedimenta belli certiſſima niſi auertãtur. Nam hæc curſores commodiùs comportant quàm milites, quia non hærent ſignis: & audaciùs colligunt, quia ſe legibus non teneri putant. Quamobrem Protoſtrátori poteſtas data eſt futilia iſta auferendi.

9 *Magnus Logotheta*] ὁ μέγας λογοθέτης, id eſt, Cancellarius. Nicetas lib. 7. rerum à Manuele Comneno geſtarum, ὥστε ὁ μὲν τὸν οἰκεῖον, ὡς ἡ Λατίνων βούλεται φωνὴ, Καγκελλάριον, ὡς δ' Ἕλληνες εἴποιεν, λογοθέτην (ἦν δὲ οὗτος ὁ Μαγέντζης ἐπίσκοπος) πέμψας, &c.

10 *Bullas aureas*] χρυσόβουλα: magis propriè χρυσόβουλλα: ſed hoc Græcis recentioribus perfamiliare, vt ſæpe diximus. Sic in Nouellis conſtitutionibus exſtat inſcriptio, χρυσόβουλλον τοῦ μακαριστοῦ βασιλέως, κυρίου Νικηφόρου τοῦ Βοτανειάτου, &c. Hoc ſanctiſſimarum Conſtitutionum nomen, quæ ſumma conſenſione ex Imperatorum Principum Ordinumque ſententia communi fiunt, vim habentes contractus publici,

publici, & in perpetuum obseruandæ. Nomen suum habent synecdochicè à *bulla aurea*, quæ dignitatis & autoritatis amplioris causa appendi solet: sic etiam pag. 161, 2. Est enim βούλη *bulla*, generale nomen, paginæ seq. vers. 27. vide pag. 161, 2.

11 *Reges, Sultanos*] Ῥῆγας, Σουλτάνους. Prior vox Latina, posterior Hebræa & Ægyptia est *Dominatores* significans.

16 *Magnus Præfectus castrorum*] ὁ μέγας στρατοπεδάρχης. Hunc Germani vocant *Prouiandmeyster*: Galli, *Commissaire des viures*.

18 *Instrumentorum*] vide suprà in pag. 12, v. 3. annotatione 3.

20 *Magnus Primicerius*] ὁ μέγας πριμμικήριος: de hoc nomine vide suprà in pag. 10, 20. anhotatione 10. hunc Gallia *magnum Magistrum* vocat. Distinguitur autem huius functio in partes duas: vnam in palatio, alterã in fossato, cùm Imperator extra palatium est.

21 *Circumstationem*] τὴν περίστασιν, id est, circumstantem Imperatoris comitatum, vt suprà, pag. 17, 8. sic deinceps.

23 *Triclinii*] τοῦ τρικλινίου, quod erat ante Imperatoris cellam, pag. 63, 15. 85, 5. & seq.

Pag. 62, v. 4. *Sceptri iudicialis causa*] χάειν δικανικίου, id est, vt circumuoluatur sceptrum & ornetur eo. Nam inuolucro significabatur diem illum non esse rebus forensibus occupandum, vt iura imperant: colore ornabatur sceptri autoritas.

5 *Hypérpyrum*] id est, velum & inuolucrum coloris ignei, ὑπέρπυρον.

6 *Aberit*] ἀποδημεῖν. paragoge ν, priscis Græcis insolens, hic frequentissima.

8 *Fossatum*] vide in paginā 50, 19. annotatione 7. De flammeolo diximus in paginam proximè præcedentem.

11 *Magnus Contostaulus*] ὁ μέγας κοντοσταῦλος, Italicum *Contostabile*, Gallicè *Connestable*. Et ita legendum apud Nicephorum Gregoræ lib. 3. vbi vulgo legitur *Conostabilus*. De origine & significatione huius dictionis ambigitur. Sunt qui hoc nomen corruptè dici putent pro eo quod est *Comes sacri stabuli*, vt Imperatores vocant in l. vnica. C. de comitibus & tribu. schol. Is autem est quem Germania vocat *groß hoffmeyster*, Gallia *grand maistre d'hostel*. Alii *stabulum* pro equili accipientes *Comitem stabuli* interpretantur duobus modis: hi, pro eo qui præest omnibus copiis equestribus: illi pro

eo qui

eo qui præeſt Imperatoris equitatui aulico. Alij deniq; originem eſſe volunt Italicam. Nam *Conto* Italis eſt Comes, vt Gallis *Conte*. Nicetas in Andronici Comneni imperio, τοῖς στρατηγοῖς πλαζόμενος, οὓς Κόντους εἴπῃ τις ἂν Λατίνῃ διαλέκτῳ λεγόμενος, &c. vnde Nicephorus Greg. lib. 8. *Anna*, inquit, *Michaelis Imperatoris filia primùm Thomæ Epiri & Ætoliæ principi, poſt Conto Thomæ huius nepoti & percuſſori nupſit*. Quod ſupereſt, bifariam exponitur, à *ſtabuli curatione*, aut à *ſtabilitate officii*: neutraq; expoſitio à Gallorum eſt, aut Italorum ſermone aliena. Ex his omnibus duæ ante omneis probantur mihi, prima, & vltima. Primam vetuſtior hiſtoria probat, vltimam recentior. Vetuſtiorem hiſtoriã protendo etiam ad Theodori Laſcaris iunioris imperium, quo temporeMichael Comnenus Palęologus recõciliata gratia *magnus Conoſtabilus* (vt apud Nicephorum legitur) factus eſt, & inter proceres facilè ſupremus, vt idem poſteà explicat. Vltimam verò hic autor probare videtur hac circumſcriptione officii, cùm eum definit eſſe *caput Francorum ſtipendia facientium*. *Franci* autem in recentiorum Græcorum ſcriptis (quæ res fefellit pluri-

mos) non Galli solùm intelligendi sunt, sed Itali quoque & Siculi; eo quòd Siciliæ regnum illis temporibus & pars Italię à Francis tenebatur: hanc interpretationem non pauci flagitant apud Nicetam Choniatem loci: & hic Curopalates noster, pag. 154, 11. Fuit ergo *Contostaulus* apud recentiores Græcos dux copiarum auxiliarium quę ex Gallia, Sicilia, Italia Orientem petebant facturæ stipendia, & ab eis suam retinuit appellationem: sed tamen, iudicio meo, ex prisca illa *Comitum stabuli* appellatione corruptè natam. Atque hæc de *Contostaulo* plus satis.

12 *Stipendia facientium*] ῥογατόρων, Græca vox noua, & ex Latino sermone degener. *Erogare* apud Latinos est distribuere rogantibus, id est, petentibus. Gręci Latinè nescientes commenti sunt nomen ῥόγα *stipendium*, vt legitur, pag. 81, 1. & ex eo finxerunt deriuatum nomen ῥογάτωρ ῥογάτερος, stipendiarius, prout hîc legitur, similiterq́; pag. 79, 27. & 173, 24. & verbum ῥογεύω, *delectum militum stipendiariorum habeo, stipendio conducto & constituto militem colligo.* Nicetas.

13 *Protosebastus*] πρωτοσεβαστός: hic secundùm

eundùm Indicis ordinē præponendus fuerat aliquot antecedentibus, si fuisset idem cum *Panhyperſebaſto*. Sed Alexius Comnenus nouauit hæc omnia, vt fratribus ſuis & affinibus gratificaretur: quemadmodum ex Annalibus Zonaræ antè commonſtrauimus. Hanc autem vocem *Primauguſtum* pari compoſitione interpretatus eſt Wolfius commodiſſimè. Nullum verò miniſterium habet, quia nō functio eſt Palatio militans, ſed dignitas honoraria, quam nō miniſterii aut ordinis neceſſitas facit, ſed Imperatoris εὐδοκία.

14 *Pincernæ*] τοῦ πιγκέρνῃ, id eſt, τοῦ ἐπὶ κέρνῃ, *à poculis*, vt autor interpretatur, pag. 115, 18. poſteà; non autem παρὰ τὸ κιρνᾶν τὸ πινεῖν, vt multi ſentiunt. *Pincernam* vertimus, quia vox, quamuis non Latina, iam in vulgus inualuit. Sic Nicephorus Greg. libro 6.

17 *Curopalates*] ὁ κουροπαλάτης. Nomē Latinum origine, pro eo quod eſt *curator palatii*, vt appellatur in l. vnica C. de comit. & tribun. ſchol. aut (vt vulgò legitur) *cura palatii* μετωνυμικῶς. Hinc *Curopalates*, qui Germanis dicitur *haußhoffmeyſter*, Gallis *maiſtre d'hoſtel*. Sic Arthabaſdus Curopalatę

honorem accepit à Leone Iſaurico, & Michaël cognomento Rangabes, *Curopalates* dictus eſt,&c. Atq; hinc fortaſſe cognomẽ *Curopalatæ* ad poſteros,&ad hunc noſtrum autorem tranſiit.

20 *Accubitor fundæ*] ὁ παρακοιμώμενος τῆς σφενδόνης, cuſtos annuli quo literæ & reſcripta Imperatoris obſignantur in cera, vt docent ſequentia. Eſt autem σφενδόνη, *funda*, vel *pala annuli*, eoq; annulus ſynecdochicè. Gallia cuſtodem ſigillorum vocat, *garde des ſeaux*.

26 *Plumbea bulla*] διὰ μολιβδίνης βούλης, id eſt, cera quidem obſignant illi reſponſa ſua, ſed quæ bulla plumbea includitur. Eſt enim βούλη Latinum *bulla*, dempto altero *l* ἑλληνιστί: vnde χρυσόβουλον.

Pag. 64, v. 3. *Accubitor ſacri cubiculi*] ὁ παρακοιμώμενος τοῦ κοιτῶνος, id eſt, magnus Cubicularius, vt apud omneis fermè gẽtes appellatur. hanc functionẽ Nicetas Choniates habuit.

4 *Cubiculariorum*] κοιτωναρίων: nomen ortu Græcum, Latinum forma, vt pagina 79, 11.

9 *Logothetæ rerum publicarum*] τοῦ γενικοῦ λογοθέτου, id eſt, (niſi me coniectura fallit)

præſi-

prę$s$identis cõ$s$ilio magno. Sic fuiſſe Theodorus ille Metochites dicitur apud Nicephorum Greg. lib.7. de quo ſuprà.

11 *Protoueſtiarites*] ὁ πρωτοβεστιαρίτης, Præfectus ſummus veſtibulo Imperatorio. à *Protoueſtiario* differt plurimùm: nam *Protoueſtiarius* à *veſtiario* dicitur, *Protoueſtiarites* à *veſtibulo*, quod etiam imperitè recẽtiores Gręci βεστιάριον appellarunt, vt ſuprà docuimus in pag. 58,4. annotatione 2. Sic Libadariũ protoueſtiariten appellat Nicephorus Greg. lib.6.

ibid. *Circumſtationis*] τῆς παραστάσεως; id eſt, comitatum aulicum ordinat.

12. *Cella*] τοῦ κελλίου: Græcũ vocabulùm ex Latino factum.

Pag. 66, v. 2. *Liturgiæ*] λειτουργίας, id eſt, officii (vt vocant) precum & diuini cultus.

ibid. *Soluta verò liturgia*] μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν: ad verbum, *poſt dimiſsionem* ſiue *miſſam*: id eſt, dimiſſo matutino aut veſpertino cœtu qui ad Dei cultum fuerat habitus.

13. *Apocriſiarium*] ἀποκρισιαρίου. Sic Iurecoſſ. Græci eum nominant qui legationibus audiendis referendíſque ad Imperatorem, & reſponſis ab eo dandis con-

ſtitutus eſt. Eiuſmodi fuit Anatolius, antequàm à Theodoſio iuniore Patriarcha Cōſtantinopolitanus deſignatus eſſet. Autor Zonaras. Sequentium nomina ſunt euidentia.

23 *Magnus Pappias*] ὁ μέγας παππίας, vel potiùs παπίας Papias, id eſt, *pater*. Niſi me animus fallit, ſummus ille iudex appellatur, ad quem Commentarienſes de perſonis reorum & numero, de qualitate delictorum, de clauſorum ordinib. referre debent, ex reſcripto Impp. l. de his. C. de cuſtod. reorum. In hanc ſententiam accipio nomen *Papiæ* apud Zonaram, vbi de eo agitur, qui Michaeli Balbo Amorio adiutor fuit vt Leonem Armenium tolleret, imperioq́; potiretur: & Ioannes Catacuzenus *magnus Papias* fuiſſe dicitur apud Nicephorum Gregoræ, lib. 8.

26 *Eparchus*] ὁ ἔπαρχος: videtur quibuſdam appellari τῶν ἐπαρχιωτῶν, id eſt, *Præfectorum* ſiue *Præſidum prouincialium* coryphæus ſummus in palatio agens. Sed docti viderint: nam mihi quidem aqua hæret. Potiùs eum dixerim qui à Manuele Comneno in nouella 2. δικαιοδότης appellatur.

Pag.

Pag.68,v.1. *Magni Drungarii Biglæ*] τοῦ μεγάλου δρουγγαρίου τῆς βίγλης, quo munere Ioannes Zonaras historicus functus est ante 440. annos. Drungarii autem etymon habetur pag.84,8. βίγλη corruptum est ex Latino, *vigilia*.

2 *Magni Domestici functio*] ἡ τοῦ μεγάλου Δομεστίκου: id autem fit pag.170,1.

4 *Magni Hetæriarchæ*] τοῦ μεγάλου ἑταιρειάρχου. Hanc functionem gessit Strabo ille Romanus, quo autore Nicephorus logotheta exstinctus est, Nicephoro Botaniate imperium obtinente: vbi Wolfius *magnum sodalitatis principem* interpretatus est.

10 *Logotheta cursus*] ὁ λογοθέτης τοῦ δρόμου, summus cursorum Præfectus, cognitionem habens de cursu publico: vt hodie Germanis *postmeyster*, Gallis *maistre des postes*: vt ex historicorum monumentis probari potest. Hic verò omissus est magnus Chartularius, quia de officio eius ex parte iam antè dictum est pag.52. & ampliùs deinceps dicendum est.

13 *Primi à secretis*] τοῦ πρωτασηκρῆτις, quẽ Galli *primum cõsilii Præsidem* nominant. *Secreta* quæ dicantur exposuimus, pag.6,24. annot.7. Fit autem *Protasecretis*, ex Græca

Imperatorẽ proximè ſubſequentes, quorũ præfectus ἀκόλουθος ꝑpterea dicebatur. Horũ frequens eſt in hiſtoriis mẽtio, quos *Orduicas* eſſe puto Ptolemæo dictos, & ab iis opidũ *Brannogeniũ*. De his deinceps plura.

14 *Stratiôtæ*] στρατιῶται, id eſt, milites, κατ' ἐξοχήν. ſecundus ordo cuſtodiæ.

ibid. *Equos*] ἄλογα: vide ſuprà, in pag. 44, 16. annot. 3.

15 *Alii*] ἕτεροι, quos hiſtorici ſpatharios vocant, vnde Protoſpatharius, pag. 74, 6. tertius ordo cuſtodiæ. vide pag. 74.

18 *Tzácones*] Τζάκωνες, corrupta lingua dicti pro *Laconibus*, vt placet Nicephoro Greg. lib. 4. Ego potiùs Hebræa origine dictos putem, quaſi ſtatarios, à verbo *Tzuk:* nam ita pugnare neceſſe eſt eos qui geſtant ἀπελατίκια, id eſt, *prælongas haſtas* ſiue *contos*, quos *Sariſſas* vocant Macedones, inquit Liuius. Gallicè *piques* ſiue *long bois*, vt Germanicè *lange ſpieß*. Atque hic quartus ordo cuſtodiæ.

21 *Murtati*] μουρτάτοι, id eſt, iaculatores, Hebræa & Arabica origine. hic autẽ quintus eſt ordo cuſtodiæ.

23 *Cuculionibus*] καπασίων. Italicum *capa*, à capitis tegmine ſiue cucullo, cui caput

indi poteſt commodè, appellatum: hinc Græcis καπάσιον.

24 *Clibana*] κλίβανα. Hæc vox non eſt origine Græca (vt opinati ſunt quidam) ſed ab Oriente & Perſis apportata. Eſt autem κλίβανον, integra militis lorica, cuiuſmodi ab haſtatis peditibus, aut equitibus lanceariis ferri ſolet; dicta à colore albo, qui vt maximè è lorica lucet, ita oculos aduerſarii præſtinguit maximè. Atque hinc *clibanarii* quos Græci καταφράκτους vocāt. Alexander Seuerus apud Lampridiū; *Cataphractarios, quos Perſæ clibanarios vocant, decem millia in bello interemimus, eorū armis noſtros armauimus.* Ammianus lib. 16. *ſparſique cataphracti equites, quos clibanarios dictitant Perſæ, thoracum muniti tegminibus & limbis ferreis cincti, vt Praxitelis manu polita crederes ſimulacra, non viros,* &c.

27 *Cortinarii*] κορτινάριοι, q. d. *aulicos*, quorum etymon paulo pòſt exponitur, & adminiſtratio. Hic ſextus ordo cuſtodiæ Imperatoriæ.

Pag. 72, v. 2. *Non tamen*] ἀλλ' οὐκ. Inepta paragoge ν apud recentiores Græcos. οὐκ pro οὐ. ſic pag. 157, 14. & 203, 20.

4 *Bardariotæ*] βαρδαριῶται, quorū conditio

ditio & etymon paulo pòst exponitur. Hic ſeptimus ordo & genus cuſtodiæ.

10 *Corte*] κόρτη ſiue κȣ́ρτη, vt paulo pòſt ſcribitur. Italicum prius, *Corte*: poſterius Gallicum, *court*. ſic deinceps.

14 *Galericulos*] σκȣφίας, Italicum, vt & proximè ſequens χαπάσια, de quo ſuprà, & χάλτζαι, caligæ, vt pag.18, 26. annotatione 14. diximus.

15 *Soleis*] παπουτζίοις. Παπουτζία vox Oriẽtalis eſt *ſoleam* ſignificat ſuper qua ambulatur: nam verbũ *Patz* illis ambulare eſt. ſic etiam pag.141,6.

20 *Augurótum*] ἀγγȣρωτὸν, Perſicæ, id eſt, petaſus vel cauſia tabellariorum. ſunt enim *Angari* tabellarii, vnde *Angariæ* & *Parangariæ* in Iure.

23 *Loreæ*] λῶροι, ex Latino Italicũ. vide in pag.20,5. annot.5.

ibid. *Manclauia*] μανκλάβια, q.d. *manu-clauia*, id eſt, clauæ manuarię, quas Galli vocant *bourres*, quia fœno aut villo tomentatæ ſunt.

Pag.74, verſ.4. *Bardarium*] Βαρδάειον, Macedoniæ flumen, quod olim dicebatur *Axius*, teſte Zonara in Baſilio Porphyrogennéto: vt etiã Nicetas Ἀξειὸν vocat lib.3.

de rebus gestis Isaacii Angeli. De hoc plura Nicephorus Greg. lib. 8.

6 *Protospatharius*] vide suprà, in p. 70, 15. annot. 4. Sic vocat Cedrenus Photinum præfectum Orientis, qui Michaëlem Balbum de aduentu Hagarenorum in Cretam certiorem fecit, & Zonaras quoq; Samonam familiarem Imperatoris Leonis Porphyrogennéti.

10 *Magnus Princeps*] ὁ μέγας ἄρχων, toti (opinor) custodiæ præfectus, quem Gallia vocat *Capitaine des gardes.*

12 *Tatas aulæ*] ὁ τατᾶς τῆς αὐλῆς, hic (nisi fallor) Oriētali sermone dicitur præfectus cohortium & turmarum prætorianarum, ad custodiam Imperatoris pertinentiū. Et ita legendum nomen illius ducis Patzinacum qui cū Nestore aduersus Michaelem Ducæ filium conspirauit, apud Zonaram libro Annalium 3.

13 *Magni Tzausii*] οἱ μεγάλοι τζαοῦσιοι, copiarū duces, Orientali voce à procedendo dicti. Et sic hodie quoq; Turcis appellantur, vt ostendimus suprà, in paginā 40, 21. annotatione 2.

16 *Prætor populi*] πραίτωρ τοῦ δήμου: nempe in aula Imperatoria functionem Palati-

nam

nam non habet, ſed in vrbe, & vrbanam ſolùm.

18 *Logotheta rei priuatæ*] ὁ τῶν οἰκειακῶν λογοθέτης, theſaurarius domanij.

19 *Logariaſtes aulæ*] ὁ λογαριαςὴς τῆς αὐλῆς, qui antè *Magnus logariaſtes* dictus eſt. Germanicè *kamermeyſter*, Gallicè *threſorier general des finances*. Idem quæſtor Latinis dicitur, Græcis φροντιςὴς etiam καὶ λογιςὴς, vt apud Nicetam lib.1. de rebus geſt. Manuel. Comneni.

21 *Protocynegus*] ὁ πρωτοκυνηγὸς, *Iagermeyſter, grand veneur.*

24 *Stapiam*] τὴν σκάλαν. vide ſuprà, in paginam 20,12. annot.9.

25 *Curatores canum*] σκυλομάγγων. libentiùs σκυλλομαςγόων legerim: Etſi quid mirū, ſi hac ætate Gręcia tam miſerè fœdauit ſermonem ſuum?

Pag.76,v.3. *Scutarius*] ὁ σκουτέριος, ſiue σκουτάριος (vt antè) à *ſcuto* dicitur, Latinis *armiger*. Italicum eſt, Gallicè *grand Eſcuyer.*

ibid. *Diuum velum*] τὸ διβέλλιον. ſic legendum, vt pagina 93,20. & 167,9,16. Eſt autē *diuellium*, diuū vel ſacrum velum, barbara compoſitione dictū ex Latina lingua,

vt noſtra oſtendit interpretatio : ſiue illud *ſacrum* (vt Impp. loquuntur) *velum* Imperatoris; ſiue diui, cuius celebrabatur memoria, ſiue ædis aut monaſterii quò erat iturus Imperator : ſic enim pro natura loci, vbicunque legitur, opus eſt intelligi: atque eodem modo dicitur διβάμπουλον, pag. 85, 10. & 87, 1.

4 *Scutarium*] σκουτάριον, id eſt, ſcutum cum theca, non ſimplex ſcutum.

6 *Diuo velo*] id eſt, *labaro Imperatorio*, vt appellat Sozomenus.

10 *Ameralius*] ὁ ἀμηρεάλιος, ſiue Amiralius, præfectus mari appellatur, vel thalaſſiarchus, facta compoſitione ex Arabico *Amira*, vel *Amirás* Græca terminatione, id eſt, *imperium obtinens*, & Græco ἅλιος *marinus*. Eſt autem *Amera* ſiue *Amira Amiræ*, & *Amiras Amiradis*, ſummus præfectus, Eparchus, apud recentiores hiſtoricos frequens, Zonaram, Cedrenum, Nicetàm, alios. Quòd enim *Almyram* reſtituunt quidam (vt ſibi videntur) nihil ea ratione reſtituunt Grçcis, ſed Arabas deſtituunt ſermone ſuo. Satis futurus eſt vnus Cedreni locus, de tempore Fl. Heraclii, qui ſucceſſit Phocæ; *Deceſſerat*, inquit, *iam tum Moame-*

dus,

dus, constitutis quatuor Ameradis, qui Arabibus Christianam religionem amplectentibus bellum facerent. Hi aduersus Theodorum cubicularium profecti, cum eo sunt congressi prælio: Sed eo in prælio tres Amerades, magnaq; cum his multitudo occubuerūt. Exiuit etiam reliquus Ameras, Chalebus nomine, qui gladius Dei appellabatur, &c. Hinc commune apud omnes gentes Europæas vocabulum; *Amiral*.

26 *Præfectus litium*] ὁ ἐπὶ τῶν δικάσεων, Aperta est nominis ratio, & sequentibus exposita. Sic Galli, *maistre des requestes*.

13 *Quando equestris c. Imp.*] καβαλλαρίου διερχομένου, id est, cùm iter Imperator facit. De nomine καβαλλάριον diximus in pag. 54, 3. annotatione 2.

16 *Quæstor*] ὁ κοιαίστωρ. Latinum *quæsitor*, iudicio meo: nam *Quæstor* alioqui λογοθέτης est.

18 *Magni Adnumiastæ*] τοῦ μεγάλου ἀδνουμιαστοῦ, id est, Cēsoris, qui lustrat & censet copias secundùm nominum descriptionem quæ singuli professi sunt, & numos erogat viritim post lustrationem. Vox barbarè ex Latino corrupto facta. Sed alii ἀδνουμιαστὴν legendum putant, παρὰ τὸ ἀ-

δνούμϑυον, *à recensione nominum*, vt Varinus legit: alii ἀδνουμιαστὴν seruant παρὰ τὸ ἀδνούμιον, *à numorũ traditione quæ solet à transuectione fieri.* Ego nihil muto.

21 *Logotheta castrensis*] ὁ λογοθέτης τοῦ στρατιωτικοῦ, quem Germani dicunt *pfenning meyster*, Galli *thresorier du camp.*

23 *Protohieracarius*] πρωτοϊεραχάριος, Gallis *grand oiseleur.*

26 *Logótheta pecuariæ*] ὁ λογοθέτης τῶν ἀγελῶν; hic fuisse videtur *siton* vel *sitocomus palatinus*: prout in iure appellatur.

Pag. 78, v. 2. *Dragómenos*] δραγομένοις. Corruptum nomen ex θαργουμένοις. Nam *Thargum* populis Orientalibus est *interpretamentum*, & *Metargem* siue *Turgeman* interpres. Hinc θαργούμενος, vel corruptè δραγόμενος hoc loco: itemq; δραγουμαίζων apud Nicetam, agens interpretem.

3 *Prosecutor*] ἀκόλουθος: vide suprà in p. 70, 11. annotatione 1.

6 *Iudex fossati*] ὁ κριτὴς τοῦ φοσσάτου. hæc functio non exstat hodierno die: nam penes Capitaneos (vt vocant) est harum rerum cognitio. Quid autem sit *fossatum*, suprà exposuimus in pagina 50, 19. annotatione 7.

11 *Prin-*

11 *Princeps alogii*] ὁ ἄρχων τοῦ ἀλογίου. vide in pag. 44,16. annotatione 3. de hac & sequente voce.

20 *Magnus procurator*] ὁ μέγας διοικητής, siue magnus dispensator, videtur dictus, qui res Imperatoris agebat facientis iter.

22 *Orphanotrophus*] ὀρφανότροφος, puta Palatinos orphanos curans: huius functionis meminit Cedrenus aliquoties.

Pag. 80, v. 1. *Amemoria*] τοῦ ἐπὶ τῶν ἀναμνήσεων: functio optimè instituta, malè exercita, pessimè abolita: quamobrem ne nomen quidem nunc habet.

7 *Domesticus murorum*] ὁ δομέστικος τῶν τειχέων, siue, vt Cedrenus vocat, τειχιώτης. Germanis *baumeyster*.

8 *Castra*] τὰ κάστρα, id est, munitiones siue opidi, siue fossati: sic enim accipiunt recentiores Græci castrorum vocem. Ac propterea quæ nos *castra*, illi *fossatum* dicũt. Duo sequentia plana sunt.

19 *Celoci*] χατέργου: Arabica celocis appellatio, q.d. multùm promouentis.

26 *Logariastes aulæ*] ὁ τῆς αὐλῆς λογαριαστής: quem Galli *magnum Contrarotulatorem* vocant.

27 *Stipendiatorum*] ῥογάτορας. vide in pag.62,12. annotatione 6.

Pag.82,v.3. *Monocaballorum*] τῶν μονοκαβάλλων, id eſt, equitum leuis armaturæ, quos Galli vocant *cheuaux legiers*. Μονοκάβαλλος ſiue ἱππαστὴς κέλης, Latinis *ſingulator*, vel *eques ſolitarius & aurex ſolitarius dicitur*. Sic enim legēdum in Gloſſario vetere. Eſt autem *aurex* vel *aureax* qui aurea ſiue orea agit equum: cui opponitur *auriga*, quaſi *auréjuga*, eadem compoſitione qua *bigæ* & *quadrigæ* dictæ pro *bijugo* & *quadrijugo curru*.

6 *Megaloalogitæ*] μεγαλοαλογοῖται, magnis equis vtentes, quos Galli à Germanico ſermone appellant *roſſins*. vide in pag. 44,16. annotatione 3. His autem verbis vniuerſè definit autor equitatus modum triplicem fuiſſe, leuem τῶν μονοκαβάλλων, & grauem partim μεγαλοαλογοίτων, partimque τρικαβάλλων: quod in militia quoque nunc obſeruatur.

10 *Tzaggátorum*] τῶν τζαγγατόρων, id eſt, ſpathariorum militum, copiarumq; pedeſtrium, quæ preſſo & pilato agmine poſſunt ſine incommodo ſuo procedere: quod à murtatis & Tzaconibus, id eſt, ſagittariis & ha-

& haſtato milite pręſtari non poteſt. Sic autem appellantur, eo quòd confertim poſſunt, quamuis iuſto agmine procedere, à verbo Orientali *Sagá*, copioſum, denſum, & confertum eſſe. q. d. *ſpiſſigrados*. De murtatis & Tzaconibus diximus, in p. 70, 18, 21.

15 *Quæ cuſtodiæ Tzácones*] οἵ τινες Τζάκονες: nam haſtati ſunt quaſi murus & vallum caſtrorum, quo aditus irrupturo hoſti præcluditur.

19 *Blachernorum palatiorum*] τῶν βλαχερνῶν παλλατίων, id eſt, quæ in plagis exteris, ac non in vrbe ſunt. Βλαχερνὸς, *Blachernus*, non eſt proprium nomen loci aut gentis, ſed appellatiuum ex lingua Orientali compoſitum: eſt enim *Pelac charan*, plaga extera, vel plagæ exterioris locus, ſiue ſuburbanus ſit, ſiue ab vrbe remotus longiſſimè. Atq; hinc *Blachernæ*, vel *Blachernarum* templum ad Conſtantinopolin mare verſus, cuius meminit autor, infrà 166, 5, 22. & 218, 7. & hiſtorici recentes paſſim.

21 *Domeſticus regionum*] τῶν θεμάτων δομέστικος. Sic in iure & hiſtoricis paſſim, *Domeſticus Orientis*, *Domeſticus Occidentis*, &c.

Pag 84, v. 1. *Magni Myrtaitæ*] τοῦ μεγάλου μυρταΐτου, iaculatorum omnium,

opinor, Principis: nam vocis originem in paginam 70,21. ostendimus. Sequens obscurum non est.

8 *Drungas*] δρουγγᾶς, malim δρουγγός: prout *drungus* apud Vegetium & Vopiscum legitur in Probo, & inde Drungarius apud Manuelem Comnenum Nouella 2. & hoc libro passim. Est autem δρουγγᾶς Orientale nomen cœtum hominum vna commeantium significans: & cœtus illius princeps appellatur *Dargon* vel *Dorgon*, ex quo *Drungarius*, facta epenthesi τοῦ ν. pro γ geminato: vt fit in *angarus*, *tzangas*, *tzangator*, *angurotum*, & similibus.

11 *Castrorum custodes*] καστροφύλακες, Latinogræcum. vide in pag. 80, 8. annotatione 3.

25 *Soluto conuentu*] μετὰ τὴν ἀπόλυσιν. vide in pag. 66, 2. annot. 2. sic deinceps.

26 *Delubrum*] εἰκονοστάσιον, vel basin & thecam imaginum. *Delubrum* verti, quasi *dei* vel *diuorum labrum*.

Pag. 86, vers. 2. *Pluteum*] ἀναλόγιον. Veteres dixerunt *manuale*, vt est in Glossario, quòd manus vicem fungeretur sustinendis librorum similiumque sarcinis. sic pag. 131, 6.

6 *Supa-*

6 *Suparis*] ἐπιρριπταρίων, vel *superariis*, vt legitur in Glossario vetere: siue (vt vulgo) *amiculis*.

7 *Indusia*] χαμίσια, Italicum. Atq; hinc compositum ὑποκάμισον, pag. 141, 5.

9 *Diuini cultus ampullam*] διβάμπουλον, vide in pag. 76, 3. annot. 2.

10 *Magister*] μαΐστωρ, barbarè. vide in pag. 14, 21. annot. 6.

22 Πολυχρόνιον] hoc principium est troparii beneprecantium, quod deinceps repetitur sæpius, & exstat in Canone Græci officij.

Pag. 90, v. 5. *Cum tropariis*] μετὰ τῶν τροπαρίων, siue *versibus*, vt appellantur vulgo. Horum autem fuerunt artifices Anthimus & Timocles Leone I. imperante, itemque Ioannes Damascenus, Cosmas Maiumensis, & Theophanes, aliiq; melici siue melodi, Cedreno teste, cùm Fl. Leo vel Conon Isauricus imperium obtineret.

19 *Archidiaconus*] ὁ ἀρχιδιάκονος, ex Imperatoris clero, pag. 196, 2.

20 *Protapostolarius*] πρωταποστολάριος, primus Doctor Apostoli, vt exponitur in Ecclesiasticis officiis. Corpus Græcum Latina veste.

Pag.92, v.13. *Non est integrum*] οὐδὲν σώζει. Hellenismus nouus.

24 *Ruchum*] ῥοῦχον. vide in pag 18,23. annotatione 11.

26 *Aut lirinum, a.t.*] ἢ κρινωνία, ἢ τ. id est, coronarium opus in aliquam speciem figuratam, quamcumq; volet.

Pag. 94, v.9. *Archistratégus*] ὁ ἀρχιστράτηγος: puta quisquis est per illud tempus. Quapropter indefinitè dixit, non autē speciatim Dominus, aut Sebastocrator, aut Cæsar, aut Panhypersebastus, aut aliud simile.

ibid. *Princeps sacrorum*] ἱεραρχῶν, similiter indefinitè dictum, vt proximè præcedens, breuitatis causa.

11 *Lingulis octo*] ὀκτάγλωσσον, id est, habens lingulas siue colliculos oblongos & bases octo, quibus incumbunt imagines: sic enim Græci eleganter γλῶσσαι & Latini *linguam* siue *lingulam* appellant. & ita Cæsar loquitur lib. 3 de bello Gallico. Quapropter addit autor hoc idem signum *octapodium* appellari, à numero instrumentorum sacrorum quæ in eo signo erāt. vide suprà in paginam 12, 3. annot. 3.

14 *Theodori*] nimirum vtriusq;, quorum alter

alter fuit magiſter militum, alter Theodorus Terónes dictus eſt: vt diſertè diſtinguitur Nouella 2. Manuelis Comneni Porphyrogennéti, & tradunt hiſtorici. Nam quatuor fuerunt imagines, ſed duæ cognomines.

15 *Draçontéum*] δρακόντειον, ſignum Imperatorium ab Aſſyriis profectum, vt dicitur, pag.108,19. draconis ſpeciem habens.

Pag.96,v.5. *Non tamen ex o.*] οὐ μὴν καὶ κατὰ τάξιν, id eſt, non omnia ex neceſſitate adſunt; ſed quæcunq; adſunt, hæc ſuo ordine, adſunt tamen omnia.

10 *Muniúsq; mutuum*] ἀντίδωρον, id eſt, Euchariſtię ſacraméti ſuccedaneum, quod dabatur populo in ſignum ſanctificationis, vt exponitur, pag.200,10.

16 *Pægniotæ*] παιγνιῶται, id eſt, organici, ludentes muſicis inſtrumentis.

18 *Suruliſtæ*] σουρουλισταὶ, id eſt, (vt apud Macrobium legimus) *ſabulones. Sabbulum* propriè aut *ſabulum* (vt Apuleius vocat) & per epentheſin Orientalibus perfamiliarem in diplaſiaſmo literæ, *ſarbulum*, vel *ſarblum*, dictum à verbo *Sabal*, quod eſt geſtare, muſicum eſt inſtrumentum grande vaſtitate & ſono, quod fidib. tendi & plectro

pinſi ſolet. Hoc autem corruptè Græci σούρυλον, vel potiùs σοῦρϐλον dixerunt: & inde σουρουλισταὶ ἢ σουρβλισταὶ, *ſabulones*, vt ex Macrobio diximus.

ibid. *Soli*] μόνοι, nimirum ex fidium, ſiue τῶ ψηλαφητῶν genere.

19 *Minutioribus*] τῶν λεπτῶν, minoribus corpore & ſono.

23 *Barangi*] βάραγγοι, de quibus in pag. 70,11. annot.1.

Pag. 98, v.4. *Pilaticia*] πλατίκια: vide infrà, pag.108,1.

13 *Rucharii*] ῥουχαρεύς: vide ſuprà in pag. 18,23. annot.11.

17 *Alienum*] ζούφιον, ſiue *adulterinum*, veſti, loco, dignitati non quadrans. Arabicum.

Pag.100, v.14. *Sagum*] σάκκον. Gallica vox corrupta, ex Latino *ſagum*.

17 *Vitream carbaſum*] φυαλὶν, id eſt, διαφανὲς perſpicuum & pellucidum velamentum. Hic Varronem ſequor, qui *togam vitream* appellauit τὴν διαφανῆ.

19 *Tropæuchiam*] τροπαιουχίαν, capitium ſigno τροπαιοφόρῳ ornatum.

ibid. *Iuſtinianeum*] ἰουστινιάνιον, preſſius & quaſi Doctorale, vt vocant.

20 *Ma-*

20 *Magis elatum*] ὑπέρτερον; vt fuit apex,& pilei κωνοειδεῖς.

27 *Acacia*] ἀκακία, id est,humilis simplicitas modestiaq; abhorrens ab omni nocumento: hoc enim verè est ἄκακον. Hæc autem dicuntur μετωνυμικῶς: nam textile illud in eum modum compositum fuit τῆς ἀκακίας Imperatoriæ signum. sic pagina 136,11.

Pag.104,v.7. *Imperatoriæ fores*] τὰ βασιλόθυρα,id est, fores illius seclusorii, vbi stat orans Imperator, quibus adstant Protouestiarius & Lampadarius.

Pag.108,v.1. *Pilaticia*] πιλατίκια, oneris magis quàm honoris signa. *Pileatá* enim Orientalibus est rerum ignotarum & obscurarum disquisitio & peruestigatio: atque hinc *Pilaticium* disquisitionis & accuratissimæ cognitionis monimētum, quam à iudice opus est adhiberi antequàm iudicet, aut ferat sententiam.

19 *Dracontéum flammeolum*] δρακόντειον φλάμουλον,de quo suprà in pag.94,15.annotatione 5. Aliter Isidorus lib.17. originum, Draconū signa ab Apolline morte Pythonis serpentis inchoata sunt: de hinc à Græcis & Romanis in bello gestari cœperunt.

Pag.110,v.11. *Domeſticus*] ὁ δομέςικος, puta menſæ, non autem magnus Domeſticus: nam in hunc locum narrationem hãc reiecerat, ſuprà pag.66,20.

Pag.112,v.13. *Poteſtatus autem Gen.*] ὁ δὲ γε ποτεςάτος. Italicum Prætoris nomen.

Ibid. *Qui in agro ſunt Galatico*] ἐν τῷ Γαλατᾷ, id eſt, non in Gallia, quam Romani citeriorem, ciſalpinã, & togatam dixerunt: ſed in Galatia, vbi Genuenſes, Veneti, & Piſani è regione vrbis collocati ſunt à Michaele Palæologo. Nicephorus Greg.lib.4.

24 *Colicium*] κολίκιον, potius κολλίκιον, *collicium*. Panis eſt rotundus delicatus κόλλιξ & κολλίκιον, Theſſaliæ inuentum, quem alii κριμματίαν, alii χόνδριβον ἄρτον vocant. Legendus Athenæus lib.3. Dipnoſophiſt. hic ergo panis miniſtrabatur in Imperatoris menſa.

Pag.114,v.1. *Conſul*] Κόνσουλος. Italicum ex Latino.

12 *Angelicè*] ἐἰσκλινιςί, ſiue Ἰσκλινιςί. Nicetas lib.2. de rebus geſtis Iſaacii Angeli, ὁ τῶν πελεκυφόρων κατάρχων Βρεττανῶν, οὓς νῦν φασὶν Ἰσκλίνους, &c. ſic alij.

23 *Domeſticus, aut Pr.*] ὁ δὲ δομέστικος ἤως ὁ ἐπὶ τῆς ꝑ. omnino ita legendum eſt, vt con-

vt confirmatur, ex pag. 110, 11. quam autor denotat.

27 *Missum*] μίνσον. vide in paginâ 8, 22. annotatione 6.

Pag. 118, v. 13. *Protopapas*] qui saltem sit Protopapas cleri Imperatorii, pag. 196, 13. & sequent.

15 *Quia præteriit quadragesima*] διὰ τὸ τὴν τεσσαρακοστὴν παρελθεῖν: nam Græci τὴν τεσσαρακονθήμερον νηστείαν, id est, *ieiunium Quadragesimale* ante γενέθλια Χριστοῦ, id est, in aduentu celebrauerunt.

25 *Domesticus rei domesticæ*] τοῦ δομεστίκου τοῦ δομεστικίου vel δομεστικείου, vt posteà legitur paginis sequ. rerum domesticarum in palatio curatoris. Nomen singulare officii intra palatium.

Pag. 120, vers. 6. *Sin minus*] εἰ δὲ. Ἔλλειψις negationis, aut verbi contrarii, Hebræis frequens, & Orientalibus omnibus: Græcis & Latinis non planè insolens. sic pagina 171, 20.

9 *Solo*] ἐπ' ἐδάφους: puta solo mensæ, est enim mensa solum vel sustentaculum eduliorum sumpturis cibum. Sic accipio ἔδαφος παρὰ τὸ ἕζειν vel ἕζεσθαι, vt Latinè *solum*. sic pag. 123, 11.

Pag.122,v.16. *Quo Protouestiarius est*] τοῦ πρωτοβεστιαρίῳ: sic legendum esse euincunt paulo pòst ipsa Curopalatæ verba, & ratio manifestissimè.

Pag.124,v.4. *Primicerii Barangorum*] οἱ πριμμικήριοι οἱ τῶν βαράγγων. vide in pag. 10,17. annot. 8. & in pag. 70,11. annot. 1. Deniq; de toto hoc ordine, pag. 70. & duæ sequentes legendæ sunt.

Pag.126,v.3. *Ministerium mensale*] τὸ μινσάλιον. Corruptum ex Latino sermone vocabulum. vide in paginam 8,22. annotatione 6.

5 *Panagiario*] παναγιαρίῳ. Nomen Græcum est Latina forma, q.d. *omnisanctarium*. Id autem κιβώτιον est siue arcula qua continetur *panagia*, vt appellatur paulo pòst, vers. 14. *Panagia* autem exponi quidem potest Eucharistia: sed hoc loco probare non possum, tum quia iam antè dictus est Imperator ἀντίδωρον τῆς εὐχαριστίας accepisse, tum quia panagia à domesticis exhibetur. Puto itaque (quod sine præiudicio cuiusquam dictum volo) *Panagiam* vocem esse barbarè ex Latino *panis* & Græco ἅγιος compositam, & significare panem à sacerdotibus consecratum: atque hunc morem à Gal-

à Gallis in Græciam importatum esse. Ritus enim Gallorum est, vt panem ἀγάπης præter Eucharistiam à sacerdotibus consecrari curent, & studiosè asseruent frusta illius: quem panem vulgus *panem benedictum* vocat, vt Græci *panem sanctum*: *le pain benit.*

6 *Stratum verò quod calcat*] ὁ δὲ πατεῖ ἰσοπέδιον, id est, tapes substratus pedibus ipsius ἐν τῷ ἰσοπέδῳ, *in solo æquabili.*

15 *Vinariæ capidis scutellam*] τὸ τοῦ οἰνοχείου σκουτέλιον. De οἰνοχείῳ vide pag. 159, 10. Nomen σκουτέλιον, ex Latino corruptũ esse omnes vident.

Pag. 128, vers. 2. *Granatza*] γρανάτζα. Exteræ vestis extera appellatio. Videtur autem ab Assyriis ita fuisse dicta vestis hæc basilica ex duab. vocibus compositis, *Charana tzach*, liberis, laxis & fluentibus manicis trabea & vestis nitens: vt contrà Principum vestis versu sequẽti dicitur Lapatza, pro *lappa tzach* constricta trabea, quia non fluebant manicæ illorum, sed erant cinctæ & in zonam impactæ, vt tradit autor sequentibus.

4 *Manicæ*] τὰ μανίκια. Latina vox corrupta, q. d. *manicula.*

19 *Quæ verò præstat foris*] τὰ δὲ ἐκτὸς, id est, in fossato, vt autor loquitur, & narrat posteà pag.170, & sequentibus.

Pag.130, v.13. *Palatii Protópapas*] id est, cleri Imperatorii: nam alter etiam interdum fuit Ecclesiæ Protópapa, pag.196,12. & sequente.

18 *Potestato*] ποτεστάτῳ, Genuensi, de quo pag.112,13.

24 *Archidiaconus*] ὁ ἀρχιδιάκονος, ad clerum palatii pertinens, pag.196,3.

Pag.132, v.1. *Collarium*] ἐπιτραχήλιον, vulgo *stola* dicitur. sic sequ. pag. vers.1.

ibid. *Orarium*] ὠράριον, id est, Psalmum oratorium, εὐκτικὸν μέλος: nomen corruptũ à sermone Latino fluens.

14 *Catacæli*] κατάκοιλι. vide suprà, in p. 6,3. annot.1.

23 *Obsignat*] σφραγίζει, id est, inaugurat, & ordinem confert.

Pag.134, vers.24. *Sabbatho Lazari*] τοῦ σαββάτου τοῦ Λαζάρου, id est, vigilia festi Palmarum, qui dicitur dies resurrectionis Lazari, Manuelis Comneni Nouella 1.

Pag.136, v.9. *Stemma & sagum*] τὸ στέμμα καὶ τὸν σάκκον. De *stemmate* autor suprà pag.

pag.98,24. de ſago diximus in pag. 100,14. annot.1.

17 *Melos peculiare*] ἰδιόμελον, cuius cantici autorem narrat Zonaras in Fl. Theophili imperio.

Pag.138,v.21. *Luminum*] τῶν φώτων, id eſt, Baptiſmatis Chriſti, ex Nouella 1. Manuelis Comneni. vide ſuprà in paginã 8,20. annotatione 5.

Pag.140,v.9. *Nicopœa*] νικοποιοῦ. Statuæ in palatio nomen, cuius frequens apud Zonaram, Nicetam, Cedrenum, Nicephorũ, & recentiores hiſtoricos mentio, q.d. *parientis & efficientis victoriam.* vide Nicetam in Ioannis Comneni imperio.

22 *Hodegetriæ*] τῆς ὁδηγητρίας, id eſt, ducis viæ. Statua fuit extra palatium Cõſtantinopoli in templo & monaſterio nobili, quod templum Zonaras ναὸν τῶν ὁδηγῶν in imperio Fl. Michaelis, Nicephorus Gregoræ libro 11. monaſterium Hodegetrium appellauit. His autem diebus in palatium inferebatur, vt autor narrat, pag.146,5.

Pag.142,v.2. *Ante liturgiam*] περὶ δὲ τῆς λειτουργίας. Non dubium eſt quin illa inſcriptio quæ ſub finem paginæ huius eſt, ſit in hoc loco reponenda; quam rem fla-

gitat narrationis totius argumentum. Sed tamen nolui ab exemplari discedere, id satis fore ratus, si iudicium meum lectori indicauero seruatis rebus integris.

6 *Subuculæ*] ὑποκάμισα. Vox barbarè cõposita, de qua diximus antè in pag. 86, 7, annotatione 3. Sequens vox κουρτζυβάκια ex Italico ac potiùs Gallico sermone profecta est, qui hodie quidem breuia tibialia appellat *bas de chausses courts*: olim verò fæminino genere enunciauit *courtes basses*: atque hinc barbarè κουρτζουβάκιον. De *soleis* verò diximus in paginam 72, 15. annotatione 5.

Pag. 144, v. 24. *Vigilias*] ἀγρυπνίας, nempe cum ieiunio, pridie eorum dierum qui pòst ab autore nostro exponuntur.

25 *Magni canonis*] τοῦ μεγάλου κανόνος, id est, pridie illius Dominici diei, qui nuncupatur Dominicus orthodoxiæ infrà, pagina 166, 25. nam eo die legebatur synodalis actus Synodi Nicęnæ. Fuit autem is (nisi fallor) Pentecostę iunctus, aut ei certè proximus: quo tẽpore (vt Manuel Comnenus loquitur) memoria sanctorum καὶ ἰσαποστόλων, magnorum βασιλέων, Constantini & Helenæ memoria celebrabatur.

ibid.

ibid. *Virginis parturientis*] τῆς ἀκαθίςου q. d. eius quę non ſedet aut quieſcit, ſed iter facit prægnans: puta cùm beata virgo à Ioſepho deduceretur Bethlehemum ex edicto Auguſti Cæſaris, proximè ante diem natalem Chriſti. Cætera ſunt euidentia.

Pag. 146, verſ. 3. *A prima autem illarum*] ἀπὸ δὲ τῆς πρώτης αὐτῶν, puta ἀγρυπνιῶν vigiliarum: id eſt, à die ſabbathi præcedente feſtum palmarũ. vide ſuprà in paginam 140, 22. annotatione 2. Adducitur autem è Blachernarum templo, vbi ſunt excelſi illi gradus, infrà pagina 164, 9.

8 *Secunda verò*] τῇ δευτέρᾳ δὲ, id eſt, *poſtridie Paſchatis.*

13 *Magnæ paraſceues*] τῆς μεγάλης παρασκευῆς, id eſt, feriæ ſextæ antepaſchalis, vel diei quem vocant Veneris.

Pag. 148, verſ. 11. *Protopapa*] ὁ πρωτοπαπᾶς, ex clero palatii.

26 *Verba pacis*] τὰ εἰρηνικὰ, id eſt, *Dominus vobiſcum.*

Pag. 150, verſ. 17. *Oſculantur*] ἀσπάζονται. vide in paginam 18, 10. annot. 4.

21 *Poteſtatus*] vide ſuprà pag. 112, 13.

Pag. 152, v. 5. *Amicitiam*] ἀγάπην. id eſt, *pacem firmauit.*

18 *Capitia*] χαπούτζια vel χαπππούσια legendum me auctore, vt eſt apud Nicetam, & recentiores Græcos: ita ſenſus eſt integerrimus. Καπoύτζια autem ſunt *capitia* ſiue *caputia*, id eſt, capitis tegmina: παπούτζια verò *ſoleæ*, de quibus ſupra in paginam 72, 15. annot. 5.

26 *Treuam*] τρεῦαν, id eſt, *inducias*. Vox Gallica, *treue*: vnde in iure nouo nata eſt vox noua *treuga*, idem ſignificans.

Pag. 154, v. 2. *Lypailus*] λυπάϊλος, id eſt, *curator*, Venetorum magiſtratus nomen. Nicephorus Gregoræ lib. 4. *Magiſtratus verò qui certis temporibus in Galatiam mittuntur, Venetorum Lypailus ſiue curator, Piſanorum Conſul, Genuenſium Poteſtas appellatur.*

11 *Francis*] τῶν Φεαγγῶν. vide in paginam 62, 11. annot. 5.

Pag. 156, v. 5. *Veſtiario*] τοῦ βεστιαρίου, id eſt, ταμιείου, *ex ærario*. vide ſuprà in paginam 18, 23. annot. 11.

7 *Hebdomadis quam v. διαχενίσιμον*] τῆς ἑβδομάδος ἣν καλοῦσι διαχενίσιμον, id eſt, *hebdomadis rogationum*. Dicitur autē διαχενίσιμος, *exinanitioni dicata*, quia per illud tempus exinaniunt ſua corpora & macerāt oraturi Deum pro commoditate anni.

11 *Archi-*

11 *Archimandritis*] ἀρχιμανδριτῶν qui pręſunt mandris ſiue cœnobiis. Hęc autem diſtinctè de clero palatii, clero vrbis, & cœnobiis ac monaſteriis neceſſe eſt intelligi.

Pag. 158, v. 13. *Sin minus*] εἰ δ' οὖν. Inepta paragoge ν, vt pag. 71, 3.

25 *Illius quidem decimio quarto*] τοῦ μὲν ἐν τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ: nam dies decimus quartus Septembris dies eſt τῇ ὑψώσει τετιμημένη τοῦ ζωοφόρου σταυροῦ ἀνακαθείς: quintus verò Ianuarii dies eſt baptiſmatis Domini & Dei & Seruatoris noſtri Ieſu Chriſti recordatione celebrarus: vt Manuel Comnenus loquitur Nouella 1. de feriis.

Pag. 160, verſ. 10. Οἰνοχεῖον] id eſt, *vinariam capida*, vt expoſuimus pag. 126, 15.

11 *Conſecratione*] id eſt, *vnguine* ſeu *vnguento conſecrationis*, ex ſequentibus, & libamine quod participat Imperaror.

25 *Beneficii*] εὐεργεσίας. quod Patriarcha exoret Eccleſiæ, aut alicuius alterius nomine: ſic accipitur verbum εὐεργετεῖν ſuprà pagina 65, 4.

P. 162, v. 1. *Proximas aurea bulla*] ἐγγὺς χρυσοβούλλου, id eſt, *maximas, & inuiolabiles:* vide in pag. 60, 10. annot. 4.

10 *Kal. Septembr.*] hinc enim Græci annum ſuum ciuilem inceperunt, ex antiquo Hebræorum vſu: vt Manuel Comnenus eadem Nouella facit.

13 *Forum*] φόρος. ſic Græci recentiores ex Latino vocant. Meminit Cedrenus de Conſtantino Magno, inquiens, *Forum condidit cum binis amplis roſtris: eoque in foro columnam Roma allatam poſuit vno ſolido lapide conſtantem, qui totus erat purpureus, atq; eam æreis cingulis cinxit inſcriptis. In eius ſummo ſtatuam ſibi collocauit cum hac inſcriptione,* CONSTANTINVS. *Splenduit ſolis inſtar: opus fuit Phidiæ, Athenis adductum, &c.*

Pag. 164, v. 3. *Ingreſſuum*] τῶν εἰσοδίων, cùm Θεοτόκου ingreſſus in templum celebratur.

9 *Occurſus*] τῆς ὑπαπαντῆς, vel *obuiam itionis*, propterea quòd Seruatori itum eſt obuiam Hieroſolymis.

Pag. 166, v. 20. *Rurſum*] πάλιν, ſiue è diuerſo: iam enim ordo nouus feriarum exponitur ὕστερον πρότερον: vt ex notis ad marginem lector animaduerſurus eſt, quas omneis ex Manuelis Comneni Nouella 1. excerpſimus.

Pag. 168, v. 9. *Diuum velum*] vide in paginam

ginam 76,3. annotatione 2.& 3. De Tzagga autem vide in paginam 56, 24. annotatione 3.

18 *Quæ appellantur ſpecioſæ*] ὡραίων λεγομένων, fortè quæ appellantur *horariæ*. Nam in primo illo templorum aditu commodiſſima eſt ſciatherum & horologiorum ſedes. ſic pagina 187,7.& Nicetas in Alexio Comneno.

24 *Promiſimus*] ſuprà pagina 128,20. De foſſato vide in pag.50,19. annot.7.

Pag.170,6. *Tentorium*] τένδα. Italicum: vide in pag.20,20.annot.13.

15 *Prope contum ſuum*] πλησίον τοῦ σκήπτου. Hoc nomē *baculum*, *fuſtem*, *contum*, ſiue *candya* ſignificat cui appenſum eſt flammeolum.

21 *Pedem figere*] πεζεῦσαι. Sic accipimus ex antitheſi τῆς κινήσεως, cuius antè facta eſt mentio: & ita recentiores Græci.

23 *Caſtrorū locum*] κατουνοτόπιον. Barbara compoſitio ex Arabica vel Syra & Græca voce. *Katina*, *katuna*, vel *kittuna* illis eſt camera, tentorium, velum militare, & *Kattanta*, miles contubernalis. Hinc Græcis recentioribus κατοῦναι *tentoria* ſunt *militaria* ſiue *caſtrenſia*, & κατουνοτόπιον *caſtro-*

rum locus Hæc Græcæ linguæ locupletatio, quam Nicetas & alii non dubitauerunt vsurpare. Est igitur ὁ ἐπὶ τοῦ στρατοῦ, quem vulgo Germania vocat *feld marrschalck*, Gallia verò *mareschal du camp.* quandoquidem summæ ipsi metatoris partes hoc loco tribuuntur.

Pag.172,v.4. *Drungarius biglæ*] Præfectus vigilum, magnam iurisdictionem habens, vt Manuel Comnenus Nouella 2. docet. Etymon diximus in pag.68,1. officium hîc exponitur.

ibid. *Diurnas vigilias*] ἡμεροβίγλιον. Nomen compositum ex Græco ἡμέρα, *dies*, & nomine βίγλη, *vigilia*, quod à Latio in Græciam translatum est. Atque hinc verba βιγλέω & βιγλίζω, quibus auctor deinceps vtitur.

8 *Fossatum leue*] φοσσάτον ἔλαφρον, milites leuis armaturæ ad custodiam commodi. fossatum est manus militum siue magna siue parua, vt pag.176,3.

19 *Sin minùs*] εἰ δὲ, Ellipsis, de qua diximus in pag.120,6. annot.1.

27 *Adnumiastes*] ἀδνουμιαστής, de quo diximus in pag.76,18. annot.9.

Pag.174,v.19. *Ex cursu p.*] Ἀπὸ τοῦ κούρ-

σου π.

σοῦ π. His reliquis tria iura & prærogatiuæ siue (vt vocant) priuilegia magni Domestici perſcribuntur. *Curſus* autem erat totius Imperii, ac proinde commoda illius ad Imperatorem deuoluebantur. Ex foſſato autem ſiue caſtris percipiebat quiſq; commoda pro ratione præfecturæ ſuæ. Itaque magnus Domeſticus, tamquam Pręfectus generalis ex vniuerſo exercitu capiebat fructum: reliqui ex ea parte ſolùm qua pręfecti erant.

22 *Ducum*] κεφαλάδων. Recentioribus Gręcis κεφαλάδες vel κεφαλάδαι dicti ſunt, vt vulgo *Capitanei*.

Pag.176,v.3. *Milites*] φοσσάτων. vide in pagina 172, 8. annotatione 3. ſic etiam paulo pòſt.

Pag.178,verſ.3. *In expoſitione fidei*] τοῦ ὅρου τῆς πίστεως, ex Synodi Nicenę ſymbolo.

18 *Defenſorem*] δεφένσωρ. Latinum, vt ſuprà pag.58.26.

21 *Concuſſionibus*] ἀκρωτηριασμῶν, ad verbũ *mutilationibus*, vt exponitur in Gloſſario: id eſt, *imminutionibus rei alienæ*.

Pag.180,v.11. *Cyro*] κύρῳ, id eſt, *Domino*: ex recentiorum Græcorum vſu, pro κυρίῳ, vt infrà pag.219,8.

14 *Thomaites*] Θωμαΐτην. sic appellabatur magnum triclinium palatii, quod tempore Irenes & Constantini filii conflagrasse cum quibusdam Chrysostomi in sacram scripturam commentariis auctor est Zonaras.

ibid. *Augustale*] τὸν αὐγουστεῶνα, siue Augusteona: de cuius situ legendus Nicetas in imperio Alexii Comneni Porphyrogennéti.

19 *Epicombia*] Ἐπικόμβια. missilia hæc ita dicta sunt, quòd essent κόμβοι ἐπάνω αὐτῶν, quòd nodi supra ea essent; quib. erant numi propterea circumdati, ne iactu populum, in quem mittebantur, offenderent. sic pagina 201, 21.

Pag.182, v.4. *Scuto insidens*] ἐπὶ σκουταρίου καθεσθείς, id est, ἀσπίδος, vt idem loquitur paulo pòst. De hoc autem ritu historici multis in locis multa. Exemplum est de Michaele Palæologo apud Nicephorum principio libri 4.

Pag.184, v.22. *In sacrum suggestum*] ἐπὶ τὸν ἄμβωνα: sic vocant Græci παρὰ τὸ ἀναβαίνειν, *ab ascendendo*.

Pag.188, v.8. *Ad soleum*] πρὸς τὸν σωλέαν. Latina vox, partem interiorem templi, quæ

pli, quæ ſolem orientem ſpectat, id eſt, *chorum* hoc loco ſignificans. Sic reſtituo ex ſequentibus.

ibid. *Aſcenſum ſacrum*] τὸ ἅγιον βῆμα, quo in ſummum altare venitur.

25 *Mandyam ſanguineum*] μανδύαν ὀξύν. *Mandyas* ſiue *mandyum* infrà pagina 213, 15. genus eſt Perſicum veſtis non ſolùm militaris, vt ſenſerunt Græci, verum etiam in foro & pace vſitatę: ex eo dictum, quod corpori coniunctum, preſſum, non autem laxum, & ei admenſum eſſet. Hoc enim genus veſtis Hebræi appellant *Midda*; & Perſæ priore *d* mutato in *n*, *Mandya* nominauerunt. De nomine autem ὀξὺς diximus ſuprà in paginam 20, 1. annotatione 1.

Pag. 190, verſ. 13. *Quos ex priſco more appellant* κράκτας] οὓς ἐξ ἔθους παλαιοῦ κράκτας. Senſus eſt διακριτικὸς, q. d. non omnes quidem Lectores, ſed ii demum qui in hoc ſolenni actu deſignantur κράκται & cantorum adiutores, παρὰ τὸ κράζειν appellati.

18 *Metaxis*] μετάξας. hæ ſunt fimbriæ ſericæ peniculatæ ſiue ſegmentatæ, quas vulgo dicunt *paſſementerie*.

Pag. 194, verſ. 2. *Sancta*] τὰ ἅγια, id eſt, ſacramenta corporis & ſanguinis Chriſti: ſic paulo pòſt verſ. 18.

22 *Sanctas fores*] ἁγία θυρία, id eſt, portam chori.

Pag. 200, v. 1. *Partem*] μερίς. pro μέρος. Helleniſmus recens.

10 *Quod vocamus* ἀντίδωρον] de quo ſuprà pag. 96, 10.

14 *Catechumena*] κατηχούμενα ſiue Maeronis locus ſupra Auguſteona editus, vbi inſtituuntur Catechumeni: ſic Nicetas deſcribit in Alexio Comneno, & aliquot locis Nicéphorus.

24 *Velaribus*] βηλοθύρων, q. d. *velaturis*. Latina vox degener.

Pag. 202, verſ. 5. *Armos*] καπουλίων. Improprium, ex Latino *ſcapula*, vt pagina 53, verſ. 15.

6 Σχαιώματα] vittas helicibus ſeu volutis & foliatura inſtructas, phaleras phrygionicas ramorum ſpecie vel arborum, quæ Arabibus dicuntur *Sicha*, ex Hebræo *Siach*.

9 *Tubia*] τούβια, id eſt, paruos tubos propendentes in longitudinem tibiæ. La-

tina

tina vox corrupta, à nomine *tubus*: quemadmodum & *tubuli* recentioribus Græcis dicuntur τοῦβλοι, apud Nicetam Choniaten.

Pag.204, v.20. *Sin minùs*] εἰ δ' οὖ. vide in paginam 72, 2. annot. 1.

Pag.208, verſ.20. *Apſidas*] χαμάρας Italicè: id eſt, ἀψῖδας ἢ γύρους: quapropter etiam (vt hic auctor narrat) στεμματογύρειον, q.d. *gyrata corona* appellatur. ſic ſequent. pag. verſ.14.

Pag.210, verſ.26. *Inſtrato*] σαγίσματι. vide in paginam 54, 16. annotatione 4. ſic deinceps.

Pag.212, verſ.18. *Prius quidem*] τὴν μὲν πρώτην. Hæc vulgo dicitur *nominatio*, vel *præſentatio* aliis pro locorum rituumque forma: vide in paginam 6, 16. annotatione 4.

19 *Secundum verò*] τὴν δὲ β. hæc vulgo *collatio*, ſiue *collatura*.

26 *Achridos*] Ἀχρίδος, quam regiam Bulgarorum vocat Zonaras in Baſilio Porphyrogennéto.

Pag.214, verſ.8. *Protoſyngeli*] πρωτοσύγκελοι. Græca vox compoſita ex πρῶτος

primus, & σύγγελος, quod nomen eſt per ſyncopen dictum pro συνάγγελος, id eſt (vt hodie magis receptum eſt) *Cænobita*. Sed in eis Cœnobiis *Archimandritæ* ſunt Abbates ſeu Patres, *Protoſyngeli* verò ſenes quiq; in ſuo ordine.

14 *Vndulatum*] ποταμοὺς, ad verbum *fluuios*; id autem eſt, *fluuiata ſpecie*.

16 *Suparis*] ἐπιῤῥιπταρίων. vide in paginam 86,6. annotatione 2.

INDEX

INDEX VERBORVM ET *formularum, quæ in hoc Libello & Notis visæ sunt notatu digniores.*

A

B

τὰ

Z

διάρ-

ἐμπερ-

παρα-

προ-

σκορ:

χειρό-

INDEX RERVM ET VERborum notatu digniorum.

Apo-

Cercy-

Diuum

G

Hera-

Impe-

Insta-

Ori-

Impe-

Pro-

Tibe-

Vestia-

INDEX AVCTORVM QVI IN Notis partim citantur, partim emendantur.

Athe-

FINIS.

Errata in Curopalate obseruata.

Epistolæ dedicatoriæ pag. vlt. lin. 2. lege *contextus authenticum*. Pag. 1,14, lege ὀπιάελος. P.5.3, κατακοίλων. P. 6,3. *Catacœlorum*. P.7,27. ὀπιάελος. P.11,16. πρωτοσπαθαρίῳ. P.12,16, *vestibus prasinis, eas gestare*, &c. P.16,14, post *Senterius* insere virgulam. P.17,26, κάλτζαι. P. 21,10, σκιάδια. P.23,26, ὥστε. P.28,8, post lacunulam ante *& Panhyp.* intersere numerum 1 indicem annotationis. P.31,4, κεχρυσωμένον. P.39,10, post αὐλῆς, pone punctum semiperfectę periodi, suspensum scilicet. Ibid. l.12, προτοστασθαι εἶν. P.40,7, *Protospatharii.* P.51,13, ῦ. P.53,25, κομπώσιον. P.54, l.16, pro numero 3, scribe 4. Ibid. 18, post *fas est*; colloca distinctionem imperfectam: P.56,17, post *equitauit* dele. P.58,17, ante vocem *prandium* insere numerum 4 & muta sequentem in 5. P.60,8, *Protostrátorem*. P.62,2, *quo & Imp.* P.65,7, ἤρεμα. P.68, l.10, ante *Logotheta*, pone numerum 4, ceteris postea mutatis vt Notis respondeant. Ibid. l.24, post *administrationem* intersere *quam magn.* P.74,12, ante *Et Tatas*, appone 4 & reliquos muta. P.75,23, πρωτοϊερακάελος. P.79,3, αἱ ἀμμιμονήσκιν. P.85,3, πλησίον. P.103,1, σίδους. Ibid. l.9, ὅλως. P.105,16, ὄντων. P.109,24, ἔτη. P.111,8, εἶπε. P.117, l.4, ζωνομένης. Ibid. l.8, ἂν. P.119,3, ἤθησιν. P.127,5, φορεῖν. Ibid. l.7. ἐμπεπηγμένων. P.129,26, ψαλτῶν. P.131,10, αἴρουσι. P.132, 12, *Archidiaconus*. P.133,14, πορφυρᾶ. P.139,1, πολῶν. P.140,8, post *sellas* inuerte). P.143,24, adde hypodiastolen post ἀκαθίστυ. P.155,19, θεία. P.166,20, post *etiam*, appone numerum 1. P.169,22, φωσσάτον. P.180,17, post *exhibeat*, colloca distinctionem. P.183,6, χρυσοῖ, ac

ita passim. P.185.11, φωνῇ. P.186,20, *sacra*. P.187,1, φωνὴν. P.200,24, ante *velaribus* adscribe numerum 4. P.205,22, διαχωρίζον. P.207,17, παραιτῆσαι. P.212,2, *sortitionem*. P.213,26, θεία. P.214,8, pro 2 scribe 1. P.215,8, παρασχόντα. P.217,24, Καισάρειαν. P.223,10, dele distinctionem post εἰς λθ. P.226,1, *Didymotichi*. P.230,11, *Achraunti*. P.238,22, *Cerasunti*. P.248, 20, *oetu*. P.254,27, post *Papia*, dele hypodiastolen. P.261,8, *demererentur*. P.270,27, παιδόπουλον. P.280,3, *naganm*. P.289,27. *deleto*. P.293.11, λογοθέτης. P.306, 14, *Angurôtum*] ἀγγουρωτὸν, *Persice*, P.321,22, *Anglice*. P.322,10, πεντακονθήμερον.